

T.C

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

İSLAM TARİHİ VE SANATLARI ANA BİLİM DALI

TÜRK İSLAM SANATLARI TARİHİ BİLİM DALI

İSTANBUL FATİH BURMALI MESCİD HAZİRESİ

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

BETÜL ÇELİK

BURSA-2022

T.C.

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

İSLAM TARİHİ VE SANATLARI ANABİLİM DALI

TÜRK İSLAM SANATLARI TARİHİ BİLİM DALI

İSTANBUL FATİH BURMALI MESCİD HAZİRESİ

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Betül ÇELİK

Danışman

Doç.Dr.Hicabi GÜLGEN

BURSA-2022

TEZ ONAY SAYFASI

T. C.

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim, Türk İslam Sanatları Tarihi Bilim Dalı'nda 701822016 numaralı Betül Çelik'in hazırladığı "İstanbul Fatih Burmalı Mescid Haziresi" başlıklı Yüksek Lisans tezi ile ilgili savunma sınavı,/...../20.... günü - saatleri arasında yapılmıştır. Alınan cevaplar sonunda adayın (başarılı / başarısız) olduğuna (oybirliği / oy çokluğu) ile karar verilmiştir.

Üye (Tez Danışmanı ve Sınav Komisyonu Başkanı)

Akademik Unvanı, Adı Soyadı
Üniversitesi

Üye

Akademik Unvanı, Adı Soyadı
Üniversitesi

Üye

Akademik Unvanı, Adı Soyadı
Üniversitesi

Üye

Akademik Unvanı, Adı Soyadı
Üniversitesi

Üye

Akademik Unvanı, Adı Soyadı
Üniversitesi

İNTİHAL RAPORU

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ YÜKSEK LİSANS/DOKTORA İNTİHAL YAZILIM RAPORU

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İSLAM TARİHİ VE SANATLARI ANA BİLİM DALI BAŞKANLIĞINA

Tarih: 21/06/2022

Tez Başlığı / Konusu: İstanbul Fatih Burmalı Mescid Haziresi

Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 281 sayfalık kısmına ilişkin, 21/06/2022 tarihinde şahsım tarafından Turnitin adlı intihal tespit programından (Turnitin)' aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan özgünlük raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 16'dır.

Uygulanan filtrelemeler:

- 1- Kaynakça hariç
- 2- Alıntılar hariç
- 3- 5 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Özgünlük Raporu Alınması ve Kullanılması: Uygulama Esasları'nı inceledim ve bu Uygulama Esasları'nda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Adı Soyadı: Betül ÇELİK
Öğrenci No: 701822016
Anabilim Dalı: İslam Tarihi ve Sanatları
Programı: Tezli Yüksek Lisans
Statüsü: Y.Lisans Doktora

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum " **İstanbul Fatih Burmalı Mescid Haziresi** " başlıklı çalışmanın bilimsel araştırma, yazma ve etik kurallarına uygun olarak tarafımdan yazıldığına ve tezde yapılan bütün alıntıların kaynaklarının usulüne uygun olarak gösterildiğine, tezimde intihal ürünü cümle veya paragraflar bulunmadığına şerefim üzerine yemin ederim.

Tarih ve İmza

Adı Soyadı: Betül ÇELİK

Öğrenci No: 701822016

Anabilim Dalı: İslam Tarihi ve Sanatları

Programı: Yüksek Lisans

Tezin Türü: Yüksek Lisans Tezi

ÖZET

Yazar adı soyadı	Betül ÇELİK
Üniversite	Bursa Uludağ Üniversitesi
Enstitü	Sosyal Bilimler Enstitüsü
Anabilim dalı	İslam Tarihi ve Sanatları
Bilim dalı	Türk İslam Sanatları Tarihi
Tezin niteliği	Yüksek Lisans
Mezuniyet tarihi/...../20....
Tez danışmanı	Doç.Dr.Hicabi GÜLGEN

İSTANBUL FATİH BURMALI MESCİD HAZİRESİ

Ele alınan bu çalışmada İstanbul'un Fatih ilçesi, Şehzade Cami kurbunda yer alan Burmalı Mescid Haziresi incelenmiştir. Çalışmamız üç bölümden oluşmaktadır. Tezin giriş bölümünde tezin konusu, amacı, önemi, araştırma yöntemi, araştırma sınır ve kaynakları açıklanmıştır. Birinci bölümünde ise İslamiyet'te Mezar Anlayışı ve Türklerde Mezar ve Mezar Taşları üzerinde durulmuş, Burmalı Mescid ve mescidin bânisi Emîn Nûreddin'in Osman Efendi'nin hayatına değinilmiş, hazirenin bulunduğu il, ilçe, semt hakkında bilgi verilmiştir. İkinci bölümde hazirenin katalog çalışması yapılmıştır. Restorasyon sonrası yapılan çalışmada, kimliği belli yahut belirsiz 231 adet şahideli-şahidesiz mezar tespit edilmiştir. Üçüncü bölümde hazirede mevcut olan mezarlar; form, yazı ve bezeme açısından değerlendirilmiştir. Araştırmanın sonunda ise hazirenin bulunduğu dönemin sosyal, kültürel, dini ve sanatsal yönleri ele alınıp Osmanlı mezar taşları içerisindeki yeri tespit edilmiştir.

Anahtar kelimeler: İstanbul, Fatih, Burmalı Mescid, Osmanlı, mezar taşı, hat, sanat.

ABSTRACT

Name & surname	Betül ÇELİK
University	Bursa Uludağ University
Institute	Institute of Social Sciences
Field	History of İslam and İslamic Arts
Subfield	Türkish Religious Arts
Degree awarded	Master
Date of degree awarded/...../20....
Supervisor	Doç. Dr. Hicabi GÜLGEN

THE GRAVEYARD OF MASJİD BURMALI İN İSTANBUL FATİH

The Burmalı Mescid cemetery which is located near the Sehzade Mosque in Fatih district of Istanbul has been examined. The study consists of three parts. The first part is the introduction in which the subject and the purpose and the scope as well as the research method and sources have been explained. In the second part, the concept of graves in İslam, graves and gravestones in Turks are emphasized. In addition, the Burmalı Masjid and life of it's founder, Emîn Nûreddin Osman Efendi, are mentioned. Also the information on the province and the district where the burial is located is given. In the third part, the catalog study of the cemetery is conducted. In the post restoration study, 231 graves have been identified. In the fourth section the graves in the cemetery have been evaluated in terms of forms, decorations and writings. At the end of the research, the social, cultural, religious and artistic aspects of the age of the cemetery have been discussed and it's importance in the ottoman tombstones has been determined.

Keywords: Istanbul, Fatih, Burmalı Masjid, Ottoman , gravestone, calligraphy, art.

ÖNSÖZ

Doğum ile birlikte varlık sahasına çıkan insan, yaşadığı zaman diliminde kendisi, ailesi, ehibbası, bulunduğu toplum ile çeşitli şekillerde ilişki kurar. Farklı coğrafyalarda türlü inanç, kültür, gelenek içinde yoğrulan insanların va'desi teknil olunca da arkalarında kendi ve yaşadığı medeniyetin izlerini yüklenmiş vesikalar bırakırlar. Türk İslam Mimarisi'nde şahide olarak adlandırılan bu taş vesikalar, ölen kişinin sosyal statüsü, mesleği, ekonomik durumu, duygu-düşüncelerine ve dini inanışlarına dair bilgiler verdiği gibi yaşadığı medeniyete dair de bizlere önemli bilgiler sunmaktadır.

Çoğunlukla göçebe yaşayan Türkler, muhtelif zamanlarda farklı memleketlere giderek sürekli yer değiştiren, dinamik, hareketli bir millettir. Göç ettikleri coğrafyalarda daima yeniliklere açık olmuş lakin asla kendi vasıflarından vaz geçmemişlerdir. Yüzyıllar geçse de ortak bir ata kültüründen beslendikleri arkada bıraktıkları bakiyelerinden anlaşılmaktadır. Mezar taşları da bu mirasın önemli bir bölümünü ihtiva etmektedir çünkü makabli Orta Asya'ya dayanmaktadır. İslam'dan evvel kurganlar, balballar var iken İslam'dan sonra ise kurganlar kümbetlere, balballar mezar taşlarına dönüşerek gelenek devam ettirilmiştir.

Çalışmamızın amacı İstanbul'un fethinden sonra kurulan, Saraçhane Parkı'nda yer alan Burmalı Mescid Haziresi'nin Osmanlı mezar taşları içerisindeki yerini tespit etmek ve önemini ortaya koymaktır.

İstanbul Fatih Burmalı Mescid Haziresi adlı tez çalışmamız üç bölümden müteşekkildir. Giriş bölümünde tezin konusu, amacı, önemi, araştırma yöntemi, sınır ve kaynakları ele alınmıştır. Birinci bölümde İslamiyet ve Türk Sanatı'nda mezar anlayışı, mezar taşlarının tarihi, çalışmanın yapıldığı şehir, ilçe, semt, Emîn Nûreddin Osman Efendi, Burmalı Mescid ve Haziresi üzerinde durulmuştur. İkinci bölümde hazirenin katalog çalışması yapılmıştır. Hazirede 231 adet mezar-şahide incelenmiştir. Üçüncü bölümde ise hazire mezar taşları form, içerik ve bezeme yönünden değerlendirilmiştir. İncelenen şahidelerden Emîn Nûreddin Efendi'nin şahidesi hariç tutulursa tüm şahide ve mezarlar Geç Dönem Osmanlı Mimarisi'ne aittir. Mezar tipolojilerinin değiştiği gibi bitkisel ve geometrik bezemelerde zamanla farklılıklar meydana gelmiş olup üsluplaştırmadan realist ve natural tezyinata doğru yola çıkılmıştır.

Tez çalışması süresince desteklerini esirgemeyen ve sabırla bizimle ilgilenen kıymetli danışman hocam Doç. Dr. Hicabi Gülgen'e, alan araştırması yapmama izin veren Vakıflar Genel Müdürlüğü'ne, hazirede çalışma yapmamda kolaylık sağlayan Fatih İlçe Müftülüğü'ne, mescid haziresinin akademik çalışmasını yürüten ve restorasyon raporlarını tarafıma ileten Hakan Yılmaz'a ve hiçbir zaman desteğini esirgemeyip daima arkamda duran ailem ve dostlarıma teşekkür ediyorum.

Betül ÇELİK, 2022

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAY SAYFASI.....	v
İNTİHAL RAPORU	vi
YEMİN METNİ	vii
ÖZET.....	v
ABSTRACT	vi
ÖNSÖZ.....	vii
İÇİNDEKİLER	ix
KISALTMALAR	xi
GİRİŞ	1
I.TEZİN KONUSU, AMACI ve ÖNEMİ	1
II.ARAŞTIRMA YÖNTEMİ	3
III. ARAŞTIRMANIN SINIR VE KAYNAKLARI	5

BİRİNCİ BÖLÜM

TÜRK SANATINDA MEZAR ANLAYIŞI VE BURMALI MESCİD

I.İSLAMİYETTE MEZAR ANLAYIŞI	10
II.TÜRK SANATINDA MEZAR ve MEZAR TAŞLARI	12
III.İSTANBUL, FATİH ve SARAÇHANEBAŞI'NIN TARİHÇESİ.....	17
IV. EMİN NÛREDDİN OSMAN EFENDİ ve BURMALI MESCİD.....	18

İKİNCİ BÖLÜM

İSTANBUL FATİH BURMALI MESCİD HAZİRE KATALOĞU

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MEZAR ve ŞAHİDELERİN FORM, YAZI ve BEZEME BAKIMINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

I.HAZİRENİN FORM BAKIMINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ	223
A. Pehleli Mezarlar	223
1.Tekneli kapaksız şahideli mezarlar	223
B. Kapak Taşlı Mezarlar	224
1.Şahideli-şahidesiz kapak taşlı mezarlar	224
C. Çerçevesiz Mezarlar	225
D. Mezar Taşları	225
1.Dikey dikdörtgen prizma formu mezar taşları	226
a. Başlıklı mezar taşları	226
(1)Kavuklar	226
(2)Sarıklar	229
(3)Tarikat Taçları	232
(4)Fesler	232
(5) Kadın Başlığı (Hotoz)	234
b. Üçgen ve kemer tepelikli mezar taşları	235
c. Bitkisel ve dilimli mezar taşları	235
2. Yatay dikdörtgen prizma formu mezar taşları	236
3. Silindirik (üstüvani) mezar taşları	236
4. Çokgen formu mezar taşları	237
II. YAZI BAKIMINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ	237
A. Hat Sanatı	237
B. Dil ve İçerik	240
III. BEZEME BAKIMINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ	254
SONUÇ.....	260
KAYNAKÇA	264
EKLER.....	271
EKLER I KATALOG LİSTESİ	272
EKLER II FOTOĞRAFLAR	285
EKLER III ÇİZİMLER	434
EKLER IV HARİTALAR.....	440

KISALTMALAR

(a.s)	Aleyhisselam
(c.c)	Celle celalühû
(s)	Sallallahu aleyhi vesellem
a.g.e.	Adı geçen eser
AŞ.	Ayak şahide
Bkz.	Bakınız
BŞ.	Baş şahide
BŞd	Baş şahide dış yüzü
BŞi	Baş şahide iç yüzü
cm.	Santimetre
Ç.	Çap
H.	Hicrî
Kat.	Katalog
KT.	Kapak taşı
M.	Miladî
No.	Numara
O.	Oturmalık
S.	Sayı
Ş.	Şahide
T.	Tekne
TDV	Türkiye Diyanet Vakfı
vb.	ve benzeri

GİRİŞ

I.TEZİN KONUSU, AMACI ve ÖNEMİ

İnsanoğlu, Hz.Adem (a.s)'den itibaren dünya üzerinde farklı zaman ve mekanlarda, ihtiyaçlara ve önemli hadiselerin vuku'una binaen imar faaliyetlerinde bulunmuştur. Arapça'da vefât, mevt, helâk gibi kelimelerle ifade edilen¹, dünya hayatının nihayete ermesi demek olan ölüm de insan hayatındaki önemli hadiselerden olmuştur.

Allah (c.c), insanın yaratılışına ölümden sonra ruhun yaşadığı fikrini yerleştirmiş ve ilahi kitaplarla da kullarına açıklamıştır. Semavi dinlerde olduğu gibi vahye dayalı olmayan beşeri dinlerde dahi ölümden sonra ruhun yaşadığı fikriyatı vardır. Fıtratında var olan bu ölümsüzlük fikri ile iktifa etmeyen insan, öldükten sonra da kalıcı olmanın yollarını aramıştır. Kültürden kültüre, devirden devire farklılık gösteren ölüm ve ölümden sonraki hayat hakkında inanç ve uygulamaları ise; tarih boyunca milletlerin, devletlerin, medeniyetlerin, dini ve felsefi anlayışları ile karılarak çeşitli adetler, ritüeller, mimari yapı ve mezar taşları ile kendini göstermiştir. Gözle görünür alemde yaşayanlar için ihtişamlı mamureler inşa edilirken, ebedi istirahatgah olan mezarlıklarda da muazzam abideler kadar değerli olan yapı ve şahideler imar edilmiştir.²

Türklerin ata kültürüne bağlılığı dolayısı ile gelişen mezar mimarisi asırlar boyu devam ederek zenginleşmiştir.³ İslamiyet sonrası Anadolu'nun Türkler tarafından fethedilmesi ile, fetih bölgelerine yerleşenler bir taraftan eski mezar geleneklerini devam ettirirken, bir taraftan da tabii ve tarihi faktörlerin etkisi ile mahalli örnekler meydana getirmişlerdir.⁴

Tezin konusu, Osmanlı dönemi şahidelerini ihtiva eden İstanbul'un Fatih ilçesi, Şehzade Cami avlu duvarı önünde yer alan Burmalı Mescid Haziresi'dir. XV. yüzyıl sonlarına doğru inşa edilen, minaresi ile dikkatleri celbeden Burmalı Mescid, günümüze semt olarak ulaşamamış lakin İstanbul'un fethinden sonra kurulan ilk semt olma

¹ Saime Leyla Gürkan, "Ölüm", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 2007), 34/ 32.

² F.İsmail Âyanoğlu, "Fatih Devri Ricali Mezar Taşları ve Kitabeleri", *Vakıflar Dergisi* IV/IV (1958), 193.

³ Nejat Diyarbekirli, "Türkler'de Mezar Yapısı ve Defin Merasimleri", *Türk Kültürü Araştırmaları* XXVIII/1-2 (1991), 53.

⁴ Beyhan Karamağaralı, *Ahlat Mezar Taşları* (Ankara:Kültür Bakanlığı Yayınları , 1992), 1.

özelliğini ihtiva eden, bugün mescidin içinde bulunduğu alana adı verilen Saraçhane Parkı'nda yer almaktadır. Osmanlı devrinde devlet erkânından önemli şahsiyetlerin konaklarının yer aldığı bir bölgede bulunan Burmalı Mescid,⁵ aynı zamanda askeri bir alanın bulunduğu bir mevkide idi.⁶ Bu iki husus ele alındığında hazirede yapılan araştırmalar neticesinde devlet erkânından ilmiye sınıfına, askeriyeden esnafa her kademedен Osmanlı tebasının yer aldığı görülmüştür.

Türk Sanatı'nın küçük anıtları olan mezar taşları, bir taraftan milletin belli dönemlerdeki sanat anlayışını ve halkın duygularını en güzel, en iyi aksettiren, tarihleri de açıkça ifade edilmiş olan hatıralar olup diğer taraftan Türk şehirlerinin tapu senetleri olmuşlardır.⁷ Bu hususlar dikkate alınarak tarihe birçok yönden ışık tutan Burmalı Mescid Haziresi'nin mezar ve şahideleri evvela günümüz türkçesine çevrilmiştir. Sonrasında ise tipoloji, yazı dili ve içeriği, bezeme özellikleri incelenip hazirenin bulunduğu dönemin sosyal, kültürel, dini ve sanatsal yönleri ortaya konularak Osmanlı sanatı içerisindeki yerinin tespit edilmesi amaçlanmıştır.

Cumhuriyet Dönemi'nde yıkım kararı alınan lakin her şeye karşın yıkılmadan ayakta kalan Burmalı Mescid, 1961-1962 tarihinde ihya edilerek ibadete açılmıştır. Günümüzde ise 2016-2020 yılı restorasi tamamlanan mescid haziresiyle ilgili Hakan Yılmaz'ın yürüttüğü 27.11.2017 tarihli Burmalı Mescid Haziresi Restorasyon Düzenlemesine İlişkin Bilimsel Rapor'da yeni bulgular elde edilmiştir. Yapılan çalışmada zamanla yükselen zeminden esas zemine inilmiş olup bu sırada yekpare yahut kırılmış olarak kırk kadar yeni şahide ile farklı formlarda erkek-kadın başlıkları bulunmuş olup hazirede uygun alanlara yerleştirilmiştir.⁸

⁵Semavi Eyice, "Burmalı Mescid", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 1992), 6/443.

⁶Süleyman Faruk Göncüoğlu, "İstanbul'un Fethi Sonrası Kurulan İlk Semt: Saraçhane", *Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi* 22 (2010), 29.

⁷Semavi Eyice, "Mezarlıklar ve Hazireler", *Cimetieres et traditions Funeraires Dans le Monde Islamique: İslam Dünyasında Mezarlıklar ve Defin Gelenekler*, ed. Jean-Louis Bacque-Grammont-Aksel Tibet (Ankara: Türk Tarih Kurumu, 1996), I/124.

⁸ Hakan Yılmaz'ın yürüttüğü 27.11.2017 tarihli "Burmalı Mescid Haziresi Restorasyon Düzenlemesine İlişkin Bilimsel Rapor'da" verilen bilgiye göre bu yeni şahideler kronolojik sıralamayla hazirenin sol cenahına uygun yerlere yerleştirilmiştir. Bununla birlikte hazire düzenlemesi ile ilgili plan için Bkz. Ekler IV. Haritalar: Hazire Yerleşim Planı.

II.ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

Tezin konusu olan İstanbul Fatih Burmalı Mescid Haziresi evvela yerinde incelenmiştir. İncelemelerden sonra hazirede çalışma yapmak üzere gerekli makamlardan izin alınmıştır.

Restorasyonda mescidin haziresi ile ilgilenen Hakan Yılmaz'dan yapılan çalışmalarla ilgili bilgiler elde edilmiştir.

Osmanlı'nın İstanbul'u fethinden sonra kurulan Saraçhane semtinde yer alan Burmalı Mescid Haziresi üzerine kaynak araştırması yapılmıştır. Elde edilen kaynaklardaki ilgili bölümler okunup hazireye dair önemli veriler elde edilmiştir.

Yapılan alan incelemesi ve kaynak araştırmalarından sonra tezin ikinci bölümünü oluşturan hazirenin katalog çalışmaları yapılmıştır. Katalog çalışmasında Hicabi Gülgen'in doktora tezi⁹ esas alınmıştır. Her bir mezar taşı için ayrı katalog numarası oluşturulmuş olup aşağıdaki çalışma kullanılmıştır:

Katalog No :
İnceleme Tarihi :
Kimliği :
Vefat Tarihi : H / M.
Fotoğraf No :
Ölçüleri :
Malzeme ve Teknik :
Yazı Dili ve Türü :
Kitabe :
Genel Özellikler ve Süsleme :

⁹ Hicabi Gülgen, *Osmanlı Mezar Taşlarının Bursa ve Civarındaki İlk Örnekleri* (Bursa: Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2009), 12-13.

Hazirenin katalog çalışması 2020-2021 yılı arasında yapılmıştır. Hazireye ait fotoğraflar Ekler II bölümünde verilmiş olup var olan şahidelerin kimlik bilgileri, vefat tarihleri taşta geçtiği üzere verilmiştir. Katalog çalışmasında vefat tarihine ilave olarak mîladî tarih eklenmiştir.

Mezar taşlarının ölçülerinde mezarın formu önem arz etmektedir. Tekne, oturtmalık, kapak taşı, dikdörtgen prizma ve Melamî formdaki şahidelerde boy, en, derinlik; çokgen ve üstüvani formdaki mezar taşlarında boy ve çap ölçümleri yapılmıştır. Tekne, kapak taşı ve oturtmalık ölçümü yapılırken de boy, en, derinlik ölçümleri esas alınmıştır.

Şahidelerin kitabe bölümünün okunmasında sırasıyla baş şahidenin dış yüzü, iç yüzü, sağ ve sol kenarları okunmuştur. Var olan teknelerin ve ayak şahidelerin hiçbirinde yazı bulunmamakta olup bu sebeple okunmamıştır. Kitabe bölümünde şahidenin hangi yüzü okunmakta ise kısaltmalarla yazılmıştır. Okunan şahide önce Arapça, Farsça harfler kullanılarak Osmanlı Türkçesi ile yazılıp sonrasında günümüz Türkçesine çevrilerek yazılmıştır. Kırık, silinmiş ve okunamayan yerler üç nokta(...) ile gösterilmiş olup günümüz Türkçesine çevrilen bölümde yanına hangi nedenle (kırık, yazı tahribatı gibi) okunamadığı yazılmıştır. Kitabelerin tahrip olmuş bazı kısımlarda büyük bir bölümünün mevcut olmasından dolayı var olmayan yerler parantez içinde belirtilmiştir. Katalog çalışması mezarın genel özellikler ve süsleme bakımından değerlendirilmesi ile nihayetlendirilmiştir.

Çalışmamızı kolaylaştırmak ve belli bir düzen içerisinde ilerlemesini sağlamak adına şahideler genel olarak belli bölümlere ayrılıp ele alınmıştır. Sırasıyla dıştan (form-başlık) içe (kitabe bölümü) doğru özellikleri sıralanmıştır. Mezar taşları sırasıyla şu şekilde ele alınmıştır: Form, başlık yada tepe bölümü, gövde bölümü (kitabe bölümü; serlevha bölümü-ayet-hadis-veciz sözler bölümü, kimlik bölümü, dua-fâtiha bölümü, tarih bölümü), ayak bölümü ve süsleme olarak ele alınmıştır.

Yukarıda ayrılan belli başlı bölümlerin her mezar taşında aynı şekilde kullanılmamış olduğu da unutulmamalıdır. Bazı mezar taşlarında serlevha bölümü, bazı taşlarda ise ayet-hadis-veciz sözler mevcut değildir. Kimi taşlarda ise fâtiha bölümü, serlevha bölümünün olduğu kartuşta bulunmaktadır. Şahidelerin kiminde tarih bölümü hicri

olarak gün ay yıl ile verilmiş iken kimisinde ise sadece sene olarak verilmiştir. Bazı şahidelerde ise kişinin vefatına tarih düşürülmüştür.

Mezar taşları üzerine yapılan bu çalışmada alan araştırması yapılırken kavram birliğinin olmadığı görülmüş ve bu da tez yazımını zorlaştırmıştır. Şahidelerin başlık bölümleri de bunlardandır. Nitekim bazı başlık türlerinin adları kaynaklarda farklı geçmektedir. Bundan kaynaklı başlık türlerinde bir yol izlenmiştir. Kaynaklarda ortak bir isme sahip olan başlıkların ismi verilmiş olup ortak bir isme sahip olmayan başlıkların ise mezar taşında kişinin mesleğine dair bilgi verilmiş ise bilgiye göre yoksa Nejdî İşli'nin "*Osmanlı Serpuşları*"¹⁰ kitabına göre isimlendirilmiştir. Yine kaynak taraması ile bir isme ulaşılamayan başlıklara bir ad verilmeyip sadece özellikleri yazıya geçirilmiştir. Burmalı Mescid Haziresi'nde yer alan başlıklı şahidelerin ayrımını yaparken kavuk, sarık, tarikat tacı, fes ve kadın başlıkları olmak üzere genel sınıflama yapılmıştır. Bu genel başlıklar kendi içinde türlerine ayrılmıştır. Kavuk ve sarık ayrımı yapılırken Halit Çal'ın ayrımı esas alınmış olup iç başlığın büyük bir bölümünün görüldüğü başlıkları kavuk, iç başlığın az görüldüğü yahut görünmediği başlıklara ise sarık denilmiştir.¹¹

Tezin üçüncü bölümünde hazirede mevcut olan mezarlar; form, yazı ve bezeme açısından değerlendirilmiştir. Araştırmanın sonunda ise hazirenin bulunduğu dönemin sosyal, kültürel, dini ve sanatsal yönleri ele alınıp Osmanlı mezar taşları içerisindeki yeri tespit edilmiştir.

III. ARAŞTIRMANIN SINIR VE KAYNAKLARI

İstanbul Fatih Burmalı Mescid Haziresi adlı araştırmanın sınırları tarih olarak hicrî 961-1280, miladî 1554-1863 yılları arasına tekabül etmektedir. Yüzyıl olarak XVI-XIX. yüzyılları kapsamaktadır. Araştırmanın alanı ise İstanbul'un Fatih ilçesinde yer alan Saraçhane Parkı'nda bulunan Burmalı Mescid Haziresi'dir.

Tezin ana kaynağı Burmalı Mescid'in sağ, sol ve kible duvarı cihetinde bulunan günümüze ulaşmış şekli ile şahideli şahidesiz 231 adet mezardır. Bir yandan hazire çalışmaları sürdürülürken diğer yandan kaynak araştırmaları yapılarak araştırma her iki yönden devam etmiştir. Araştırmada katalog çalışması bitirildiğinde önemli bir noktaya

¹⁰ H.Nejdet İşli; *Osmanlı Serpuşları* (İstanbul: Avrupa Kültür Başkenti, 2009).

¹¹ Halit Çal; *Boyabat Mezar Taşları* (Ankara: Boyabat Belediyesi Kültür Yayınları, 2015), 131.

ulaşmıştır. Zira hazire; form, hat, yazı, metin, süsleme ve başlıklar yönünden incelenmiş olup çalışmanın gidişatı kolaylamıştır.

Tezin konusu olan merhûm Semavi Eyice'nin Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi'ndeki Burmalı Mescid¹² maddesi okunup kaynakça bölümündeki eserlere ulaşılmıştır.

Burmalı Mescid ve Haziresi üzerine bilgi toplamak üzere birçok ilgili kaynaktan okumalar yapılmıştır. Hüseyin Ayvansarâyî '*Hadikatü'l-cevami*'¹³; Ömer L. Barkan ve Ekrem Hakkı Ayverdi '*İstanbul Vakıfları Tahrir Defteri 953(1546) Tarihli*'¹⁴; İ. Aydın Yüksel '*Osmanlı Mimarisi'nde II. Bayezid Yavuz Selim Devri V(886-926/ 1481-1520)*'¹⁵ adlı eserler çalışmamıza kaynak olan önemli eserlerdendir. Bu eserlerin ilgili bölümü okunmuş olup Burmalı Mescid ve Haziresi hakkında kıymetli bilgiler kaydedilmiştir.

Mezar taşı araştırması yapanların incelemeden geçemeyeceği önemli bir kaynak olan Beyhan Karamağaralı'nın '*Ahlat Mezar Taşları*'¹⁶ eseri incelenmiş olup konuyla alakalı olan bölümlerine ulaşılmıştır. Mezar taşlarını anlatırken kullandığı kavramlar, süslemeler ve Türk mezar mimarisine dair verdiği bilgiler çalışmaya ışık tutmuştur.

Kaynak taramasında incelenen, mezar taşları üzerine yapılan çalışmalardan bir diğeri de Hans-Peter Laqueur'un '*Hüve'l-Bâkî (İstanbul'da Osmanlı Mezarlıkları ve Mezar Taşları)*'¹⁷ adlı kitabıdır. Bu eser ile İstanbul'daki araştırma konusu olan Osmanlı mezar taşlarını yazı(yakarış dua kimlik dua isteme tarih), biyografik bilgiler, süsleme, kadın ve erkek başlıkları incelenerek Osmanlı mezar taşlarının tarihe kaynaklık ettiği belirtilmiştir.

¹² Eyice, "Burmalı Mescid", 6.

¹³ Hüseyin Ayvansarâyî, *Hadikatü'l-cevami (İstanbul Camileri ve Diğer Dini-Sivil Mimari Yapılar)*, Ali Sâti' Efendi-Süleymân Besim Efendi, haz. Ahmed Nezih Galitekin, (İstanbul: İşaret Yayınları, 2001).

¹⁴ Ömer L. Barkan- Ekrem Hakkı Ayverdi, *İstanbul Vakıfları Tahrir Defteri 953(1546) Tarihli* (İstanbul: İstanbul Fetih Cemiyeti İstanbul Enstitüsü, 1970).

¹⁵ İ. Aydın Yüksel, *Osmanlı Mimarisinde II. Bayezid-Yavuz Selim Devri V (886-926/ 1481-1520)* (İstanbul: İstanbul Fetih Cemiyeti, 1983).

¹⁶ Karamağaralı, *Ahlat Mezar Taşları*.

¹⁷ Hans-Peter Laqueur, *Hüve'l-Bâkî (İstanbul'da Osmanlı Mezarlıkları ve Mezar Taşları)*, çev. Selahattin Dilidüzgün, (İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, Nisan 1997).

Başvurulan kaynaklardan bir diğeri Süleyman Berk'in hazırlamış olduğu ‘‘Zamanı Aşan Taşlar’’¹⁸ adlı eseridir. Bu eserin giriş bölümünde mezar taşları üzerine her cihette bilgi verilmiştir. Mezar taşlarında metin bölümünü tasnif ederken faydalanılmıştır.

Mezar taşları çok yönlü sanat eserleridir. Tarihimizi aydınlatan taş belgelerin diğeri bir yönü ise kişinin hayatta hangi işle uğraştığını, kadın mı erkek mi olduğunu belirten başlıklardır. Başlıklar konusunda incelenen eserlerden birkaçı şunlardır: Halit Çal ‘‘Boyabat Mezar Taşları’’¹⁹ adlı kitabında başlıklar konusunda bazı belirsizlikler mevcut olduğundan iç başlığın çok az görüldüğü başlıkları sarık, iç başlığın daha çok görüldüğü başlıkları ise kavuk olarak adlandırarak farklı bir yöntem izlemiştir. Başlıkları genel olarak ayırmada bu tasnif kullanılmıştır. Necdet İşli ‘‘Osmanlı Serpuşları’’²⁰ kitabında başlıkları ismen tasnif etmiş ve açıklamıştır. Yahya Âgâh b. Sâlih el-İstanbulî ‘‘Tarikat Kıyafetlerinde Sembolizm’’²¹ adlı günümüze çevrilmiş bu eserde tarikatlere ait tâc-1 şerifler terklerine göre tasnif edilmiş, hangi tarikata ait olduğu belirtilmiş ve açıklaması yapılmıştır.

Kitabe bölümlerinde hat sanatı için Mahmûd Bedrettin Yazır'ın üç ciltlik ‘‘Medeniyet Aleminde Yazı ve İslam Medeniyetinde Kalem Güzeli’’²² eserinden faydalanılmıştır. Bununla birlikte Muhittin Serin ve M. Uğur Derman'ın konu ile ilgili yazılarına ulaşılmış olup ilgili alanları belirlenmiştir.

Bezeme üzerine Osmanlı'nın tezyinat anlayışını genel olarak anlamak ve konu ile ilgili yerlere tezde vermek üzere erken, Klasik ve Geç Dönem tezyinatı üzerine okumalar yapılmıştır. İnci A. Birol ve Çiçek Derman'ın birlikte hazırlamış oldukları ‘‘Türk Tezyini Sanatlarında Motifler’’²³ kitabı incelenmiş olup Geç Dönem Osmanlı'da tezyini motiflerin üsluplaştırmadan uzaklaşıp Batılılaşmanın etkisi ile natüralist formda süslemelere yer verildiği görülmüştür. Gülnûr Duran'ın ‘‘Osmanlı Tezhip Sanatında

¹⁸Süleyman Berk, *Zamanı Aşan Taşlar* (İstanbul: Zeytinburnu Belediyesi Yayınları 7, 1.Baskı).

¹⁹Çal, *Boyabat Mezar Taşları*.

²⁰İşli, *Osmanlı Serpuşları*.

²¹Yahya Âgâh b. Salih el-İstanbulî, *Tarikat Kıyafetlerinde Sembolizm (Mecmû 'atü'z-Zara 'if Sandukatu'l-Ma 'arif)*, transkripsiyon: M. Serhan Tayşi, (İstanbul: Ocak Yayıncılık, Kasım 2002).

²²Mahmut Bedrettin Yazır, *Medeniyet Aleminde ve İslam Medeniyetinde Kalem Güzeli I*, Neşr. Uğur Derman, (Ankara: DİB Yayınları 1972).

²³İnci A. Birol- Çiçek Derman, *Türk Tezyini Sanatlarında Motifler* (Kubbealtı Neşriyatı, 16.Baskı).

Naturalist Üslupta Çiçekler'²⁴ makalesinde ise Osmanlı'nın üsluplaştırmadan giderek uzaklaştığı son dönemde ise realist üslubun hakim olduğu süslemeler görülmüştür. Batı kaynaklı motiflerden olan istiridye formu üzerine Sâlih Yılmaz'ın "*Osmanlı Mimarisinde İstiridye Formu*"²⁵ adlı yüksek lisans tezi incelenmiştir.

²⁴Gölnur Duran, "Osmanlı Tezhip Sanatında Naturalist Üslupta Çiçekler", *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 2/31 (Haziran 2018).

²⁵Salih Yılmaz, *Osmanlı Mimarisinde İstiridye Formu* (İstanbul: Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2005).

BİRİNCİ BÖLÜM

TÜRK SANATINDA MEZAR ANLAYIŞI VE BURMALI MESCİD

I. İSLAMİYETTE MEZAR ANLAYIŞI

İslam nazarında ölüm, dünya hayatının sonu ahiret hayatının başlangıcıdır. Beşeriyet için apaçık olan bu hadisenin ardından insanların inanışları doğrultusunda farklı tören ve merasimler gerçekleşmiştir. Bu minvalde vefat edenin bedeniyle alakalı da çeşitli uygulamalar mevcut olup en yaygını İslam dininin de benimsediği toprağa gömme ilkesi²⁶ olmuştur. İslam dininde topraktan gelen insanın ölünce tekrar toprağa gömülme uygulaması, Kuran-ı Kerim'in Maide Suresi 31. ayetinde yer alan Kâbil ve Hâbil kıssasına dayanmakta olup toprakla olan ilgisi ise Taha Suresi 55. ayetinde vurgulu bir şekilde ifade edilmiştir.²⁷

Vefat eden insanların gömüldüğü yer için aynı anlamı ihtiva eden farklı kavramlar kullanılmıştır. Arapça'da *kabir*, *mezar*, *makber*, *medfen*, *merkad*, *meşhed*; eski Türkçe'de *sintaş*²⁸; Türkistan'da ise *gavr*²⁹ kelimeleri kullanılmıştır. Kuran-ı Kerim'de Tevbe 84. ayetinde *kabr*; Tekasür 2. ayette *mekâbir*; Hâc 7, Fatır 22, Mümtehine 13, İnfîtâr 4, Adiyat 9. ayetlerinde *kubûr* kelimeleri ölen kimsenin konulduğu yer olarak ayetlerde zikredilmiştir.³⁰ Ölen kimsenin önemli bir kişi olması durumunda büyük abideler inşa edilmiş, bu yapılara *türbe*, *kümbet* denilmiştir. Diğer insanlar için ise büyük abideler kadar kıymetli olan mezar taşları inşa edilmiştir. Mezar taşları için *sintaş*, *şahide*, *hece taşı* kavramları da kullanılmıştır. Mezarların bir arada bulunduğu alana *kabristan*, *mezarlık*, *sinlik(sinle)*, *gûristan*; cami, türbe gibi yapıların yanında yer alan mezarlıklar için Türkçe'de *hazire*; tekke ve zâviye mezarlıklarına ise *vâdî-i hâmuşân* (sessizler vadisi) denilmiştir.³¹

Kur'an'da mezar yapımının nasıl olmasına dair kesin ve açık bir hüküm bulunmamakla birlikte hadislerden hareketle İslam'da mezarın yapısı, nasıl olması gerektiği ile ilgili hükümler bulunmaktadır.

²⁶Metin Haseki, “Plastik Açıdan Türk Mezar Taşları”, (İstanbul: İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Yayınları), 5.

²⁷Süleyman Toprak, “Kabir (Kelam)”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 2001), 24/37.

²⁸Celal Esad Arseven, “Sintaş”, *Sanat Ansiklopedisi* (İstanbul: M.E.B, 1983), 4/1822.

²⁹Gülgen, *Osmanlı Mezar Taşlarının Bursa ve Civarındaki İlk Örnekleri*, 1.

³⁰Kürşat Demirci, “Kabir”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 2001), 24/33.

³¹Nebi Bozkurt, “Mezarlık”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* (Ankara: TDV Yayınları, 2004), 29/519.

Peygamberimiz Hz. Muhammed (s), İslam dinini en güzel şekilde yaşamış, yaşatmış ve hayatın her alanında ümmetine örnek olmuştur. Müslümanların ebedi istirahatgahlarının nasıl olması gerektiği üzerine de tanzimde bulunmuştur. Kabir üzerinde bina inşa etmek, bu binaları ibadethane haline getirmek, bu yerlerde kurban kesmek ve mum yakmak diğer din mensuplarında görülen ve İslam cemiyetine geçmesi muhtemel olan hususlar olduğundan Hz. Peygamber mezarla ilgili konuların sade ve tabii olmasına özel bir alaka duymuşlar, dikkat çekecek kadar yüksek mezarların alçaltılması için emir vermişlerdir.³² Hadislerdeki yasağın amacı tevhid inancını korumak, gösteriş ve israfi önlemektir. Bu bağlamda dini bilgisi zayıf kimselerin ibadethane ile mezarı birbirine karıştırmaları ve mezarda yatan kişinin üstün bir varlık olduğuna inanmalarına sebep olur endişesinden kabirlerin mescid gibi yapılması ve mescid haline getirilmesi yasaklanmıştır.³³

Mezar ve mezarlıklarda gaye sadelik, tevazu ve tabiliktir. Süs ve gurura delalet eden bir görüntünün kabristanda bulunmaması gereklidir. Hz. Peygamber (s) mezarlıkların şehre benzetilmesini menetmiştir. Tuğla ve ağaç gibi umran için kullanılan inşaat malzemesinin kabir yapımında kullanılması mekruh sayılmıştır. Bir zaruret bulunmadıkça ölüyü bir sanduka veya tabut içinde toprağa vermek de doğru değildir. Kısaca Müslüman mezarı sade, tabii, mütevazi; mezar yapımında kullanılan malzeme basit, ucuz olmalıdır. İslam kabristanı sadeliği, tabiliği bakımlığı ve intizamı ile örnek durumundadır. İhtişam, tezyinat ve azametten uzak olduğu kadar bakımsızlık ve düzensizlikten de uzak olmalıdır. Namazda saf teşkil ederek Allah'ın huzuruna duran insanlar gibi mezarlıkta yatan Müslümanlar da görünüş itibariyle yekdiğerine eşittir. Bu eşitliği bozan ayrıcalıklar İslam'da mevcut değildir.

Kabir ve mezar ziyaretleriyle ilgili olarak batıl inanç ve hurafeler meydana geldiğinden Hz. Peygamber (s) ilk zamanlarda kabir ziyaretlerini ümmetine yasaklamıştı. Fakat zamanla İslam esaslarına bağlılık pekişip kulluk inancı Müslümanların gönlüne yerleşince başta ortaya konan hükümler yumuşatılmış, kabir ziyaretlerine izin verilmiş, hatta teşvik edilmiştir. Rasülullah (s) bu konuda şöyle buyuruyor: *‘Ben size kabirleri ziyareti yasaklamıştım, artık onları ziyaret edin. Çünkü kabirleri ziyarette tezkire (*

³² Süleyman Uludağ, ‘Mezar ve Türbe’, *Nesil* 2/13 (İstanbul: Ekim 1977), 28.

³³ Mehmet Şener, ‘Kabir (Fıkıh)’, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 2001), 24/35.

ölümü hatırlatma ve ibret) vardır.'³⁴ Hadiste de görüldüğü üzere başlangıçta konulan bir yasak kaldırılmış olup kabir ziyaretinin gayesi kalplerin yumuşaması, incelmesi, dünyadan soğuma ve ibret olarak gösterilmiştir. Bunların hepsi ölüye değil, diriye ait faydalardır.³⁵

Fakihlerin çoğunluğu, mahiyeti ne olursa olsun kabre yazı yazmayı mekruh saymıştır. İlgili hadislerden hareketle bu hükme varmışlardır. Hanefiler ve diğer ulemaya göre vefat edenin kabrinin kaybolmaması, saygı duyulup çiğnenmemesi için gerekirse yazı yazmakta bir sakınca yoktur; çünkü yasağa rağmen icma derecesinde mezar taşlarına yazı yazılmıştır.³⁶

Kabir azabının hafiflemesi ve mezarlığa güzel bir görünüm kazandırmak için mezarlara ağaç vb. şeyler dikmek ise sünnettir.

Hülasa Kur'an'da kesin bir hüküm geçmemekle birlikte var olan mezar konulu hadislerimiz İslamiyet'te mezarlıklara karşı duruşu belirlemiştir. Yukarıda zikredildiği üzere hadislerin odak noktası tevhid inancını korumak olup farklı din mensuplarına benzememe, İslam dinine uymayan tutumlardan geri durmak üzerinedir. Kabir ziyareti üzerine yapılan değişiklik ile mezar ile ilgili umumi hükümlerin de mutlak olmadığı düşüncesini akıllara getirmiştir. İlerleyen zamanlarda fetihlerle birlikte karşılaşılan milletlerin gelenekleri de mezar yapımını etkilemiştir.

II.TÜRK SANATINDA MEZAR ve MEZAR TAŞLARI

Dünya tarihine bakıldığında insanlar ölülerini yakmışlar, yüksek kayaların tepelerine bırakmışlar, ağaçlara asmışlar, torba içerisinde derin kuyulara sarkıtmışlar ve toprağa gömmüşlerdir. Bu uygulamaların hepsi tamamen insanların inançları ile bağlantılı olmuştur. Çin kaynaklarına göre eski Türk kavimlerindeki gömme uygulamalarına bakıldığında yakma, ağaca asma, toprağa gömme gibi çeşitli ölü gömme adetleri söz konusudur. Bununla birlikte ölüm ile karşılaşan Türklerin, yüzlerini bıçakla çizme, kalan eşlerin saç örgülerini kesip ölü ile birlikte mezara koyma, ölenin atının kuyruğunu kesme, mezara bayrak asma, ölü gömme töreninde elbiseleri ve başlıkları ters giyme,

³⁴Kurul, *Hadislerle İslam*, (Ankara: DİB Yayınları, 2014), 396.

³⁵Uludağ, "Mezar ve Türbe", 28- 30.

³⁶Şener, "Kabir (Fıkıh)", 24/35.

ata ters binme, giysi olarak karalara bürünme, ölünün ardından aş verme gibi kendilerine özgü bir takım yas adetleri vardır.³⁷

İslam'dan önce Türkler ölenlerini *kurgan* adı verilen mezarlara koymuşlardır. Kurgan; eski zamanlarda ölmüş Türk büyüklerinin eşyaları ile beraber gömülerek kimsenin tecavüz edememesi için üstüne birçok toprak yığılmak suretiyle kaidesi yuvarlak bir tepelik şekli verilen mezarlardır. Orta Asya'da Ural dağlarından Yenisey nehri havalisine kadar olan sahada ve Kırgız steplerinde binlerce kurganlara tesadüf edilmektedir.³⁸ Bu kurganların üzerine mezarda yatan kişiyi temsil eden *sintaş* ve hayatta iken öldürdüğü kişileri temsil eden *balballar* dikilmiş, bununla birlikte Göktürklerde ve Uygurlarda eskiden *bengü (mengü)* adı verilen hatıra taşlarına ölen kahramanın adı, ünvanı, memuriyeti, yaşı yazılarak ebedileştirilmiştir.³⁹

Bozkırda yaşayan en eski Türklerin barınak olarak kullandıkları hızlıca kurulup sökülebilen, kolayca taşınabilen *çadırın*, yuvarlak planlı, silindirik gövdeli, kubbemsi bir çatısı mevcuttur. Türklerin bu en eski mesken şekilleri üzerinde durulmasının sebebi onun daha ileri zamanlardaki yapı şekillerinin üzerinde derin tesiri olduğu fikrine dayanmaktadır. Türkler ölen yakınlarını gömmeden önce bu çadırlara yerleştirir ve cesedi yoğ-aş töreni sırasında bir müddet burada muhafaza ederlerdi. Bu sebeple ilk türbenin çadır olduğu üzerinde durulmaktadır.⁴⁰ Yüzyıllar sonra Kanuni Sultan Süleyman'ın türbe inşasını anlatan minyatürde çadırın kullanılması, bu geleneğin Osmanlı'da da varlığını koruduğu göstermektedir.⁴¹

İslam'dan evvel Türk kültüründe mezarın üzerine çadır kurulması ve ölünün hayatta iken öldürdüğü kişi sayısınca balbal dikilmesi adeti, İslamiyet'i kabulden sonra da devam ettirilmiş, var olan çadırlar kümbete, balballar da abidevi mezar taşlarına dönüşmüştür.⁴²

Hız. Ömer döneminde fetihlerle birlikte Türklerle karşılaşmış, Emeviler döneminin büyük bir bölümünde Türklerle mücadele edilmiştir. Abbasiler döneminde ise zamanla

³⁷Gazenfer İltar, "Eski Türklerde Mezar Kültü ve Günümüze Yansımaları", *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi* S.27 (2003), 13-14.

³⁸Arseven, "Kurgan", 3/1173-1174.

³⁹Oktay Aslanapa, *Türk Sanatı I-II* (İstanbul: Kervan Yayınları, 1984), 2.baskı, 14.

⁴⁰Diyarbakirli, "Türkler'de Mezar Yapısı ve Defin Merasimleri", 53.

⁴¹Selçuk Mülayim, *Sinan bin Abdülmennan*, (İstanbul: İsam Yayınları, 2013), 2.baskı, 68.

⁴²Bozkurt, "Mezarlık", 29/519.

ile bu mücadele yerini hizmete bırakmış ve Türkler orduda yer almışlardır. Dandanakan zaferinden sonra Selçuklu Türkleri, Sünnî İslam dünyasının koruyuculuğunu üstlenmiş, iç ve dış tehlikelere karşı müslümanları korumuşlardır.⁴³ Bu durum Osmanlı Devleti ile I. Dünya Savaşı'na kadar devam etmiştir.

X.yüzyılda Karahanlılarla birlikte İslamiyet'i kabul eden Türkler İslami düşüncenin etkilerini de her alana yansıtmaya başlamışlardır. XI. yüzyılın ikinci yarısından sonra Anadolu yeni bir kültüre kapılarını sonuna kadar açmış, bu kültür bölgesel özellikleri benliklerinde eriterek mezar taşı geleneğinin Anadolu'da yaygın bir hale gelmesi ve kendine özgü biçimlere ulaşmasına öncülük etmiştir. Mezar taşları çeşitli faktörlerin etkisi ile yöresel özellikler göstermişlerdir. Özellikle Ahlat mezar taşları bu gruba girmekte olup XII. ve XV. yüzyıllara ait mezar taşlarını içermesi ve Türk mezar taşı geleneğinin sentezlerini barındırması bakımından çok önemlidir. Sosyo ekonomik sebeplerle boyutlarında değişiklikler görülen mezar taşlarının boyları üç buçuk dört metreye kadar ulaşmaktadır. Biçim ve görünüm, önemli kişileri simgeleme ve kitabeleri yönünden Orhon anıtları ile büyük benzerlik göstermektedirler.⁴⁴

Anadolu; mezar tiplerinin çeşitliliği, ölçüleri ve tezyinatı İslam dünyasında hususi bir yer tutar. Anadolu'yu fetheden Türkler, burada bir taraftan eski mezar geleneklerini devam ettirirken, bir taraftan da tabii ve tarihi faktörlerin tesiri ile bir takım mahalli örnekler meydana getirmişler. Anadolu'da XII-XX. asrın başına kadar olan mezar taşları, genellikle ince uzun sandukalar, şahideler, sütun şeklinde olmak üzere üç ana tiptedirler. Muhtelif bölgelere hâkim olan şartların farklı olması, zaman içinde gelişme veya yeni bir takım tesirlerle bu ana tiplerin form, ölçü ve tezyinat bakımından birçok varyantları vücut bulması tabii olarak bazı mahalli tipleri ortaya çıkarmıştır.⁴⁵

Selçuklular XIII. asrın son yarısı içinde çok mühim eserler meydana getirecek bir kuvvet ve canlılık göstermiştir.⁴⁶ Moğollarla yapılan Köseadağ Savaşı'ndan sonra toparlanamayan ve yıkılmakta olan Selçuklu devletinin yerine bu mirası devam ettirecek olan Anadolu Beylikleri kurulmuştur. İç ve dış mücadelelerin olduğu bu problemler

⁴³Abdülkerim Özaydın, “Türkler (Türklerin İslamiyet'i Kabulü)”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları 2012), 41/475.

⁴⁴ Haseki, “Plastik Açısından Türk Mezar Taşları”, 7-8.

⁴⁵ Karamağaralı, “Ahlat Mezar Taşları”, 1-2.

⁴⁶ Aslanapa, *Türk Sanatı I-II*, 182.

yıllarda sanatta bir gerileme görülmemesi, yeni atılım ve denemelerle başarılı ürünler verilmesi ilginçtir.⁴⁷ Beylikler döneminde Anadolu sanat ve kültür hayatında yeni bir arama ve deneme devresine geçilmiştir. XV. yüzyıl Osmanlı Sanatı ile önceden yapılan bu denemeler; Bursa, Edirne ve İstanbul'un öncü olduğu yeni bir şahsiyetle kendini geliştirmiştir.⁴⁸

Erken devir Osmanlı mezar taşları incelendiğinde Anadolu mezar taşları ile müşterek vasıflarının bulunduğu aşikârdır. İlk Osmanlı mezar numuneleri sanduka şeklinde, mermerden yapılmış ve üzerlerine ayet yazılmış olup vefat edenin kimliği ve vefat tarihine ait bir kaydı bulunmamaktadır. Bundan sonra gelen sandukalarda yine dış yüzleri ayetli, fakat baş ve ayak alınlarında ismini ve ölüm tarihini gösteren kitabeler vardır. Diğer bazı sandukaların baş ve ayaklarına dikilmiş kitabe taşları mevcut olup, bu şahideler düz, mihraplı, mihrapsızdır. Üstü açık sandukaların baş ve ayak taşlarının iç kısımları yine mihraplı, mihrapsız, baştan başa kitabe ile hakkedilmiş veya kısmen kitabeli ve bezemelidir.⁴⁹ Bununla birlikte kapaklı-kapaksız şahidesi mevcut tekneli mezarlar, dilimli şahideli mezarlar, silindirik formlu mezarlar gibi farklı mezar formları mevcuttur. Tezyinata Selçuklu'da var olan figürün yerini Beylikleri de takiben erken Osmanlı'da tamamen bitkisel ve geometrik bezemeler almıştır. Selçuklu mezar taşlarına nazaran daha az geometrik desenli, rûmî ve yeni görülmeye başlanan bitki kaynaklı motiflerden oluşan tezyinat ve bu tezyinatın içindeki hat yazıları ile son derece dinamik bir görünüme sahip olmuştur. Erken Osmanlı mezar taşlarındaki bezeme, Selçuklunun taşı tamamen kaplayan desen anlayışından kurtararak daha sade ve yazıyı öne çıkaran bir tarzda işlenmiştir. Keskin bir karaktere sahip olan kûfi yazı ve geometrik desenler, yerini sade ve yuvarlak hatlı bir görünüme bırakmıştır. Bitkisel bezemeler, iri ve sade kullanılırken geometrik desenler ise gayet ince ve zariftir. Erken Osmanlı mezar taşlarında metin dili Arapça kullanılmış olup Farsçaya da yer verilmiş, Türkçe Fatih devrine kadar nadir olarak kullanılmıştır.

Fatih Devri'nde saray nakışhanesinde desen ve motiflerle üretilen tüm tezyini formlar bir elden ve aynı üslupta yapılmış ve üslup birliği yakalanmıştır. Saray nakışhanesinde

⁴⁷Gönül Öney, *Anadolu Selçuklu Mimari Süslemesi ve El Sanatları*, (Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları 1992), 2-3.

⁴⁸Arseven, "Türk sanatı", 4/2053.

⁴⁹Âyanoğlu, "Fatih Devri Ricali Mezar Taşları ve Kitabeleri", 193.

üretilen motifler, İstanbul başta olmak üzere devlet himayesindeki her alana gönderilmiştir.⁵⁰

Osmanlı şahidelerinin Selçuklu ve Beylikler devri şahidelerine göre en belirgin özelliği sade, ağır başlı ve tipolojilerinin net olmasıdır.⁵¹ Bugünkü Osmanlı mezar taşı tipolojisi ise fetihle beraber şekillenmiş ve 1925 yılına kadar bir takım değişim ve dönüşümler geçirerek kendine has bir model oluşturmuştur. Şahidelerin kendine özgü bu yapısı mezar taşlarını Osmanlı yapmıştır. Osmanlı mezar taşlarının diğer bir özelliği şüphesiz *serpuş, kavuktur*. Osmanlı toplumunda kıyafetler, bilhassa da sosyal statü ve meslek göstergesi olan başlıklar oldukça önemli yer tutmaktadır. Orhan Bey zamanından itibaren kıyafetlerde düzenlemeler yapılmış, Fatih Sultan Mehmed tarafından protokol kıyafetleri belirlenmiştir. II. Mahmûd dönemi (1808-1839) Türk kıyafet tarihinde Avrupa tarzı benimsenmiş olup bundan sonraki padişahların saltanat döneminde bu tarz yaygınlaşmıştır. Serpuşlar bu dönemde yerini fese bırakmıştır. Şahidelerin ilk bakıldığında insan şeklini andırdığı düşünülse de amaç tamamen farklıdır. Maksat şahsın kimliğini statüsünü belirlemek olmuştur. Osmanlı şahidelerinin özelliklerinden bir diğeri ise ölen kişinin tanınması ve yazılarının okunmasını sağlamaktır. Ölen kişinin hüviyetini anlatmak için hem yazı hem de görsel öğelerden istifade edilmeye çalışılmıştır. Osmanlı mezar taşlarının kendine has bu yapısı XV.yy başlarından itibaren kendini göstermeye başlamıştır.⁵² Tezyinat hususunda asıl Osmanlı motifleri XVI. yy ortaları ile XVIII. yüzyılın ortaları arasında kendine özgü bir karaktere ulaşmıştır.⁵³ Erken devirde kullanılan mezar taşlarındaki dil Arapça iken XVI.yüzyılın sonlarına doğru artık mezar taşlarında metinlerin büyük bir bölümü Türkçe olmuştur.⁵⁴

Batılılaşma döneminden mezar taşları da nasibini almıştır. Klasik Dönem’de yakalanan ağır başlı anlatım değişmeye başlamıştır. Lale devrinde çiçek motifleri ile süslü mezar taşları, barok üslubunun etkisinin görüldüğü dönemde daha hareketli ve kıvrımlı, dikkat çeken girinti ve çıkıntılar çoklukla kullanılmıştır. Batı kaynaklı çiçek ve yaprak motifleri simetrik, asimetrik biçimde mezar taşları üzerinde görülmektedir. Süslemede

⁵⁰Ersan Perçem, “Fatih Devri Mezar Taşlarında Tezyinat Analizi”, *I.Uluslararası Türk İslam Mezar Taşları Kongresi Bildiriler Kitabı*, ed. Muvaffak Duranlı - Ramazan Kemal Haykıran - Gonca Kuzay Demir (Aydın: Adnan Menderes Üniversitesi, 2018), 468.

⁵¹Haseki, *Plastik Açısından Türk Mezar Taşları*, 25.

⁵²Nidayi Sevim, *Medeniyetimizin Sessiz Tanıkları*, (İstanbul: Abide Yayınları), 49-51.

⁵³Haseki, *Plastik Açısından Türk Mezar Taşları*, 10.

⁵⁴Sevim, *Medeniyetimizin Sessiz Tanıkları*, 51.

yoğun bir şekilde S ve C formları, istiridye kabuğu motifleri ve akantus yaprakları, volütlü hatlar, çiçek demeti, rozet, çiçekli vazo ve meyve ile doldurulmuş kase motifleri yerini almıştır. Kısaca Türk baroğunun etkileri mezar taşlarında kendini göstermektedir.⁵⁵ XX.yüzyıl başlarında mezar taşlarında insan görünümünü çağrıştıran tipolojiler ortaya çıkmaya başlamış, ayrıca metinlerde de dini unsurlardan uzaklaşmaya başlandığı görülmüştür. Metinlerdeki bu değişim XIX.yüzyılda mimari üsluba da yansımış, şahidelerde gotik, mukarnas karışımı mimari özellik taşıyan, natüralist anlatım daha fazla öne çıkararak mücessem bir hal almıştır.⁵⁶ Cumhuriyet döneminde gerçekleştirilen harf inkılabı, mezar taşlarında bir müddet dil karmaşasına neden olmuş, bunun sonucu olarak Arap ve Latin alfabesi birlikte kullanılmıştır. Ancak ilerleyen zaman içinde Arap alfabesi yalnızca “Hüve’l-Bâkî, Yâ Hü” gibi başlangıç cümlesi olarak kullanılmaya devam etmiş, mezar taşındaki diğer yazılar Latin alfabesi ile yazılır olmuştur.⁵⁷

III.İSTANBUL, FATİH ve SARAÇHANEBAŞI’NIN TARİHÇESİ

Doğu Roma İmparatorluğu’nun ve Osmanlı Devleti’nin başkenti, bugün Türkiye Cumhuriyeti’nin nüfus ve ekonomi bakımından en büyük merkezi olan İstanbul; tarihi olarak Haliç, Marmara denizi ve surların çevrelediği yarımada da delalet eder. 29 Mayıs 1453 tarihli fetihle birlikte Fatih Sultan Mehmed Han emriyle ekonomik hayatı canlandırma ve nüfuslandırmak için imar ve iskân faaliyetleri başlamış olup Fatih’in inşa ettirdiği cami külliyesi, kapanlar, çarşılar, bedestenler şehre bir Osmanlı-İslam şehir alt yapısı kazandırmıştır. Fatih Külliyesi’nin, Sultan pazarı ve Saraçhane’nin inşası, zamanla padişahın ve önemli devlet adamlarının yaptırdığı ayrı ayrı külliyelerin şehrin vakıf kompleksleri etrafında gelişmesini sağlamıştır. Diğer devlet görevlileri veya varlıklı sivil kesim de yeni bir mahallenin merkezini teşkil eden mescid ve mektepten oluşan daha küçük kompleksler meydana getirmiştir.⁵⁸

Merkezi Atatürk Bulvarı ile Şehzadebaşı Caddesi’nin kesiştiği nokta olan; Bozdoğan Kemerinin çevresinde ve Zeyrek ile Aksaray, Şehzadebaşı ile Kızıtaşı arasını ihtiva

⁵⁵ Nurhan Atasoy “Barok”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 1992), 5/81-83.

⁵⁶Sevim, *Medeniyetimizin Sessiz Tanıkları*, 51-54.

⁵⁷Hicabi Gülgen, *Türk İslam Sanatları Tarihi* (Bursa:Emin Yayınları 2013), 84.

⁵⁸Halil İnalçık, “İstanbul (Türk Devri)”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* (İstanbul:TDV Yayınları, 2001), 23/ 220-223.

eden Saraçhanebaşı'nın tarihi Bizans Dönemi'ne dayanmaktadır. Bölgede Roma veya Erken Bizans Dönemi'ne ait günümüze ulaşan yapılardan ilki Bozdoğan Kemer denilebilir. Bu semtin asıl gelişmesi Osmanlı döneminde olmuştur. Fatih Sultan Mehmed İstanbul'un fethinden sonra, bugün adıyla anıldığı Fatih ilçesinde kendi külliyesini inşa ettirmiş ve bu bölgeyi hareketlendirmek amacıyla da bugün Fatih Kaymakamlığı, Saraçhane Parkı ve bu parkın etrafındaki apartmanların bulunduğu yerde 1475'te İstanbul Saraçhanesi'ni kurmuştur. İnşa edilen bu saraçhane Osmanlı zamanında semtin adını almıştır. Büyük yangınlar ve imar hareketleri Saraçhanebaşı semtinin fiziki ve sosyal yapısında önemli değişikliklere sebep olmuş, semt esnaf bölgesi özelliğini kaybederek İstanbul'un önemli bir kavşak noktası haline gelmiştir. Günümüzde Saraçhanebaşı bir semt olma özelliğini kaybetmiş, Atatürk Bulvarı ve Şehzadebaşı Caddesi ana arterlerinin kesiştiği bir trafik noktası hüviyeti kazanmıştır.⁵⁹

IV. EMİN NÜREDDİN OSMAN EFENDİ ve BURMALI MESCİD

Mevlana Emîn Nûreddin Osman Efendi Mısır kuzatından olup⁶⁰ Burmalı Mescid'in banisidir. Hicri 961 miladi olarak 1554 yılında vefat etmiş olup banisi olduğu Burmalı Mescid'in sol cenahında medfundur. Fatih Sultan'ın izlediği imar ve iskan faaliyetleriyle birlikte önemli devlet ricali külliyeler inşa eder iken diğer devlet görevlileri yahut sivil halk da daha küçük kompleks yapılar inşa etmiş, bu yapıların etrafında ise mahalleler kurulmuştur. Emîn Nûreddin Efendi de bu zatlardandır. Burmalı Mescid'in bulunduğu çevre Mescid-i Emîn Nûreddin Mahallesi olarak kayıtlara geçmiştir. Mevlana Emîn Nûreddin Mescidi Mahallesi Şehzade Cami'nin batı cephesine muttasıl yerleri işgal etmiştir. Zamanımıza kadar gelen mahalle 1934 tarihinde hazfolunup Kalenderhane Mahallesi'ne katılmıştır.⁶¹

Minaresinden dolayı halk tarafından Burmalı Mescid, banisinden dolayı ise Emîn Bey - Emîn Nûreddin Mescidi olarak anılan mabed; İstanbul'un Fatih ilçesi, Şehzadebaşı-Saraçhane Parkı'nda, Şehzade Cami'nin kuzeyinde, Bozdoğan Kemerinin kurbunda bulunmaktadır. Etrafındaki yerleşim bölgesinin istimlakiyle çevresi tamamen açıldığından bugün İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin tam karşısında yer almaktadır.

⁵⁹İstanbul, "Saraçhanebaşı", *Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi* (İstanbul: Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı Yayınları, 1994), 6/457.

⁶⁰Ayvansarâyî, *Hadikatü'l-Cevami* (İstanbul Camileri ve Diğer Dini-Sivil Mimari Yapılar), 106.

⁶¹Barkan- Ayverdi, *İstanbul Vakıfları Tahrir Defteri 953(1546) Tarihli*, 237.

Burmali Mescid, Osmanlı devrinde önemli devlet adamlarının konaklarının toplandığı bir bölgede bulunmaktadır. Şehrin en büyük yangın felaketlerinden biri olan 1911 Uzunçarşı-Mercan yangınında mescidin etrafındaki konaklar yanmış, mâbed zarar görmeden kurtulmuşsa da cemaatsiz kalmıştır.⁶² Çeşitli yangınlar geçirmiş, Şehzade Camii ile yan yana bulunmasından dolayı Cumhuriyet döneminde camilerin tasnifi ile çıkan yasa ile yıkılma durumuna gelmiş ve bir müddet harap bir halde kalıp sonrasında marangozhane olarak kullanılmıştır. Etrafı istimlak çalışmalarıyla boşaltılmış, yol çalışmalarından dolayı tekrar yıkılması gündeme gelmiş lakin yıkılmamıştır. Değerinin fark edilmesi ile 1961 yılında mimar Cahide Tamer öncülüğünde Vakıflar tarafından restoresi yapıp ibadete açılmıştır. Burmalı Mescid'in Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından 2016 yılında restoresine başlanmış, 2020 yılında tamamlanan restorasyon ile mescid tekrardan ibadete açılmıştır. Şunu da belirtmek gerekir ki saha çalışmalarında gözlemleyebildiğimiz kadarı ile Burmalı Mescid'in zaman ile etrafındaki mahallenin istimlak edilip yerini parkın alması mescidin cemaatini olumsuz etkilemiştir.

Mescidin yapılış tarihi H. 902 yılı Şaban ayının evahirinde gerçekleşmiş olup vakfiyeyi imzalayan Mevlana Yusuf b. Hüseyin'dir. Emîn Nûreddin Efendi, mescid ile birlikte muallimhane ve sikaye yaptırmış ve farklı vilayetlerdeki yapıları bu mescid için vakfetmiştir.⁶³ Muallimhane ve çeşme günümüze ulaşamamıştır. Hazirede bulunan 98 numaralı şahide mektepte altmış üç yıl görev yapmış Mekteb hocasına aittir. Günümüze ulaşmasa da mektebe altmış üç yıl hizmet etmiş hocanın şahidesinin hazirede olması muallimhaneye dair bir vesika olmuştur.

Mescidin iç mekanı (harem) kare planlıdır. İç mekanın tavanı düz olup çitalarla karelere bölünmüş ve hareketlendirmiştir. Kible duvarında sağ bölümde ahşap sade bir minber mevcuttur. Sol köşede ise yine minberle uyumlu ahşap bir vaaz kürsüsü bulunmaktadır. Mihrap dikdörtgen formda olup alçı ile kaplanmış, kavsaranın tepe bölümü mukarnaslarla bezenmiştir. Mescidi aydınlatan ilk sıra pencereler dikdörtgen formda ve mermer söveli olup her cephede iki tane bulunmaktadır. Son cemaat yeri hariç ilk sıra pencerelerin dış cephesinde sivri kemerli sade alınlıklar mevcuttur. Üst pencereler ise her cephede iki adet olmak üzere yuvarlak kemerli ve altıgen alçı şebekelerle bezenmiştir. Mescide girildikten sonra solda bulunan merdivenlerle kadınlar için ayrılan

⁶² Eyice, “ Burmalı Mescid”, 6/443.

⁶³ Barkan - Ayverdi, *İstanbul Vakıfları Tahrir Defteri 953(1546) Tarihli* , 237-238.

mahfile geçilmektedir. Kadınlar mahfili dikdörtgen prizma formunda beş sütunun üzerine oturtulmuş olup alt tavan bezemesi düz ve çıtalarla hareketlendirilmiştir. Caminin girişi son cemaat yerinin sağ tarafındadır. Mescide giriş kapısının sağ iç cephesinde minareye çıkış kapısı bulunmaktadır. Giriş kapısı dikdörtgen formda olup mermer kaplama ve basık kemerlidir. Kapı kanatları ahşaptır. Kitabe bölümü boş olup pembe mermerler ile çevrilmiştir. Son cemaat yeri üç tarafı açık revaklı bir alana sahiptir. Devşirme başlıklı, dört adet mermer sütunlara oturtulmuş sivri kemerlerle örtü sistemine geçiş yapılmıştır. Kemerler tuğladandır. Tavan ise iç mekandaki gibi çıtalı ve düzdür. Pencerelerin tam ortasında tepe bölümü mukarnaslı bir mihrap yapılmıştır. Cephe taş düzenlemesi üç sıra tuğla bir sıra kesme taş kullanılarak oluşturulmuştur. Ana mekânın cephesi ise düzgün kesme taşla düzenlenmiştir. Örtü sistemi üçgen prizma çatı ile kaplıdır. İ.Aydın Yüksel, ‘‘Osmanlı Mimarisinde II.Bayezid Yavuz Devri V’’ kitabının ilgili bölümünde caminin kubbeli olma ihtimalini de değerlendirmiştir.⁶⁴ Örtü sistemine geçiş yapılırken tüm cepheleri dolanan iki sıra kirpi saçak kullanılmıştır.

Burmali Mescid’in en önemli özelliği, yuvarlak gövdeli minaresinin dış yüzünün burmalarla şerefeye kadar uzanan çubuklar halinde örölmüş olmasıdır. Bu form için özel yapılmış yarım yuvarlak kenarlı tuğlalar kullanılmıştır. Bu minare, gövdesini süsleyen burma çubukları eski Türk mimarisinde görölen çubuklu ve yivli minarelerin son ve İstanbul’daki nadir örneğidir.⁶⁵ Minarenin inşası için özel olarak tuğla yapılması küçük camilerde yeknesaklıktan kurtulmak için ne derece gayret sarfedildiğini açıkça belli etmiştir.⁶⁶ Minarenin kaidesi düzgün kesme taştan olup çok kenarlı ve prizmatiktir. Pabuç profiller meydana getirerek kaideden taşmıştır. Gövdenin burmaları bu taşkınlıktan süngü ucu gibi kabartmalarla başlamaktadır. Şerefe korkuluğu sadedir.⁶⁷ Tarihte de yıkılmış olan külah ve şerefe bölümü 2016’da başlayan restorede yeniden yapılmıştır.

Mescidin yanında sonradan ilave edilmiş bir şadırvan mevcuttur. Evvelce çekilmiş fotoğraflardan göröldüğü kadarıyla 2020 restorasyonundan önce küçük ve örtüsüz olan

⁶⁴Yüksel, *Osmanlı Mimarisinde II. Bayezid-Yavuz Selim Devri V (886-926/ 1481-1520)*, 246.

⁶⁵Eyice, ‘‘Burmali Mescid’’, 6/444.

⁶⁶Dia, ‘‘ İstanbul (Sanat)’’, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* (İstanbul:TDV Yayınları, 2001), 23/ 250.

⁶⁷Yüksel, *Osmanlı Mimarisinde II. Bayezid-Yavuz Selim Devri V (886-926/ 1481-1520)*, 247.

sade ve çokgen bir forma sahip bu mermer şadırvan son restorasyon ile birlikte Hacim olarak büyütülmüş ve üzeri saçaklı örtü sistemiyle kapatılmıştır.

Mescid bahçesinde hazire mevcuttur. Hazirede tekneli-teknesiz, kapaklı-kapaksız, şahideli-şahidesiz farklı formlarda 231 adet mezar mevcuttur. Yapılan mezar taşı katalog listesi ile hazirede bulunan mezarlar mescidin banisi Emîn Nûreddin Osman Efendi başta olmak üzere devlet erkânından ilmiye sınıfına, askeriyeden esnafa hazirede her kademedен Osmanlı tebasının yer aldığı görülmektedir. Restoreden evvel zamanla yükselen zeminin altında kalan, kırılan mezarlar mevcut iken restorasyonda yapılan çalışmalarla asıl zemine inilip toprak altında kalan yekpare ya da kırılmış parçalar çıkarılmıştır. Mezarlar 2016-2020 restorasyonu ile düzenlenmiş, önemli bir devlet adamı olan Defterdar Şıkk-ı Evvel Halimi Mustafa Paşa'nın hem başlığı hem de mezar taşının kırık bölümüne ulaşılmış olup şahide eski hüviyetini kazanmıştır. Yine toprak altından kırka yakın şahide ve başlık çıkarılmıştır. Çıkarılan şahideler hazireye eklenmiştir. En erken tarihli mezar 109 numaralı H.961, M.1554 tarihli bâni-i Mescid-i Emîn Nûreddin Osman Efendi'ye aittir. Hazirede bundan sonra var olan en eski tarihli şahide bizim sıralamamıza göre 119 numaralı mezar olup H.1182, M.1768-69 tarihli Kovacılar Kethüdâsı Lengerlî Mehmed Ağa'ya aittir. En geç mezar ise 21 numaralı, 27 Cemaziye'l-ahir 1280, M. 9 Aralık 1863 tarihli İhsan Efendi'nin vâlidesi Şerîfe Âyişe Aliye Hanım'a aittir. Emîn Nûreddin Osman Efendi'den sonra 53 yıl hazireye defin gerçekleşmemiş olması emirle hazirelere, şehir içine definlerin başladığını akıllara getirmektedir. Nitekim 1868 Şubat ayında yayımlanan bir nizamnâme ile Eyüp müstesna olmak üzere bütün şehir içi ve Boğaz'da cami ve kilise etrafına gömü yasaklanmıştır.⁶⁸ Hazirede bulunan mezarlardan 45 tanesi H.1100/1200 - M.1688/1785 yıllarına ait iken, 133 adet mezar ise H.1200/1300 - M.1785/1882 yıllarına aittir. 53 adet mezar ise baş şahide(kırık), ayak şahide, kapak taşı ve çerçevesiz mezardan müteşekkildir.

⁶⁸ Dia, "İstanbul (Sanat)", 23/254.

İKİNCİ BÖLÜM

İSTANBUL FATİH BURMALI MESCİD HAZİRE KATALOĞU

Katalog No	: 1
İnceleme Tarihi	: 11.09.2020
Kimliği	: Mehmed ‘İzzet Efendi’ nin mahdûmu Mehmed Lütfi Efendi
Vefat Tarihi	: Şevval ayı 1259 H. / Ekim-Kasım 1843 M.
Fotoğraf No	: 1a, 1b, 1c, 1d, 1e
Ölçüleri	: BŞ: 68×21×8 cm AŞ: 70,5×16,5×3,5 cm KT: 77×29,5×8,5 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer / Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi / Sülüs
Kitabe	: (BŞ)

هو الخلاق الباقي \ ديوان همايون قلمى كتبه سندن \ محمد عزت افنديك مخدومي \ مرحوم محمد لطفى افنديك \
روحچون الفاتحه \ سنه ١٢٥٩ فى سوال

BŞ : Hüve’l-Hallâku’l-Bâkî/ Divân-ı Hümâyûn kalemi ketebesinden/ Mehmed ‘İzzet Efendi’ nin mahdûmu/ merhûm Mehmed Lütfî Efendi’ nin / rûhîcûn el fâtiha/1259 senesi Şevval ayı.

Genel Özellikler ve Süsleme: Mezar; kapak taşı, baş ve ayak şahideden oluşmaktadır. Baş şahide; başlıklı, prizmatik dikdörtgen formundadır. Başlık olarak Mecidî fes kullanılmıştır. Fesin alt kısmı üst kısmına göre dar olup sol tarafında ise püskülü bulunmaktadır. Gövde bölümünde dikdörtgen kartuşlar içine altı satır halinde sülüs hattıyla yazılar yazılmıştır. Kartuşların arası düz silmeler ile ayrılmıştır. Baş taşın ayak kısmının her iki yanı pahlanarak kapak taşına oturtulmuştur. Ayak şahide; ayaktan başa doğru genişleyip sivri üçgen tepelik ile nihayete ermektedir. Kapak taşı; baş şahideden ayak şahideye doğru hafifçe küçülmektedir. Ortasında oval bir açıklık bulunmaktadır. Mezar sade olup herhangi bir süsleme unsuru mevcut değildir.

Katalog No	: 2
İnceleme Tarihi	: 11.09.2020
Kimliği	: Hoca Esmâ Hanım
Vefat Tarihi	: 15 Şaban 1279 H. / 5 Şubat 1863 M.
Fotoğraf No	: 2a, 2b, 2c, 2d, 2e
Ölçüleri	: BŞ: 108×33×6.5 cm AŞ: 88×24,5×7 cm KT: 106×45 ×13,5 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer / Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi / Ta'lik
Kitabe	: (BŞ)

هو الباقي\ فنادن بقايه ايلدى رحلت\ ايده قبرينى حق روضه جنت\ مرحومه و مغفور لها\ حوجه اسما خانم
روحنه\ رضاء لله الفاتحه\ سنه ١٢٧٩ فى ١٥ س

BŞ : Hüve'l-Bâkî/ Fenâdan bekâya eyledi rihlet/ ide kabrini Hak ravza-i cennet/
merhûme ve mağfûrun lehâ/ Hoca Esmâ Hanım rûhuna/ rızâen lillâhi'l-fâtîha/ 15 Şaban
1279 senesi.

Genel Özellikleri ve Süsleme: Mezar; kapak taşı, baş ve ayak şahideden oluşmaktadır. Baş şahide; prizmatik dikdörtgen formunda olup ayaktan başa doğru genişleyip sivri kemer ile de nihayete ermektedir. Gövde bölümü; sağdan sol yukarıya mail şekilde yedi satır ta'lik hattıyla yazılmıştır. Satırların araları düz silmelerle ayrılmıştır. Ayak şahide; ayaktan başa doğru genişlemekte, sivri üçgen tepelik ile nihayete ermekte olup kırılmalar mevcuttur. Kapak taşının ortasında dikdörtgenimsi bir açıklık bulunmaktadır. Yanları ise pahlanmıştır. Mezarda hiçbir süsleme unsuru olmayıp oldukça sade yapılmıştır.

Katalog No	: 3
İnceleme Tarihi	: 11.09.2020
Kimliği	: Lengerli Mehmed Ağa'nın kerîmesî Fâtîma Hâtûn

Vefat Tarihi : 7 Şaban 1223 H. / 28 Eylül 1808 M.

Fotoğraf No : 3a, 3b, 3c, 3d, 3e

Ölçüleri : **BŞ:** 173×40×8 cm **AŞ:** 151×43×9 cm **KT:**
62×72,5×18 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer / Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : Osmanlı Türkçesi / Sülüs

Kitabe : (BŞ)

هو الباقي\ فنادن بقايه ايلدى رحلت\ ايده قيرني حق روضهء جئت\ لنكرلى محمد اغانك كريمه سى\ مرحومه و
مغفوره فاطمه\ خاتون روحنه الفاتحه\ سنه ١٢٢٣ فى ٧ ش

BŞ : Hüve'l-Bâkî/ Fenâdan bekâya eyledi rihlet/ ide kabrini Hak ravza-i cennet/
merhûme ve mağfûrun lehâ/ Lengerlî Mehmed Ağa'nın kerîmesî/ merhûme ve mağfûre
Fâtîma/ Hâtûn rûhuna el-fâtîha/ 7 Şaban 1223 senesi.

Genel Özellikleri ve Süsleme: Mezar; kapak taşı, baş şahide ve ayak şahideden oluşmaktadır. Baş şahide; prizmatik dikdörtgen formunda olup ayaktan başa doğru genişlemiş, sivri üçgen tepelik ile nihayete ermiştir. Baş şahidenin alınlık panosunda ortada yelpaze şeklinde açılan yaprak motifi ile madalyona benzeyen bir desen oluşturulmuş, bu bitkisel desenin her iki yanından aşağı doğru bakan simetrik yapraklar ve yaprakların hemen altında yine her iki yanda simetrik olan C kıvrımları yer almaktadır. Serlevha kısmının üstüne yarım yuvarlak formu düz silme işlenmiş olup üst bölümü sıralı bir şekilde yapraklarla çevrelenmiştir. Serlevhanın her iki yanına aşağıya bakan hilaller içine bir çiçek motifi yerleştirilmiştir. Süslemelerde batılılaşma döneminin etkileri görülmektedir. Gövde bölümü yedi satırlık sülüs yazıdan oluşmaktadır. Satırların arası düz silmelerle çevrelenmiştir. Baş şahidenin iç kısmının ayak bölümünde kırılma mevcuttur. Ayak şahide; prizmatik dikdörtgen formunda olup ayaktan başa doğru genişlemekte, sivri üçgen tepelik ile nihayete ermektedir. Ayak taşında süsleme unsuru bulunmamaktadır. Kapak taşı prizmatik dikdörtgen formundadır. Baş şahide tarafı oval olup kapağın orta kısmında dikdörtgen şeklinde açıklık bulunmaktadır. Kapak taşının kenarları ise pahlanmıştır.

Katalog No	: 4
İnceleme Tarihi	: 11.09.2020
Kimliği	: Kapû Çûkadârı Mehmed Ağa'nın mahdûmu Mehmed Tâhir Efendi
Vefat Tarihi	: 10 Recep 1212 H. / 29 Aralık 1797M.
Fotoğraf No	: 4a, 4b, 4c, 4d, 4e, 4f
Ölçüleri	: BŞ: 123×25×14 cm AŞ: 100×28×10 cm KT: 131 ×62×13 cm.
Malzeme ve Teknik	: Mermer / Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi/ Sülüs
Kitabe	: (BŞ)

هو الحىّ الباقي دار دُنْياده جوان ايكن كزردم| بر زمان ناكهان ايردى اجل ايتدي| يرم باغ جنان فانى دنياه
مرادا المدن ترك ايلدم والدينم| ايلدلىر بر زمان اه و افغان| قيو چوقدارى محمد اغانك| مخدومى مرحوم و مغفور
له| محمد طاهر افندى روحنه| فاتحه سنه ١٢١٢ فى ٠١ ب

BŞ: Hüve'l-Hayyu'l-Bâkî/ Dâr-ı dünyada civân iken gezerdim/ bir zaman nâgihân erdi
ecel etti/ yerim bâğ-ı cinân fânî dünyada murad/ ölümünden terk eyledim valideynim/
eylediler bir zaman âh u efgân/ Kapû Çûkadârı Mehmed Ağa'nın/ mahdûmu merhûm
ve mağfûrun lehû/ Mehmed Tâhir Efendi rûhuna/ fâtiha 10 Recep 1212 senesi.

Genel Özellikler ve Süsleme: Mezar; kapak taşı, baş ve ayak şahideden mevcuttur. Baş
şahide; başlıklı, prizmatik dikdörtgen formundadır. Serpuş olarak çubuklu(dikey
dilimli) iç başlıklı, kısa sarıklı, kâtibî kavuk kullanılmıştır. İç başlığın büyük bölümü
görülmemektedir. Sarık, iç başlığın alt kısmı ters U biçiminde görünecek şekilde
sarılmıştır, sağ yanında ise baş aşağı duran bir çiçek motifi işlenmiştir. Baş şahidenin
gövde bölümü on satır sülüs yazıdan oluşmaktadır. Satırlar düz silmelerle birbirinden
ayrılmaktadır, ayak kısmının iç yüzünde ise kırılma mevcuttur. Baş taşın ayak kısmının
her iki yanını pahlanarak kapak taşına oturtulmuştur. Ayak şahide; prizmatik dikdörtgen

formunda olup ayaktan başa doğru genişleyip sivri üçgen tepelik ile nihayete ermiştir. Kapak taşı, prizmatik dikdörtgen formda olup ortasında oval bir açıklık bulunmaktadır. Kenarları ise pahlanmıştır. Mezarda başlıktaki çiçek motifi hariç sade olup herhangi bir süsleme unsuru görülmemiştir.

Katalog No	: 5
İnceleme Tarihi	: 11.09.2020
Kimliği	: Halîl Ağa'nın ehlî Âyişe Hâtûn
Vefat Tarihi	: 1230 H. / 1814-1815 M.
Fotoğraf No	: 5a, 5b, 5c, 5d, 5e
Ölçüleri	: BŞ: 124×34×7 cm AŞ: 112 ×34×10 cm KT: 150 ×54×13 cm.
Malzeme ve Teknik	: Mermer / Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi / Sülüs
Kitabe	: (BŞ)

الباقي\ كنجلكينه طويميان دردينه\ درمان بولميان جَنَّمكان\ فردوس اشيان وكيل حرج\ خليل اغانك اهلى
مرحومه\ عايشه خاتون روحنه\ فاتحه سنه ١٢٣٠

BŞ: El-Bâkî/ Gençliğine doymayan derdine/ dermân bulmayan cennetmekân/ firdevs-i âşiyân Vekîli Harç/ Halîl Ağa'nın ehlî merhûme/ Âyişe Hâtûn rûhuna/ fâtiha 1230 senesi.

Genel Özellikler ve Süsleme: Mezar; kapak taşı, baş ve ayak şahideden oluşmaktadır. Baş şahide; prizmatik dikdörtgen formda, ayaktan başa doğru genişleyip sivri üçgen tepelikle nihayete ermiştir. Baş şahide yedi satır sülüs yazıdan oluşmaktadır. Satırların arası düz silmelerle çevrelenmiştir. Ayak şahide, baş şahide de olduğu gibi prizmatik dikdörtgen şeklinde olup ayaktan başa doğru genişleyen, sivri üçgen tepelik ile nihayete eren, yazısız süslemesiz bir mezar taşıdır. Mezarda hiçbir süs unsuru kullanılmayıp

sade yapılmıştır. Kapak taşı, prizmatik dikdörtgen formda olup ortasında oval bir açıklık bulunmaktadır. Yanları ise pahlanmıştır. Kapak ortadan kırılmış ve tamir edilmiştir.

Katalog No	: 6
İnceleme Tarihi	: 11.09.2020
Kimliği	: Fâtıma Monla
Vefat Tarihi	: 1213 H. / 1798-1799 M.
Fotoğraf No	: 6a, 6b, 6c
Ölçüleri	: BŞ : 66×16,5×8 cm KT : 89×42,5×12 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer / Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi / Sülüs
Kitabe	: (BŞ)

مرحومه و مغفوره / فاطمه منلا / روحنه فاتحه / سنه ١٢١٣

BŞ: Merhûme ve mağfûre/ Fâtıma Monla/ rûhuna fâtiha/ 1213 senesi.

Genel Özellikleri ve Süsleme: Mezar; kapak taşı ve baş şahideden oluşmaktadır. Baş şahide; başlıklı, prizmatik dikdörtgen formundadır. Serpuş olarak hotoz kullanılmış olup üst kısmı düz bir şekilde tamamlanmıştır. Serpuşta kırılmalar meydana gelmiştir. Taş dört satır sülüs yazıdan oluşmaktadır. Serlevha bölümü bulunmamaktadır. Baş şahidenin ilk satırının sol tarafında kırılma mevcuttur. Mezar taşının ayak kısmının her iki yanı pahlanarak kapak taşına oturtulmuştur. Kapak taşı, prizmatik dikdörtgen formda olup ortasında oval bir açıklık bulunmaktadır. Kapak taşının ayak şahide kısmı kırılmış olup yeni bir mermerle kapak tamamlanmıştır. Mezarda hiçbir süsleme unsuru bulunmamaktadır.

Katalog No	: 7
Bulunduğu Yer	: Burmalı Mescid Haziresi
İnceleme Tarihi	: 11.09.2020

Kimliği	: -
Vefat Tarihi	: -
Fotoğraf No	: 7a,7 b, 7c
Ölçüleri	: AŞ: 84×27×8cm KT : 140×66×16cm.
Malzeme ve Teknik	: Mermer
Yazı Dili ve Türü	: -
Kitabe	: -

Genel Özellikler ve Süsleme: Mezar; kapak taşı ve ayak şahideden oluşmaktadır. Baş şahide mevcut değildir. Ayak şahide; prizmatik dikdörtgen formunda olup ayaktan başa doğru genişlemektedir. Alın kısmı ise kırılmıştır. Üzerinde yazı ve süsleme bulunmayıp sade bir şahidedir. Kapak taşı, prizmatik dikdörtgen formunda, ortasında küçük dikdörtgenimsi bir açıklık bulunmakta olup baş ve ayak taşı taraflarına ise yeni bir mermer ilavesi yapılmıştır. Kapağın yanları ise pahlanmıştır.

Katalog No	: 8
İnceleme Tarihi	: 15.09.2020
Kimliği	: Âyişe Kadın
Vefat Tarihi	: 1155 H. / 1742-1743 M.
Fotoğraf No	: 8a, 8b, 8c, 8d, 8e
Ölçüleri	: BŞ : 188×46,5×7 cm AŞ : 166×32,5× 8cm KT :193×102×18 cm.
Malzeme ve Teknik	: Mermer / Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi / Sülüs
Kitabe	: (BŞ)

حَسْرَتًا بُوبِلَهُ در آينې دنې دُنْيَانِكْ \ هَر كَسِيكْ آخِر ايدَر حَالِنِي دَرْدُ و فرقت\ اِشْتَه بُو عَايشَه قَادِيْن كَبِي مَمْدُوْح
خِصَال\ پَنَجَهء دَسْتِ اَجَلْدَن اوليچق بي رَاخْت\ مَلِكْ عُقْبَايَه هَمَان نَقْدِ حَيَاتِن وِيرْدِي\ بُو فَنَادَن ايدِه يَم دِيُو بَقَايَه
رحلت\ قَبْرِيْنِي رَوْضَهء فِرْدوس ايدِه اِنك مَوْلَا\ قَبْلَه اول رَوْضَهء مَنزَلَكِه جو رحمت\ تَرَك جَا ايلِيچك مَيْلِي دِيْدِي
تاريخن\ عَايشَه قَادِيْنَه اللهُ ايدِه جَايْن جَنّت\ سنه ۱۱۵۵

BŞ: Hasretâ böyledir âyinî denî dünyânın/ herkesin âhir eder hâlinî derd ü firkat/ işte
bu Âyişe Kadın gibi memdûh-u hısâl/ pençe-i desti ecelden olucak bî rahat/ milk-i
ukbâya hemen nakdi hayâtın verdî/ bu fenâdan ideyüm deyû bekâya rihlet/ kabrinî
ravza-i firdevs ide anın Mevla/ kıla ol ravza-i menzilgâha cû rahmet/ terk-i câ eyleyecek
Meylî dedi târihîn/ Âyişe Kadın'a Allah ide câyn cennet/ 1155 senesi.

Genel Özellikler ve Süsleme: Mezar; baş şahide, ayak şahide ve kapak taşından oluşmaktadır. Baş şahide; prizmatik dikdörtgen formunda, ayaktan başa doğru genişleyip sivri üçgen tepelik ile nihayete ermiştir. Alın bölümü düz silmelerle üç bölünmüştür. Üçgen tepelik ve altında yer alan kartuşun içi akantus yapraklı kıvrımlarla bezenip nebati bir kompozisyon oluşturmuştur. Metin kısmının tam üstündeki kartuşa yarım daire formunda bir rozet yerleştirilmiş olup rozetin içi kademeli olarak açılan akantus yapraklarıyla tezyin edilmiştir. Rozetin her iki yanına ise çiçek buketleri yerleştirilmiştir. Baş şahidenin alın kısmında çatlama mevcuttur. Taşın gövdesi on bir satır sülüs yazıdan oluşmaktadır. Serlevha bölümü bulunmamaktadır. Kartuşların arası düz silmelerle çevrilmiştir. Ayak şahide; baş taşında olduğu gibi prizmatik dikdörtgen formunda olup ayaktan başa doğru genişlemekte, sivri üçgen tepelik ile sonlanmaktadır. Süsleme olarak ortadan bir selvi ağacı uzanmakta olup her iki yanından sekiz çizer şekilde asma yaprakları yükselmiş, yaprakların arasından aşağıya bakan üzüm sarmalıdır. Kapak taşı, prizmatik dikdörtgen formunda olup orta kısmında oval bir açıklık bulunmaktadır ve dört tarafı da pahlanmıştır.

Katalog No	: 9
İnceleme Tarihi	: 15.09.2020
Kimliği	: Hasan Efendi
Vefat Tarihi	: 1218 H. / 1803-1804 M.
Fotoğraf No	: 9a, 9b, 9c, 9d, 9e

Ölçüleri : BŞ: 77×22×11 cm AŞ: 68×20×6,5 cm KT:

75×40×16,5 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer / Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : Osmanlı Türkçesi / Sülüs

Kitabe : (BŞ)

مرحوم و مغفورا حسن افنديك\ روحى ايجون\ الفاتحه\ سنه ١٢١٨

BŞ: Merhûm ve mağfûr/ Hasan Efendi'nin/ ruhîcûn/ el-fâtiha/ 1218 senesi.

Genel Özellikler ve Süsleme: Mezar; kapak taşı, baş ve ayak şahideden oluşmaktadır. Baş şahide; başlıklı, prizmatik dikdörtgen formundadır. Serpuş olarak çubuklu(dikey dilimli) iç başlıklı, kısa sarıklı kâtibî kavuk kullanılmıştır. İç başlığın büyük bölümü görülmektedir. Sarık, iç başlığın alt kısmı ters U biçiminde görünecek şekilde sarılmıştır. Sarığın sağ tarafında şekli belirsiz bir çıkıntı mevcuttur. Gövde bölümü dört satır sülüs yazıdan oluşmaktadır. Serlevha kısmı bulunmamaktadır. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Baş şahidenin sol kısmında kırılma mevcut olup yazıya etki etmemiştir. Taşın ayak kısmı her iki yandan pahlanmış olarak kapak taşına oturtulmuştur. Ayak şahide; prizmatik dikdörtgen formunda, ayaktan başa genişleyip sivri üçgen tepelik ile nihayete ermiştir. Kapak taşının ortasında oval bir açıklık bulunmaktadır. Mezarda herhangi bir süsleme unsuru bulunmamaktadır.

Katalog No : 10

İnceleme Tarihi : 15.09.2020

Kimliği : Emîn Mehmed bin Ebâ Bekr

Vefat Tarihi : 1150 H. / 1737-1738 M.

Fotoğraf No : 10a, 10b, 10c, 10d, 10e

Ölçüleri : BŞ: 85×19×13 cm KT:73×44×10,5 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer / Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : Osmanlı Türkçesi / Sülüs

Kitabe

:

(BŞ)

مرحوم و مغفور \ الي رحمت ربه الغفور \ امين محمد بن ابي بكر \ روحیچون رضاء \ الله تعال الفاتحه \ سنه

۱۱۵۰

BŞ: Merhûm ve mağfûr/ ilâ rahmeti Rabbihi'l- ğafûr/ Emîn Mehmed bin Ebâ Bekr/ rûhîçûn rızâen/ lillâhi teâle'l-fâtiha/ 1150 senesi.

Genel Özellikler ve Süsleme: Mezar; kapak taşı ve baş şahideden oluşmaktadır. Baş şahide; başlıklı, prizmatik dikdörtgen formdadır. Serpuş olarak iç başlığı baklava dilimli, yanlara doğru taşkın sarıklı paşalı kavuk kullanılmıştır. İç başlık yukarı doğru biraz genişlemektedir. İç başlığın sarık ile birleştiği üst kısım V biçimini alırken serpuşun alt kısmı sarığın sarılış biçiminden dolayı ters U biçimini almıştır. Serpuş, yerleştirildiği boyun kısmından kırılmış olup tekrardan şahide ile birleştirilmiştir. Şahidenin boyun bölümünün orta kısmında çiçek motifi kullanılmıştır. Kavuğun sarık bölümünün sağ yanına tek dal üzerine çiçek motifi işlenmiştir. Gövde bölümünde tek bir pano içine altı satır sülüs yazı hakkedilmiştir. Panonun kenarları zikzak kabartmalarla bezenmiştir. Taşın ayak kısmı her iki yandan pahlanmış olarak kapak taşına oturtulmuştur. Ayak şahidenin yeri belli olup taşı ise mevcut değildir. Kapak taşı prizmatik dikdörtgen formunda olup ortasında küçük bir açıklık bulunmaktadır.

Katalog No : 11

İnceleme Tarihi : 15.09.2020

Kimliği : -

Vefat Tarihi : -

Fotoğraf No : 11

Ölçüleri : **KT:** 127,5×60×14,5 cm.

Malzeme ve Teknik : Mermer

Yazı Dili ve Türü : -

Kitabe : -

Genel Özellikler ve Süsleme: Mezar sadece kapak taşından oluşmaktadır. Baş ve ayak şahide mevcut değildir. Kapak taşı prizmatik dikdörtgen formda olup ortasında küçük bir oval açıklık bulunmaktadır. Herhangi yazı ve süsleme mevcut değildir.

Katalog No	: 12
İnceleme Tarihi	: 15.09.2020
Kimliği	: Hatice Hanım
Vefat Tarihi	: 27 cemaziye'l-ahir 1253 H. / 28 Eylül 1837 M.
Fotoğraf No	: 12a, 12b
Ölçüleri	: BŞ: 65×19×9 cm KT: 80×37,5×17,5 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer / Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi / Sülüs
Kitabe	: (BŞ)

هو الخلاق الباقي\ بر قوش ايدم اوجدم\ يوانن عاقبت اجل اردى\ انادن ببادن مرحومه\ خديجه خانم روحچون
فاتحه ٢٧ ح سنه ١٢٥٣

BŞ: Hüve'l-Hallâku'l-Bâkî/ Bir kuş idim uçtum/ yuvadan âkıbet ecel ayırdı/ anadan babadan merhûme/ Hatice Hanım rûhîcûn/ fâtiha 27 cemaziye'l-ahir sene 1253.

Genel Özellikleri ve Süsleme: Mezar; kapak taşı, baş ve ayak şahideden oluşmaktadır. Baş şahide; başlıklı, prizmatik dikdörtgen formdadır. Başlık olarak hotoz kullanılmıştır. Hotoz başlığın üst kısmı bombeli olup yukarıya doğru çapları giderek küçülen dairevi basamaklardan oluşmaktadır. Başlığın sağ arka yüzü kırılmış olup onarılmıştır. Gövde bölümü, altı satır sülüs yazıdan oluşmaktadır. Kartuşların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Yazı kısmı, tarih ve fâtiha bölümünün birlikte yazılı olduğu üçgen bir kartuşla nihayete ermiştir. Ayak şahidenin yeri belli olup taşı mevcut değildir. Kapak taşı prizmatik dikdörtgen formunda olup yanları pahlanmıştır, ortasında ise küçük bir açıklık bulunmaktadır. Baş ve ayak taşının ayak kısmı her iki yandan pahlanmış olarak

kapak taşına oturtulmuştur. Mezar sade olup herhangi bir süsleme unsuru bulunmamaktadır.

Katalog No	: 13
İnceleme Tarihi	: 15.09.2020
Kimliği	: Mehmed Ağa
Vefat Tarihi	: 1164 H. / 1750-1751 M.
Fotoğraf No	: 13a, 13b, 13c, 13d, 13e
Ölçüleri	: BŞ: 129×28×15 cm AŞ: 129×32×8 cm KT: 212×78×18,5 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer / Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi / Sülüs
Kitabe	: (BŞ)

هو الحى الباقي\ سابقا ركاب همابون\ صولاق باشلغندن\ چقمه مرحوم و مغفور\ محمّد اغا رُوحیچُون\ الفاتحه سنه
۱۱۶۴

BŞ: Hüve'l-Hayyu'l-Bâkî/ Sâbıkâ Rikâb-ı Hümâyûnu/ Solak başlığından/ çıkma merhûm ve mağfûr/ Mehmed Ağa rûhîcûn/ el-fâtiha 1164 senesi.

Genel Özellikler ve Süsleme: Mezar; kapak taşı, baş ve ayak şahideden oluşmaktadır. Baş şahide; başlıklı, prizmatik dikdörtgen formundadır. Başlık olarak çatal kalafat kullanılmıştır. Serpuş aşağıdan yukarıya hafif bombeli şekilde genişleyip üzeri düz bir şekilde nihayete ermiştir. İç başlığı dikey dilimli çubuklardan oluşmakta olup sol tarafında kırılma gerçekleşmiştir. Sarık; iç başlığın büyük bir bölümünü sarmış, sarılış biçiminden dolayı da kavuğun ön kısmında V şekilli bir görünüm oluşmuştur. Serpuşun boyunla birleştiği alt kısımda sarığın sarılış biçiminden dolayı küçük bir boşluk oluşmuş ve bu boşluk iç başlığın çubuklu dikey dilimleriyle bezenmiştir. Serpuş yüksek ve ihtişamlı bir görünüme sahiptir. Gövde bölümü, altı satır sülüs yazıdan oluşmaktadır. Kartuşların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Taşın ayak kısmı her iki yandan pahlanmış

olarak kapak taşına oturtulmuştur. Ayak şahide; prizmatik dikdörtgen formunda olup ayaktan başa doğru genişleyip sivri kemer ile nihayete ermiştir. Üzerinde selvi ağacı motifi bulunmaktadır. Kapak taşı prizmatik dikdörtgen formunda olup ortasında dikdörtgenimsi bir açıklık bulunmaktadır ve dört bir yanı ise pahlanmıştır.

Katalog No	: 14
İnceleme Tarihi	: 15.09.2020
Kimliği	: -
Vefat Tarihi	: -
Fotoğraf No	: 14a
Ölçüleri	: T: 253×86 ×50 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer
Yazı Dili ve Türü	: -
Kitabe	: -

Genel Özellikler ve Süsleme: Üstü açık bir tekne mevcut olmakla birlikte baş ve ayak şahide mevcut değildir. Teknede herhangi yazı ve süsleme bulunmamaktadır.

Katalog No	: 15
İnceleme Tarihi	: 15.09.2020
Kimliği	: Zehrâ Hanım
Vefat Tarihi	: 27 Cemaziye'l-ahir 1222 H. / 1 Eylül 1807 M.
Fotoğraf No	: 15a, 15b,15c
Ölçüleri	: BŞ: 77×21×10,5 cm KT: 90×35×13 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer / Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi / Sülüs

Kitabe

:

(BŞ)

كتخدا بك حضرتلرينك | مهردارى حسن افنديك | كريمسي مرحومه | مغفور زهرا خانم | روحچون الفاتحه | سنه

۳۱ ر ۱۲۲۲

BŞ: Kethüdâ Beg hazretlerinin/ mühürdârı Hasan Efendi'nin/ kerîmesî merhûme/ ve mağfûre Zehrâ Hanım/ rûhîcûn el fâtiha/ 27 Cemaziye'l-ahir 1222 senesi.

Genel Özellikler ve Süsleme: Mezar; kapak taşı ve baş şahideden oluşmaktadır. Baş şahide; başlıklı, prizmatik dikdörtgen formundadır. Serpuş olarak hotoz başlık kullanılmıştır. Hotoz başlığın ana gövde ile birleştiği yerde birbirine çapraz gelen çubuklardan oluşturulan geometrik motif kullanılmış, boyun kısmı ise gerdanlık, realist üslupta çiçekler ve yapraklarla bezenmiştir. Fakat bu motifler zamanla aşındığı için netlik yoktur. Hotoz düz başlıklıdır. Hotozun sağ arka yüzünde kırılma mevcuttur. Gövde bölümünde altı satır sülüs yazı kullanılmıştır. Serlevha kısmı bulunmamaktadır. Kartuşların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Taşın ayak kısmı her iki yandan pahlanmış olarak kapak taşına oturtulmuştur. Kapak taşı prizmatik dikdörtgen formunda olup orta kısmında dikdörtgenimsi bir açıklık bulunmaktadır. Kapak taşında farklı iki kişiye ait şahide bulunmaktadır. 2020 restorasyonunda mezar taşlarını düzenlerken aynı tekne kapağına konulmuş olabilir. Bu taşlardan bizim numaralandırmamıza göre 15 numaralı mezar taşı Zehrâ Hanım'a aittir.

Katalog No : 16

İnceleme Tarihi : 15.09.2020

Kimliği : Lâleli Şeyhi Konevî Halîl Efendi kerîmesî Ayşe Sıdika
Hanım

Vefat Tarihi : 1250 H. / 1834-1835 M.

Fotoğraf No : 16a, 16b, 16c

Ölçüleri : **BŞ:** 60×17,5×7,5 cm **KT:** 90×35×13 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer / Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : Osmanlı Türkçesi / Sülüs

Kitabe : (BŞ)

هو الباقي\ لاله لي شيخي قنوي\ خليل افندي كريمسي\ مرحومه عايشه صديقه\ حانم روحنه الفاتحه\ سنه ١٢٥٠

BŞ: Hüve'l-Bâki/ Lâlelî Şeyhi Konevî/ Halîl Efendî kerîmesî/ merhûme Âyişe Sıdika/
Hanım rûhuna el fâtiha/ sene 1250

Genel Özellikler ve Süsleme: Mezar; baş şahide ve kapak taşından oluşmaktadır. Baş şahide; başlıklı, prizmatik dikdörtgen formdadır. Başlık olarak hotoz kullanılmıştır. Başlığın hemen altında yarım daire biçiminde bir çıkıntı bulunmaktadır. Hotoz kademeli bir şekilde yükselip sivrilmiştir. Başlığın sağ ön yüzü kırılmıştır. Gövde bölümü, altı satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Taşın ayak kısmı her iki yandan pahlanmış olup kapak taşına oturtulmuştur. Kapak taşı, prizmatik dikdörtgen formda olup ortasında dikdörtgenimsi bir açıklık bulunmaktadır. Kapak taşında 2 farklı mezar taşı mevcuttur. Bu taşlardan her ikisi de kadın mezar taşı olup bizim numaralandırmamıza göre 16 numaralı mezar taşı Âyişe Sıdika Hanım'a aittir.

Katalog No : 17

İnceleme Tarihi : 15.09.2020

Kimliği : Monla Ali

Vefat Tarihi : 1212 H. / 1797-98 M.

Fotoğraf No : 17a, 17b, 17c, 17d, 17e

Ölçüleri : **BŞ:** 84×19×10 cm **AŞ:** 81,5×27,5× 9,5 cm

KT:97 ×54×12 cm.

Malzeme ve Teknik : Mermer / Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : Osmanlı Türkçesi / Sülüs

Kitabe : (BŞ)

هو الباقي\ مرحوم و مغفور\ منلا على نك\ روحنه فاتحه\ سنه ١٢١٢

BŞ: Hüve'l-Bâkî/ Merhûm ve mağfûr/ Monla Ali'nin/ rûhuna fâtiha/ 1212 senesi.

Genel Özellikler ve Süsleme: Mezar; kapak taşı, baş ve ayak şahideden oluşmaktadır. Baş şahide; başlıklı, prizmatik dikdörtgen formundadır. Serpuş olarak iç başlığı yıldızlarla bezenmiş kısa sarıklı nezkebî kavuk kullanılmıştır. Sarığın sarılış biçiminden ön alt kısımda ters U şekilli bir boşluk oluşmuştur. Bu küçük boşlukta herhangi bir bezeme bulunmamaktadır. Gövde bölümü beş satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Taşın ayak kısmı her iki yandan pahlanmış olup kapak taşına oturtulmuştur. Ayak şahide; prizmatik dikdörtgen formunda, ayakta başa doğru genişleyip sivri üçgen tepelik ile nihayete ermiştir. Üzerinde herhangi bir yazı ve süsleme yoktur. Taşta küçük çaplı kırılmalar mevcuttur. Kapak taşı prizmatik dikdörtgen formunda olup ortasında oval açıklık bulunmaktadır. Taşın dört köşesinde daire şeklinde suluklar bulunmaktadır. Kapağın kenarları ise pahlanmış. Mezar genel olarak sade olup süsleme unsuru bulunmamaktadır.

Katalog No	: 18
İnceleme Tarihi	: 23.09.2020
Kimliği	: Hasan Ağa'nın mahdûmu Mehmed Tâhir Ağa
Vefat Tarihi	: Ğurre-i Zi'l-ka'de 1227 H. / 6 Kasım 1812 M.
Fotoğraf No	: 18a, 18b, 18c, 18d, 18e
Ölçüleri	: BŞ: 77×27×12 cm AŞ: 86,5×24,5× 7,5 cm KT: 100,5 ×54,5×12 cm.
Malzeme ve Teknik	: Mermer / Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi / Sülüs
Kitabe	: (BŞ)

هو الحى الباقي\ اوچدى باغى جنته نو جوانم\ اتاسين حسرت قويدى كول فدانم\ مرحوم والده كتخداسى يوسف
اغانك\ كيلارى حسن اغانك مخدومى\ محمد طاهر اغا روحنه الفاته\ ١٢٢٧ سنه فى غره ذا

BŞ: Hüve'l-Hayyu'l-Bâkî/ Uçtu bâğ-ı cennete nev civânım/ atasın hasret koydu gül fidanım/ merhûm Valide Kethüdâsı Yusuf Ağa'nın/ kilârı Hasan Ağa'nın mahdûmu/ Mehmed Tâhir Ağa rûhuna el-fâtiha/ 1227 senesi ğurre-i Zi'l-ka'de.

Genel Özellikler ve Süsleme: Mezar; kapak taşı, baş ve ayak şahideden oluşmaktadır. Baş şahide; başlıklı, prizmatik dikdörtgen formundadır. Başlık olarak çubuklu (dikey dilimli) iç başlıklı, kısa sarıklı kâtibî kavuk kullanılmıştır. İç başlığın büyük bölümü görülmektedir. Serpuşun alt kısmında sarığın sarılışından dolayı ters U biçiminde boşluk oluşmuştur. Sarık ile iç başlığın birleştiği ön kısımda yatay olarak sorguç kullanılmıştır. Gövde bölümü, yedi satır sülüs yazıdan oluşmaktadır. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Taşın ayak kısmı her iki yandan pahlanmış olarak kapak taşına oturtulmuştur. Ayak şahide; prizmatik dikdörtgen formunda, ayaktan başa doğru hafifçe genişlemekte olup sivri üçgen tepelik ile nihayete ermiştir. Süslemesi yoktur. Kapak taşı prizmatik dikdörtgen formunda olup ortasında dikdörtgenimsi küçük bir açıklık mevcuttur. Kapak taşının baş şahide kısmında her iki köşede çiçek şeklinde suluklar mevcuttur. Mezar genel itibariyle sade ve süsten uzaktır.

Katalog No	: 19
İnceleme Tarihi	: 23.09.2020
Kimliği	: Hasan Ağa oğlu Mehmed Sâlih Efendi
Vefat Tarihi	: Ramazan 1212 H. / Şubat-Mart 1798 M.
Fotoğraf No	: 19a, 19b, 19c, 19d, 19e
Ölçüleri	: BŞ: 98×21×8 cm AŞ: 83×26,5× 8,5 cm KT: 97 ×44×12 cm.
Malzeme ve Teknik	: Mermer / Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi / Sülüs
Kitabe	: (BŞ)

ديويتدار محمد پاشا زاده مرحوم عبدی بك افنديك اتباعيلرندن الحاج حسن اغانك او غلو جتتمكان مرحوم و
مغفور له محمد صالح افندی روحنه فاتحه سنه ۱۲۱۲ ن

BŞ: Dîvîtdâr Mehmed Paşa/ zâde merhûm ‘Abdi Beg Efendi’nin etba’larından el-Hâc /
Hasan Ağa’nın oğlu cennetmekân/ merhûm ve mağfûrun lehû Mehmed/ Sâlih Efendi
rûhuna fâtiha/ 1212 senesi Ramazan ayı.

Genel Özellikler ve Süsleme: Mezar; kapak taşı, baş ve ayak şahideden oluşmaktadır. Baş şahide; başlıklı, prizmatik dikdörtgen formdadır. Serpuş olarak iç başlığı yıldızlarla bezenmiş kısa sarıklı nezkebî kavuk kullanılmıştır. İç başlık büyük ölçüde görülmektedir. Sarığın sarılış biçiminden ön alt kısımda ters U şekilli bir boşluk oluşmuştur. Baş taşı yedi satır halinde sülüs yazıdan oluşmaktadır. Serlevha kısmı bulunmamaktadır. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Taşın ayak bölümü her iki yandan pahlanarak kapak taşına oturtulmuştur. Ayak şahide; prizmatik dikdörtgen formda, ayaktan başa doğru genişleyip sivri üçgen tepelik ile nihayete ermiştir. Ayak taşının üzerinde dalları birbirine simetrik uzanan hurma ağacı mevcut olup en alt dallarında hurma salkımları bulunmaktadır. Kapak taşı, prizmatik dikdörtgen formunda olup ortasında küçük oval bir açıklık bulunmaktadır. Kapağın kenarları ise pahlanmıştır.

Katalog No : 20

İnceleme Tarihi : 23.09.2020

Kimliği : Mûnise Hanım

Vefat Tarihi : 1175 H. / 1761-62 M.

Fotoğraf No : 20a, 20b

Ölçüleri : **BŞ:** 100×24×12 cm **KT:** 104×45×14 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer / Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : Osmanlı Türkçesi / Sülüs

Kitabe : (BŞ)

تازہ لکده ایلدک عزم بقا\ مادرك بچارى ایتدک فدا\ مروتك كورمك د یازدم بن سنك\ یاقدى نار فرقتك واحسره
تا\مونسك حور قبرىكى بر نور ایده\ عاینه جنت اولوب مسكن سكا\ سنه ۱۱۷۵

BŞ: Tazeliğinde eyledin azm-i bekâ/ mâderin bîçâreyi ettin fedâ/ mürvetin görmekdi
yazdım ben senin/ yaktı nâr-ı fırkatın vâ hasretâ/ Mûnisen hür kabrini pür nûr ede/
ayinene cennet olup mesken sana/ sene 1175.

Genel Özellikler ve Süsleme: Mezar; baş şahide ve kapak taşından oluşmaktadır. Baş şahide; başlıklı, prizmatik dikdörtgen formundadır. Başlık olarak hotoz kullanılmıştır. Hotozun üzeri düz olmakla birlikte boyun kısmının uzunluğu dikkati çekmektedir. Gövde bölümü yedi satır sülüs yazıdan oluşmaktadır. Serlevha kısmı bulunmamaktadır. Kartuşların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Baş şahidenin ayak bölümünün her iki yanı pahlanarak kapak taşına oturtulmuştur. Ayak şahide mevcut değildir. Kapak taşı prizmatik dikdörtgen formunda olup ortasında dikdörtgenimsi bir açıklık bulunmaktadır. Mezarda herhangi bir süsleme unsuru bulunmamaktadır.

Katalog No : 21

İnceleme Tarihi : 23.09.2020

Kimliği : İhsan Efendi'nin vâlidesi Şerîfe Âyişe Aliye Hanım

Vefat Tarihi : 27 Cemaziye'l-ahir 1280 H. / 9 Aralık 1863 M.

Fotoğraf No : 21a, 21b, 21c, 21d, 21e

Ölçüleri : **BŞ:** 138,5×32×11,5 cm **AŞ:** 114,5×28,5×10 cm

KT: 159×54×17 cm.

Malzeme ve Teknik : Mermer / Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : Osmanlı Türkçesi / Sülüs

Kitabe : **(BŞ)**

هو الباقي\باب سر عسكرى مكتوبى\ او طه سى ممیزانندن\ احسان افنديك\ والده سى مرحومه و مغفور لها\ الى
رحمته ربها الغفورا\ شريفه عايشه عليه\ خانمك روحچون فاتحه\سنه ۱۲۸۰ فى ۲۸ ر

BŞ: Hüve'l-Bâkî/ Bâb-ı ser askeri mektûbî/ odası mümeyyizânından/ İhsan Efendi'nin/ vâlichesî merhûme ve mağfûrun lehâ/ ilâ rahmeti Rabbihe'l-ğâfûr/ Şerîfe Âyişe Aliye/ Hanımın rûhîcûn fâtiha/ 27 Cemaziye'l-ahir 1280 senesi.

Genel Özellikler ve Süsleme: Mezar; kapak taşı, baş ve ayak şahideden oluşmaktadır. Baş şahide; prizmatik dikdörtgen formunda, ayaktan başa doğru hafifçe genişleyip sivri kemer ile nihayete ermiştir. Alın kısmında simetrik yapraklar ile nebati bir kompozisyon oluşturulmuştur. Gövde bölümünde sağdan sol yukarıya mail dokuz satır sülüs yazı kullanılmıştır. Satır araları düz silmelerle ayrılmıştır. Ayak şahide; prizmatik dikdörtgen formda olup ayaktan başa doğru genişlemiş ve sivri üçgen tepelik ile nihayete ermiştir. Üçgen alın kısmında yapraklar ve C kıvrımları ile simetrik nebati bir kompozisyon oluşturulmuştur. Alın kısmını gövde kısmından ayıran yuvarlak düz bir silme mevcuttur. Gövde kısmında herhangi bir yazı ya da motif kullanılmamış olup boş bırakılmıştır. Kapak taşı prizmatik dikdörtgen formunda olup ortasında oval bir açıklık bulunmaktadır. Ayak taşının oturtulduğu kapak kısmının sol bölümü kırılmış olup yeni bir mermer ile tamir edilmiştir. Kapak taşının kenarları ise pahlanmıştır.

Katalog No	: 22
İnceleme Tarihi	: 23.09.2020
Kimliği	: Külsüm
Vefat Tarihi	: 1202 H. / 1787-88 M.
Fotoğraf No	: 22a, 22b, 22c, 22d, 22e
Ölçüleri	: BŞ: 140×24,5×13,5 cm AŞ: 120×23×12 cm KT: 152,5×51×19 cm.
Malzeme ve Teknik	: Mermer / Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi / Sülüs
Kitabe	: (BŞ)

اه ايله زار قیلارق\ تاز لکیمه طویمدم چن\ اجل بیمانه سی طولمش مرادم\ المدم حسرتا فانی جهانده\ طول عمر
سورمدم فرقتا تقدیرا\ تا از لدن بلمدم\ سلیمان ... زاده\ کلثم\ سنه ۱۲۰۲

BŞ: Ah ile zâr kılarak / tazeliğime doymadım çün/ ecel peymânesi dolmuş muradım/
almadım hasretâ fânî cihanda/ tûl-i ömr sürmedim firkatâ takdir/(tahrip) tâ
ezelden bilmedim/ (tahrip) Süleyman(tahrip) zâde/(tahrip)
Külsüm/ (tahrip) sene 1202.

Genel Özellikler ve Süsleme: Mezar; kapak taşı, baş ve ayak şahideden oluşmaktadır. Baş şahide; başlıklı, prizmal dikdörtgen formdadır. Başlık olarak hotoz kullanılmıştır. Hotoz başlıkta zamanla kırılmalar yaşanmış, küçülerek şekli değişmiştir. Başlığın üst bölümü düzdür. Baş şahidenin gövde kısmı dokuz satır sülüs yazıdan oluşmuştur. Serlevha kısmı bulunmamaktadır. Taşın sağ tarafında son dört satırının bir kısmı kırılmış ve yazının bir bölümü de tahrip olmuştur. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Baş şahidenin ayak bölümü her iki yandan pahlanmış olarak zemine oturtulmuştur. Ayak şahide; prizmatik dikdörtgen formda, ayaktan başa doğru hafifçe genişlemekte olup kademeli olarak sivrileşerek nihayete ermiştir. Ayak taşında herhangi bir süsleme ya da yazı bulunmamaktadır. Kapak taşı prizmatik dikdörtgen formunda olup ortasında dikdörtgenimsi açıklık bulunmaktadır. Kapağın ayak şahide tarafı ise ovaldır. Mezarda süsleme bulunmayıp genel itibariyle sadedir.

Katalog No	: 23
İnceleme Tarihi	: 23.09.2020
Kimliği	: Zâde-i Şehrî Mehmed Ağa
Vefat Tarihi	: 15 Zilkade 1227 H. / 20 Kasım 1812 M.
Fotoğraf No	: 23a, 23b, 23c, 23d, 23e
Ölçüleri	: BŞ: 112,5×24×11,5 cm AŞ: 96,5×30×6 cm KT: 162×69×19 cm.
Malzeme ve Teknik	: Mermer / Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi / Ta'lik

Kitabe

:

(BŞ)

هو الحى الذى لا يموت\ زادهء شهرى محمد حيف\ ارتھال ايتدى وبادن اول نو جوان\ نو نهال كلبن كلشن ايكن\
صر صر طاعونله اولدى حزان\ آيك اون دردى كى پر نور ايكن\ خسف ايديوب قيلدى وبا كوزدن نهان\ فوتته
ھاتف ديدي ايديوب دعا\ عدنى محمود عزيز ايتسون مكان\ سنه ۱۲۲۷ فى ۱۵ ذا

BŞ: Hüve'l-Hayyu'l-lezî lâ yemût/ Zâde-i Şehrî Mehmed Ağa hayf/ irtihal etti vebadan
ol nev civân/ nev nihâl-i gülben-i gülşen iken/ sar sar tâunla oldu hazan/ ayın on dördü
gibi pür nûr iken/ hasf idüp kıldı veba gözden nihan/ fevtine Hâtif dedi edüp dua/ adnî
Mahmûd Azîz etsin mekan/ 1217 senesi 15 Zilkade.

Genel Özellikler ve Süsleme: Mezar; kapak taşı, baş ve ayak şahideden oluşmaktadır. Baş şahide; başlıklı, prizmal dikdörtgen formdadır. Başlık olarak iç başlığı çubuklu(dikey dilimli) kısa sarıklı kâtibî kavuk kullanılmıştır. Sarığın sarılışından dolayı başlığın alt kısmında ters U biçimli bir boşluk oluşmuştur. İç başlık ve sarığın birleştiği orta kısımda iç başlığı çevreleyen bir kuşak kullanılmış olup başlığın ön tarafında ise yatay olarak sorguç kullanılmıştır. İç başlığın büyük bir bölümü görülmektedir. Benzerlerine mukabil olarak kavuk yüksek ve ihtişamlı görülmektedir. Gövde bölümü on satır ta'lik yazıdan oluşmaktadır. Kartuşların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Serlevha bölümünün bulunduğu kartuşun çevresi simetrik yapraklar ve S kıvrımlarıyla bezenmiştir. Baş taşın ayak kısmı her iki yandan pahlanarak zemine oturtulmuştur. Ayak şahide; prizmal dikdörtgen formda, ayaktan başa doğru genişleyerek sivri üçgen tepelik ile nihayete ermektedir. Taşın üçgen alınlığında yelpaze şeklinde açılan yaprak motifi bulunmakta olup her iki yana kıvrılan simetrik uzantıları mevcuttur. Taşın gövde kısmında ise bir hurma ağacı mevcut olup dallarından aşağıya doğru hurmalar sarkmaktadır. Kapak taşı prizmatik dikdörtgen formda olup ortasında oval açıklık bulunmaktadır. Kapağın yanları ise pahlanmıştır.

Katalog No

: 24

İnceleme Tarihi

: 23.09.2020

Kimliği

: Yeğen Halil Ağa'nın oğlu Mehmed Sadık Ağa

Vefat Tarihi

: 1181 H. / 1767-68 M.

Fotoğraf No : 24a, 24b, 24c, 24d, 24e

Ölçüleri : BŞ: 92,5×20×9 cm T: 103×33×33 cm.

Malzeme ve Teknik : Mermer / Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : Osmanlı Türkçesi / Sülüs

Kitabe : (BŞd)

فاتحه\ رخلت ابتدی بو جهاندن والدینیک کُلی\ نو نهال تازه ابدی اوله جنت \ حق تعالی رحمتیله روحنی
شاد ایلیه\ حسرتیله فرقتیله یاقدی جانیه دیدم اه\ هرکیم ال اچوب ایدرسه دعا\ ایده محشرده شفاعت مُصطفای سنه
۱۱۸۱

(BŞi)

کوجدی فانیدن حسرت کتدی\ دویمدی دنیاچه اول جان پاره سی\ اخر بولمدی دردینه درمان\ قالدی حسرت پدری
هم والده سی\ یکن خلیل اغانک اوغلی\ محمد صادق روحنه فاتحه\ سنه ۱۱۸۱

(BŞ sağ yan)

مرحوم\ یکن خلیل\ اغانک\ اوغلی\ محمد صادق\ اغا روحنه\ فاتحه سنه ۱۱۸۱

BŞd: Fâtiha/ rihlet etti bu cihandan valideynin gülü/ nev nihâl-i taze idi ola cennet
.....(okunamadı)/ Hak Teâla rahmetiyle ruhunu şâd eyleye/ hasretiyle firkatıyla
yakdı canıyla dedim ah/ her kim el açup iderse dua/ ide mahşerde şefaât Mustafa/ sene
1181.

BŞi: Göçtü fânîden hasret gitti/ doymadı dünyaya ol can pâresi/ kaldı hasret pederi hem
vâlidesî/ Yegen Halîl Ağa'nın oğlu/ Mehmed Sadık rûhuna fâtiha/ sene 1181.

BŞ sağ yan: Merhûm / Yegen Halîl/ Ağa'nın/ oğlu / Mehmed Sadık/ Ağa rûhuna/
fâtiha sene 1181.

Genel Özellikler ve Süsleme: Mezar; tekne ve baş şahideden oluşmaktadır. Baş şahide; başlıklı, prizmal dikdörtgen formdadır. Şahidenin boyun kısmı bulunduğu serpuşlu olduğu düşünülmektedir. Fakat serpuşu günümüzde mevcut değildir. Baş şahidenin dış yüzü sekiz satır, iç yüzü ve sağ yan yüzü ise yedi satır sülüs yazıdan oluşmaktadır. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Ayak şahide mevcut olmayıp

kısa, yeni bir mermer taşıyla tamamlanmıştır. Baş şahidenin birleşik olduğu tekne yüzünün orta kısmında bir rozet yer almaktadır. Rozetin içinde kademeli açılan bir çiçek motifi bulunmaktadır. Rozetin her iki yanında ise lale motifi yer almaktadır. Teknenin sağ yan pehle taşının üzerinde üç rozet bulunmaktadır. Rozetler iri çiçek motifinden oluşmaktadır. Rozetlerin arasında ise birer adet lale yerleştirilmiştir. Sağ yan pehlede toplam üç adet olan lalelerin ikisinin gövdesinin üzerinde ise birer gül motifi bulunmaktadır. Sol pehle taşının üzerine ise üç adet rozet yerleştirilmiş ve bu rozetlerin arasına sağ pehlede olduğu gibi birer tane lale yerleştirilmiştir. Sol pehle üzerindeki iki adet lalenin gövde kısmına da yine gül motifi işlenmiştir. Bezemenin yoğun olarak görüldüğü teknenin üç cephesinde farklı formda yedi adet rozet, yedi adet lale ve dört adet gül motifi bulunmaktadır. Teknenin her üç cephesi alt ve üstten düz silmelerle çerçevelenmiş, üst silmenin üzerindeki bordürün içi geçmiş dairelerle teknenin etrafı bezenmiştir. Mezar bir kapak taşının üzerine oturtulmuştur.

Katalog No : 25

İnceleme Tarihi : 23.09.2020

Kimliği : Âyişe Hâtûn

Vefat Tarihi : 1158 H. / 1745 M.

Fotoğraf No : 25a, 25b, 25c, 25d, 25e

Ölçüleri : **BŞ:** 109×30 ×7,5 cm **AŞ:** 84×27,5 ×7,5 cm **KT:**
103× 45×15 cm.

Malzeme ve Teknik : Mermer / Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : Osmanlı Türkçesi / Sülüs

Kitabe : **(BŞ)**

زیارتدن مراد بر دعا در / بکون بکا ایسه یارن سکا در / مرحومه ومغفوره الابه الغفور عایشه / خاتون رحچون
فاتحه / سنه ۱۱۵۸

BŞ: Ziyaretten murad bir duadır/ bugün bana ise yarın sanadır/ merhûme ve mağfûre ilâ Rabbihi'l/ ğafûr Âyişe/ Hâtûn ruhîçün fâtiha/ sene 1158

Genel Özellikler ve Süsleme: Mezar; kapak taşı, baş ve ayak şahideden oluşmaktadır. Baş şahide; prizmatik dikdörtgen formunda olup ayaktan başa doğru genişlemektedir. Taşın alın kısmı kırılmış olduğu için nihayete erdiği şekli bilinmemekte fakat taşın sağ alın kısmının geliş şeklinden dilimli bir tepeliğe sahip olduğu tahmin edilmektedir. Alın kısmında yarım daire şeklinde bir rozet bulunmaktadır. Rozetin içinde kademeli olarak açılan çiçek motifi bulunmaktadır. Baş şahidenin gövde bölümü altı satır sülüs yazıdan oluşmaktadır. Serlevha kısmı ise bulunmamaktadır. Yazı kartuşlarının arası düz silmelerle ayrılmıştır. Gövde kısmının her iki yanı burmalı sütunlarla bezenmiştir. Ayak şahide; prizmatik dikdörtgen formunda, ayaktan başa doğru genişleyip sivri üçgen tepelik ile nihayete ermektedir. Üzerinde herhangi bir yazı ve süsleme unsuru bulunmamaktadır. Kapak taşı prizmatik dikdörtgen formunda olup ortasında oval bir açıklık bulunmaktadır. Kapak taşının kenarları ise pahlanmıştır.

Katalog No	: 26
İnceleme Tarihi	: 23.09.2020
Kimliği	: İsmail Ağa mahdûmu Seyyid Ahmet Muhtar Efendi
Vefat Tarihi	: 10 Rebiu'l-evvel 1259 H. / 10 Nisan 1843 M.
Fotoğraf No	: 26a, 26b, 26c, 26d, 26e, 26f
Ölçüleri	: BŞ: 117×22 ×9 cm AŞ: 117×30 ×9 cm KT: 155×51,5 ×11 cm.
Malzeme ve Teknik	: Mermer / Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi / Ta'lik
Kitabe	: (BŞ)

هو الباقي\ كنج ايكن كيتدى جهاندىن بيله بر خلق حليم\ ديلرم قبرني پور نور ايلييه رب الكرم\ اون اوچ ياشنه
ايرمش ايكن بو نو جوان\ دعوت ايتدى كندنى اول خالق فرد حكيم\ الحاج اسماعيل اغانك مخدومى\ مرحوم السيد
احمد مختار افندي\ روحچون لله تعالى\ الفاتحه سنه ۱۲۵۹ فى ۱۰ ر۱

BŞ: Hüve'l-Bâkî/ Genç iken gitti cihandan böyle hulk-ı halîm / dilerim kabrini pür nûr eyleye Rabbü'l-Kerem/ on üç yaşına ermiş iken bu nev civân/ davet etti kendini ol Hâlık-ı Ferdü'l-Hakîm/ İsmail Ağa'nın mahdûmu/ merhûm es-Seyyid Ahmet Muhtar Efendi/ rûhîcûn lillâhi teâle'l/ fâtiha 1259 sene 10 rebiu'l-evvel

Genel Özellikler ve Süsleme: Mezar; kapak taşı, baş ve ayak şahideden oluşmaktadır. Baş şahide; başlıklı, prizmatik dikdörtgen formundadır. Serpuş olarak Mecidî fes kullanılmıştır. Mecidî fes alttan üste doğru genişlemiştir. Fesin sağ yanından aşağı doğru püskül inmektedir. Serpuş, altı adet tepeden aşağıya doğru genişleyen üzeri çizgili üçgen şekilli dilimlerle bezenmiştir. Baş taşın gövdesi dokuz pano ta'lik yazıdan oluşmaktadır. Yazıların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Taşın her iki yanı da kıvrımlıdır. Şahidenin ayak bölümünün her iki yanı pahlanarak kapak taşına oturtulmuştur. Ayak şahide; prizmatik dikdörtgen formda olup aşağıdan yukarıya kıvrımlı bir şekilde genişlemiş ve yine kıvrımlı bir şekilde sivrileşerek nihayete ermiştir. Taşın gövdesinde hurma ağacı motifi bulunup dallarından meyveler asılmıştır. Ağacın gövdesinin her iki yanında simetrik bir şekilde münferid dallar kıvrılmıştır. Kapak taşı prizmatik dikdörtgen formda olup ortasında küçük bir oval açıklık bulunmaktadır. Kapağın kenarları ise pahlanmıştır.

Katalog No	: 27
İnceleme Tarihi	: 07.10.2020
Kimliği	: Hattat Namık İbrahim
Vefat Tarihi	: 1190 H. / 1776 M.
Fotoğraf No	: 27a, 27b, 27c
Ölçüleri	: BŞ: 102,5 ×26 ×20 cm KT: 166×70 ×15 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer / Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : Osmanlı Türkçesi / Sülüs

Kitabe : (BŞ)

هُوَ الْبَاقِي\ اللهُ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى\ مَرْحُومٌ وَ مَغْفُورٌ خَطَّاطٌ نَامِقٌ اِبْرَاهِيمُ\ قَوْلُونَهُ بِالْجُمْلَةِ مُؤْمِنِينَ\ مُؤْمِنَاتِهِ رَحْمَتٌ
اِئْتِيهِ\ امِينٌ بِحُرْمَةِ سُورَةِ الْفَاتِحَةِ\ سَنَهُ ١١٩٠

BŞ: Hüve'l-Bâkî/ Allâh Sübhânehû ve Teâla/ merhûm ve mağfûr/ Hattat Namık İbrahim/ kuluna ve bi'l-cümle mü'minîn/ mü'minâtına rahmet eyleye/ amîn bi hürmeti sûrati'l/ fâtiha/ sene 1190

Genel Özellikler ve Süsleme: Mezar; kapak taşı ve baş şahideden oluşmaktadır. Baş şahide; prizmatik çokgen formunda olup ayaktan başa doğru genişlemektedir. Mezar taşının tepe kısmı konik şeklindedir. Bu forma melami mezar taşı da denilmektedir. Gövdesi sekiz satır sülüs hattı ile yazılmıştır. Taşın ayak ve baş kısmının her iki yanı pahlanmıştır. Kapak taşı prizmatik dikdörtgen formda olup ortasında dikdörtgenimsi bir açıklık bulunmaktadır. Kapağın kenarları ise pahlanmıştır, küçük kırılmalar da mevcuttur.

Katalog No : 28

İnceleme Tarihi : 7.10.2020

Kimliği : Şehrî Mehmed Efendi oğlu Sadık Bekr Efendi

Vefat Tarihi : 1177 H. / 1763-64 M.

Fotoğraf No : 28a, 28b, 28c, 28d, 28e

Ölçüleri : **BŞ:** 77×19 ×9 cm **AŞ:** 71×20 ×5,5 cm **KT:** 93×54
×13,5 cm.

Malzeme ve Teknik : Mermer / Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : Osmanlı Türkçesi / Sülüs

Kitabe : (BŞ)

شهر محمد افندي\ اوغلى صاديق\ بكر افنديك\ روحنه فاتحه\ سنه ١١٧٧

BŞ: Şehrî Mehmed Efendi/ oğlu Sadık/ Bekr Efendi'nin/ rûhuna fâtiha/ sene 1177

Genel Özellikler ve Süsleme: Mezar; kapak taşı, baş ve ayak şahideden oluşmaktadır. Baş şahide; başlıklı, prizmatik dikdörtgen formdadır. Serpuş olarak iç başlığı baklava dilimli, yanlara doğru taşkın sarıklı paşalı kavuk kullanılmıştır. İç başlığın sarık ile birleştiği üst kısım V biçimini alırken serpuşun alt kısmı sarığın sarılış biçiminden dolayı ters U biçimini almıştır. Destarın sağ tarafında çiçek motifi mevcuttur. Baş şahidenin gövdesi beş satır sülüs yazıdan oluşmaktadır. Serlevha kısmı bulunmamaktadır. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. İlk satırın sağ üst köşesinde kırılma mevcuttur. Baş taşının ayak bölümü her iki yandan pahlanarak zemine oturtulmuştur. Ayak şahide; prizmatik dikdörtgen formunda, ayaktan başa doğru genişleyip sivri üçgen tepelik ile nihayete ermiştir. Üzerinde ise servi ağacı motifi bulunmaktadır. Taşın bazı bölümlerinde kırılmalar mevcuttur. Kapak taşı prizmatik dikdörtgen formunda olup orta kısmında oval şekilde açıklık mevcuttur. Sağ baş ve sol ayak kısmında ise iki yuvarlak suluk bulunmaktadır. Kapağın kenarları ise pahlanmıştır. Mezarın bulunduğu kapak taşında 2 farklı kişiye ait mezar taşı bulunmaktadır. Bunlardan bizim numaralandırmamıza göre 28. mezar Sadık Bekr Efendi'ye aittir. Bu taşların restorasyon sırasında aynı kapak taşına konulduğu tahmin edilmektedir.

Katalog No : 29

İnceleme Tarihi : 7.10.2020

Kimliği : Mehmed Nûri Efendi'nin kerîmesî Amine

Vefat Tarihi : 1250 H. / 1834-35 M.

Fotoğraf No : 29a, 29b, 29c, 29d, 29e

Ölçüleri : **BŞ:** 68×18,5×7,5 cm **AŞ:** 59×15×6,5 cm **KT:**
93×54 ×13,5 cm.

Malzeme ve Teknik : Mermer / Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : Osmanlı Türkçesi / Sülüs

Kitabe : (BŞ)

هو الباقي\ مكتوبى صدرى عاسر خليفه سى\ محمّد نورى افنديك كرىمسى\ مرحومه و مغفور لها\ امينه منيرة
خانمك\ روحچون الفاتحه\ سنه ١٢٥٩ فى ٢٠ را

BŞ: Hüve'l-Bâkî/ Mektûbî Sadr-ı asır halîfesi/ Mehmed Nûri Efendi'nin kerîmesi/
merhûme ve mağfûrun lehâ/ Emîne Munîre Hanım'ın/ rûhîçûn el-fâtiha/ sene 1259
rebiu'l-evvel ayının 20'sinde.

Genel Özellikler ve Süsleme: Mezar; kapak taşı, baş ve ayak şahideden oluşmaktadır. Baş şahide; başlıklı, prizmatik dikdörtgen bir forma sahiptir. Başlık olarak hotoz başlık kullanılmıştır. Hotoz başlığın üst kısmı daire şeklinde kademeli olarak yükselmiş ve sivrilerek nihayete ermiştir. Serlevha yazısının bulunduğu kartuşun üzeri, uçları yaprak motifli oval iki düz silme ile ayrılmıştır. Silmenin üzeri yaprak motifleri ile bezenmiştir. Baş taşın gövdesi yedi satır halinde sülüs yazıdan oluşmaktadır. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Tarih kısmının yazılı olduğu bölümde senenin sonundaki ha harfi hareketlendirilmiştir. Baş şahidenin ayak bölümü her iki yandan pahlanarak kapak taşına oturtulmuştur. Ayak şahide; prizmatik dikdörtgen formda olup ayaktan başa doğru hafifçe genişlemekte, sivri üçgen tepelikle nihayete ermektedir. Taşın yüzünde herhangi bir yazı ve süsleme bulunmamaktadır. Kapak taşı prizmatik dikdörtgen formunda olup orta kısmında oval şekilde açıklık mevcuttur. Sağ baş ve sol ayak kısmında ise iki yuvarlak suluk bulunmaktadır. Kapak taşının kenarları ise pahlanmıştır. Kapakta 2 farklı kişinin mezar taşı bulunmaktadır. Bu taşlardan numaralandırmamıza göre 29.şahide Emîne Münîre Hanım'a aittir. Bu taşların restorasyon sırasında aynı kapak taşına konulduğu tahmin edilmektedir.

Katalog No : 30

İnceleme Tarihi : 7.10.2020

Kimliği : -

Vefat Tarihi : -

Fotoğraf No : 30a, 30b, 30c, 30d, 30e

Ölçüleri : **BŞ:** 108×66 cm **AŞ:** 115×70,5 cm **KT:**

161×61,5×15 cm.

Malzeme ve Teknik : Mermer / Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : -

Kitabe : -

Genel Özellikler ve Süsleme: Mezar; kapak taşı, baş ve ayak şahideden oluşmaktadır. Baş ve ayak şahide üstüvani formda olup ayaktan başa doğru genişlemekte tepe kısmı ise bombeli bir biçimde nihayete ermektedir. Baş şahidenin gövdesinde herhangi bir yazı bulunmamaktadır. Süsleme olarak gövdede selvi ağacı motifi mevcuttur. Ayak şahide üzerinde herhangi yazı ya da süsleme bulunmamaktadır. Baş kısmı ise kırılmıştır. Kapak taşı prizmatik dikdörtgen fomda olup ortasında oval bir açıklık bulunmaktadır. Kenarları ise pahlanmıştır.

Katalog No : 31

İnceleme Tarihi : 7.10.2020

Kimliği : Seyyid Muhyiddin

Vefat Tarihi : 22 Cemaziye'l-ahir 1193 H. / 7 Temmuz 1779 M.

Fotoğraf No : 31a, 31b, 31c, 31d, 31e

Ölçüleri : **BŞ:** 123×30×12 cm **AŞ:** 128 ×31,5×7 cm **TK:**
140,5×60,5 ×12,5 cm.

Malzeme ve Teknik : Mermer / Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : Osmanlı Türkçesi / Sülüs

Kitabe : (BŞ)

هو الخلاق الباقي\ الله سبحانه و تعالى خضر تلى\ مرحوم السيد محي الدين قولنه\ و بأجملة مؤمنين مؤمناته\
رحمت ابيه رضاء لله تعالى\ بحرمته سورة الفاتحه\ سنة ١١٩٣ في ٢٢ ج

BŞ: Hüve'l-Hallâku'l-Bâkî/ Allah Sübhânehû ve Teâlâ hazretleri/ merhûm es-Seyyid Muhyiddin kuluna/ ve bi'l-cümle müminîn müminâta/ rahmet eyleye rızâen lillâhi teâlâ/ bi hürmeti sûrati'l-fâtîha/ sene 1193 cemaziye'l-ahir ayının 22'sinde.

Genel Özellikler ve Süsleme: Mezar; kapak taşı, baş ve ayak şahideden oluşmaktadır. Baş şahide; başlıklı, prizmatik dikdörtgen forma sahiptir. Serpuş olarak iç başlığı dikişli, kısa sarıklı kâtibî kavuk kullanılmıştır. Serpuşun alt kısmı sarığın sarılış biçiminden dolayı ters U biçimini almış, bir boşluk oluşmuştur. Bu boşluk, iç başlığın devamı olarak dikişlerle bezenmiştir. İç başlığın büyük bölümü görülmektedir. Mukabili olan kavuklara nazaran yüksek formda bir başlıktır. Gövde bölümüne yedi satır halinde sülüs yazı hakkedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Herhangi bir süsleme unsuru bulunmamaktadır. Baş şahidenin ayak kısmı pahlanarak kapak taşına oturtulmuştur. Ayak şahide; prizmatik dikdörtgen formda, ayaktan başa doğru genişleyip sivri üçgen tepelik ile nihayete ermektedir. Herhangi bir yazı ya da süsleme unsuru bulunmamaktadır. Kapak taşı prizmatik dikdörtgen formunda olup ortasında oval şekilde açıklık bulunmaktadır. Kapak ortadan kırılmış olup tamir edilmiştir.

(Mezar taşlarından numaralandırmamıza göre 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46 numaralı olanlar cami restore edilirken toprağın altından çıkarılan taşlardandır. Nereye ait olduğu tespit edilemediğinden bu şahideler caminin kible duvarının hemen önüne yerleştirilmiştir.)

Katalog No : 32

İnceleme Tarihi : 7.10.2020

Kimliği : Hâcî ‘Abdi

Vefat Tarihi : -

Fotoğraf No : 32

Ölçüleri : BŞ: 60×15×9,5 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer / Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : Osmanlı Türkçesi / Sülüs

Kitabe : (BŞ)

الفتاحه| غنجه ... باغ جهان ... عبد ... شاح كلشن كسبى امر تارخن روزكارا بوى كلدى كاشن عالمدى ...\ بوى
كلدى كلشن عالمدى ...\ كل جمالين ...\ كوش ايدنجه

BŞ: El-Fâtiha/ gonçe-i bâğ-ı cihan ...(tahrip) ‘Abdi ...(tahrip)/ şâh-ı gülşen-i kesbî emri târihîn/ bûy-i güldü gülşen-i alemdi ...(tahrip)/ gül cemâlin ...(tahrip)/ gûş edince ...(tahrip).

Genel Özellikler ve Süsleme: 32 numaralı şahide restorasyon sırasında toprağın altından çıkarılmış bir baş taşıdır. Baş şahide; prizmatik dikdörtgen formundadır. Şahidenin boyun kısmı bulunduğundan serpuşlu olduğu tahmin edilmekte olup başlık ise mevcut değildir. Şahide sekiz satır sülüs yazıdan oluşmaktadır. Gövde kısmı üç dikdörtgen kartuştan oluşmaktadır. Kartuşlar birbirinden düz silmelerle ayrılmıştır. Serlevha dışındaki 3 kartuşta yazı sırasıyla 2, 2, 3 satır halinde hakkedilmiştir. Şahidenin sağ baş tarafında kırılma, serlevha ve boyun kısmında ise çatlama mevcuttur. Baş taşın ayak bölümü her iki yanda pahlanmıştır. Taşta herhangi bir süsleme unsuru bulunmamaktadır. Şahidenin zaman ile yazı yüzeyi tahrip olduğu için bazı kelimeler okunamamıştır.

Katalog No : 33

İnceleme Tarihi : 7.10.2020

Kimliği : Halîl Çelebi

Vefat Tarihi : 1140 H. / 1727-28 M.

Fotoğraf No : 33

Ölçüleri : **BŞ:** 59,5×12,5×11 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer / Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : Osmanlı Türkçesi / Sülüs

Kitabe : **(BŞ)**

مرحوم/ حليل چلبى/ روحیچون/ الفاتحه/ سنه ۱۱۴۰

BŞd: Merhûm/ Halîl Çelebî/ rûhîçûn/ el fâtiha /sene 1140.

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; prizmatik dikdörtgen formundadır. Tek pano içerisine beş satır sülüs yazı hakkedilmiştir. Serlevha bölümü bulunmamaktadır.

Şahidenin boyun kısmı bulunduğundan şu anda mevcut olmasa da yapıldığında serpuşlu olduğu tahmin edilmektedir. Taşın boyun kısmının gövdeye bitiştiği yerin dörtkenarı da pahlanmıştır. Herhangi bir süsleme unsuru bulunmamaktadır.

Katalog No	: 34
İnceleme Tarihi	: 7.10.2020
Kimliği	: Külsüm
Vefat Tarihi	: 1154 H. / 1741- 1742 M.
Fotoğraf No	: 34
Ölçüleri	: BŞ: 60×17×9 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer / Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi / Sülüs
Kitabe	: (BŞ)

كلى معصم پاك (١) ردى وصلت حق\ مرحومه كلثوم\ روحنه فاتحه\ سنه ١١٥٤

BŞ: Geldi ma'sum-ı pak/ (e)rdi vuslat-ı Hak/ merhûme Külsüm/ rûhuna fâtiha/ sene 1154

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; başlıklı, prizmatik dikdörtgen formundadır. Serpuş olarak hotoz başlık kullanılmıştır. Başlığın sağ tarafında kırılma mevcuttur. Serpuşun tepesi düzdür. Gövde kısmına beş satır sülüs yazı hakkedilmiştir. Serlevha bölümü bulunmamaktadır. Şahidenin ayak bölümü her iki yandan pahlanmıştır. Taşın üzerinde herhangi bir süsleme unsuru mevcut değildir.

Katalog No	: 35
İnceleme Tarihi	: 7.10.2020
Kimliği	: Âyişe
Vefat Tarihi	: 1155 H. / 1742-1743 M.

Fotoğraf No : 35

Ölçüleri : BŞ: 60×16×9,5 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer / Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : Osmanlı Türkçesi / Sülüs

Kitabe : (BŞ)

باباسنه حسرت\ کدن مرحومه عایش\ روحنه فاتحه\ سنه ۱۱۵۰ – ۱۱۵۵

BŞ: Babasına hasret/ giden merhûme Ayşe/ ...(tahrip) rûhuna fâtiha/ sene 1155.

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; prizmatik dikdörtgen formundadır. Boyun kısmı bulunduğu günümüzde mevcut olmasa da yapıldığında serpuşlu olduğu tahmin edilmektedir. Gövde bölümü dört satır sülüs yazıdan oluşmaktadır. Serlevha bölümü bulunmamaktadır. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Yazının bir kısmı zamanla silinmiştir. Sağ tarafta ise kırılma mevcuttur. Şahidenin ayak bölümü her iki yandan pahlanmıştır. Süsleme bulunmamaktadır.

Katalog No : 36

İnceleme Tarihi : 7.10.2020

Kimliği : Şerîfe Ümmü Külsüm

Vefat Tarihi : 1159 H. / 1746-47 M.

Fotoğraf No : 36

Ölçüleri : BŞ: 60×19×8,5 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer / Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : Osmanlı Türkçesi / Sülüs

Kitabe : (BŞ)

مرحومه شریفه\ ام کلثوم روحنه\ فاتحه سنه ۱۱۵۹

BŞ: Merhûme Şerîfe/ Ümmü Külsüm rûhuna/ fâtiha sene 1159

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; prizmatik dikdörtgen formundadır. Şahidenin boyun kısmı bulunduğundan günümüze ulaşmasa da geçmişte serpuşlu olduğu tahmin edilmektedir. Taşın gövdesi 3 satır sülüs yazıdan oluşmaktadır. Satırların arası düz silmeler ile ayrılmıştır. Şahideyi yükseltmek için ayak kısmına dikdörtgen prizma bir mermer parçası konulmuştur. Şahidenin ayak bölümü her iki yandan pahlanmıştır. Herhangi süsleme unsuru bulunmamaktadır.

Katalog No : 37

İnceleme Tarihi : 7.10.2020

Kimliği : Mehmed Şehrî Efendi'nin oğlu İzzet Ali Efendi

Vefat Tarihi : 1172 H. / 1758-59 M.

Fotoğraf No : 37

Ölçüleri : BŞ: 60,5×23,5×10 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer / Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : Osmanlı Türkçesi / Sülüs

Kitabe : (BŞ)

الفتاحه هو الخلاق الباقي\ حالا استانبول بارتخانه ناظري\ مُحَمَّد شَهْرِي افندينك\ اوغلى مرخوم و مغفور\ عزت
على افندي رُوچون\ سنه ١١٧٢

BŞ: El-fâtiha/ Hüve'l-Hallâku'l-Bâkî/ Hâlâ İstanbul baruthane Nâzırî/ Mehmed Şehrî Efendi'nin/ oğlu merhûm ve mağfûr/ İzzet Ali Efendi rûhîçûn/ sene 1172

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; prizmatik dikdörtgen formundadır. Taşın boyun kısmı bulunduğundan günümüzde mevcut olmasa da başlıklı olarak yapıldığı tahmin edilmektedir. Gövde bölümü yedi satır sülüs yazıdan oluşmaktadır. Baş taşın yazılarına bakıldığında fâtiha ile başladığı görülmüştür. Fâtiha yazısından sonra serlevha kısmı gelmektedir. Serlevha kısmına başlanırken sağ başta çiçek motifi kullanılmıştır. Satırların arası düz silmelerle çevrelenmiştir. Şahideyi yükseltmek için

ayak kısmına dikdörtgen prizma bir mermer parçası konulmuştur. Şahidenin ayak bölümü her iki yandan pahlanmıştır.

Katalog No	: 38
İnceleme Tarihi	: 7.10.2020
Kimliği	: Osman Ağa'nın zevcesi/ Numan Ağa'nın kerîmesî/ Şüheyda Fâtıma Hanım
Vefat Tarihi	: 22 Recep 1184 H. / 11 Kasım 1770 M.
Fotoğraf No	: 38a, 38b
Ölçüleri	: BŞ: 163×42,5×23 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer / Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi / Sülüs
Kitabe	: (BŞ)

عُثْمَانُ أَغَانِكُ زَوْجَهُ سَيِّدُ نُعْمَانَ أَفَنْدِينِكُ كَرِيمَهُ سَيِّدُ شَهِيدَا وَفَاتُ إِيدُنُ فَاطِمَةُ خَانِمَا رُوخْلَرِينَهُ رِضَاءَ اللَّهِ تَعَالَى
الْفَاتِحَةَ سَنَهُ ١١٨٤ فِي ٢٢ ب

BŞ: Osman Ağa'nın zevcesi/ Nu'man Efendi'nin kerîmesî/ Şüheyda vefat eden Fâtıma Hanım/ ruhlarına rızâen lillâhi teâlâ'l-fâtiha/ sene 1184 Recep ayının 22'si.

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; yatay prizmatik dikdörtgen formdadır. Baş taşında 3 kadının ismi yer almaktadır. Yazılar, yan yana 2 satır halinde toplam 4 pano sülüs yazıdan oluşmaktadır. Kartuşların tam ortasına ise vefat tarihi hakkedilmiştir. Mezar taşının yazıların hakkedildiği yüzü yazı için uygun hale getirilmiş, mermer taşın geri kalanında herhangi bir düzeltme yapılmamıştır. Taşta herhangi bir süsleme unsuru bulunmamaktadır.

Katalog No	: 39
İnceleme Tarihi	: 21.10.2020
Kimliği	: Koz Bekçisi Süleyman Ağa kerîmesî Zeyneb

Vefat Tarihi : 1194 H. / 1780 M.

Fotoğraf No : 39

Ölçüleri : BŞ: 60×18×7,5 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer / Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : Osmanlı Türkçesi / Sülüs

Kitabe : (BŞ)

قوٰظ بكجيسى سليمان\ اغانك كريمه سى\ مرحومه زينب روحنه\ فاتحه سنه ١١٩٤

BŞ: Koz Bekçisi Süleyman/ Ağa'nın kerîmesî/ merhûme Zeyneb rûhuna/ fâtîha sene 1194

Genel Özellikler ve süsleme: Baş şahide; prizmatik dikdörtgen formdadır. Taşın boyun kısmı mevcut olmakla birlikte başlık kısmı kırılmıştır. Boyun kısmının gövdeye birleştiği bölümün her iki kenarı pahlanmıştır. Mezar taşına dört satır yazı hakkedilmiştir. Satırlar düz silmelerle çevrelenmiştir. Serlevha kısmı bulunmamaktadır. Taşın ayak kısmından dikdörtgen prizma mermer parçasıyla taş yükseltilmiştir. Şahidenin ayak bölümü her iki yandan pahlanmıştır. Taşta herhangi bir süsleme unsuru kullanılmamıştır.

Katalog No : 40

İnceleme Tarihi : 21.10.2020

Kimliği : Züleyha Tûtî

Vefat Tarihi : 1207 H. / 1792-93 M.

Fotoğraf No : 40

Ölçüleri : BŞ: 60×15,5× 9 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer / Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : Osmanlı Türkçesi / Sülüs

Kitabe : **(BŞ)**

نو جوانم اوجدى جنت باغنه\ فراقى قلدى والدسى جاننه\ حسن اغانك كريمسى\ زليحه طوطى روحنه\ فاتحه سنه
١٢٠٧

BŞ: Nev civânım uçtu cennet bâğına/ firâkı kaldı vâlidesî canına/ Hasan Ağa'nın
kerîmesî/ Züleyha Tûtî rûhuna/ fâtiha sene 1207.

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; prizmatik dikdörtgen formundadır. Taşın
boyun kısmı bulunmakla birlikte başlığı mevcut değildir. Boyun kısmının gövdeye
birleştiği bölümün her iki kenarı pahlanmıştır. Mezar taşına beş satır sülüs yazı
hakkedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Serlevha bölümü
bulunmamaktadır. Gövde kısmına hakkedilmiş yazıdaki harfler kısmen tahrip olmuştur.
Taşın ayak ve arka kısmında kırılma mevcuttur. Şahidenin ayak bölümü her iki yandan
pahlanmıştır. Taşta kullanılan herhangi bir süsleme bulunmamaktadır.

Katalog No : 41

İnceleme Tarihi : 21.10.2020

Kimliği : Seyyid Mehmed Haşim

Vefat Tarihi : Safer 1213 H. / Temmuz-Ağustos 1798 M.

Fotoğraf No : 41

Ölçüleri : **BŞ:** 67×17,5×8,5 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer / Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : Osmanlı Türkçesi / Sülüs

Kitabe : **(BŞ)**

الباقي\ نو جوانم اوجدى جنت باغينه\ فرقت و حسرتيله دوكدى\ والدینی جاننى مرحوم سَيِّدَا مُحَمَّد هاشم افندينك\
روحنه الفاتحه سنه ١٢١٣ ص

BŞ: El-Bâkî/ Nev civânım uçtu cennet bâğına/ firkat ü hasretiyle döndü/ valideyni
canına merhûm Seyyid Mehmed Haşim Efendi'nin/ rûhuna el-fâtiha sene 1213 Safer.

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; başlıklı, prizmatik dikdörtgen formdadır. Başlık olarak çubuklu(dikey dilimli) kısa sarıklı kâtibî kavuk kullanılmıştır. İç başlığın büyük bölümü görülmektedir. Sarık, iç başlığın alt kısmı ters U biçiminde görünecek şekilde sarılmıştır. Gövde kısmı yedi satır sülüs yazıdan oluşmaktadır. Satır araları düz silmelerle ayrılmıştır. Şahidenin ayak bölümü her iki yandan pahlanmıştır. Mezar taşında süsleme mevcut değildir.

Katalog No : 42

İnceleme Tarihi : 21.10.2020

Kimliği : Hüseyin Efendi'nin mahdûmu Seyyid İbrahim Ethem

Vefat Tarihi : 1217 H. / 1802-1803 M.

Fotoğraf No : 42

Ölçüleri : BŞ: 60×17×7 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer / Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : Osmanlı Türkçesi / Sülüs

Kitabe : (BŞ)

هو الباقي/ حسين افنديك/ محدومي سيد ابراهيم/ ادهم روحنه/ فاتحه سنة ١٢١٧

BŞ: Hüve'l-Bâkî/ Hüseyin Efendi'nin/ mahdûmu Seyyid İbrahim/ Ethem rûhuna/ fâtiha sene 1217

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; başlıklı, prizmatik dikdörtgen formdadır. Başlık olarak çubuklu(dikey dilimli) kısa sarıklı kâtibî kavuk kullanılmıştır. İç başlığın büyük bölümü görülmektedir. Sarık, iç başlığın alt kısmı ters U biçiminde görünecek şekilde sarılmıştır. Gövde beş satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Şahidenin ayak bölümü her iki yandan pahlanmıştır. Süsleme mevcut değildir.

Katalog No : 43

İnceleme Tarihi : 21.10.2020

Kimliği	: Cemîle Molla
Vefat Tarihi	: 1220 H. / 1805-1806 M.
Fotoğraf No	: 43
Ölçüleri	: BŞ: 59×14×7 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer / Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi / Sülüs
Kitabe	: (BŞ)

حاج علی اغانك| كريمه سی جميله| ملأ روحنه| فاتحه سنه ١٢٢٠

BŞ: Hâcî Ali Ağa'nın/ kerîmesî Cemîle/ Molla rûhuna/ fâtiha sene 1220.

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; prizmatik dikdörtgen formundadır. Boyun kısmı mevcut olup başlık bulunmamaktadır. Taşın boyun kısmının gövde ile birleşen kısmı her iki yandan pahlanmıştır. Gövde dört satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Serlevha bölümü bulunmamaktadır. Baş şahide ayak kısmından dikdörtgen bir prizma mermer taş ile yükseltilmiştir. Şahidenin ayak bölümü her iki yandan pahlanmıştır. Taşın süslemesi bulunmayıp sade bir şahidedir.

Katalog No	: 44
İnceleme Tarihi	: 21.10.2020
Kimliği	: Seyyid Efendi'nin kerîmesî Zekiyye Hanım
Vefat Tarihi	: 1248 H. / 1832-33 M
Fotoğraf No	: 44
Ölçüleri	: BŞ: 60,5×19×7,5 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer / Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi / Sülüs

Kitabe : **(BŞ)**

الباقى\ قبو چوقداري سيّد\ افنديك كريمه سى مرحومه\ زكيه خانم روحنه فاتحه\ سنه ١٢٤٨

BŞ: El-Bâkî/ Kapûçûkadârî Seyyid/ Efendi'nin kerîmesî merhûme/ Zekiyye Hanım rûhuna fâtiha/ sene 1248

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; başlıklı, prizmatik dikdörtgen formdadır. Başlık olarak hotoz kullanılmıştır. Hotoz başlığın üst kısmı dairevi kademeli olarak yükselmekte olup sivrileşerek nihayete ermektedir. Serpuşta kırılmalar görülmektedir. Gövde beş satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Mezar taşının sol üst köşesinde kırılma mevcuttur. Şahidenin ayak bölümü her iki yandan pahlanmıştır. Herhangi bir süsleme unsuru kullanılmamış olup sade bir şahidedir.

Katalog No : 45

İnceleme Tarihi : 21.10.2020

Kimliği : -

Vefat Tarihi : -

Fotoğraf No : 45

Ölçüleri : AŞ: 60×19×6 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer / Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : -

Kitabe : -

Genel Özellikler ve Süsleme: Ayak şahide; prizmatik dikdörtgen formda, ayaktan başa doğru düz bir şekilde ilerleyip baş kısmı sivri üçgen tepelik ile nihayete ermektedir. Taşın tepeliğinin sağ kısmında kırılma mevcuttur. Süsleme olarak ortada bir selvi ağacı kullanılmış olup servi ağacının gövdesinin sol tarafından asma yaprağı çıkmakta olup ağacın etrafını 'S' çizer şekilde dolanmıştır. Asma yapraklarının dalları arasından aşağı

bakan üzümler sarkmaktadır. Mezar taşının boyunu yükseltmek için dikdörtgen prizma bir taş ayak kısmına konulmuştur. Şahidenin ayak bölümü her iki yandan pahlanmıştır.

Katalog No	: 46
İnceleme Tarihi	: 21.10.2020
Kimliği	: -
Vefat Tarihi	: -
Fotoğraf No	: 46
Ölçüleri	: AŞ: 66,5×21,5×10 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer / Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: -
Kitabe	: -

Genel Özellikler ve Süsleme: Ayak şahide; prizmatik dikdörtgen formunda olup ayaktan başa doğru genişlemekte, sivri kemer ile nihayete ermektedir. Süsleme olarak bir vazo içerisinde uzun bir dal ve bu dalın her iki yanına simetrik olarak lale ve çiçek ve yaprak motifleri yerleştirilerek nebati bir kompozisyon oluşturulmuştur.

Katalog No	: 47 (sol hazire 1)
İnceleme Tarihi	: 21.10.2020
Kimliği	: Osman Ağa'nın kerîmesi Âyişe Monla
Vefat Tarihi	: 1214 H. / 1799-1800 M
Fotoğraf No	: 47a, 47b
Ölçüleri	: BŞ: 165,5×36×10,5 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer / Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi / Sülüs

Kitabe

:

(BŞ)

الله هو الباقي\ زيارتدن مراد ... \ بوكون بكا ايسه يارين سكا\ در مرحومه و مغفور لها\ دلالي عثمان افنديك\
كريمسى عايشه منلا\ روحنه الفاتحه\ سنه ۱۲۱۴

BŞ: Allah Hüve'l-Bâkî/ Ziyaretten murad ...(tahrip) / bugün bana ise yarın sana/ dır
merhûme ve mağfûrun lehâ/ Delâilî Osman Efendi'nin kerîmesî Âyişe Monla/ rûhuna
el-fâtiha/ sene 1214.

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; prizmatik dikdörtgen formunda, ayaktan başa doğru hafifçe genişleyip sivri üçgen tepelik şeklinde nihayete ermiştir. Şahide zamanla tahribata uğramıştır. Taşın arka yüzünde kırılmalar mevcuttur. Gövde kısmı sekiz satır halinde sülüs yazıdan oluşmaktadır. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Restorasyonla birlikte caminin sol tarafında bulunan hemen hemen bütün mezar taşlarında görüldüğü gibi mezar taşı dikdörtgen prizma bir mermerin üzerine oturtulmuştur. Herhangi bir süsleme unsuru bulunmamaktadır.

Katalog No : 48 (sol hazire 2)

İnceleme Tarihi : 21.10.2020

Kimliği : -

Vefat Tarihi : -

Fotoğraf No : 48a, 48b

Ölçüleri : AŞ: 88×28,5×6 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer

Yazı Dili ve Türü : -

Kitabe : -

Genel Özellikler ve Süsleme: Ayak şahide; prizmatik dikdörtgen formda, ayaktan başa doğru genişleyen bir mezar taşıdır. Tepelik kısmı kırıldığı için nihayete nasıl erdiği bilinmemektedir. Ayak şahide olduğu düşünülmektedir. Şahide restorasyonda caminin

sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur. Gövdesinde herhangi bir süsleme bulunmamaktadır.

Katalog No	: 49 (sol hazire 3)
İnceleme Tarihi	: 21.10.2020
Kimliği	: Şeyh Hâcî Osman Delâilî
Vefat Tarihi	: 12 recep 1212 H. / 1797-98 M
Fotoğraf No	: 49a, 49b
Ölçüleri	: BŞ: 114×28,5×12,5 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer / Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi / Sülüs
Kitabe	: (BŞ)

هو الخلاق الباقي\ خلدبرين اولسون يرى\ ايندى وداع بو عالمي\ شيخ السلاطين جامعي\ سلطان محمد خان ولي\
شيخ الطريق المنجلي\ الحاج عثمان دلانلي\ سنة ١٢١٢ فى ١٢ ب

BŞ: Hüve'l-Hallâku'l-Bâkî/ holdeberîn⁶⁹ olsun yeri/ etti vedâ' bu aleme/ Şeyhü's-Selâtin Cami/ Sultan Mehmed Hân-ı Velî/ Şeyhü't-Tarîki'l-Müncelî/ el-Hâc Osman Delâilî / sene 1212 Recep ayında.

Genel özellikler ve Süsleme: Baş şahide; başlıklı, prizmatik dikdörtgen formundadır. Başlık olarak sa'diye/vefaiye tacı kullanılmıştır. İç başlığı dokuz dilimlidir. İç başlığı çevreleyen isabe(tülbend) soldan sağ yukarıya doğru sarılmıştır. Mezar taşı sekiz satır sülüs hattı ile yazılmıştır. Satırlar arası düz silmelerle ayrılmıştır. Şahide restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur. Baş taşının ayak bölümü her iki köşeden pahlanarak zemine oturtulmuştur. Şahide üzerinde herhangi bir süsleme unsuru kullanılmamıştır.

Katalog No	: 50 (sol hazire 4)
-------------------	---------------------

⁶⁹ Holdeberin: ebedi cennet

İnceleme Tarihi	: 21.10.2020
Kimliği	: Habibe Hanım
Vefat Tarihi	: 28 Recep 1269 H. / 7 Mayıs 1853 M.
Fotoğraf No	: 50a, 50b
Ölçüleri	: BŞ : 67×31×10 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer / Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi / Sülüs
Kitabe	: (BŞ)

... \ حبيبه خانمك روح شريف چ \ رضاء الله تعالى فاحه \ سنه ١٢٦٩ في ٢٨ ب

BŞ: (Kırık).../ Habîbe Hanım'ın rûhu şerîf ... (kırık)/ rızâen lillâhi teâla fâtiha⁷⁰(kırık)/ sene 1269 Recep ayının 28' inde.

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; prizmatik dikdörtgen formundadır. Şahidenin başlık kısmı ve gövdesinin yarısı mevcut değildir. İsim, dua-fâtiha ve tarih bölümü ile toplam üç satır yazı mevcuttur. Mezar taşı güzel bir sülüs hattı ile yazılmıştır. Üç satır sülüs yazının içerisinde bulunduğu pano ise kıvrımlıdır. Satır araları düz silmelerle çevrelenmiştir. Şahide restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur. Taşın günümüze ulaşan bölümünde herhangi bir süsleme bulunmamaktadır.

Katalog No	: 51 (sol hazire 5)
İnceleme Tarihi	: 21.10.2020
Kimliği	: Mehmed Sâdık Efendi
Vefat Tarihi	: 1181 H. / 1767-68 M.
Fotoğraf No	: 51a, 51b

⁷⁰ 50 numaralı mezar taşının bir kısmı kırılmış; isim, dua ve tarih bölümü günümüze ulaşmıştır. Sol kısımda kırılma mevcut olup yazıyı etkilemiştir.

Ölçüleri	: BŞ: 136×23,5×11,5 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer / Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi / Sülüs
Kitabe	: (BŞ)

نو جوانم كنتدى جنت باغنه\ فراقى قالدى والدينك جاننه\ مرحوم و مغفور له\ الى رحمة ربه الغفور\ محمد صادق افندى\ روحچون الفاتحه\ سنه ۱۱۸۱

BŞ: Nev civânım gitti cennet bâğına/ firâkı kaldı valideynin canına/ merhûm ve mağfûrun lehû/ ilâ rahmeti Rabbihi'l-ğâfûr/ Mehmed Sâdik Efendi rûhîçûn el-fâtiha/ sene 1181

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; başlıklı, prizmatik dikdörtgen formundadır. Başlık olarak iç başlığı baklava dilimli, taşkın sarıklı paşalı kavuk kullanılmıştır. Serpuşun alt kısmı sarığın sarılış biçiminden dolayı ters U biçimini almıştır. İç başlığın büyük bir bölümü görülmektedir. Gövde kısmı yedi satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Serlevha bölümü ise bulunmamaktadır. Yazının ilk iki satırının bulunduğu kartuşa yazı hakkedilirken yazının son harfleri küçültülerek yazılmıştır. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Taşın ayak bölümü her iki köşeden pahlanarak zemine oturtulmuştur. Şahide restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur. Süsleme bulunmamaktadır.

Katalog No	: 52 (sol hazire 6)
İnceleme Tarihi	: 21.10.2020
Kimliği	: Ebu Bekr Hıfzî Efendi
Vefat Tarihi	: 1198 H. / 1784 M.
Fotoğraf No	: 52a, 52b
Ölçüleri	: BŞ: 154×40×15,5 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer / Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi / Sülüs

Kitabe : **(BŞ)**

هُوَ الْحَيِّ الذِّي لَا يَمُوتُ \ حَوَاج (كَانَ دِيوَان) \ \ حَضْرَت شَهْر يَارِي جَنَّت مَكَان \ (ف) رَدُوسَ أَشْيَانِ مَرْحُومِ \ أَبُو
بَكْرٍ جَفْظِي أَفْنَدِي \ رُوْحِيْجُونِ الْفَاتِحِ \ سَنَه ١١٩٨

BŞ: Hüve'l-Hayyu'l-lezî lâ yemût/ Hâce(gânı Divân-ı)⁷¹/..... (tahrip)/ Hazreti Şehriyâri cennet mekan/ (f)irdevs âşiyân⁷² merhûm/ Ebu Bekr Hıfzî Efendi/ rûhîçûn fâtiha/ sene 1198

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; başlıklı, prizmatik dikdörtgen formdadır. Başlık 2 bölümden oluşmaktadır. Boyun ile bitişik olan alt bölümde kafesli destar kullanılmıştır. Üst bölümü alt kısımdan daha büyük ve dışa taşkın, dilimlenmiş ve basık bir kubbeye benzemektedir. Başlığın dışa taşkın olan sol kısmında kırılma görülmektedir. Bu başlık kafesî ya da kafes destarlı kubbeli kalafat tac ve horasanî kafesî destar isimleriyle adlandırılmıştır. Başlık kırılmış olup yeniden birleştirilmiştir. Boyun kısmının gövde ile bitiştiği yerin her iki kenarı pahlanmıştır. Gövde kısmına sekiz satır sülüs yazı hakkedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Şahidenin sağ yanında kırılma mevcuttur. Bu kırılma yazıyı etkilemiştir. Taşın ikinci satırının bir kısmı, üçüncü satırının ise tamamı silinmiştir. Taşın ayak bölümü her iki köşeden pahlanarak zemine oturtulmuştur. Şahide restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur. Süsleme bulunmamaktadır.

Katalog No : 53 (sol hazire 7)

İnceleme Tarihi : 21.10.2020

Kimliği : -

Vefat Tarihi : -

Fotoğraf No : 53a, 53b

Ölçüleri : AŞ: 143,5×25,5×12,5 cm

⁷¹ **Hace(ganı divan-ı):** Parantez içine alınmış bölüm mezar taşında silik haldedir. Harflerin izlerinden kelimenin devamı okunmuştur.

⁷² **(f) irdevs aşiyân:** Mezar taşının sağ kısmı kırılmıştır. Bundan dolayı kelimelerin baş harfleri kısmen okunmaktadır. (f)irdevs kelimesinin baş harfi de kırılmış olup kelimenin devamı çok kullanılan bir tamlama olduğundan (f) harfi ile başladığı tahmin edilmektedir.

Malzeme ve Teknik : Mermer / Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : -

Kitabe : -

Genel Özellikler ve Süsleme: Ayak şahide; prizmatik dikdörtgen formda, ayaktan başa doğru genişleyip bitkisel tepelik ile nihayete ermiştir. Alın kısmının tepe kısmı yelpaze şeklinde yaprak motifi, gövde ile birleştiği her iki kenarı ise C kıvrımları ile bezenmiştir. Tam ortada ise meyve tabağı bulunmaktadır. İçerisine ise üçer adet sap kısmında yaprakları olan armutlar yerleştirilmiştir. Alın kısmı gövdeden, etrafı düz bir silme ile çevrelenen kartuş ile ayrılmıştır. Kartuş sıralı bir şekilde yaprak motifleri ile bezenmiştir. Kartuşun alt bölümü ise pahlanmıştır. Pahlanmış bölümün hemen altında sağ ve solda birer papatya motifi ile bezenmiştir. Taşın gövde bölümünde herhangi bir yazı ya da motif bulunmamaktadır. Taş ortadan kırılmış olup tekrar yapıştırılmıştır. Şahide restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No : 54 (sol hazire 8)

İnceleme Tarihi : 21.10.2020

Kimliği : -

Vefat Tarihi : -

Fotoğraf No : 54a, 54b

Ölçüleri : AŞ: 119×36×10,5 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer / Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : -

Kitabe : -

Genel Özellikler ve Süsleme: Ayak şahide; prizmatik dikdörtgen formunda, ayaktan başa doğru genişleyip sivri üçgen tepelik ile nihayete ermiştir. Üzerinde tam ortadan yükselen selvi ağacı bulunmaktadır. Selvi ağacının her iki yanından sekiz çizer şekilde

simetrik asma yaprakları yükselmektedir. Dallarında aşağı doğru bakan üzümler yer almaktadır. Mezar taşının bir kısmı kırılmıştır. Yerine yeni bir mermer konulmuş, mezar taşı ile birleştirilmiştir. Şahide restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No : 55 (sol hazire 9)

İnceleme Tarihi : 21.10.2020

Kimliği : Hallac oğlu Şâkir Mehmed Beşe

Vefat Tarihi : 1206 H./ 1791-92 M.

Fotoğraf No : 55a, 55b

Ölçüleri : BŞ: 110×24,5×11,5 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer / Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : Osmanlı Türkçesi/ Sülüs

Kitabe : (BŞ)

مرحوم و مغفور | کنجکنه دویمین | هلاج او غلوا | شاکر محمد بشه | روحیچون فاتحه | سنه ۱۲۰۶

BŞ: Merhûm ve mağfûr/ gençliğine doymayan/ Hallâc oğlu/ Şâkir Mehmed Beşe/
rûhîçûn fâtiha/ sene 1206

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; başlıklı, prizmatik dikdörtgen formundadır. Başlık olarak iç başlığın sarığın dışına hafif çıktığı oval formda dardağan sarık kullanılmıştır. Serpuş çapraz ve kavisli dilimlerin birleşmesiyle oluşmuştur. Sarığın dışına hafif olarak çıkan iç başlık dikey dilimli olup sivrilerek nihayete ermiştir. Boyun kısmının gövde ile birleştiği her kenarı pahlanmıştır. Gövde bölümü, altı satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Serlevha bölümü bulunmamaktadır. Yazının etrafı tam kazanmamıştır. Taşa geçirilmiş, etrafı kısmen hakkedilmiştir. Taşın ayak bölümü her iki yandan pahlanarak zemine oturtulmuştur. Süsleme bulunmamaktadır. Şahide restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No	: 56 (sol hazire 10)
İnceleme Tarihi	: 21.10.2020
Kimliği	: -
Vefat Tarihi	: -
Fotoğraf No	: 56
Ölçüleri	: Çerçeveli Mezar: 179×100×21 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer
Yazı Dili ve Türü	: -
Kitabe	: -

Genel Özellikler ve Süsleme: Mezarın etrafı dikdörtgen prizma taşlarla çerçevelemiştir. Taşlar birbirine bağlantı demirleriyle bağlanmıştır. Teknenin üstü açıktır. Herhangi bir süsleme kullanılmamıştır.

Katalog No	: 57 (sol hazire 11)
İnceleme Tarihi	: 21.10.2020
Kimliği	: -
Vefat Tarihi	: -
Fotoğraf No	: 57a, 57b
Ölçüleri	: AŞ: 138×29×8 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer / Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: -
Kitabe	: -

Genel Özellikler ve Süsleme: Ayak şahide; prizmatik dikdörtgen formda, ayaktan başa doğru genişleyip sivri kemer ile nihayete ermektedir. Şahidenin üzerinde hurma ağacı

motifi bulunmaktadır. Dalları birbirine simetrik olarak uzanmaktadır. Her iki tarafta gövde ile birleşik dallar arasından aşağı bakan hurma salkımları mevcuttur. Hurma salkımlarından aşağı doğru, münferit dallar uzanmaktadır. Taş ayak kısmından kırılmış olup tekrar yapıştırılmıştır ve sivri kemer ile nihayete eren tepe bölümünde ise kırılmalar mevcuttur. Şahide restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No	: 58 (sol hazire 12)
İnceleme Tarihi	: 21.10.2020
Kimliği	: Hatice Monla
Vefat Tarihi	: 1184 H./ 1770-1771 M.
Fotoğraf No	: 58a, 58b
Ölçüleri	: BŞ: 79×19×8,5 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer / Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi/ Sülüs
Kitabe	: (BŞ)

(م)رحومه و مغفورہ | خدیجہ منلا | روحنه فاتحہ | سنہ ۱۱۸۴

BŞ: (M)erhume ve mağfûre/ Hatice Monla/ rûhuna fâtiha/ sene 1184

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; prizmatik dikdörtgen formundadır. Taşın tepe bölümü ve sağ tarafı kırıktır. İlk satırın ilk harfi kırılmadan dolayı okunmamaktadır. Lakin kelimenin gidişatından “m” olduğu kuvvetle muhtemeldir. Gövde kısmı dört satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Yazıların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Şahidenin ayak bölümü her iki yanı pahlanarak zemine oturtulmuştur. Şahide restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No	: 59 (sol hazire 13)
İnceleme Tarihi	: 21.10.2020

Kimliği	: Süleyman Ağa
Vefat Tarihi	: 1154 H./ 1741-42 M.
Fotoğraf No	: 59a, 59b
Ölçüleri	: BŞ: 114,5×20×13 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer / Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi / Sülüs
Kitabe	: (BŞ)

هو الباقي\ مرحوم ومغفور\ المحتاج الى رحمت ربّه\ الغفور سليمان اغا\ روحنه فاتحه\ سنه ١١٥٤

BŞ: Hüve'l-Bâkî/ Merhûm ve mağfûr/ el muhtâc ilâ rahmeti Rabbihi'l/ ğafûr Süleyman Ağa/ rûhuna fâtiha/ sene 1154

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; başlıklı, prizmatik dikdörtgen formundadır. Başlık olarak paşalı kavuk kullanılmış olup iç başlığı baklava dilimleriyle bezenmiş, sarığı yanlara taşkın olarak sarılmıştır. İç başlık yukarı doğru hafif genişlemekte ve büyük bir bölümü görülmekte olup tepesi hafif bombeli ve terklidir. İç başlık ve sarığın birleştiği kısım V biçimini alırken sarığın sarılış biçiminden dolayı alt bölümde ters U biçiminde bir boşluk oluşmuştur. Boşluk kısım iç başlığın devamı olarak baklava dilimleri ile bezenmiştir. Gövde kısmına altı satır sülüs yazı hakkedilmiştir. Yazıların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Taşın sağ tarafında küçük bir kırılma mevcuttur. Şahidenin ayak bölümü her iki yandan pahlanarak zemine oturtulmuştur. Taşta herhangi bir süsleme unsuru bulunmamaktadır. Şahide restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No	: 60 (sol hazire 14)
İnceleme Tarihi	: 21.10.2020
Kimliği	: Hacı Mehmed Ağa
Vefat Tarihi	: 20 Muharrem 1270 H./ 23 Ekim 1853 M.
Fotoğraf No	: 60a, 60b

Ölçüleri	: BŞ: 105×27×12 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer / Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi/ Ta'lik
Kitabe	: (BŞ)

هو الباقي... ي قيل مغفرت يا رب يزدان\ بحق عرش اعظم نور قران\ كلوب قبرم زيارت ايدين اخوان\ ايدير
روحمه بر فاتحه احسان\ مرحوم الحاج محمد اغا\ روحيجون الفاتحه\ سنه ١٢٨٠ في ٢٠ م

BŞ: Hüve'l-baki/ ... (kırık) kıl mağfiret ya Rabbi Yezdân⁷³/ bi Hakkı arş-i a'zam-ı nûr-i
Kurân/ gelüp kabrim ziyaret eden ihvân/ ideler rûhuma bir fâtiha ihsân/ merhûm ve
mağfûr el-Hâc Mehmed Ağa/ rûhîçûn el-fâtiha/ 20 Muharrem sene 1270

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; başlıklı, prizmatik dikdörtgen formdadır. Başlık olarak Mecidî fes kullanılmıştır. Fes aşağıdan yukarıya doğru hafifçe daralmakta olup sol tarafında püskülü bulunmaktadır. Başlığın ön tarafında küçük bir kırılma gerçekleşmiştir. Gövde bölümü sağdan sol yukarıya mail bir şekilde sekiz satırlık celî ta'lik hatla yazılmıştır. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Şahidenin gövde bölümü birkaç yerden kırılmış ve tekrar taş birleştirilmiştir. Kırılmalar yazı metnini etkilemiştir. Taşta herhangi süsleme unsuru bulunmamaktadır. Şahide restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No	: 61 (sol hazire 15)
İnceleme Tarihi	: 21.10.2020
Kimliği	: Mahmûd Efendi'nin oğlu Raşid Mehmed Efendi
Vefat Tarihi	: 1238 H./ 1822-23 M.
Fotoğraf No	: 61
Ölçüleri	: BŞ: 71×17×8,5 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer / Alçak Kabartma

⁷³ **Yezdân:** Bu kelimenin harfleri kırılmadan etkilenmiştir.

Yazı Dili ve Türü : Osmanlı Türkçesi/ Sülüs

Kitabe : (BŞ)

قریمی یاغچ محمود\ افندیڭ اوغلو جنت\ مکان راشد محمد افندی\ روحنه فاتحه\ سنه ۱۲۳۸

BŞ: Kırimi yağcı Mahmûd/ Efendi'nin oğlu cennet/ mekân Raşid Mehmed Efendi/
rûhuna fâtiha/ sene 1238

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; başlıklı, prizmatik dikdörtgen formdadır. Başlık olarak iç başlığı çubuklu(dikey dilimli) kısa sarıklı kâtibî kavuk kullanılmıştır. Sarığın sarılışından dolayı başlığın alt kısmında ters U biçimli bir boşluk oluşmuştur. İç başlık ve sarığın birleştiği orta kısımda iç başlığı çevreleyen bir kuşak kullanılmış olup başlığın ön tarafında ise yatay olarak sorguç kullanılmıştır. İç başlığın büyük bir bölümü görülmektedir. Başlığın ön sağ bölümünde kırılma mevcuttur. Taşın gövde bölümü dört satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Yazı metninin serlevha bölümü bulunmamaktadır. Satır araları düz silmelerle ayrılmıştır. Şahide yatay olarak ortadan kırılmış tekrardan birleştirilmiştir. Süsleme unsuru bulunmamaktadır. Ayak bölümü her iki yandan pahlanarak zemine oturtulmuştur. Şahide restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No : 62 (sol hazire 16)

İnceleme Tarihi : 28.10.2020

Kimliği : Seyyid Mehmed Saîd Efendi

Vefat Tarihi : 15 Ramazan 1212 H./ 3 Mart 1798 M.

Fotoğraf No : 62a, 62b

Ölçüleri : BŞ: 89,5×20,5×9 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer / Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : Osmanlı Türkçesi/ Sülüs

Kitabe : (BŞ)

هو الباقي\ حاصلر ايكنجى خليفسى\ مرتضى أفندينك\ او غلو مرحوم ومغفور\ السيد محمد سعيد افندى\ روحچون
فاتحه سنه ۱۲۱۲ فى ۱۵ ن

BŞ: Hüve'l-Bâkî/ Haslar ikinci halifesi/ Murtaza Efendi'nin/ oğlu merhûm ve mağfûr/
es Seyyid Mehmed Saîd Efendi/ rûhîcûn fâtîha sene 1212 Ramazan 15

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; başlıklı, prizmatik dikdörtgen formdadır. Başlık olarak iç başlığı çubuklu(dikey dilimli) kısa sarıklı kâtibî kavuk kullanılmıştır. Sarığın sarılışından dolayı başlığın alt kısmında ters U biçimli bir boşluk oluşmuştur. İç başlığın büyük bir bölümü görülmektedir. Başlık bölümü kırılmış olup tekrar birleştirilmiştir. Taşın gövde kısmı altı satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Süsleme unsuru kullanılmamıştır. Taşın ayak bölümü her iki yandan pahlanarak zemine oturtulmuştur. Şahide restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No : 63(sol hazire 17)

İnceleme Tarihi : 28.10.2020

Kimliği : -

Vefat Tarihi : -

Fotoğraf No : 63a, 63b

Ölçüleri : AŞ: 104,5×26×6 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer / Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü :

Kitabe : -

Genel Özellikler ve Süsleme: Ayak şahide; prizmatik dikdörtgen formunda, ayaktan başa doğru genişleyip sivri üçgen tepelik ile nihayete ermiştir. Mezar taşının her iki kenarı kıvrımlıdır. Taşın gövdesinde hurma ağacı motifi bulunup dallarında tekli ve salkım halinde meyveler asılmıştır. Ağacın dalları ve meyveleri her iki yanda simetrik

olarak uzanmaktadır. Gövdesinin her iki yanında simetrik bir şekilde münferid dallar bulunmaktadır. Şahide restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No	: 64(sol hazire 18)
İnceleme Tarihi	: 28.10.2020
Kimliği	: Dader Mühürdârı İbrahim Kethüda
Vefat Tarihi	: 1238 H./ 1822-1823 M.
Fotoğraf No	: 64a, 64b
Ölçüleri	: BŞ: 150×36×13 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer / Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi/ Sülüs
Kitabe	: (BŞ)

هو الباقي\ دادر مہر داری ابراہیم کتخدا\ ایلدی عزم بقا بو جهاندن کتدی اه\ منزوی عزلت نشین بر مُستغرق ذات
ایدی\ ایلدی محو وجود تکمیل چلہ ایندی آہ\ در دین افشا اتمیوب درمانہ حاجت قالمدی\ ویردی لقمان جام اجل
نوش ایدوب اه کتدی اه\ حق تعالی قبرنی کنجینہ انوار ایده\ اغلیوب اول دادری ہم احبّاسی اتدی اه\ بو رهاوی
سؤیلدی تام رحلت تاریخین\ جان مصطفی افندی راه عقبا ایندی آہ\ روحنه فاتحه سنہ ۱۲۳۸

BŞ: Hüve'l-Bâkî/ Dâder mühürdârı İbrahim Kethüdâ/ eyledi 'azm-i bekâ bu cihandan
gitti ah/ münzevî uzlet-nişîn bir müstağrak zat idi/ eyledi mahv-ı vücud tekmîl çile etti
ah/ derdini ifşa etmeyüp dermâna hâcet kalmadı/ verdi Lokmân câm-ı ecel nûş idüp ah
gitti ah/ Hak Teâla kabrini gencine-i envâr ide/ ağlayup ol dâderi hem ehîbbâsı etti ah/
bu Rehavî söyledi tam rihlet târihîn/ can-ı Mustafa Efendi râh-ı ukbâ itti ah/ rûhuna
fâtîha sene 1238

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; başlıklı, prizmatik dikdörtgen formundadır. Başlık olarak iç başlığı çubuklu(dikey dilimli) kısa sarıklı kâtibî kavuk kullanılmıştır. Sarığın sarılışından dolayı başlığın alt kısmında ters U biçimli bir boşluk oluşmuştur. İç başlığın büyük bir bölümü görülmektedir. Destar bölümünün ön tarafında soldan sağ

yukarıya doğru olan üzerine tekrar yatay olarak yerleştirilen kılıçık şeklinde çizgili bir sorguç kullanılmıştır. Başlık diğer kavuklara nazaran iridir. Gövde bölümü on iki satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Şahide de süsleme bulunmamaktadır. Ayak bölümü her iki yandan pahlanarak zemine oturtulmuştur. Taş restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No	: 65(sol hazire 19)
İnceleme Tarihi	: 28.10.2020
Kimliği	: Hatab Emîni merhûm Emîn Ağa
Vefat Tarihi	: 1266 H./ 1849-50 M.
Fotoğraf No	: 65a, 65b
Ölçüleri	: BŞ: 147,5×30,5×13 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer / Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi/ Ta'lik
Kitabe	: (BŞ)

هوالباقی\ بنی قیل مغفرت ای ربّ یزدان\ بحق عرش اعظم نور قرآن\ کلوب قبرم زیارت ایدن اخوان\ ایده لر
روحمه بر فاتحه احسان\ صاری یرلی صابونجی زاده\ الحاج مصطفی اغا مخدومی خطب امینی مرحوم امین
اغانک\ روحیجون فاتحه سنه ۱۲۶۶

BŞ: Hüve'l-Bâkî/ Beni kıl mağfîret Ey Rabbi Yezdân/ bi-hakk-i arş-i a'zam-ı nûr-i
Ku'ran/ gelüp kabrim ziyaret eden ihvân/ ideler rûhuma bir fâtiha ihsân/ Sarıyerlî
Sabuncuzâde/ el-Hâc Mustafa Ağa mahdûmu/ Hatab Emîni merhûm Emîn Ağa'nın/
rûhîcûn fâtiha sene 1266

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; başlıklı, prizmatik dikdörtgen formundadır. Başlık olarak Mecidî fes kullanılmıştır. Mecidî fes aşağıdan yukarıya doğru genişlemektedir. Sol yanında püskülü mevcuttur. Gövde bölümünde serlevhanın sağ tarafında küçük bir kırılma mevcuttur. Bu kırılma yazıyı etkilememiştir. Gövde dokuz

satır ta'lik yazı ile hakkedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Taşta herhangi bir süsleme motifi bulunmamaktadır. Ayak bölümü her iki yandan pahlanarak zemine oturtulmuştur. Şahide restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No : 66(sol hazire 20)

İnceleme Tarihi : 28.10.2020

Kimliği : Ümmü Külsüm Hanım

Vefat Tarihi : 1206 H./ 1791-1792 M.

Fotoğraf No : 66a, 66b

Ölçüleri : BŞ: 116,5×37×8 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer / Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : Osmanlı Türkçesi/ Sülüs

Kitabe : (BŞ)

هو الخلاق الباقي\ جهانہ دویمدی جانم اجل الدی\ کریبانم چاره سز درده دوش اولوب\ بویله امر ایئدی سبحانم
کنجکنه دویمیوب\ بابا سنه حسرت کیدن ام کلثوم\ خانم رُوحیچُون الفاتحه\ سنه ۱۲۰۶

BŞ: Hüve'l-Hallâku'l-Bâkî/ Cihana doymadı canım ecel aldı/ giribânım çaresiz derde düş olup/ böyle emretti Sübhânım gençliğine doymayup/ babasına hasret giden Ümmü Külsüm/ Hanım rûhîçûn el-fâtîha/ sene 1206

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; prizmatik dikdörtgen formunda olup ayaktan başa doğru genişlemekte, sivri üçgen tepelik ile nihayete ermektedir. Sivri üçgen tepelik bölümünde serlevha bulunmaktadır. Şahide ortadan yatay olarak kırılmış olup tekrardan birleştirilmiştir. Bu kırılma yazıya etki etmemiştir. Gövde bölümü, serlevha ile birlikte yedi satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Taşta süsleme unsuru bulunmamaktadır. Şahide restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No : 67(sol hazire 21)

İnceleme Tarihi	: 28.10.2020
Kimliği	: -
Vefat Tarihi	: -
Fotoğraf No	: 67a, 67b
Ölçüleri	: AŞ: 116×30×9 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer
Yazı Dili ve Türü	: -
Kitabe	: -

Genel Özellikler ve Süsleme: Ayak şahide; prizmatik dikdörtgen formunda olup ayaktan başa doğru genişlemekte sivri üçgen tepelik ile nihayete ermektedir. Taş sade olup üzerinde süsleme bulunmamaktadır. Şahide restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No	: 68(sol hazire 22)
İnceleme Tarihi	: 28.10.2020
Kimliği	: Mehmed Ağa'nın kerîmesî Rukiyye Hâtûn
Vefat Tarihi	: 1206 H./ 1791-92 M.
Fotoğraf No	: 68a, 68b
Ölçüleri	: BŞ: 142,5×26×13,5 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer / Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi/ Sülüs
Kitabe	: (BŞ)

قواجيلر كتحداسى لىكرلى/ محمد اغانك كرىمه سى/ رقىه حاتون روحنه/ الفاتحه/ سنه ۱۱۹۲

BŞ: Kovacılar Kethüdâsı Lengerli/ Mehmed Ağa'nın kerîmesi/ Rukiyye Hâtûn rûhuna/ fâtiha/ sene 1192

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; çokgen formunda olup ayaktan başa doğru genişlemektedir. Tepe bölümü ise koni biçimindedir. Melamî formdaki bu mezar taşının tepe ve ayak bölümünün sağ ve sol kenarları pahlanmıştır. Gövde bölümü beş satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Yazının serlevha bölümü bulunmamaktadır. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Mezar taşında herhangi bir süsleme unsuru bulunmamaktadır. Şahide restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No : 69(sol hazire 23)

İnceleme Tarihi : 28.10.2020

Kimliği : Tâcir Mehmed Ağa

Vefat Tarihi : 1227 H./ 1812-13 M.

Fotoğraf No : 69a, 69b

Ölçüleri : **BŞ:** 131×31×14 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer / Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : Osmanlı Türkçesi/ Sülüs

Kitabe : (BŞ)

الباقى\ زيارتدن مراد بر دعا در\ بكون بكا ايسه يارين\ سكا در اورطه كويلي\ مرحوم ومغفور له\ تاجير محمد
اغانك\ روحچون فاتحه\ سنه ۱۲۲۷

BŞ: El-Bâkî/ Ziyaretten murad bir dua der/bugün bana ise yarın/ sana der Ortaköylü/ merhûm ve mağfûrun lehû/ Tâcir Mehmed Ağa'nın rûhîcûn fâtiha/ sene 1227

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; başlıklı, prizmatik dikdörtgen formundadır. Başlık olarak iç başlığı çubuklu(dikey dilimli) kısa sarıklı kâtibî kavuk kullanılmıştır. Sarığın sarılışından dolayı başlığın alt kısmında ters U biçimli bir boşluk oluşmuştur. İç başlığın büyük bir bölümü görülmektedir. Sarık ve iç başlığın birleştiği bölümün

ortasında yatay olarak sorguç kullanılmıştır. Taşın gövde kısmı sekiz satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Mezar taşında herhangi bir süsleme unsuru bulunmamaktadır. Ayak bölümü her iki yandan pahlanarak zemine oturtulmuştur. şahide restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No	: 70(sol hazire 24)
İnceleme Tarihi	: 28.10.2020
Kimliği	: Hüseyin Efendi'nin kerimesi Emine Hanım
Vefat Tarihi	: 11 Zi'l-hicce 1227 H./ 16 Aralık 1812 M.
Fotoğraf No	: 70a, 70b,70c
lleri	: Bş: 65×22×10 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer / Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi/ Sülüs
Kitabe	: (Bş)

هو الباقي\ مرحوم شهرى محمد اغانك\ دامادى الحاج حسين افنديك\ كريمسى مرحومه امينه خانمك\ روحچون الفاتحه\ سنه ١٢٢٧ فى ١١ د

Bş: Hüve'l-Baki/ merhûm şehrî Mehmed Ağa'nın/ damadı el-Hac Hüseyin Efendi'nin/ kerimesi merhûme Emine Hanım'ın/ rhin el-fatiha/ 11 Zi'l-hicce 1227 senesi.

Genel zellikler ve Süsleme: Baş şahide; başlıklı, prizmatik dikdörtgen formundadır. Başlık olarak hotoz kullanılmıştır. Hotoz başlığın tepe kısmı, çapları giderek küçülen daire basamaklarından oluşmaktadır. Başlığın iç kısmı ve boyun bölümü gl, yaprak gibi bitkisel motifler ve gerdanlık kullanılarak süslenmiştir. Serlevha bölümünde nebati motifli bir pano oluşturulmuştur. Her iki kenarda birer gl motifi kullanılmıştır. Tam ortasında ise yelpaze şeklinde açılan yaprak motifi bulunmektedir. Yaprak motifinden her iki yana uzanan 'S' şeklinde kıvrımlar ise iki yanı simetrik olarak doldurmaktadır. Gövde bölümü altı satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Satırların arası ise düz silmelerle

ayrılmıştır. Taşta küçük çaplı kırılmalar mevcuttur. Taşın ayak kısmının köşeleri pahlanarak zemine yerleştirilmiştir. Şahide restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No	: 71(sol hazire 25)
İnceleme Tarihi	: 28.10.2020
Kimliği	: Halimi Mustafa Paşa yeğeni Halil Ağa
Vefat Tarihi	: 1177 H./ 1763-64 M.
Fotoğraf No	: 71a, 71b
Ölçüleri	: BŞ: 138×30×12 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer / Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi/ Sülüs
Kitabe	: (BŞ)

هُوَ الْخَلَّاقُ الْبَاقِي / حَلِيمِي مُصْطَفَى پَاشَا / يَكْنَى دَرْدِينَه دَرْمَان / بُولَمِيَان مَرَحُوم حَلِيل / اِغَا رُوْحِيْچُون فَاتِحَه / سَنَه
۱۱۷۷

BŞ: Hüve'l-Hallâku'l-Bâkî/Halimi Mustafa Paşa/ yeğeni derdine dermân/ bulmayan merhûm Halil/ Ağa rûhîcûn fâtiha/ sene 1177

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; başlıklı, prizmatik dikdörtgen formundadır. Serpuş olarak iç başlığı dikey olarak dikişli, yanlara doğru taşkın sarıklı paşalı kavuk kullanılmıştır. İç başlık yukarı doğru biraz genişlemektedir. İç başlığın sarık ile birleştiği üst kısım V biçimini alırken serpuşun alt kısmı sarığın sarılış biçiminden dolayı ters U biçimini almıştır. Gövde bölümü altı satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Taş ayağa yakın bir kısımdan kırılmış olup tekrardan yapıştırılmıştır. Bu kırılma gövdenin dördüncü satırına denk gelmiş olup yazıyı etkilemiştir. Taşın ayak kısmının köşeleri pahlanarak zemine yerleştirilmiştir. Şahide de herhangi bir süsleme motifi bulunmamaktadır. Şahide restorasyonda caminin

sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No	: 72(sol hazire 26)
İnceleme Tarihi	: 28.10.2020
Kimliği	: Ahmet Efendi
Vefat Tarihi	: 1219 H./ 1804-1805 M.
Fotoğraf No	: 72a, 72b, 72c
Ölçüleri	: BŞ: 130×30,5×12 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer / Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi/ Sülüs
Kitabe	: (BŞ)

هو الخلاق الباقي (م)رحوم و مغفور له المحتاج الى رحمت ربه الغفور قضاة دن أحمد افنديك روحیچون
الفاته سنة ۱۲۱۹

BŞ: Hüve'l-Hallâku'l-Bâkî/ (M)erhum ve mağfûrun lehû/ el muhtâc ilâ rahmeti/
Rabbihî'l-ğafûr kuzattan/ Ahmet Efendi'nin/ rûhuna el fâtiha/ sene 1219

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; başlıklı ve prizmatik dikdörtgen formundadır. Serpuş olarak iç başlığı yıldızlarla bezenmiş, kısa sarıklı nezkebî kavuk kullanılmıştır. İç başlık büyük ölçüde görülmektedir. Sarığın sarılış biçiminden ön alt kısımda ters U şekilli bir boşluk oluşmuştur. Bu boşlukta iç başlığın bezemesi görülmektedir. İç başlığın büyük bir bölümü görülmektedir. Gövde bölümü yedi satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Taşın sağ üst bölümünde kırılma mevcuttur. Bu kırılmadan ötürü serlevha bölümünden sonra gelen ilk satır yazının ilk harfi okunamamaktadır. Kelimenin gelişinden ilk harfin 'mim' olduğu kuvvetle muhtemeldir. Ayak bölümü ise her iki yandan pahlanmış olup zemine yerleştirilmiştir. Şahide herhangi bir süsleme motifi bulunmamaktadır. Şahide

restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No	: 73(sol hazire 27)
İnceleme Tarihi	: 28.10.2020
Kimliği	: Seyyid Mustafa Efendi
Vefat Tarihi	: 2 Rebiu'l-evvel 1218 H./ 22 Haziran 1803 M.
Fotoğraf No	: 73a, 73b
Ölçüleri	: BŞ: 94×23,5×10,5 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer / Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi/ Sülüs
Kitabe	: (BŞ)

دولتو والده سلطان\ عليه الشان افندمز حضرتلرينك\ اوقاف شريفلى جابيسى محمد افنديك\ مخدوملري مرحوم
السيد مصطفى\ افنديك روحچون الفاتحه\ سنه ١٢١٨ في ٢ ر١

BŞ: Devletlü Valide Sultan/ aleyhi's-şân efendimiz hazretlerinin/ evkaf-ı şerifleri Câbîsî Mehmed Efendi'nin/ mahdumları merhûm es-Seyyid Mustafa/ Efendi'nin rûhîcûn el-fâtîha/ 2 Rebiu'l-evvel sene 1218

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; başlıklı, prizmatik dikdörtgen formundadır. Başlık olarak iç başlığı çubuklu(dikey dilimli), kısa sarıklı kâtibî kavuk kullanılmıştır. Sarığın sarılışından dolayı başlığın alt kısmında ters U biçimli bir boşluk oluşmuştur. İç başlığın büyük bir bölümü görülmektedir. Serlevha bölümü bulunmamaktadır. Gövde bölümü; altı satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Şahidenin ayak bölümü her iki yandan pahlanarak zemine oturtulmuştur. Şahide herhangi bir süsleme motifi bulunmamaktadır. Şahide restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No	: 74(sol hazire 28)
-------------------	---------------------

İnceleme Tarihi	: 28.10.2020
Kimliği	: Ali Şükrü Efendi
Vefat Tarihi	: 5 Cemaziye'l-ahir 1262 H./ 31 Mayıs 1846 M.
Fotoğraf No	: 74a, 74b
Ölçüleri	: BŞ: 74×22×9 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer / Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi/ Ta'lik
Kitabe	: (BŞ)

هو الخلاق الباقي رجال دولت علیدن تشریفات همایون سر خلیفه سی احمد عزّی افندی زاده محمّد عزت افندی
مخدومی مرحوم و مغفور له علی شکری افندی روحچون فاتحه/ سنه ۱۲۶۲ فی ۵ ج

BŞ: Hüve'l-Hallâku'l-Bâkî/ Ricâli Devlet-i Aliye'den Teşrifât-ı/ Hümâyûn Ser Halîfesi
Ahmet 'İzzi/ Efendizâde Mehmed İzzet Efendi/ mahdûmu merhûm ve mağfûrun lehû
Ali/ Şükrü Efendi rûhîçûn fâtiha/ 5 Cemaziye'l-ahir sene 1262

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; başlıklı, prizmatik dikdörtgen formundadır. Başlık olarak tarikat tacı kullanılmıştır. Taç, kısa silindirik başlık formunda olup dört terklidir. Lengeri çevreleyen bölümde halka şeklinde kürkün kullanıldığı bir bölüm mevcuttur. Dört terkli taçlar, Nakşibendiyye ve Kadiriyye tarikatine mensup olanların tercih ettikleri başlık türüdür. Gövde bölümü yedi satır ta'lik yazı ile hakkedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Ayak bölümü her iki yandan pahlanarak zemine oturtulmuştur. Şahide herhangi bir süsleme motifi bulunmamaktadır. Şahide restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No	: 75(sol hazire 29)
İnceleme Tarihi	: 28.10.2020
Kimliği	: Burmalı Mescid İmamı Seyyid Hâfız Mehmed Efendi
Vefat Tarihi	:Rebiu'l-ahir 1194 H./ Nisan-Mayıs 1780 M.

Fotoğraf No	: 75a, 75b
Ölçüleri	: BŞ: 131×34,5×13 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer / Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi/ Sülüs
Kitabe	: (BŞ)

هُوَ الخلاقُ الباقي\ في الاصل ولايت قره ماندن\ اولوب استانه ده ساكن ايكن\ ايدن بورملى مسجد\ امامى
مرحوم ومغفور له سيّد\ حافظ محمد افندى ابن عثمان افندى روحچون الفاتحه\ سنه ۱۹۴ في ر

BŞ: Hüve'l-Hallâku'l-Bâkî/ Fi'l-asl vilâyet-i Karaman'dan/olup asitânedede sakin iken/
.....(tahrip) eden Burmalı Mescid/ imamı merhûm ve mağfûrun lehû Seyyid/ Hâfız
Mehmed Efendi ibn-i Osman/ Efendi rûhîcûn el-fâtîha/ Rebiu'l-ahir sene 1194

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; başlıklı, prizmatik dikdörtgen formundadır. Başlık olarak oval bir sarık kullanılmıştır. Sarığın dilimli iç başlığının üst kısmı görülmektedir. İç başlık, soldan sağa doğru çapraz enli ince dilimlerle sarılmıştır. Bu başlık türü orta dereceli ulema mezar taşlarında görülmektedir. Mezar taşı Burmalı Mescid imamına aittir. Gövde bölümü sekiz satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Mezar taşının sağ taraf yazılarının baş kısımları tahripleşmiştir. Başlık ve gövde bölümünde ise çatlaklar mevcuttur. Ayak bölümü her iki yandan pahlanarak zemine oturtulmuştur. Şahide herhangi bir süsleme motifi bulunmamaktadır. Şahide restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No	: 76(sol hazire 30)
İnceleme Tarihi	: 28.10.2020
Kimliği	: 'Abdi Ağa
Vefat Tarihi	: 24 Muharrem 1198 H./ 19 Aralık 1783 M.
Fotoğraf No	: 76a, 76b
Ölçüleri	: BŞ: 138×30,5×12,5 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer / Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : Osmanlı Türkçesi/ Sülüs

Kitabe : (BŞ)

هو الباقي\ بقجده كول ايكن صولن بلبلن فرياد ايدن\ يقوب اوين ويران ايدن دردله غمدر الم\ دنيا اوين ويران ايدن
قفسى بلبلسز قويان\ بقجده بلبلسز قويان دودسى فرياد ايدن\ يكرمي يدي ياشندى وفات ايدن\ درونم خون ايلين
جكارم كباب ايلين\ مرحوم ومغفور او غلوم عبدى\ اغانك روحنه فاتحه سنه 1198 \ 24 فى محرم

BŞ: Hüve'l-Bâkî/ Pekçede gül iken solan bülbülün feryâd eden/ yakıp evin vîrân eden
derdle gamdır elem/ Dünya evin vîrân eden kafesi bülbülsüz koyan/ Pekçe-i bülbülsüz
koyan dûdîsi feryad eden/ yirmi yedi yaşında vefat eden/ derûnum hûn eyleyen cigerim
kebâb eyleyen/ merhûm ve mağfûr oğlum 'Abdi/ Ağa'nın rûhuna fâtiha sene 1198/ 24
Muharremde

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; başlıklı ve prizmatik dikdörtgen formundadır. Serpuş olarak çubuklu(dikey dilimli) iç başlıklı, kısa sarıklı kâtibî kavuk kullanılmıştır. İç başlığın büyük bölümü görülmektedir. Sarık, iç başlığın alt kısmı görünecek şekilde ters U biçiminde sarılmıştır. Gövde bölümü on satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Satır araları düz silmelerle ayrılmıştır. Serlevha bölümünün bulunduğu panonun yazı bölümü yarım daire düz bir silme ile ayrılmış olup etrafı nebati motiflerle bezenmiştir. Şahide de küçük çapta kırılmalar meydana gelmiştir. Ayak bölümü her iki yandan pahlanarak zemine oturtulmuştur. Şahide restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No : 77(sol hazire 31)

İnceleme Tarihi : 28.10.2020

Kimliği : Mustafa Efendi'nin kerîmesî Âyişe Hâtûn

Vefat Tarihi : 13 Cemaziye'l-evvel 1216 H./ 21 Eylül 1801 M.

Fotoğraf No : 77a, 77b

Ölçüleri : BŞ: 93×43×9 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer / Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : Osmanlı Türkçesi/ Sülüs

Kitabe : (BŞ)

هو الباقي\ قونداقچیلر امامی حافظ\ مصطفى افنديك كريمه سي\ مرحومه ومغفور لها\ عا نيشه حاتونك\
روحیچون فاتحه\ سنه ۱۲۱۶ فی ۱۳ جا

BŞ: Hüve'Bâkî/ Kundakçılar İmamı Hâfız/ Mustafa Efendi'nin kerîmesî/ merhûme ve mağfûrun lehâ/ Âişe Hâtûn'un/ rûhîçûn fâtiha/ 13 Cemaziye'l-evvel sene 1216

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; ayaktan başa doğru genişleyip sivri üçgen tepelik ile nihayete ermektedir. Üçgen tepelik kısmında serlevha bölümü bulunmaktadır. Mezar taşı sekiz satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Taşta herhangi bir süsleme unsuru bulunmamaktadır. Şahide restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No : 78(sol hazire 32)

İnceleme Tarihi : 28.10.2020

Kimliği : -

Vefat Tarihi : 15 Cemaziye'l-evvel 1214 H./ 15 Ekim 1799 M.

Fotoğraf No : 78a, 78b

Ölçüleri : BŞ: 97,5×34,5×10,5 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer / Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : Osmanlı Türkçesi/ Sülüs

Kitabe : (BŞ)

.....\ روحیچون فاتحه\ سنه ۱۲۱۴ فی ۱۵ جا

BŞ: ...(kırık)/ rûhîçûn fâtiha/ 15 Cemaziye'l-evvel sene 1214

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; dikdörtgen prizma formunda olup ayaktan başa doğru genişlemektedir. Nihayete erdiği şekli ise mezar taşının üst bölümünün kırık olmasından dolayı bilinmemektedir. Şahidenin gövde bölümünde kırılmadan dolayı son iki satır yazısı bulunmakta olup serlevha, dua ve kimlik bölümleri mevcut değildir. Yazı sülüs olarak hakkedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Taşta herhangi bir süsleme unsuru bulunmamaktadır. Şahide restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No : 79(sol hazire 33)

İnceleme Tarihi : 28.10.2020

Kimliği : Kahvecibaşı Ali Ağa

Vefat Tarihi : 4 Zi'l-hicce 1209 H./ 22 Haziran 1795 M.

Fotoğraf No : 79a, 79b

Ölçüleri : BŞ: 127×29×12,5 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer / Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : Osmanlı Türkçesi/ Sülüs

Kitabe : (BŞ)

هو الباقي\ عاطف زاده نك\ قهوه جی باشیسی\ مرحوم علی اغا\ روحنه فاتحه\ سنه ۱۲۰۹ م ۴ ذ

BŞ: Hüve'l-Bâkî/ Atıfzade'nin/ Kahvecibaşısı/ merhûm Ali Ağa/ rûhuna fâtiha/ 4 Zi'l-hicce sene 1209

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; başlıklı, prizmatik dikdörtgen formundadır. Serpuş olarak çubuklu(dikey dilimli) iç başlıklı, kısa sarıklı kâtibî kavuk kullanılmıştır. İç başlığın büyük bölümü görülmektedir. Sarık, iç başlığın alt kısmı görünecek şekilde ters U biçiminde sarılmıştır. Kavuğun iç başlığın arka yüzünde küçük çaplı kırılmalar mevcuttur. Gövde bölümü altı satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Satır araları düz silmelerle ayrılmıştır. Ayak bölümü her iki yandan pahlanarak zemine oturtulmuştur. Taşta herhangi bir süsleme unsuru bulunmamaktadır. Şahide restorasyonda caminin sol

haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No	: 80(sol hazire 34)
İnceleme Tarihi	: 28.10.2020
Kimliği	: Raif binti Abdullah
Vefat Tarihi	: Rebiu'l-evvel 1210 H./ Eylül-Ekim 1795 M.
Fotoğraf No	: 80a, 80b
Ölçüleri	: BŞ: 65×23,5×10,5 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer / Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi/ Sülüs
Kitabe	: (BŞ)

... رائف بنت عبد الله روجيون الفاتحه سنة ١٢١٠ را

BŞ: ...(kırık)/ Raif binti Abdullah/ rûhîcûn el-fâtiha/ Rebiu'l-evvel sene 1210

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide prizmatik dikdörtgen formundadır. Taşın üst bölümü kırılmıştır. Nihayete erdiği şekli bilinmemektedir. Şahidenin gövde bölümünde kırılmadan dolayı son iki satır yazısı bulunmakta olup son üç satır yazısı sülüs ile hakkedilmiştir. Satırlar arası düz silmelerle ayrılmıştır. Şahidenin ayak bölümü her iki yandan pahlanarak zemine oturtulmuştur. Taşta herhangi bir süsleme unsuru bulunmamaktadır. Şahide restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No	: 81(sol hazire 35)
İnceleme Tarihi	: 28.10.2020
Kimliği	: Sabuncuzade Emîn Ağa'nın ehlî Zîbâ Kadın
Vefat Tarihi	: 5 Zi'l-kade 1227 H./ 10 Kasım 1812M.

Fotoğraf No	: 81a, 81b
Ölçüleri	: BŞ: 150×39×12,5 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer / Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi/ Sülüs
Kitabe	: (BŞ)

هو الحى الباقي\ بو باغ كلستانده بر غنجه كول ايكن\ باد اجل شمدى ايلدى حزان\ بر كولى زياده نازهنين ايكن
ايلدى بنى حق حاكيله يكسان\ صابونجى زاده السيد امين اغانك\ اهلى مرحومه زيبا قادين\ روحچون الفاتحه\ سنه
١٢٢٧ هـ

BŞ: Hüve'l-Hayyu'l-Bâkî/ Bu bâğ-ı gülistanda bir gonca gül iken/ bâd-ı ecel şimdi
eyledi hazân/ bir gül-i zîbâda nâzenîn iken/ eyledi beni Hak hakile yeksân/ Sabuncuzâde
es-Seyyid Emîn Ağa'nın/ ehlî merhûme Zîbâ Kadın/ rûhîçûn el-fâtiha/ sene 1227 5 Zi'l-
ka'de

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; dikdörtgen prizma formunda olup ayaktan başa doğru genişlemekte ve sivri üçgen tepelik ile nihayete ermektedir. Şahidenin alınlık bölümü dallarının birbirine kurdele ile bağlandığı simetrik olarak sağ ve sola uzanan gül buketi ile bezenmiştir. En tepede ise yönü aşağıya bakan münferid çiçek motifi yer almaktadır. Gövde bölümüne düz bir silme ile geçiş yapılmıştır. Gövdenin yazı bölümünün etrafı sarmaşık şeklinde birbirini takip eden yapraklarla çerçevelenmiştir. Serlevha bölümünün etrafı ise; tepede yelpaze şeklinde açılmış yaprak motifini takip eden, her iki yanda simetrik olarak devam eden kıvrımlar ile bezenmiştir. Kıvrımlar ise yaprak motifleri ile nihayete ermektedir. Bu bezemelerin haricinde nebati motiflerin kullanıldığı serlevha bölümünün her iki yanı sıralı küçük karelere ayrılıp geometrik olarak bezenmiştir. Gövde bölümü dokuz satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Mezar taşının ayak bölümüne yakın kısmının tam ortasına tepelik bölümüne yerleştirildiği gibi yönü aşağı bakan münferid bir çiçek motifi kullanılmıştır. Şahide restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No : 82(sol hazire 36)

İnceleme Tarihi	: 28.10.2020
Kimliği	: Serrac Kırımî es-Seyyid Mehmed
Vefat Tarihi	: Ğurre Recep 1222 H./ Eylül-Ekim 1807 M.
Fotoğraf No	: 82a, 82b
Ölçüleri	: BŞ: 110×29×9 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer / Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi/ Sülüs
Kitabe	: (BŞ)

بنی قیل مغفرت ای ربّ یزدان\ بحقّ عرش اعظم نوری قرآن\ کلوب قبرم زیارت ایدن اخوان\ روحمه بر فاتحه
ایلسون احسان\ المرحوم والمغفور المحتاج\ الی رحمته ربّه الغفور\ سراج قریمی السّید محمّدا\ روحیچون الفاتحه\
سنه ۱۲۲۲ غره رجب

BŞ: Beni kıl mağfiret ey Rabbi Yezdân/ bi-hakki a'zam-i nûr-i Kur'an/ gelüp kabrim
ziyaret eden ihvân/ rûhuma bir Fâtiha eylesin ihsân/ el-merhûm ve el-mağfûr el-muhtâç/
ilâ rahmeti Rabbihi'l-ğafûr/ es-Serrâc Kırımî es-Seyyid Mehmed/ rûhîçûn el-fâtiha/ sene
1222 Ğurre Recep

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; başlıklı, prizmatik dikdörtgen formundadır. Serpuş olarak çubuklu(dikey dilimli) iç başlıklı, kısa sarıklı kâtibî kavuk kullanılmıştır. İç başlığın büyük bölümü görülmektedir. Sarık, iç başlığın küçük bir kısmının görüleceği şekilde sarılmıştır. Gövde bölümü; dokuz satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Serlevha bölümü bulunmamaktadır. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Şahidenin ayak bölümü her iki yandan pahlanarak zemine oturtulmuştur. Mezar taşında süsleme bulunmamaktadır. Şahide restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No	: 83(sol hazire 37)
İnceleme Tarihi	: 28.10.2020
Kimliği	: Kahveci Seyyid Mustafa Ağa'nın kerîmesî Şerîfe Hatîce

Vefat Tarihi : 1230 H./ 1814-1815 M.

Fotoğraf No : 83a, 83b

Ölçüleri : BŞ: 53×19×9 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer / Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : Osmanlı Türkçesi/ Sülüs

Kitabe : (BŞ)

قهوه جى سيد مُصطفى\ اغانك كريمسى جنت\ مكان مرحومه شريفه\ حديجه روحنه فاتحه\ سنه ۱۲۳۰

BŞ: Kahveci Seyyid Mustafa/ Ağa'nın kerîmesî cennet/ mekan merhûme Şerîfe/ Hatîce rûhuna fâtîha/ sene 1230

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; başlıklı ve prizmatik dikdörtgen formundadır. Başlık olarak hotoz kullanılmıştır. Hotoz başlığın üst kısmı daire şeklindedir. Ve kademeli olarak daireler küçülüp nihayete ermektedir. Başlığın tepe bölümünün alt kısmında yuvarlak bir çıkıntı bulunmaktadır. Başlığın ön sol kısmında küçük çaplı bir kırılma mevcuttur. Gövde bölümü dört satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Şahidenin ayak bölümü her iki taraftan pahlanarak zemine oturtulmuştur. Herhangi bir süsleme motifi bulunmamaktadır. Şahide restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No : 84(sol hazire 38)

İnceleme Tarihi : 28.10.2020

Kimliği : -

Vefat Tarihi : -

Fotoğraf No : 84a, 84b

Ölçüleri : AŞ: 120×35×11 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer

Yazı Dili ve Türü : -

Kitabe : -

Genel Özellikler ve Süsleme: Ayak şahide; ayaktan başa doğru genişlemekte olup sivri üçgen tepelik ile nihayete ermektedir. Mezar taşı üzerinde herhangi bir yazı ve motif bulunmamaktadır. Şahide restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No : 85(sol hazire 39)

İnceleme Tarihi : 28.10.2020

Kimliği : Şerîfe Âyişe Hanım

Vefat Tarihi : 17 Zi'l-ka'de 1211 H./ 14 Mayıs 1797 M.

Fotoğraf No : 85a, 85b

Ölçüleri : BŞ: 92×24×9 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer / Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : Osmanlı Türkçesi/ Sülüs

Kitabe : (BŞ)

هو الباقي\ السید الحاج مصطفى اغانيك\ كريمسى كنجلكنه طويميان\ جنت مكان مرحومه و مغفوره\ شريفه
عائشه حانم روحنه\ رضاء لله الفاتحه سنه ١٢١١ في ١٧ ذا

BŞ: Hüve'l-Bâkî/ es-Seyyid el-Hâc Mustafa Ağa'nın/ kerîmesî gençliğine doymayan/
cennet mekan merhûme ve mağfûre/ Şerîfe Aişe Hanım rûhuna/ rızâen li'l-llâhi'l-fâtiha
17 Zi'l-ka'de sene 1211

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; başlıklı ve prizmatik dikdörtgen formundadır. Başlık olarak hotoz kullanılmıştır. Hotoz başlığın tepe bölümü düzdür. Sol ön tarafında ise küçük çaplı kırılma gerçekleşmiştir. Tepe bölümünün alt kısmında ortada yuvarlak bir çıkıntı bulunmaktadır. Gövde bölümü altı satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Şahidenin ayak bölümü her iki yandan pahlanarak zemine oturtulmuştur. Herhangi bir süsleme motifi

bulunmamaktadır. Şahide restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No	: 86(sol hazire 40)
İnceleme Tarihi	: 28.11.2020
Kimliği	: Seyyid Hâfız Mahmûd Efendi
Vefat Tarihi	: 17 Safer 1264 H./ 24 Ocak 1848 M.
Fotoğraf No	: 86a, 86b
Ölçüleri	: BŞ: 164×32×14 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer / Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	:Osmanlı Türkçesi/ Sülüs
Kitabe	: (BŞ)

هو الحى لا يموت\ ناكهان بر درده دوشدم بولدم اصلا دوا\ كمسه مأمول ابتمسون بو دهر فانیدن وفا\ كر چه كم
بر درده دوشدم دعوت ایتدی كبریا\ قیلدی تسلیم امانيك ایلدی عن مور بقا\ كوجدی جهاندن بویله بر خلق حلیم\
دیلرم قبرني پر نور ایلیه ربّ الكریم\ عزم ایتدی دار بقا اولادلرم قالدی یتیم\ جرممی عفو ایت الهی جملدن سن
سین رحیم\ حسن پاشا خانى قارشوسنده\ داود اغا مکتبی خواجه سی مرخوم و مغفور الی رحمت ربه الغفورا
حملة قرانندن السید حافظ محمود\ افنديك روح شريفليچون رضاء لله تعالى الفاتحه سنه ۱۲۶۴ فی ۱۷ ص

BŞ: Hüve'l- Hayyu lâ yemût/ Nâgihân bir derde düştüm bulmadım asla devâ/ kimse
me'mûl etmesin bu dehr-i fânîden vefâ/ ger çi kim bir derde düştüm da'vet etti Kibriyâ/
kıldı teslim emanın eyledi anmur-i'? bekâ/ göçtü cihandan böyle bir halk-ı halim/ dilerim
kabrini pür nûr eyleye Rabbü'l-Kerîm/ azm etti dâr-ı bekâ evladlarım kaldı yetîm/
cürmümü afv et İlahî cümleden sensin Rahîm/ Hasan Paşa Hanı karşısında/ Davut Ağa
Mektebi Hocası merhûm ve mağfûr ilâ rahmeti Rabbihi'l-ğafûr/ hamele-i Kur'an'dan
es-Seyyid Hâfız Mahmûd/ Efendi'nin ruh-i şerifleriçûn rızâen li'l-İlâhi/ teâle'l-fâtiha 17
Safer sene 1264

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; başlıklı ve dikdörtgen prizma formundadır.
Başlık olarak ulema sarığı kullanılmıştır. Sarık; tepesi bombeli bir iç başlığın etrafına

ince şeritlerle sarılmıştır. İnce şerit; sağ yukarıdan sol aşağıya doğru inmekte, sarığın etrafını arkadan dolanıp tepesinden geçirilerek sol tarafta nihayete ermiştir. Gövde bölümü; sağdan sol yukarıya mail bir şekilde on beş satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Sene yazısının sonundaki “he” harfi düz bir şekilde yazılmayıp hareketlendirilerek taşta hakkedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Şahidenin ayak bölümü Her iki yandan pahlanarak zemine oturtulmuştur. Herhangi bir süsleme motifi bulunmamaktadır. Şahide restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No	: 87(sol hazire 41)
İnceleme Tarihi	: 28.11.2020
Kimliği	: el-Hâc Süleyman Ağa
Vefat Tarihi	: 14 Ramazan 1219 H./ 17 Aralık 1804 M.
Fotoğraf No	: 87a, 87b
Ölçüleri	: BŞ: 123×32×14,5 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer / Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	:Osmanlı Türkçesi/ Sülüs
Kitabe	: (BŞ)

هو الباقي... يله بولدوم بو جهانى صنكى بر ظل حىال... سببدين كمسه حالمي اتمز سؤال... وب جنت لباسنى فنائ
ترك ايدوب كندم... ديدم الحكم لله راضيم هر امرينه چون از لدن بويله تقدير ايلمش اول نول جلال مرحوم
ومغفور له الحاج سليمان اغانك روحچون الفاتحه سنه ١٢١٩ في ١٤ ن

BŞ: Hüve'l-Bâkî/ ...(tahrip) yle buldum bu cihanı sanki zıll-i hayal/ ...(tahrip)
sebebden kimse halimi etmez sual/ ...(tahrip) up cennet libasını fenâi terk edüp gittim/
...(tahrip) dedim el-hükmü lillah razıyım her emrine/ çün ezelden böyle takdir eylemiş
ol/ Zü'l-Celâl merhûm ve mağfûrun lehû/ el-Hâc Süleyman Ağa'nın/ rûhîçûn el-fâtiha/
14 Ramazan sene 1219

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; başlıklı ve dikdörtgen prizma formundadır. Serpuş olarak çubuklu(dikey dilimli) iç başlıklı, kısa sarıklı kâtibî kavuk kullanılmıştır. İç başlığın büyük bölümü görülmektedir. Sarık, iç başlığın önden ters U biçiminde küçük bir kısmının görüleceği şekilde sarılmıştır. Gövde bölümü; on satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Mezar taşı zaman ile tahrip olduğundan sağ tarafın ilk harf yahut kelimeleri tahripleşmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Şahidenin ayak bölümü her iki yandan pahlanarak zemine oturtulmuştur. Herhangi bir süsleme motifi bulunmamaktadır. Şahide restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No : 88(sol hazire 42)

İnceleme Tarihi : 28.11.2020

Kimliği : İbrahim Ağa hemşiresi Rukiyye Kadın

Vefat Tarihi : Ğurre Muharrem 1233 H./ Kasım-Aralık 1817 M.

Fotoğraf No : 88a, 88b

Ölçüleri : BŞ: 92×36×8 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer / Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü :Osmanlı Türkçesi/ Sülüs

Kitabe : (BŞ)

هوالباقی\ امر حقله درلو امراض كلدی بنم ...\ بولمدی صحت وجودم سبب اولدی موتمه\ عاقبت ایردی اجل رحلت کورندی جانمه\ اوقیوب بر فاتحه احسان ایده لر روحمه\ عربکیرلی بربر ابراحیم اغانیک\ همشیره سی مرحومه رقیه قدینک\ روحنه الفاتحه سنه ۱۲۳۳ غره م

BŞ: Hüve'l-Bâkî/ Emr-i Hakla türlü emrâz geldi benim ...(kırık)/ bulmadı sıhhat vücudum sebep oldu mevtime/ âkıbet erdi ecel rihlet göründü canıma/ okuyup bir fâtiha ihsân ideler rûhuma/ Arapgırlî berber İbrahim Ağa'nın/ hemşiresi merhûme Rukiyye Kadın'ın/ rûhuna el-Fâtiha Ğurre Muharrem sene 1233

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; dikdörtgen prizma formunda olup ayaktan başa doğru genişleyip sivri üçgen tepelik ile nihayete ermiştir. Gövde bölümü sekiz satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Şahidenin ikinci satır yazı bölümünün sol yanı kırıktır. Bu yüzden son kelime okunamamıştır. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Şahide de herhangi bir süsleme motifi bulunmamaktadır. Şahide restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No	: 89(sol hazire 43)
İnceleme Tarihi	: 28.11.2020
Kimliği	: -
Vefat Tarihi	: -
Fotoğraf No	: 89a, 89b
Ölçüleri	: AŞ: 101×22,5×11,5 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer
Yazı Dili ve Türü	: -
Kitabe	: -

Genel Özellikler ve Süsleme: Ayak şahide; dikdörtgen prizma formunda olup ayaktan başa doğru genişleyip yuvarlak bir tepelik ile nihayete ermiştir. Taşın üzerinde herhangi bir süsleme mevcut değildir. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No	: 90(sol hazire 44)
İnceleme Tarihi	: 28.11.2020
Kimliği	: -
Vefat Tarihi	: -
Fotoğraf No	: 90a, 90b, 90c

Ölçüleri : AŞ: 98×87 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer

Yazı Dili ve Türü : -

Kitabe : -

Genel Özellikler ve Süsleme: Ayak şahide; üstüvani formda olup tepe bölümü yuvarlaktır. Şahidenin tepe bölümünün tam ortasında dairevi bir boşluk bulunmaktadır. Mezar taşının ön ve arka yüzünde kırılmalar mevcut olup arka üst bölümdeki büyük kırıklık tamir edilmiştir. Mezar taşında herhangi bir yazı ya da süsleme mevcut değildir. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No : 91(sol hazire 45)

İnceleme Tarihi : 28.11.2020

Kimliği : Burmalı Cami-i Şerifi imamı el-Hâc Süleyman Efendi
'nin zevcesi Hanife Hâtûn

Vefat Tarihi : 15 Zi'l-Ka'de 1260 H./ 26 Kasım 1844 M.

Fotoğraf No : 91a, 91b

Ölçüleri : BŞ: 101×30×7,5 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer / Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü :Osmanlı Türkçesi/ Sülüs

Kitabe : (BŞ)

هو الباقي\ دردينه جازه بولميان كنجاكنه\ طويميان مرادته ارمين\ بورملي جامع شريف ايمام\ الحاج سليمان
افنديك\ زوجه سى مرحومه حنيفه حاتون\ روحيجون الفاتحه سنه ١٢٦٠ فى ١٥ ذا

BŞ: Hüve'l-Bâkî/ Derdine çâre bulmayan gençliğine/ doymayan muradına ermeyen/
Burmalı Cami Şerif imamı/ el-Hâc Süleyman Efendi'nin/ zevcesi merhûme Hanife
Hâtûn/ rûhîçûn el-fâtiha 15 Zi'l-ka'de sene 1260

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; dikdörtgen prizma formunda olup ayaktan başa doğru genişleyip sivri üçgen tepelik ile nihayete ermektedir. Şahidenin alın bölümü yelpaze şeklinde açılan nebati bir yaprak motifiyle bezenmiştir. Gövde bölümü satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No : 92(sol hazire 46)

İnceleme Tarihi : 28.11.2020

Kimliği : -

Vefat Tarihi : -

Fotoğraf No : 92a, 92b

Ölçüleri : BŞ: 106×34×13 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer

Yazı Dili ve Türü :-

Kitabe : (BŞ)

...

BŞ: ...(tahrip)

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; dikdörtgen prizma formunda olup ayaktan başa doğru genişlemekte, dilimli bir tepelik ile nihayete ermektedir. Gövde bölümü yazıları zamanla tahribata uğradığı için okunamamaktadır. Serlevha bölümü bulunmamaktadır. Silinmiş yazıların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Mezar taşında gözlemlenebildiği kadarıyla herhangi bir süsleme kullanılmamıştır. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No : 93(sol hazire 47)

İnceleme Tarihi : 28.11.2020

Kimliği	: -
Vefat Tarihi	: -
Fotoğraf No	: 93a, 93b
Ölçüleri	: AŞ: 152×50×10 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer/ Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: -
Kitabe	: -

Genel Özellikler ve Süsleme: Ayak şahide; dikdörtgen prizma formunda olup ayaktan başa doğru genişlemekte, sivri üçgen tepelik ile nihayete ermektedir. Üçgen tepelik bölümü küçük çaplı bir kırılma geçirmiştir. Alınlık bölümü tepeden merkeze ve merzin her iki yanında dış hatlarıyla palmet motifini oluşturan nebati bir kompozisyon oluşturulmuştur. Bu kompozisyonun iç süslemesi ise natural çiçek ve bitkisel kıvrımlar ile tezyin edilmiştir. Alınlık bölümü, şahidenin gövde bölümünden düz bir silme ile ayrılmaktadır. Silmenin hemen altı ise pahlanmıştır. Pahlanan bölümün altında sağ ve sol tarafında birer adet yapraklı çiçek motifi kullanılmıştır. Gövde bölümünde baş tarafı sola meyletmiş bir selvi ağacı motifi uzanmaktadır. Selvi ağacı gövdesinin her iki yanında ise birer çiçek motifi kullanılmıştır. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No	: 94(sol hazire 48)
İnceleme Tarihi	: 28.11.2020
Kimliği	: Sarıyerli Mehmed Ağa kerîmesi Şerîfe Hîbetullah Hanım
Vefat Tarihi	: 22 Zi'l-ka'de 1256 H./ 15 Ocak 1841 M.
Fotoğraf No	: 94a, 94b
Ölçüleri	: BŞ: 78×20,5×9 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer/ Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : Osmanlı Türkçesi/ Sülüs

Kitabe : (BŞ)

هوالباقى صدر روم ايلي مخرنندن\ صارى يارلى محمد اغانك\ كريمه سى مرحومه و مغوره\ شريفه هيببت الله
حانمك\ روحيجون رضاء الله تعالى الفاتحه\ سنه ١٢٥٦ فى ٢٢ ذا

BŞ: Hüve'l-Bâkî/ Sadr-ı Rum ili muhtarınından/ Sarıyerli Mehmed Ağa'nın/ kerîmesî merhûme ve mağfûre/ Şerîfe Hîbetullah Hanım'ın/ rûhîçûn rızâen li'llâhi/ teâle'l-fâtiha/ 22 Zi'l-ka'de sene 1256

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; prizmatik dikdörtgen formundadır. Boyun bölümü mevcut olduğundan başlıklı bir mezar taşı olduğu çıkarmakla birlikte başlık günümüze ulaşmamıştır. Gövde bölümü sağdan sol yukarıya mail sekiz satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Şahidenin sağ kenarında kırılma mevcut olmakla birlikte yazıya etkisi küçük de olsa olmuştur. Şahidenin ön ve özellikle de arka yüzüne siyah boya akıtılmıştır. Taşta herhangi bir süsleme unsuru kullanılmamıştır. Şahidenin ayak bölümü her iki yandan pahlanarak zemine oturtulmuştur. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No : 95(sol hazire 49)

İnceleme Tarihi : 28.11.2020

Kimliği : Halîl Hamid Ağa

Vefat Tarihi : 2 Cemâziye'l-ahir 1209 H./ 25 Aralık 1794 M.

Fotoğraf No : 95a, 95b

Ölçüleri : BŞ: 69×20×8,5 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer/ Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : Osmanlı Türkçesi/ Sülüs

Kitabe : (BŞ)

... قى لان ... مى محمد\ اغانك مخدمى\ جنتمکان فردوس اشيان\ ... خليل حميد اغا\ روحنه الفاتحه سنه ۱۲۰۹
فى ۲ ج

BŞ: ...(tahrip) kılan ...(tahrip) Mehmed/ Ağa'nın mahdûmu/ cennetmekân Firdevs âşiyân/ ...(kırık) Halîl Hamîd Ağa/ rûhuna el-fâtîha 2 Cemaziye'l-ahir sene 1209

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; başlıklı ve dikdörtgen prizma formundadır. Serpuş olarak çubuklu(dikey dilimli) iç başlıklı, kısa sarıklı kâtibî kavuk kullanılmıştır. İç başlığın büyük bir bölümü görülmektedir. Sarığın sarılış biçiminden önde ters U biçiminde iç başlığın görüldüğü bir boşluk oluşmuştur. Gövde bölümü beş satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Serlevha bölümü bulunmamaktadır. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Şahidenin ön yüzü kısmen tahrip olduğundan ilk satır okunamamıştır. Taşın ayak bölümüne yakın sağ kısmı ise kırılmıştır. Kırılma yazıyı etkilemiştir. Taşta herhangi bir süsleme unsuru kullanılmamıştır. Şahidenin ayak bölümü her iki yandan pahlanarak zemine oturtulmuştur. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No : 96(sol hazire 50)

İnceleme Tarihi : 28.11.2020

Kimliği : Fâtıma Kadın

Vefat Tarihi : Ğurre Cemâziye'l-evvel 1218 H./ 19 Ağustos 1803 M.

Fotoğraf No : 96a, 96b

Ölçüleri : BŞ: 121×35,5×10 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer/ Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : Osmanlı Türkçesi/ Sülüs

Kitabe : (BŞ)

هو الباقي\ مرحوم ومغفور المحتاج الى رحمت ربه الغفور لها\ فاطمه قادين روحيجون\ رضاء الله الفاتحه\ سنه
۱۲۱۸ في عره جا

BŞ: Hüve'l-Bâkî/ Merhûm ve mağfûr el-muhtâç ilâ rahmeti Rabbihi'l-ğafûr lehâ/
Fâtıma Kadın rûhîçûn/ rızâen li'llâhi'l-fâtiha/ ğurre-i cemaziye'l-evvel sene 1218

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; dikdörtgen prizma formunda, ayaktan başa doğru genişleyip sivri üçgen tepelik ile nihayete ermiştir. Üçgen tepelik kısmında serlevha bölümü bulunmaktadır. Şahide altı satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Taşta herhangi bir süsleme motifi bulunmamaktadır. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No : 97(sol hazire 51)

İnceleme Tarihi : 28.11.2020

Kimliği : Es-Seyyid el-Hâc İsmail Ağa mahdûmu Seyyid Ebu Bekr
Efendi

Vefat Tarihi : 11 Safer 1258 H./ 24 Mart 1842 M.

Fotoğraf No : 97a, 97b

Ölçüleri : **BŞ:** 96×27×10,5 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer/ Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : Osmanlı Türkçesi/ Sülüs

Kitabe : **(BŞ)**

هو الحى الباقي\ هي مدد بولمدى امراضنك بر چاره سى\ طقوز ياشنده تكميل امش مكر كيم وعده سى\ بيجه
روحانى وجسمانى ايله تدبير اينديلر\ كلسه لقمان نيلسون طولمش اجل پيمانه سى\ السيد الحاج اسماعيل اغانك
مخدومي\ مرحوم ومغفور السيد ابو بكر\ افندى روحجون لله الفاتحه سنه ١٢٥٨ فى ١١ ص

BŞ: Hüve'l-Hayyu'l-Bâkî/ Hey meded bulmadı emr-i emrâzının bir çaresi/ dokuz yaşında tekmiî imiş meğer kim va'desi/ nice ruhânî ve cismânî ile tedbir ettiler/ gelse Lokman neylesin dolmuş ecel peymânesi/ es-Seyyid el-Hâc İsmail Ağa'nın mahdûmu/ merhûm ve mağfûr es-Seyyid Ebu Bekr/ Efendi rûhîçûn lillâhi'l-fâtiha 11 Safer sene 1258

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; dikdörtgen prizma formunda ve başlıklıdır. Başlık olarak Mahmûdî fes kullanılmıştır. Fesin alt bölümünden üst bölümüne doğru hafifçe genişlemektedir. Başlığın üzeri ise tepeden aşağıya inen uzunlu kısali ince şeritlerle bezenmiştir. Sol yanında püskül bulunmaktadır. Gövde bölümü sekiz satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Şahidenin ayak bölümü her iki yandan pahlanarak zemine oturtulmuştur. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No : 98(sol hazire 52)

İnceleme Tarihi : 28.11.2020

Kimliği : Burmalı Mescid Mekteb Hocası Hüseyin Efendi

Vefat Tarihi : Ğurre-i Rebiu'l-ahir 1196 H./ Mart-Nisan 1782 M.

Fotoğraf No : 98a, 98b

Ölçüleri : BŞ: 139×29,5×14 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer/ Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : Osmanlı Türkçesi/ Sülüs

Kitabe : (BŞ)

هو الحى الباقي\ التمش اوج سنه بورمه لى\ مسجد شريفنه خدمت ايديوب\ دار فناندن دار بقايه رحلت\ ايدين مكتب
حوآجه سى مرحوم\ و مغفور له المحتاج الى رحمت ربه الغفور حسين\ افندى روحىچون الفاتحه\ سنه ۱۱۹۶ فى
غره ر

BŞ: Hüve'l-Hayyu'l-Bâkî/ Altmış üç sene Burmalı/ Mescid-i Şerifine hizmet edip/ dâr-ı fenâdan dâr-ı bekâya rihlet/ eden Mektep Hocası merhûm/ ve mağfûrun lehû el-muhtâc ilâ/ rahmeti Rabbihi'l-ğafûr Hüseyin/ Efendi rûhîçûn el-fâtiha/ Ğurre Rebiu'l-ahir sene 1196

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; başlıklı ve dikdörtgen prizma formundadır. Başlık olarak iç başlığı yıldızlı, ulema sarığı kullanılmıştır. İç başlığın büyük bir

bölümü görünmektedir. Sarık bölümünde iç başlığın hemen altında kalın bir kuşak yer almakta olup sarık çapraz ve kalın şeritlerle sarılmıştır. Şahidenin gövde bölümü dokuz satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Mezar taşında herhangi bir süsleme bulunmamaktadır. Şahidenin ayak bölümü her iki yandan pahlanarak zemine oturtulmuştur. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No	: 99(sol hazire 53)
İnceleme Tarihi	: 28.11.2020
Kimliği	: Mucurlulu Hâcî Mehmed Ağa
Vefat Tarihi	: Cemaziye'l-evvel 1224 H./ Haziran-Temmuz 1809 M.
Fotoğraf No	: 99a, 99b
Ölçüleri	: BŞ: 125×24,5×9 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer/ Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi/ Sülüs
Kitabe	: (BŞ)

هو الحى الباقي\ سراي عتق\ تبردارلرندن\ مرحوم و مغفورا\ موجورللى الحاج\ محمّد اغا روحنه\ فاتحه سنه
١٢٢٤ جا

BŞ: Hüve'l-Hayyu'l-Bâkî/ Sarây-ı Atîk/ teberdârlarından/ merhûm ve mağfûr/
Mucurlulu el-Hâc/ Mehmed Ağa rûhuna/ fâtiha sene 1224 Cemaziye'l-evvel

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; başlıklı ve dikdörtgen prizma formundadır. Serpuş olarak çubuklu(dikey dilimli) iç başlıklı, kısa sarıklı kâtibî kavuk kullanılmıştır. İç başlığın büyük bir bölümü görülmektedir. Sarığın sarılış biçiminden önde ters U biçiminde iç başlığın görüldüğü bir boşluk oluşmuştur. Başlığın sarık bölümünün sol bölümünde çaprazlama kalın bir şerit şeklinde sorguç yerleştirilmiştir. Serpuşun iç başlığının tepe sağ ön tarafında küçük çaplı bir kırılma gerçekleşmiştir. Gövde bölümü sekiz satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Mezar

taşında herhangi bir süsleme bulunmamaktadır. Şahidenin ayak bölümü her iki yandan pahlanarak zemine oturtulmuştur. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No	: 100(sol hazire 54)
İnceleme Tarihi	: 28.11.2020
Kimliği	: -
Vefat Tarihi	: -
Fotoğraf No	: 100a, 100b
Ölçüleri	: AŞ: 118×30,5×9,5 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer/ Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: -
Kitabe	: -

Genel Özellikler ve Süsleme: Ayak şahide; dikdörtgen prizma formunda olup ayaktan başa doğru genişlemektedir. Tepe bölümü yuvarlak bir kemer formunda olup kemerin tepe bölümü kırılmıştır. Şahide dalları her iki yana simetrik olarak uzanan hurma ağacı motifi ile bezenmiştir. Gövdenin her iki yanında aşağı bakan hurma salkımları mevcuttur. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No	: 101(sol hazire 55)
İnceleme Tarihi	: 28.11.2020
Kimliği	: Ratıp Ahmet Efendi
Vefat Tarihi	: 1213 H./ 1798-99 M.
Fotoğraf No	: 101a, 101b
Ölçüleri	: BŞ: 122×25×13 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer/ Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : Osmanlı Türkçesi/ Sülüs

Kitabe : (BŞ)

کنجکنه طویمیان\ مرادینه ایرمین\ جنت مکان مرحوم\ راتب احمد افندی\ روحنه فاتحه سنه ۱۲۱۳

BŞ: Gençliğine doymayan/ muradına ermeyen/ cennet mekân merhûm/ Ratıp Ahmet Efendi/ rûhuna fâtiha sene 1213

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; başlıklı ve dikdörtgen prizma formundadır. Serpuş olarak çubuklu(dikey dilimli) iç başlıklı, kısa sarıklı kâtibî kavuk kullanılmıştır. İç başlığın büyük bir bölümü görülmektedir. Sarığın sarılış biçiminden önde ters U biçiminde iç başlığın görüldüğü bir boşluk oluşmuştur. Başlığın ön bölümünde küçük bir kırılma gerçekleşmiştir. Gövde bölümü beş satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Serlevha bölümü bulunmamaktadır. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Mezar taşında herhangi bir süsleme bulunmamaktadır. Şahidenin ayak bölümü her iki yandan pahlanarak zemine oturtulmuştur. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No : 102(sol hazire 56)

İnceleme Tarihi : 28.11.2020

Kimliği : Ahışhavî Seyyid Yusuf Ziyâ Efendi

Vefat Tarihi : 15 Cemaziye'l-evvel 1263 H./ 1 Mayıs 1847 M.

Fotoğraf No : 102a, 102b

Ölçüleri : BŞ: 105,5×30×11 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer/ Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : Osmanlı Türkçesi/ Ta'lik

Kitabe : (BŞ)

... کنج ایکن کوجدی جهانندن ... دیلرم قبرنی پر نور ایلیه ربّ الکرّم اه ایله زار قیله رق تازه لکمه طویمدم
چون اجل پیمانہ سی طولمش مرادم المدم حسرتا فانی جهانده طول عمر سورمدم فرقتا تقدیر بو امش تا از لدن
بلمدم اخسحوی مرحوم السید یوسف ضیا افندی روحنه الفاتحه سنه ۱۲۶۳ فی ۱۵ جا

BŞ: ...(kırık)/ Genç iken göçtü cihandan ...(kırık)/ dilerim kabrini pür nûr eyleye
Rabbü'l-Kerem/ ah ile zâr kılarak tazeliğime doymadım/ çün ecel peymânesi dolmuş
muradım almadım/ hasretâ fânî cihanda tûl-i ömr sürmedim/ fırkatâ takdir bu imiş tâ
ezelden bilmedim/ Ahıshavî merhûm es-Seyyid Yusuf/ Ziyâ Efendi rûhuna el-fâtiha 15
Cemaziye'l-evvel sene 1263

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; dikdörtgen prizma formundadır. Şahidenin tepe bölümü ise kırılmıştır. Bu nedenle başlık yahut tepe bölümü bilinmemektedir. Bu kırılma gövde bölümünün serlevha ve ilk satır yazısını da etkilemiştir. Şahide sağdan sol yukarıya mail sekiz satır ta'lik yazı ile hakkedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Mezar taşında herhangi bir süsleme bulunmamaktadır. Şahidenin ayak bölümü her iki yandan pahlanarak zemine oturtulmuştur. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No	: 103(sol hazire 57)
İnceleme Tarihi	: 28.11.2020
Kimliği	: -
Vefat Tarihi	: -
Fotoğraf No	: 103a, 103b
Ölçüleri	: AŞ: 92,5×40,5×8 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer/ Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: -
Kitabe	: -

Genel Özellikler ve Süsleme: Mezardan geriye ayak şahide ile yekpare olan teknenin bir parçası günümüze ulaşmıştır. Ayak şahide prizmatik dikdörtgen formda olup bitkisel bir tepelik ile nihayete ermiştir. Şahide üzerinde bir bezeme motifi bulunmamaktadır. Ayak taşı sağ ve sol kenarlarından genişletilerek şahide ile yekpare olan teknenin bölümüne geçiş yapılmıştır. Tekneye ait olan parça dikdörtgen prizma formundadır. Üst bölümünde yatay bir dikdörtgen kartuşun içi sıralı olarak nebati ve dairesel motiflerle bezenmiştir. Orta bölümde sağ ve sol kenarlara dikey olarak üst ve alt bölümü oval başlıklı dikdörtgen panolar yerleştirilmiştir. Tam ortada ise iç içe geçirilmiş dairesel bir rozet yerleştirilmiştir. Rozetin içi; ortada çiçek motifi, etrafında ise dairesel olarak birbirini takip eden yaprak motifleri ile bezenmiştir. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No	: 104(sol hazire 58)
İnceleme Tarihi	: 28.11.2020
Kimliği	: Şehit Aişe Hâtûn
Vefat Tarihi	: 5 Recep 1209 H./ 26 Ocak 1795 M.
Fotoğraf No	: 104a, 104b
Ölçüleri	: BŞ: 88×32×8 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer/ Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi/ Sülüs
Kitabe	: (BŞ)

ه...قی\ شهیداً کو... مل.. ایدوب\ تا عدن اعلايه كل رعناسی صولدی\ غنجه سی قالدی عَجبت حکمت\ مرحومه
عایشه خاتون\ روحنه فاتحه سنه ۱۲۰۹ ی ۵ ب

BŞ: H...kî(kırık ve tahrip)/ Şehiden gö...(kırık ve tahrip) ...(tahrip) ...(tahrip) edip/ tâ
adn-i a'lâya gül-i ra'nâsı soldu/ goncası kaldı aceptü hikmete?/ merhûme Âyişe Hâtûn/
rûhuna fâtiha ... 5 Recep sene 1209

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; dikdörtgen prizma formunda olup ayaktan başa doğru genişlemekte sivri üçgen tepelik ile nihayete ermektedir. Mezar taşı ortadan çatlama ve tahribata uğramıştır. Bu çatlama ve tahribat mezar taşının bazı yazı bölümlerinin okunmasını da güçleştirmiştir. Gövde bölümü altı satır sülüs yazı ile hakedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Taşta herhangi bir süsleme bulunmamaktadır. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No	: 105(sol hazire 59)
İnceleme Tarihi	: 28.11.2020
Kimliği	: Merhûm Tâcir Mustafa Usta kerîmesî yetime Şerîfe Fâtıma
Vefat Tarihi	: 1237 H./ 1821-22 M.
Fotoğraf No	: 105a, 105b
Ölçüleri	: BŞ: 90×21×9 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer/ Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi/ Sülüs
Kitabe	: (BŞ)

الباقى | غنجه كلوم كنتدى جنت باغنه | فراقى قالدی والدنى جاننى | مرحوم تاجير مصطفى | اوسته نك كريمه سى
یتیمه | شریفه فاطمه روحنه | فاتحه سنه ۱۲۳۷

BŞ: El-Bâkî/ Gonca gülüm gitti cennet bâğına/ firâkı kaldı valideyni canına/ merhûm Tâcir Mustafa/ Usta'nın kerîmesî yetime/ Şerîfe Fâtıma rûhuna/ fâtiha sene 1237

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; dikdörtgen prizma formunda ve başlıklıdır. Başlık olarak hotoz kullanılmıştır. Hotoz başlığın üst kısmı daire şeklinde kademeli olarak yükselmiş olup bombeli olarak nihayete ermiştir. Başlığın hemen altında yarım daire şekilli bir çıkıntı bulunmaktadır. Gövde bölümü yedi satır sülüs yazı ile hakedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Şahidenin ayak bölümü her iki

yandan pahlanarak zemine oturtulmuştur. Taşta herhangi bir süsleme bulunmamaktadır. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No	: 106(sol hazire 60)
İnceleme Tarihi	: 28.11.2020
Kimliği	: ...(kırık) Hanım
Vefat Tarihi	: 1227 H./ 1812-13 M.
Fotoğraf No	: 106a, 106b
Ölçüleri	: BŞ: 41,5×15,5×7,5 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer/ Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi/ Sülüs
Kitabe	: (BŞ) ... محمد افنديك ... جنتمکانه مرحومه / ... حاتم روحنه / ..تحة سنه ١٢٢٧

BŞ: ...(kırık) Mehmed Efendi'nin/ ...(kırık) cennet mekâne merhûme/ ...(kırık) Hanım rûhuna/ (kırık)..tiha sene 1227

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; dikdörtgen prizma formundadır. Boyun bölümü bulunmakta olup başlık mevcut değildir. Şahidenin sağ tarafı baştan ayağa kırılmıştır. Bu kırılmadan dolayı satır başlarının ilk kelimeleri okunamamaktadır. Gövde bölümü dört satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Serlevha bölümü bulunmamaktadır. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Şahidenin ayak bölümü sol yandan pahlanarak zemine oturtulmuştur. Mezar taşında süsleme bulunmamaktadır. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No	: 107(sol hazire 61)
İnceleme Tarihi	: 28.11.2020

Kimliği	: Haffâf el-Hâc Mustafa Ağa kerîmesî Şerîfe Fâtıma...(kırık) Hanım
Vefat Tarihi	: 1259 H./ 1843-44 M.
Fotoğraf No	: 107a, 107b
Ölçüleri	: BŞ: 97×25×9 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer/ Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi/ Sülüs
Kitabe	: (BŞ)

هو الباقي\ نوجوانم كندی جنت باغنه\ فراقی قالدی والده سي جاننه\ تحتہ قلعه ده حفاف\ الحاج محمد اغانك\
كريمه سي شريفه فاطمه ... \ حاتم رو... ..\ س.. ١٢٥٩

BŞ: El-Bâkî/ Nev civânım gitti cennet bâğına/ firâkı kaldı vâlidesî canına/ Tahtakale'de
Haffâf/ el-Hâc Mehmed Ağa'nın/ kerîmesî Şerîfe Fâtıma ...(kırık)/ Hanım ru...(kırık)
...(kırık)/ se...(kırık) 1259

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; başlıklı ve dikdörtgen prizma formundadır. Başlık olarak hotoz kullanılmıştır. Şahidenin ayak bölümünün sol kısmı kırılmıştır. Bu kırılma son üç satır yazıya etki etmiştir. Hotoz başlığın üst kısmı daire şeklinde kademeli olarak yükselmiş olup sivrilerek nihayete ermiştir. Başlığın hemen altında yarım daire şekilli bir çıkıntı bulunmaktadır. Gövde bölümü sekiz satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Şahidenin ayak bölümü sağ yandan pahlanarak zemine oturtulmuştur. Taşta herhangi bir süsleme bulunmamaktadır. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No	: 108(sol hazire 62)
İnceleme Tarihi	: 28.11.2020
Kimliği	: Kemahlı Seyyid Mustafa Ağa kerîmesî Şerîfe Emîne
Vefat Tarihi	: 1227 H./ 1812-1813 M.

Fotoğraf No	: 108a, 108b
Ölçüleri	: BŞ: 55×19×6,5 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer/ Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi/ Sülüs
Kitabe	: (BŞ)

نوجوانم اوجدی جنت باغنه\ کمالی سید مصطفی\ اغانک کریمه سی مرحومه\ شریفه امینه روحنه\ فاتحه سنه
۱۲۲۷

BŞ: Nev civânım uçtu cennet bâğına/ Kemahlı Seyyid Mustafa/ Ağa'nın kerîmesi
merhûme/ Şerîfe Emîne rûhuna/ fâtiha sene 1227

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; dikdörtgen prizma formunda ve başlıklıdır. Başlık bölümü kırılmış olup arka yüzü ve boynun sol tarafı mevcut değildir. Serpuşun kalan bölümü ise tekrar yerine yapıştırılmıştır. Başlık olarak hotoz kullanılmıştır. Hotozun tepe bölümü dairevi olarak kademeli yükselmiş olup bombeli olarak nihayete ermiştir. Gövde bölümü beş satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Serlevha bölümü ise bulunmamaktadır. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Mezar taşında süsleme kullanılmamıştır. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No	: 109(sol hazire 63)
İceleme Tarihi	: 01.02.2021
Kimliği	: Mevlana Emîn Nüreddin Osman Efendi
Vefat Tarihi	: 961 H./ 1553-1554 M.
Fotoğraf No	: 109a, 109b, 109c, 109d, 109e, 109f, 109g, 109h, 109ı
Ölçüleri	: BŞ: 222×38×19,5 cm AŞ: 217 cm Ç:92 cm T:219×75×72 cm O ₁ : 273,5×126,5×18 cm O ₂ :314,5×191,5×17cm

Malzeme ve Teknik : Mermer/ Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : Osmanlı Türkçesi/ Sülüs

Kitabe : **BŞ**

الفتاحه\ صاحب الحيرات\ والحسنات مرحوم\ ومَغْفُور له مولانا\ امين نورالدين عثمان\ افنديك روحچون\ سنه
٩٦١

BŞ: El-fâtiha/ Sâhibü'l-hayrât/ ve'l-hasenât merhûm/ ve mağfûrun lehû Mevlânâ/ Emîn Nûreddin Osman/ Efendi'nin rûhîcûn/ sene 961

Genel Özellikler ve Süsleme: Mezar; baş şahide, ayak şahide, tekne ve iki adet oturtmalıktan oluşmaktadır. Baş şahide; başlıklı ve dikdörtgen prizma formundadır. Başlık olarak burmalı sarık kullanılmıştır. Sarık; çapraz eğimli iri ve kalın dilimlerle iç başlığa sarılmıştır. Dilimli iç başlığın küçük bir bölümü görülmektedir. Gövde bölümü yedi satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Serlevha bölümünde fâtiha ibaresi yer almaktadır. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Şahide; tekne ile birleştiği kısımda sağ ve sol kenardan kademeli olarak genişlemiş, böylelikle taş ile yekpare olan tekne bölümüne geçiş yapılmıştır. Baş şahidenin sadece dış yüzü yazı ile hakkedilmiş olup iç yüzünde yazı yahut süsleme mevcut değildir. Ayak şahide; prizmatik sekizgen formunda olup ayaktan başa doğru genişlemektedir. Tepe bölümü ise konik biçiminde nihayete ermiştir. İç yüzünde kırılma ve çatlak mevcuttur. Dış yüzün baş tarafının her iki yanı pahlanmıştır. Taşın ayak kısmına yakın bölümde sağ ve sol kenarlar pahlanmıştır. Pahlanılan kenarların üst bölümünde her iki kenarda damla taşına benzeyen konik biçimli, nebati motifle nihayetlendirilen bir bezeme ile süslenmiştir. Şahidenin ayak bölümünde ise sağ ve sol kenarlarda geometrik ve prizmatik bezemeler kullanılmıştır. Bu bezemeler taşta hem estetik açıdan güzellik hem de hareketlilik kazandırmıştır. Tekne ile yekpare olan ayak şahide, baş şahide de olduğu gibi genişleyerek tekne ile birleşmektedir. Tekne; kapaksız, prizmatik dikdörtgen formundadır. Yan pehle taşları ile bağlantı demiri kullanılarak birleştirilmiştir. Alt ve üst bölümde dört bir yanı çevreleyen kaval silmeler, onları takip eden düz silmeler tekneye hareketlilik kazandırmıştır. Teknenin sol pehle taşında kırılmalar mevcuttur. Tekne bölümünde süsleme mevcut değildir. Bununla birlikte tekne farklı boyutlarda ve dikdörtgen prizma formunda iki adet oturtmalık üzerine konulmuştur.

Katalog No	: 110(sol hazire 64)
İnceleme Tarihi	: 01.02.2021
Kimliği	: Mühürdârzâde İsmail Efendi mahdûmu Hasan Efendi
Vefat Tarihi	: 1235 H./ 1819-20 M.
Fotoğraf No	: 110a, 110b
Ölçüleri	: BŞ: 51,5×22×9 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer/ Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi/ Sülüs
Kitabe	: (BŞ)

حواجكان ديوان همایوندن\ و مكتوبی صدر عالی حلفاسندن\ مهردارزاده اسماعیل افندی\ مخدومی حسن افندی
روحنه\ فاتحه سنه ۱۲۳۵

BŞ: Hâcegân-1 Divân-1 Hümâyûn'dan/ ve Mektûbî Sadr-1 Ali hulefâsından/
Mühürdarzâde İsmail Efendi/ mahdûmu Hasan Efendi rûhuna/ fâtiha sene 1235

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; başlıklı ve dikdörtgen prizma formundadır. Serpuş olarak çubuklu(dikey dilimli) iç başlıklı, kısa sarıklı kâtibî kavuk kullanılmıştır. İç başlığın büyük bir bölümü görülmektedir. Sarığın sarılış biçiminden önde ters U biçiminde iç başlığın küçük bir bölümünün görüldüğü bir boşluk oluşmuştur. İç başlık ve sarığın birleştiği orta kısımda iç başlığı çevreleyen bir kuşak kullanılmış olup başlığın ön tarafında ise yatay olarak sorguç kullanılmıştır. Gövde bölümü beş satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Serlevha bölümü kullanılmamıştır. Satır araları düz silmelerle ayrılmıştır. Şahidenin ayak bölümü her iki yandan pahlanarak zemine oturtulmuştur. Mezar taşında süsleme kullanılmamıştır. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No	: 111(sol hazire 65)
İnceleme Tarihi	: 09.02.2021

Kimliği : Kul Kethüdâsı Osman Ağazâde Ebu Bekr Ağa

Vefat Tarihi : 1192 H./ 1778-79 M.

Fotoğraf No : 111a, 111b

Ölçüleri : BŞ: 96×22×9 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer/ Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : Osmanlı Türkçesi/ Sülüs

Kitabe : (BŞ)

هوالباقی\ بو باغ کلهستانده بر غنجه ایکن\ باد اجل بنی ایلدی حزان\ بر کل زییادی نازه نین ایکن\ ایلدی حق بنی
خاکيله یکسان\ قول کتخداسی عثمان اغا زاده\ مرحوم ابو بکر اغا روحنه فاتحه\ سنه ۱۱۹۲

BŞ: Hüve'l-Bâkî/ Bu bâğ-1 gülistanda bir gonca iken/ bâd-1 ecel beni eyledi hazân/bir gül-i zîbâda nazenin iken/ eyledi hak beni hakile yeksan/ Kul Kethüdâsı Osman Ağazâde/ merhûm Ebu Bekr Ağa rûhuna fâtiha/ sene 1192

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; başlıklı ve prizmatik dikdörtgen formundadır. Başlık olarak iç başlığı baklava dilimli, taşkın sarıklı paşalı kavuk kullanılmıştır. Serpuşun alt kısmı sarığın sarılış biçiminden dolayı ters U biçimini almıştır. İç başlığın büyük bir bölümü görülmektedir. Gövde bölümü sekiz satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Şahidenin ayak bölümü her iki yandan pahlanarak zemine oturtulmuştur. Mezar taşında süsleme bulunmamaktadır. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No : 112(sol hazire 66)

İnceleme Tarihi : 09.02.2021

Kimliği : -

Vefat Tarihi : -

Fotoğraf No : 112a, 112b

Ölçüleri : BŞ: 102,5×29,5×9,5 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer

Yazı Dili ve Türü : -

Kitabe : (kırık)

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; başlıklı ve prizmatik dikdörtgen formundadır. Serpuş olarak tarikat başlığı kullanılmıştır. Formundan Mevlevî tarikatına ait destarlı bir sikke olduğu görülmektedir. Başlık aşağıdan yukarıya daralmakta olup alt bölümü tülbent ile sarılmıştır. Tülbentle sarılı bölümün üstünde sikkenin etrafını dolanan bir şerit bulunmaktadır. Gövde bölümü yazıları tahribattan dolayı okunamamaktadır. Bazı kalıntılardan sağdan sol yukarıya mail bir yazı kullanıldığı ve satır aralarının düz silmelerle ayrıldığı görülmektedir. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No : 113(sol hazire 67)

İnceleme Tarihi : 09.02.2021

Kimliği : Hâfız Mustafa

Vefat Tarihi : 1173 H./ 1759-60 M.

Fotoğraf No : 113a, 113b

Ölçüleri : BŞ: 102,5×29,5×9,5 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer/ Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : Osmanlı Türkçesi/ Sülüs

Kitabe : (BŞ)

عمرینه دویمدی دنیاد بو نوجوان\ یاندى قضا آتشنه ... \ تازلکده جام موتی نوش ایدوب اولور جا\ ایتدی عقبایه
عزیمت چون اجل اولدی تمام\ اوقیوب قبرینه زیارت ایلسینلر دیدیلر\ حافظ مصطفی یه جنتی اعلا اوله یارب
مقام\ روحیچون الفاتحه سنه ۱۱۷۳

BŞ: Ömrüne doymadı dünyada bu nev civân/ yandı kaza ateşine ...(okunamadı)/ tazelikte câm-ı mevti nûş edip olur câ/ etti ukbâya azimet çün ecel oldu tamam/ okuyup kabrine ziyaret eylesinler dediler/ Hâfiz Mustafa'ya cennet-i a'la ola Yâ Rab makamı/ rûhîçûn el-fâtiha sene 1173

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; dikdörtgen prizma formunda olup boyun kısmı mevcuttur. Boyun bölümünün olması günümüze ulaşmamış olsa da evvelinde başlığa sahip olduğunu göstermektedir. Gövde bölümü yedi satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Mezar taşında altıncı satırdaki yazı formu diğer satırlara göre farklılık göstermektedir. Serlevha bölümü bulunmamaktadır. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Şahidenin ayak bölümü her iki yandan pahlanarak zemine oturtulmuştur. Mezar taşında süsleme mevcut değildir. Şahide sol haziredeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma bir mermer taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No : 114(sol hazire 68)

İnceleme Tarihi : 09.02.2021

Kimliği : Eğinli Kasab İsmail Ağa oğlu Seyyid Ali

Vefat Tarihi : 1241 H./ 1825-26 M.

Fotoğraf No : 114a, 114b

Ölçüleri : **BŞ:** 83,5×28,5×10 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer/ Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : Osmanlı Türkçesi/ Sülüs

Kitabe : **(BŞ)**

الباقی زيارتدن مراد بر دعا در\ بكون بكا ايسه يارين سكا در\ اكين لی قصاب اسماعیل اغا\ او غلو مرحوم
سَيِّ.. علی نك روحته فا.. سنه ١٢٤١

BŞ: El-Bâkî/ Ziyarettten murad bir duadır/ bugün bana ise yarın sanadır/ Eğinli Kasab İsmail Ağa/ oğlu merhûm Seyyid..(kırık)/ Ali'nin rûhuna fa...(kırık)/ sene 1241

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; dikdörtgen prizma formunda olup boyun kısmı mevcuttur. Boyun bölümünün olması günümüze ulaşmamış olsa da evvelinde başlığa sahip olduğunu göstermektedir. Gövde bölümü yedi satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Şahidenin ayak bölümüne yakın sol kenarı kırılmıştır. Bu kırılma beş ve altıncı satır yazıların son kelimelerini etkilemiştir. Şahidenin ayak bölümü her iki yandan pahlanarak zemine oturtulmuştur. Mezar taşında süsleme mevcut değildir. Şahide sol haziredeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma bir mermer taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No	: 115(sol hazire 69)
İnceleme Tarihi	: 09.02.2021
Kimliği	: Kufacılar Kethüdâsı Lengerlizâde Mustafa Ağa
Vefat Tarihi	: 1216 H./ 1801-1802 M.
Fotoğraf No	: 115a, 115b
Ölçüleri	: BŞ: 117×34,5×13,5 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer/ Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi/ Sülüs
Kitabe	: (BŞ)

هو الخلاق الباقي\ مرحوم ومغفور له\ المحتاج الى رحمت\ ربه الغفور قوفاچيلرا\ كتحداسى لنكرلى زاده\ مصطفى
اغانيك\ روحيجون الفاتحه\ سنه ١٢١٦ ...

BŞ: Hüve'l-Hallâku'l-Bâkî/ Merhûm ve mağfûrun lehû/ el-muhtâç ilâ Rabbihi'l-ğafûr
Kufacılar/ Kethüdâsı Lengerlizâde/ Mustafa Ağa'nın/ rûhîçûn el-fâtiha/ sene 1216 ...

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; başlıklı ve dikdörtgen prizma formundadır. Başlık olarak iç başlığı çubuklu(dikey dilimli), kısa sarıklı kâtibî kavuk kullanılmıştır. Kavuğun ön tepe bölümünde kırılma gerçekleşmiştir. Sarığın sarılışından dolayı başlığın ön kısmının üst bölümünde V şekilli bir görünüm, alt kısmında ise iç başlıkla bezenmiş, ters U biçimli bir boşluk oluşmuştur. İç başlığın büyük bir bölümü

görülmektedir. Emsallerine göre serpuş yüksek ve ihtişamlı bir görünüme sahiptir. Gövde bölümü sekiz satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Sene yazısının sonundaki he harfi tezyini amaçlı hareketlendirilerek taş işlenmiştir. Şahidenin ayak bölümü her iki yandan pahlanarak zemine oturtulmuştur. Son kartuşta şahidenin yerleştirilmesinden dolayı senenin altında yer alan ay ve gün yazısı okunamamaktadır. Mezar taşında süsleme bulunmamaktadır. Şahide sol haziredeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma bir mermer taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No	: 116(sol hazire 70)
İnceleme Tarihi	: 09.02.2021
Kimliği	: Ümmü Külsüm Kadın
Vefat Tarihi	: 1149 H./ 1736-37 M.
Fotoğraf No	: 116a, 116b
Ölçüleri	: BŞ: 66,5×16×9,5 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer/ Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi/ Sülüs
Kitabe	: (BŞ)

کنجلینه دیمیان\ مرادینه ارمیان\ مرحومه ام کلثوم\ قادین روحنه\ فاتحه سنه ۱۱۴۹

BŞ: Gençliğine doymayan/ muradına ermeyen/ merhûme Ümmü Külsüm/ Kadın rûhuna/ fâtiha sene 1149

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; dikdörtgen prizma formunda olup boyun kısmı mevcuttur. Boyun bölümünün olması günümüze ulaşmamış olsa da evvelinde başlığa sahip olduğunu göstermektedir. Gövde bölümü dört satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Serlevha bölümü bulunmamaktadır. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Şahidenin ayak bölümü her iki yandan pahlanarak zemine oturtulmuştur.

Mezar taşında süsleme mevcut değildir. Şahide sol haziredeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma bir mermer taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No	: 117(sol hazire 71)
İnceleme Tarihi	: 09.02.2021
Kimliği	: Fâtıma Monla
Vefat Tarihi	: 1213 H./ 1798-99 M.
Fotoğraf No	: 117a, 117b
Ölçüleri	: BŞ: 50×16×6 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer/ Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi/ Sülüs
Kitabe	: (BŞ)

حافظ افنديك ... مرحومه فاطمه منلا | روحه فاتحه | سنة ١٢١٣

BŞ: Hâfız Efendi'nin/ (tahrip)... merhûme/ Fâtıma Monla/ rûhuna fâtiha/ sene 1213

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; başlıklı ve dikdörtgen prizma formundadır. Başlık olarak hotoz kullanılmıştır. Hotoz başlığın tepe bölümü düzdür. Serpuşun ön ve arka yüzü ise kırılmıştır. Gövde bölümü beş satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Şahidenin gövde bölümünün yazıları tahrip olduğundan bazı kısımlar okunamamaktadır. Serlevha bölümü bulunmamaktadır. Şahidenin ayak bölümü her iki yandan pahlanarak zemine oturtulmuştur. Mezar taşında süsleme mevcut değildir. Şahide sol haziredeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma bir mermer taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No	: 118(sol hazire 72)
İnceleme Tarihi	: 09.02.2021
Kimliği	: -
Vefat Tarihi	: -

Fotoğraf No	: 118a, 118b,118c
Ölçüleri	: BŞ: 85,5×29,5×12 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer/ Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi/ Sülüs
Kitabe	: (BŞ)

هوالباقى\ بنى قبيل مغفرت اى ربّ يزدان\ بحقّ عرش اعظم نورى قران\ كلوب قبرم زيارت ايدن اخوان\ ايدنه لر
روحمه بر فاتحه احسان\ المرحوم المغفور جنتمکان فردوس\ ...

BŞ: Hüve'l-Bâkî/ Beni kıl mağfiret ey Rabbi Yezdân/ bi-hakkı arş-i a'zam-ı nûr-i Kur'an/ gelip kabrim ziyaret eden ihvân/ edeler rûhuma bir fâtiha ihsân/ el-merhûm el-mağfûr cennet mekân Firdevs/ (kırık)...

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; başlıklı ve dikdörtgen prizma formundadır. Başlık olarak destarı iç başlığa kalın şeritler halinde yatay olarak sarılmış bir sarık türü kullanılmıştır. Başlığın ön tarafından ise çapraz eğimli kalın bir şerit geçmektedir. İç başlığın tepe bölümü görülmektedir. Sarığın arka yüzü kırılmıştır. Gövde bölümü tam olarak günümüze ulaşmamış olup var olan kısmı altı satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Mezar taşının kimlik ve sene kartuşları mevcut değildir. Şahide dua bölümü ile sonlanmıştır. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Şahideyi yükseltmek için ayak kısmına dikdörtgen prizma bir mermer parçası konulmuştur. Mezar taşında süsleme mevcut değildir. Şahide sol haziredeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma bir mermer taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No	: 119(sol hazire 73)
İnceleme Tarihi	: 09.02.2021
Kimliği	: Kovacılar Kethüdâsı Lengerlî Mehmed Ağa
Vefat Tarihi	: 1182 H./ 1768-69 M.
Fotoğraf No	: 119a, 119b, 119c
Ölçüleri	: BŞ: 117,5×30,5×14,5 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer/ Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : Osmanlı Türkçesi/ Sülüs

Kitabe : (BŞ)

مرحوم و مغفور المحتاج الى رحمت ربه الغور قواجيلر\ كتحداسى لنكرلي\ محمد اغا روحنه فاتحه\ سنه ١١١٢

BŞ: Merhûm ve mağfûrun lehû/ el-muhtâç ilâ Rabbihi'l-ğafûr Kovacılar/ Kethüdâsı Lengerlî/ Mehmed Ağa rûhuna fâtiha/ sene 1112

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; başlıklı ve dikdörtgen prizma formundadır. Başlık olarak serdengeçti kavuğu kullanılmıştır. Sarık bölümü sağdan sola eğimli, kalın şeritlerle çaprazlama sarılmış, tepe bölümü yuvarlak ve dilimli iç başlığın az görüldüğü bir sarık kullanılmıştır. Bu başlık türünün sağ tarafı yukarıda sol tarafı ise aşağıya doğru eğimli bir formdadır. Gövde bölümü altı satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Serlevha bölümü bulunmamaktadır. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Şahidenin ayak bölümü her iki yandan pahlanarak zemine oturtulmuştur. Mezar taşında süsleme mevcut değildir. Şahide sol haziredeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma bir mermer taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No : 120(sol hazire 74)

İnceleme Tarihi : 09.02.2021

Kimliği : El-Hâc Lütfullah Ağa kerîmesî Fâtıma Kadın

Vefat Tarihi : 1159 H./ 1746-47 M.

Fotoğraf No : 120a, 120b, 120c

Ölçüleri : BŞ: 125×41,5×8,5 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer/ Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : Osmanlı Türkçesi/ Sülüs

Kitabe : (BŞ)

هو الباقي\ الحاج لطف الله اغا\ نك كريمه سي مرحومه و مغفوره\ فاطمه قدين روحچون\ الفاتحه سنه ١١٥٩

BŞ: Hüve'l-Bâkî/ El-Hâc Lütfullah Ağa/ nın kerîmesî merhûme ve mağfûre/ Fâtıma Kadın rûhîcûn/ el-fâtiha sene 1159

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; dikdörtgen prizma formunda olup ayaktan başa doğru genişlemekte, sivri üçgen tepelik ile nihayete ermektedir. Üçgen tepelik bölümü küçük çaplı bir kırılma geçirmiş, merkezine palmet motifi yerleştirilmiş olup sağ ve sol üçgen kenarları ise birer adet lale motifi bezenmiştir. Alınlık bölümünün merkezinde dış hatları palmet motifi ile benzer bir pano oluşturmuş, merkezin her iki yanına ise yarım palmet motifleri yerleştirilmiştir. Tepe bölümünde bulunan motiflerin içi ince kıvrımlı dallarla bezenmiştir. Gövde bölümüne geçiş düz bir silme ile yapılmıştır. Serlevha bölümünün üzerinde yarım daire içerisine yan yana sıralanmış, iç içe geçmiş oval şekillerle istiridye kabuğu motifi işlenmiştir. Oval şekillerin her birinin yanından sivri üçgen şekiller çıkmaktadır. İstiridye motifinin merkezine ise papatya motifi yerleştirilmiştir. Alın bölümündeki ince kıvrımlı dallarla oluşturulmuş kompozisyon (erken dönem rumeli kompozisyona benzetilmiş) istiridye motifinin her iki yanında bulunan üçgen boşlukları da doldurmaktadır. İstiridye motifi ve yazı bölümünün olduğu alan taşın asıl yüzeyinden içe doğru girinti yapılarak oluşturulmuştur. Gövde bölümünün her iki kenarı burmalı sütunçelerle bezenmiştir. Yazı bölümü beş satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No	: 121(sol hazire 75)
İnceleme Tarihi	: 09.02.2021
Kimliği	: Ebu Bekr Hıfzî Efendi'nin vâlidesi Âyişe Hâtûn
Vefat Tarihi	: 1183 H./ 1769-70 M.
Fotoğraf No	: 121a, 121b
Ölçüleri	: BŞ: 132×36,5×8 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer/ Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi/ Sülüs

Kitabe

:

(BŞ)

هو الحى الباقي\ ابو بكر حفطي افنديك\ والدهء مشيفقه ى مرحومه\ رحمت ربّ غفوره\ محتاجه عايشه خاتون\
رُوحنه الفاتحه\ سنه ١١٨٣ فى

BŞ: Hüve'l-Hayyu'l-Bâkî/ Ebu Bekr Hıfzî Efendi'nin/ valide-i müşîfikayı merhûme/
rahmeti Rabbi ğâfûre/ muhtâce Âyişe Hâtûn/ rûhuna el-fâtîha/ sene 1183

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; başlıklı ve dikdörtgen prizma formunda olup ayaktan başa doğru genişleyip sivri üçgen tepelik ile nihayete ermektedir. Tepelik bölümünde iri, kıvrımlı ve yelpaze şeklinde açılan yaprak motifleri ile nebati bir kompozisyon oluşturulmuştur. Gövde bölümüne düz bir silme ile geçiş yapılmıştır. Serlevha bölümünün her iki kenarında üçgen panolar oluşturulmuş olup panoların içi birbirine bakan gül motifleri ile bezenmiştir. Serlevha bölümünün üst ve her iki kenarı çiçek motifleri ile bezenmiştir. Gövde bölümü yedi satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Şahideyi yükseltmek için ayak kısmına taş ile uyumlu dikdörtgen prizma bir mermer parçası konulmuştur. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No : 122(sol hazire 76)

İnceleme Tarihi : 09.02.2021

Kimliği : Hatice Kadın

Vefat Tarihi : 1156 H./ 1743 M.

Fotoğraf No : 122a, 122b

Ölçüleri : BŞ: 95×30×7,5 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer/ Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : Osmanlı Türkçesi/ Sülüs

Kitabe

:

(BŞ)

مرحومه ومغفوره\ خديجه قدين\ روحنه فاتحه سنه ١١٥٦

BŞ: Merhûme ve mağfûre/ Hatîce Kadın/ rûhuna fâtîha sene 1156

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; dikdörtgen prizma formunda olup ayaktan başa doğru genişlemektedir. Tepe bölümünde kırılma olduğundan şahidenin nihayete eriş şekli belli değildir. Alınlık bölümünün var olan kısmından görüldüğü kadarıyla simetrik ve kıvrımlı çizgisel bezemeler kullanılmıştır. Gövde bölümüne düz silme ile geçiş yapılmıştır. Yazı bölümünün hemen üzerinde iki silme arasına tamamlanmamış yuvarlak bir dairesel pano yerleştirilmiştir. Pano içerisinde yan yana sıralanmış, iç içe geçmiş oval şekiller mevcut olup merkezde bu şekiller daire ile bağlanmıştır. Panonun boş kalan diğer kısımları sıralı bir şekilde sivri üçgenlerle bezenmiştir. Yuvarlak panonun her iki yanına bitkisel motifler yerleştirilmiştir. Yazı bölümü üç satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Serlevha bölümü bulunmamaktadır. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Yazının hakkedildiği bölüm taşın asıl yüzeyinden içe doğru girinti yapılarak oluşturulmuştur. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No	: 123(sol hazire 77)
İnceleme Tarihi	: 09.02.2021
Kimliği	: Burmalı Mescid İmamı merhûm el-Hâc Mustafa Efendi kerîmesî Şerîfe Fâtıma Monla
Vefat Tarihi	: 1221 H./ 1806-1807 M.
Fotoğraf No	: 123a, 123b
Ölçüleri	: BŞ: 85,5×26×15 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer/ Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi/ Sülüs
Kitabe	: (BŞ)

هو الخلاق الباقي\ بورمه لی مسجد شریف\ امامی مرحوم الحاج مصطفى\ افندی کریمه سی کنج\ یاشنه دویمیان
شریفه\ فاطمه منلا نک روحیچون\ فاتحه سنه ۱۲۲۱

BŞ: Hüve'l-Hallâku'l-Bâkî/ Burmalı Mescid-i Şerîf/ İmamı merhûm el-Hâc Mustafa/ Efendi kerîmesî genç/ yaşına doymayan Şerîfe Fâtîma Monla'nın rûhîçûn/ fâtiha sene 1221

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; dikdörtgen prizma formunda olup boyun bölümü bulunmaktadır. Boyun bölümü günümüze ulaşmasa da evvelinde bu mezar taşının başlıklı olduğunu göstermektedir. Şahidenin sağ tarafın baş ve ayak bölümünde küçük çaplı kırılmalar gerçekleşmiştir. Gövde bölümü yedi satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Ayak bölümü her iki yandan pahlanarak zemine oturtulmuştur. Süsleme mevcut değildir. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No	: 124(sol hazire 78)
İnceleme Tarihi	: 09.02.2021
Kimliği	: Merhûm Bekr Paşa karındaşı el-Hâc Mehmed Ağa
Vefat Tarihi	: -
Fotoğraf No	: 124a, 124b
Ölçüleri	: BŞ: 33,5×22×8 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer/ Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi/ Sülüs
Kitabe	: (BŞ)

حاصلی عمرم جكرم پاره سي/ كندی الدن قالدی دلد یاره سی/ مرحوم بكر پاشا قرداشی/ الحاج محمد اغانك/ ...

BŞ: Hasılı ömrüm ciğerim pâresi/ gitti elden kaldı dilde yâresi/ merhûm Bekr Paşa karındaşı/ el-Hâc Mehmed Ağa'nın/ (kırık)...

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; dikdörtgen prizma formunda olup boyun bölümü bulunmaktadır. Boyun bölümü günümüze ulaşmasa da evvelinde bu mezar taşının başlıklı olduğunu göstermektedir. Gövde bölümü dört satır sülüs yazı ile

hakkedilmiştir. Serlevha bölümü bulunmamaktadır. Yazı bölümünün dua ve tarih kısmı da kırılmış olup günümüze ulaşmamıştır. Şahideyi yükseltmek için ayak kısmına dikdörtgen prizma bir mermer parçası konulmuştur. Mezar taşında süsleme mevcut değildir. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No	: 125(sol hazire 79)
İnceleme Tarihi	: 09.02.2021
Kimliği	: Yorgancı El-Hâc Yusuf Ağa hafidesi Hatîce Hâlısa
Vefat Tarihi	: -
Fotoğraf No	: 125a, 125b
Ölçüleri	: BŞ: 40×21,5×8 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer/ Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi/ Ta'lik
Kitabe	: (BŞ)

هوالباقى\ يورغانى الحاج يوسف\ اغانك حفيده سى\ مرحومه خديجه خالصه\ ...

BŞ: Hüve'l-Bâkî/ Yorganî el-Hâc Yusuf/ Ağa'nın hafidesi/ merhûme Hatîce Hâlısa/ (kırık)...

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; dikdörtgen prizma formunda olup boyun bölümü bulunmamaktadır. Boyun bölümü günümüze ulaşmasa da evvelinde bu mezar taşının başlıklı olduğunu göstermektedir. Gövde bölümü dört satır ta'lik yazı ile hakkedilmiştir. Yazı bölümünün dua ve tarih kısmı da kırılmış olup günümüze ulaşmamıştır. Şahideyi yükseltmek için ayak kısmına dikdörtgen prizma bir mermer parçası konulmuştur. Mezar taşında süsleme mevcut değildir. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No	: 126(sol hazire 80)
-------------------	----------------------

İnceleme Tarihi	: 09.02.2021
Kimliği	: Seyyid Ömer Efendi
Vefat Tarihi	: 1242 H./ 1826-27 M.
Fotoğraf No	: 126a, 126b
Ölçüleri	: BŞ: 98,5×74,5 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer/ Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi/ Sülüs
Kitabe	: (BŞ)

هوالباقى\ سيّد عمر افندى اولدقده نق... ترك ايلمشدى كتدى ذنباى پر... \مازون شيخ خالد او... \ايمته اولوب
معاند انكار... \بندكانى تاريخه... \ ترك ايلدى جهانى كوجدى عُمر... \ سنه ۱۲۴۲

BŞ: Hüve'l-Bâkî/ Seyyid Ömer Efendi oldukda ... (kırık)/ terk eylemişti gitti dünyayı
pûr ... (kırık)/ me'zun-u Şeyh Hâlid ... (kırık)/ etme olup muânid-i inkar ... (kırık)/
... (okuyamadım) bendegânı târihe ... (kırık)/ terk eyledi cihânı göçtü Ömer ... (kırık)/
sene 1242

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; üstüvani formda olup ayaktan başa doğru genişlemektedir. Şahidenin üst kısmı konik biçiminde nihayete ermiştir. Şahide ortadan kırılmış olup tekrar birleştirilmiştir. Arka yüzü ise tamamen kırıktır. Ön yüzünün sol yanı kırılmadan nasibini almış olup satır sonları okunamamıştır. Yazı bölümü sekiz satır sülüs ile hakkedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Taşı yükseltmek için ayak bölümüne şahidenin formu ile uyumlu mermer bir taş yerleştirilmiştir. Mezar taşında süsleme mevcut değildir. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No	: 127(sol hazire 81)
İnceleme Tarihi	: 09.02.2021
Kimliği	: El-Hâc es-Seyyid Ömer Efendi oğlu Seyyid Mehmed Cemil

Vefat Tarihi : 1207 H./ 1793 M.

Fotoğraf No : 127a, 127b

Ölçüleri : BŞ: 59×18×8 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer/ Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : Osmanlı Türkçesi/ Sülüs

Kitabe : (BŞ)

اشراف قضّاتدن\ الحاج السّيد عمر\ افنديك اوغلى سيّد\ محمّد جميل روحنه\ فاتحه سنه ١٢٠٧

BŞ: Eşraf-ı kuzattan/ el-Hâc es-Seyyid Ömer/ Efendi'nin oğlu Seyyid/ Mehmed Cemil rûhuna/ fâtiha sene 1207

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; başlıklı ve dikdörtgen prizma formundadır. Başlık bölümünün yarısı kırılmıştır. Bu yüzden türü bilinmemektedir. Kalan kısmın iç başlığı yıldızlı olduğu görülmektedir. Sarıgın sarılış biçiminden ön tarafta ters U biçimli boşluk oluşmuştur. Ters U bölümünde iç başlığın devamı görülmektedir. Gövde bölümü beş satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Şahidenin ayak bölümü her iki yandan pahlanarak zemine oturtulmuştur. Mezar taşında süsleme mevcut değildir. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No : 128(sol hazire 82)

İnceleme Tarihi : 09.02.2021

Kimliği : Divân-ı Hümâyûn kalemi ketebesî Arabî Efendizâde
Mehmed İzzet kerîmesî Âyişe Sıddıka Hanım

Vefat Tarihi : 1257 H./ 1841-42 M.

Fotoğraf No : 128a, 128b

Ölçüleri : BŞ: 78,5×22×7 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer/ Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : Osmanlı Türkçesi/ Sülüs

Kitabe : (BŞ)

هوالباقى\ ديوان همايون قلمى كتبه سندن\ عربى افندى زاده محمد عزّت\ ..دينك كريمه سي مرحومه\ و مغفور لها
عائشه صديقه\ خانمك روحچون الفاتحه\ سنه ١٢٥٧

BŞ: Hüve'l-Bâkî/ Divân-ı Hümâyûn kalemî ketebesinden/ Arabî Efendizâde Mehmed İzzet/ (kırık)...dinin kerîmesî merhûme/ ve mağfûrun lehâ Âyişe Sıddıka/ Hanım'ın rûhîcûn el-fâtiha/ sene 1257

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; başlıklı ve dikdörtgen prizma formundadır. Başlık olarak hotoz kullanılmıştır. Hotoz başlığın üst kısmı kademeli olarak küçülen daire halkaları ile yükselip sivrilerek nihayete ermiştir. Serpuşun boyunla birleştiği kısmın merkezinde dairevi bir çıkıntı bulunmaktadır. Başlık bölümü kırılmış olup tekrar birleştirilmiştir. Serpuş gövde bölümü ile aynı mermer türünden değildir. Bu da akıllara başka bir başlığın şahideyle birleştirildiği fikrini getirmektedir. Gövde bölümünün sağ yanında kısmi kırılma görülmektedir. Bu kırılma yazının okunmasını küçük çapta etkilemiştir. Şahidenin gövde bölümü yedi satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Şahidenin ayak bölümü her iki yandan pahlanarak zemine oturtulmuştur. Mezar taşında süsleme mevcut değildir. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No : 129(sol hazire 83)

İnceleme Tarihi : 09.02.2021

Kimliği : Sâbıkâ Teberdâr Hâcı Mehmed Ağa mahdûmu
Mehmed Tâhir Monla

Vefat Tarihi : 1223 H./ 1808-1809 M.

Fotoğraf No : 129a, 129b

Ölçüleri : BŞ: 74×20×8.5 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer/ Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : Osmanlı Türkçesi/ Sülüs

Kitabe : (BŞ)

هو الباقي سابقا تبردار حاجی محمد اغانك مخدومی مرحوم و مغفور محمدا طاهر منلا روحیچون فاتحه
سنه ۱۲۲۳ فی ۲۵ ر

BŞ: Hüve'l-Bâkî/ Sâbıkâ Teberdârı Hâcî/ Mehmed Ağa'nın mahdûmu/ merhûm ve mağfûr Mehmed/ Tâhir Monla rûhîcûn/ fâtiha 25 Rebû'l-evvel sene 1223

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; başlıklı ve prizmatik dikdörtgen formundadır. Serpuş olarak çubuklu(dikey dilimli) iç başlıklı, kısa sarıklı kâtibî kavuk kullanılmıştır. İç başlığın büyük bölümü görülmektedir. Sarık, iç başlığın alt kısmı görünecek şekilde ters U biçiminde sarılmıştır. Sarık bölümünün sağ yanına bir adet gül motifi bezenmiştir. Destar bölümünün ön tarafında soldan sağ yukarıya doğru kılçık şekilli, üzerine tekrar yatay olarak yerleştirilen bir sorguç kullanılmıştır. Gövde bölümü altı satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Şahidenin ayak bölümü her iki yandan pahlanarak mezar taşını yükseltmek için sonradan ilave edilen dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur. Mezar taşında süsleme başlıkta kullanılmış olup gövde bölümünde mevcut değildir. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No : 130(sol hazire 84)

İnceleme Tarihi : 09.02.2021

Kimliği : Necib Beg'in mahdûmu Seyyid Ahmet Şükrü Beg

Vefat Tarihi : 19 Safer 1235 H./ 7 Aralık 1819 M.

Fotoğraf No : 130a, 130b

Ölçüleri : BŞ: 48,5×20×9 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer/ Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : Osmanlı Türkçesi/ Sülüs

Kitabe : (BŞ)

نجيب بك مخدومي | جنتمكان سيداحمد | شكرى بك روحنه | فاتحه سنه ١٢٣٥ ١٩ ص

BŞ: Necip Beg'in mahdûmu/ cennetmekân Seyyid Ahmet/ Şükrü Beg rûhuna/ fâtiha 19 Safer sene 1235

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; başlıklı ve prizmatik dikdörtgen formundadır. Serpuş olarak çubuklu(dikey dilimli) iç başlıklı, kısa sarıklı kâtibî kavuk kullanılmıştır. İç başlığın büyük bölümü görülmektedir. Sarık, ön yüzünde iç başlığın alt kısmı görünecek şekilde ters U biçiminde sarılmıştır. Gövde bölümü dört satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Serlevha bölümü bulunmamaktadır. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Şahidenin ayak bölümü her iki yandan pahlanarak zemine oturtulmuştur. Mezar taşında süsleme mevcut değildir. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No : 131(sol hazire 85)

İnceleme Tarihi : 09.02.2021

Kimliği : Âyişe Hâtûn

Vefat Tarihi : 1212 H./ 1797-98 M.

Fotoğraf No : 131a, 131b

Ölçüleri : BŞ: 43×21×5,5 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer/ Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : Osmanlı Türkçesi/ Sülüs

Kitabe : (BŞ)

مرحومه و مغفوره | عايشه خاتون | روحنه فاتحه سنه ١٢١٢

BŞ: Merhûme ve mağfûre/ Âyişe Hâtûn/ rûhuna fâtiha sene 1212

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; ayaktan başa doğru hafifçe genişleyip sivri üçgen tepelik ile nihayete ermektedir. Gövde bölümü üç satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Süsleme kullanılmamıştır. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No	: 132(sol hazire 86)
İnceleme Tarihi	: 09.02.2021
Kimliği	: Moravî ...
Vefat Tarihi	: -
Fotoğraf No	: 132a, 132b
Ölçüleri	: BŞ: 132×22×10,5 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer/ Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi/ Sülüs
Kitabe	: (BŞ)

الباقي مَرحوم و مَغفوراً الى ربه الغفور مورّه وي ...

BŞ: El-Bâkî/ Merhûm ve mağfûr/ ilâ rahmeti Rabbihi'l-ğafûr Moravi/ (kırık)...

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; dikdörtgen prizma formunda olup boyun bölümü bulunmaktadır. Boyun bölümünün olması günümüze ulaşmasa da evvelinde başlıklı olduğunu göstermektedir. Gövde bölümü kırılmış olup isim dua ve tarih yazıları mevcut değildir. Kalan bölümde üç satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Mezar taşını yükseltmek ve zemine oturtmak için dikdörtgen prizma mermer bir taş kullanılmıştır. Süsleme kullanılmamıştır. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No	: 133(sol hazire 87)
İnceleme Tarihi	: 09.02.2021

Kimliği : Halil Efendi kerîmesî Fâtımatü'z-Zehrâ Hanım

Vefat Tarihi : Ğurre Ramazan 1256 H./ 27 Ekim 1840 M.

Fotoğraf No : 133a, 133b

Ölçüleri : BŞ: 36×17,5×8 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer/ Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : Osmanlı Türkçesi/ Sülüs

Kitabe : (BŞ)

الباقي\ حليل أفنديك\ كريمسى مرحومه فاطمة الزهرا\ حانمك روحنه فاتحه\ سنه ١٢٥٦ فى غره ن

BŞ: El-Bâkî/ Halil Efendi'nin/ kerîmesî merhûme Fâtımatü'z-Zehrâ/ Hanım'ın rûhuna fâtiha ğurre Ramazan sene 1256

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; Dikdörtgen prizma formunda olup boyun bölümü mevcuttur. Boyun bölümünün olması günümüze ulaşmasa da evvelinde başlıklı olduğunu göstermektedir. Gövde bölümü dört satır sülüs ile hakkedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Gövde sağ üst köşeden kırılmış olup bu kırılma yazıyı etkilememiştir. Şahidenin ayak bölümü her iki yandan pahlanarak zemine oturtulmuştur. Mezar taşında süsleme kullanılmamıştır. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No : 134(sol hazire 88)

İnceleme Tarihi : 09.02.2021

Kimliği : Hîbetullah Tûtî

Vefat Tarihi : 15 Ramazan 1175 H./ 9 Nisan 1762 M.

Fotoğraf No : 134a, 134b

Ölçüleri : BŞ: 123×27×12,5 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer/ Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : Osmanlı Türkçesi/ Sülüs

Kitabe : (BŞ)

جهان ترك ايدوب اخر فنادن ايلدي عزلت\ بقاده منزلى على اولوب دائم بوله رفعت\ بو فانیده مراده ايرميوب تازه
فدان كندی\ الهی دار عقباده اكا مولا ايده عزت\ انك تاريخ فوتته دعا ايدوب دیدی هاتف\ بو موتانك اعلا مقامنی
حق ايده جنّت\ مرحومه هيبت الله طوطی\ روحنه فاتحه سنه ۱۱۷۵ فی ۱۵ ن

BŞ: Cihanı terk edip ahir fenâdan eyledi uzlet/ bekâda menzili ‘âlâ olup dâim bula rif‘at/ bu fânîde murada ermeyip taze fidan gitti/ İlâhi dâr-ı ukbâda ona Mevla ede ‘izzet/ anın tarih-i fevtine dua edip dedi Hâtif/ bu mevtanın ‘alâ makamını Hak ede cennet/ merhûme Hîbetullah Tûtî/ rûhuna fâtiha 15 Ramazan 1175

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; başlıklı ve dikdörtgen prizma formundadır. Başlık olarak hotoz kullanılmıştır. Hotoz başlığın tepesi düzdür. Başlık şahide ile birleştiğinde uzun bir boyun görüntüsü ortaya çıkmaktadır. Serpuş boyun bölümünden kırılmış olup tekrar birleştirilmiştir. Gövde bölümü sekiz satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Serlevha bölümü bulunmamaktadır. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Ayak bölümü her iki yandan pahlanarak zemine oturtulmuştur. Mezar taşında süsleme bulunmamaktadır. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No : 135(sol hazire 89)

İnceleme Tarihi : 09.02.2021

Kimliği : -

Vefat Tarihi : -

Fotoğraf No : 135a, 135b

Ölçüleri : AŞ: 70×22,5×8,5 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer/ Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : -

Kitabe : -

Genel Özellikler ve Süsleme: Ayak şahide; prizmatik dikdörtgen formunda olup ayaktan başa doğru genişlemekte ve dilimli bir tepelik ile nihayete ermektedir. Şahidenin ön yüzü üzerinde vazo objesi mevcuttur. Vazonun içerisinden gövdesi yukarıya doğru düz bir şekilde yükselen tek dallı çiçekli yapraklar çıkmaktadır. Yaprakların ucu; yönü aşağı bakan, laleye benzer çiçek motifleri ile bezenmiştir. Vazonun yay gibi yükselen kulpu ile gövdenin birleştiği kısma iri bir çiçek motifi oturtulmuştur. Şahide de ayak bölümünün sol kısmı ile tepe bölümünde küçük çaplı kırılmalar gerçekleşmiştir. Şahidenin arka yüzü ise ayaktan başa doğru yükselen selvi ağacı motifi ile bezenmiştir. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No	: 136(sol hazire 90)
İnceleme Tarihi	: 09.02.2021
Kimliği	: Hüseyin Ağa kerîmesî Fâtıma
Vefat Tarihi	: -
Fotoğraf No	: 136a, 136b
Ölçüleri	: BŞ: 52×19×9 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer/ Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi/ Sülüs
Kitabe	: (BŞ)

حسین اغانک| کریمه سی مرحومہ| جنتمکانه فاطمه| ...

BŞ: Hüseyin Ağa'nın/ kerîmesî merhûme/ cennetmekâne Fâtıma/ (kırık)...

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; başlıklı ve dikdörtgen prizma formundadır. Başlık olarak hotoz kullanılmıştır. Hotoz başlığın tepe bölümü kademeli olarak küçülen dairelerin üst üste dizilmesi ile oluşmuştur. Serpuşun tepe bölümünün hemen altında dairevi bir çıkıntı bulunmaktadır. Gövde bölümü üç satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Serlevha bölümü bulunmamaktadır. Gövdenin dua ve fâtiha satırları kırılmadan dolayı

mevcut değildir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Mezar taşını yükseltmek ve zemine oturtmak için dikdörtgen prizma mermer bir taş kullanılmıştır. Süsleme kullanılmamıştır. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No	: 137(sol hazire 91)
İnceleme Tarihi	: 09.02.2021
Kimliği	: Kırımî el-Hâc Ahmet Efendi mahdûmu Mehmed Necip Efendi
Vefat Tarihi	: 1216 H./ 1801-1802 M.
Fotoğraf No	: 137a, 137b, 137c
Ölçüleri	: BŞ: 68×18,5×8 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer/ Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi/ Sülüs
Kitabe	: (BŞ)

هوالباقى\ اوچدى باغى جنته نو جوانم\ انه سين اتاسين حسرت قويدى كل فدانم\ ليلي نهار اولدى فكر خيالم\ ويره
خلاق بزّه صبرايله ثوابن\ قريمى الحاج احمد افنديك\ محدومى مرحوم محمد\ نجيب افنديك روحنه فاتحه ١٢١٦

BŞ: Hüve'l-Bâkî/ Uçtu bâğ-ı cennete nev civânım/ Anasın atasın hasret koydu gül fidanım/ leylî nehâr oldu fikr-u hayalim/ vere Hallâk bize sabr eyleye sevabım/ Kırımî el-Hâc Ahmed Efendi'nin/ mahdûmu merhûm Mehmed/ Necib Efendi'nin rûhuna fâtiha 1216

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; başlıklı ve dikdörtgen prizma formundadır. Serpuş olarak çubuklu(dikey dilimli) iç başlıklı, kısa sarıklı kâtibî kavuk kullanılmıştır. İç başlığın büyük bölümü görülmektedir. Sarık, ön yüzünde iç başlığın alt kısmı görünecek şekilde ters U biçiminde sarılmıştır. İç başlık ile sarığın birleştiği orta kısımda destarın sarılış biçiminden dolayı V şekli oluşmuştur. Kavuşun destar bölümünün sol yanında dairevi bir çıkıntı bulunmaktadır. Gövde bölümü sekiz satır

sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Mezar taşını yükseltmek ve zemine oturtmak için dikdörtgen prizma mermer bir taş kullanılmıştır. Ayak bölümü her iki yandan pahlanarak zemine oturtulmuştur. Mezar taşında süsleme bulunmamaktadır. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No	: 138(sol hazire 92)
İnceleme Tarihi	: 09.02.2021
Kimliği	: Sâbıkâ İslambol Ağası Seyyid el-Hâcî Mustafa Ağa
Vefat Tarihi	: 15 Cemaziye'l-evvel 1230 H./ 25 Nisan 1815 M.
Fotoğraf No	: 138a, 138b
Ölçüleri	: BŞ: 40,5×58,5×10 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer/ Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Arapça-Osmanlı Türkçesi/ Ta'lik-Sülüs
Kitabe	: (BŞ)

كل نفس ذائقة الموت سنة ١٢٣٠ في ١٥ جابا سابق اسلامبول اغاسى سيد الحاجى مصطفى اغا فاتحه

BŞ: Küllü nefsin zâigatü'l-mevt/ Sâbıkâ İslambol Ağası Seyyid el-Hâcî Mustafa Ağa fâtiha

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; yatay eksende dikdörtgen prizma formunda olup baş tarafı kırıktır. Şahidenin arka yüzü ise düzeltilmemiş olup olduğu şekli ile bırakılmıştır. Ön yüzünde iki satır yazı panosu mevcuttur. İlk satır yazı ta'lik hatla hakkedilmiş olup ayet kullanılmıştır. Ayetten sonra ise mevtanın vefat ettiği gün ay yıl hakkedilmiştir. İkinci satır yazı panosu sülüs hat ile hakkedilmiş olup kişinin kimlik bilgilerine ve fâtiha bölümüne yer verilmiştir. Satır arası düz silme ile ayrılmıştır. Mezar taşında süsleme bulunmamaktadır. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No : 139(sol hazire 93)

İnceleme Tarihi	: 09.02.2021
Kimliği	: Babadağlı es-Seyyid Osman Efendi
Vefat Tarihi	: 15 Rebiu'l-ahir 1190 H./ 3 Haziran 1776 M.
Fotoğraf No	: 139a, 139b, 139c
Ölçüleri	: BŞ: 190,5×40×20 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer/ Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi/ Sülüs
Kitabe	: (BŞ)
هُوَ الخلاق الباقي مرحوم ومغفور له المحتاج الى رحمت ربّه الغفور باباطاغلي السيد عثمان افندي روحيجون رضاء لله الفاته سنه ١١٩٠ في ١٥ ر	
BŞ:	Hüve'l-Hallâku'l-Bâkî/ merhûm ve mağfûrun lehû/ el-muhtâc ilâ rahmeti Rabbihi'l-ğafûr/ Babadağlı es-Seyyid Osman/ Efendi rûhîçûn rızâen lillâh/ el-fâtiha/ 15 Rebiu'l-ahir sene 1190
Genel Özellikler ve Süsleme:	Baş şahide; başlıklı ve dikdörtgen prizma formundadır. Başlık olarak sarık bölümü sağdan sola eğimli, enli şeritlerle çaprazlama sarılmış, iç başlığı az görünen, iri kuka bir sarık kullanılmıştır. İç başlığı iki kademeli olup yarım kubbe şeklinde sonlanır. Kademeli olan iç başlığın sarıkla birleştiği kısımda baklava dilimleri kullanılmıştır. Baklava dilimlerinin araları dikey çizgilerle bezenmiştir. İkinci bölümde ise yatay eksenle dairesel bir çizgi iç başlığın etrafını dolanmaktadır. Dairesel çizginin üzeri ise aralıklı olarak kısa, dikey çizgilerle bezenmiştir. Serpuş şahide ile yekparedir. Gövde bölümü yedi satır sülüs yazı ile hakkedilmiş olup satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Fâtiha yazısının sonunda bulunan 'he' harfi taşa düz bir şekilde kullanılmayıp tezyini amaçla hareketlendirilerek taşa hakkedilmiştir. Ayak bölümü her iki yandan pahlanarak zemine oturtulmuştur. Mezar taşında süsleme bulunmamaktadır. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.
Katalog No	: 140(sol hazire 94)

İnceleme Tarihi	: 09.02.2021
Kimliği	: Mucuri Cennet Hâtûn
Vefat Tarihi	: 1213 H./ 1798-99 M.
Fotoğraf No	: 140a, 140b
Ölçüleri	: BŞ: 105×27,5×11,5 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer/ Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi/ Sülüs
Kitabe	: (BŞ)

هو الخلاق الباقي\ قيرشهر سنجاغنده\ موجورى جنت حاتون\ روحچون فاتحه\ سنه ۱۲۱۳

BŞ: Hüve'l-Hallâku'l-Bâkî/ Kırşehir sancağında/ Mucuri Cennet Hâtûn/ rûhîçûn fâtiha/ sene 1213

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; dikdörtgen prizma formunda olup ayaktan başa doğru hafifçe genişleyip sivri üçgen tepelik ile nihayete ermektedir. Şahidenin ön yüzü yazı için uygun hale getirilmiş, arka yüzü ise kabaca yontulup bırakılmıştır. Hakkak ustasının kullandığı aletin izleri görülmektedir. Gövde bölümü beş satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Mezar taşında süsleme bulunmamaktadır. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No	: 141(sol hazire 95)
İnceleme Tarihi	: 09.02.2021
Kimliği	: Vakıf Câbîsî İsmail Efendi'nin zevcesi Zelihâ Hâtûn
Vefat Tarihi	: 3 Ramazan 1215 H./ 18 Ocak 1801 M.
Fotoğraf No	: 141a, 141b
Ölçüleri	: BŞ: 118×38×8,5 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer/ Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : Osmanlı Türkçesi/ Sülüs

Kitabe : (BŞ)

هو الباقي\ جابى وقف اسماعيل\ افنديك زوجه سى\ مرحومه و مغفورہ\ زليخا حاتونك روحنه\ فاتحه سنه ١٢١٥
فى ٣ ن

BŞ: Hüve'l-Bâkî/ Cabiyi vakf İsmail/ Efendi'nin zevcesi/ merhûme ve mağfûre/
Züleyhâ Hâtûn'un rûhuna/ fâtiha 3 Ramazan sene 1215

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; prizmatik dikdörtgen formunda olup ayaktan başa doğru genişlemiş, sivri üçgen tepelik ile nihayete ermiştir. Şahidenin alın bölümünde her iki yanda kullanılan simetrik C kıvrımları şahideye dilimli bir form da kazandırmıştır. Baş şahidenin alınlık panosunda ortada yelpaze şeklinde açılan yaprak motifi ile madalyona benzeyen bir desen oluşturulmuştur. Tepe bölümü serlevha bölümünün her iki yanı da kullanılarak simetrik C kıvrımları ile kompozisyon oluşturulmuştur. Birleşen C kıvrımlarının arası çiçek motifi ile bezenmiştir. Serlevha bölümünün üstüne yarım yuvarlak formu düz silme işlenmiş olup üst bölümü sıralı bir şekilde yapraklarla çevrelenmiştir. Süslemelerde batılılaşma döneminin etkileri görülmektedir. Gövde bölümü altı satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Serlevha bölümünün etrafı yaprak motifleri ile bezenmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No : 142(sol hazire 96)

İnceleme Tarihi : 09.02.2021

Kimliği : Ebu Bekr Hıfzî Efendi'nin kerîmesî Molla Rukiyye

Vefat Tarihi : 5 Zi'l-Ka'de 1215 H./ 1801 M.

Fotoğraf No : 142a, 142b,142c

Ölçüleri : BŞ: 123,5×28,513,5× cm

Malzeme ve Teknik : Mermer/ Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : Osmanlı Türkçesi/ Sülüs

Kitabe : (BŞ)

هو الحى الباقي\ ابو بكر حفطى افنديك\ كريمه سي مرحومه\ و مغفوره رقيه ملا\ روحنه الفاتحه\ سنه ١١٨٣ فى
ذى القعدة

BŞ: Hüve'l-Hayyu'l-Bâkî/ Ebu Bekr Hıfzî Efendi'nin/ kerîmesî merhûme/ ve mağfûre Rukiyye Molla/ rûhuna el-fâtiha/ 5 Zi'l-ka'de sene 1215

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; prizmatik dikdörtgen formunda olup boyun bölümü mevcuttur. Serpuş bölümü kırktır. Boyun bölümü uzuncadır. Süsleme olarak merkeze zamanla tahrip olmuş çiçek motifi yerleştirilmiştir. Boynun her iki yanında küpe mevcuttur. Çiçek motifinin üstünde ise boynun etrafı kuşakla dolanmış olup üzeri sıralı yaprak motifleri ile bezenmiştir. Gövde bölümü altı satır sülüs yazı ile hakedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Ayak bölümü her iki yandan pahlanarak zemine oturtulmuştur. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No : 143(sol hazire 97)

İnceleme Tarihi : 09.02.2021

Kimliği : -

Vefat Tarihi : -

Fotoğraf No : 143

Ölçüleri : **KT:** 205×78×17 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer

Yazı Dili ve Türü : -

Kitabe : -

Genel Özellikler ve Süsleme: Mezar yalnızca kapak taşından oluşmaktadır. Kapak taşı dikdörtgen prizima formundadır. Baş ve ayak şahidenin oturtulduğu yerler mevcuttur. Kapak taşının ortasında açıklık bulunmaktadır. Yazı ve süsleme mevcut değildir.

Katalog No : 144(sol hazire 98)
İnceleme Tarihi : 09.02.2021
Kimliği : -
Vefat Tarihi : -
Fotoğraf No : 144
Ölçüleri : **KT:** 98,5×54×22 cm
Malzeme ve Teknik : Mermer
Yazı Dili ve Türü : -
Kitabe : -

Genel Özellikler ve Süsleme: Mezar yalnızca kapak taşından oluşmaktadır. Kapak taşı dikdörtgen prizima formundadır. Ortasında ise dikdörtgen formunda açıklık bulunmaktadır. Kapak yekpare olup iki kademelidir. Üstteki kademe kenarları pahlanarak alt kademeye birleştirilmiştir. Yazı ve süsleme mevcut değildir.

Katalog No : 145(sol hazire 96)
İnceleme Tarihi : 30.06.2021
Kimliği : Defterdar Şıkk-1 Evvel Halimi Mustafa Efendi kerîmesî
Sâliha Hanım
Vefat Tarihi : 1172 H./ 1758-59 M.
Fotoğraf No : 145a, 145b, 145c, 145d, 145e
Ölçüleri : **BŞ:** 204,5×51,5×10 cm
Malzeme ve Teknik : Mermer/ Alçak-Yüksek Kabartma

Yazı Dili ve Türü : Osmanlı Türkçesi/ Sülüs

Kitabe : (BŞ)

هُوالباقى| حلا دفتر دار شقّ اول| حلیمی مصطفى افندی| کریمه سی مرحومه ومغفورہ| صالحه حاتم روحیچون
الفاتحه| سنه ۱۱۷۲

BŞ: Hüve'l-Bâkî/ Hala Defterdar Şıkk-ı Evvel/ Halimi Mustafa Efendi/ kerîmesî merhûme ve mağfûre/ Sâliha Hanım rûhîcûn el-fâtiha/ sene 1172

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; dikdörtgen prizma formunda olup ayaktan başa doğru genişlemiş, dilimli üçgen tepelik ile nihayete ermiştir. Dilimli üçgen tepelik bölümünde merkezde hatayi motifinin üzerine binen ve tepeye doğru boyutları küçülen laleler mevcuttur. Bu eksenden çıkan ince kıvrımlı yapraklı dallar alın bölümünün her iki yanını simetrik olarak doldurmaktadır. Alt bölüme geçiş ise dikdörtgen bir kartuşla yapılmıştır. Kartuşun içi tepe bölümüyle uyumlu sıralı, simetrik bitkisel motiflerle bezenmiştir. Kartuşlu bölümün altında prizmatik formda sıralı mukarnaslar kullanılmıştır. Mukarnasların aşağıya olan uzantılarının aralarına realist formlarda çiçek motifleri yerleştirilmiştir. Kartuş içerisindeki kıvrımlı dallarla yapılan bezemeler ve mukarnaslar şahidenin sağ ve sol yan yüzlerinde de devam etmektedir. Şahidenin alın bölümünün arka yüzünde üçgen tepe kısmı ve sağ ve soldaki kenarlar bitkisel ve dairevi motiflerle bezenmiştir. Düz bir silme ile yazının kullanıldığı gövde bölümüne geçiş yapılmaktadır. Yazı bölümünün etrafı bordürle çerçevelenmiştir. Bordürün içerisi realist formda sıralı bir şekilde küpe ve papatya çiçekleri ile dizilmiş olup etrafı çiçeklerden çıkan kıvrımlı dallarla bezenmiştir. Şahidenin yazı bölümü altı satır sülüs yazı ile hakedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Serlevha bölümünün üzerinde dikdörtgen bir alan oluşturulmuştur. Dikdörtgen alanın üst bölümü sağ ve soldan birbirine karşılıklı gelen, birbirine geçirilmiş ve devam ederek serlevha bölümünün yarım dairevi formunu vermiş olan düz silmelerle bezenmiştir. Dairevi bölümün içi realist üslupta farklı çiçek motifleri ile bezenmiştir. Dairevi bölüm ve yazı bölümünün olduğu alan taşın asıl yüzeyinden içe doğru girinti yapılarak oluşturulmuştur. Serlevha bölümünün üzerinde süsleme için ayrılmış dairevi alanın dışında bulunan üçgen alanların içerisine karşılıklı birbirine bakan realist üslupta çiçek motifi yerleştirilmiştir. Gövde bölümünün her iki kenarı iç içe geçirilmiş çiçeklerden oluşan sütunçelerle

bezenmiştir. Sütunçeler alt ve üstten kum saatlerine oturtulmuştur. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No	: 146(sol hazire 97)
İnceleme Tarihi	: 30.06.2021
Kimliği	: Sâliha Hâtûn
Vefat Tarihi	: 1181H./ 1767-68 M.
Fotoğraf No	: 146a, 146b
Ölçüleri	: BŞ: 145×42×9,5 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer/ Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi/ Sülüs
Kitabe	: (BŞ)

هوالباقى\ زيارتدن مراد اولان دعادر\ بوكون بكا ايسه يارين سكاردا\ مرحومه صالحه خاتون روحنه\ الفاتحه سنه
١١٨١

BŞ: Hüve'l-Bâkî/ Ziyaretten murad olan duadır/ bugün bana ise yarın sanadır/ merhûme Sâliha Hâtûn rûhuna/ el-fâtiha sene 1181

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; dikdörtgen prizma formunda olup ayaktan başa doğru genişlemekte sivri üçgen tepelik ile nihayete ermektedir. Üçgen alın bölümünde tepenin merkezi noktasına çiçek motifi yerleştirilmiştir. Motif zamanla tahrip olduğundan kendini tam göstermemektedir. Çiçek motifinin alt kısmından her iki yana simetrik gibi görünen yapraklı dallar uzanmaktadır. Dallar kendi etrafında kıvrılarak dairevi bir görünüm oluşturmuştur. Alın bölümünde çatlama mevcuttur. Düz bir silme ile alt kademeye geçiş yapılmıştır. Silmenin hemen altında gövde bölümüne yarım daire formunda başlayıp kıvrımlarla serlevha bölümünün her iki yanında nihayete eren bir kemer ile geçilmiştir. Serlevha bölümünün sağ ve sol yukarı çapraz alanları birer adet gül motifleri ile bezenmiştir. Gövde bölümündeki yazı alanı içe girinti

yapılarak oluşturulmuştur. Yazı bölümü beş satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle bezenmiştir. Şahide yazı bölümünün üçüncü satırından ikiye ayrılmış olup tekrar birleştirilmiştir. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No	: 147(sol hazire 98)
İnceleme Tarihi	: 30.06.2021
Kimliği	: Teberdâr Süleyman Ağa kerîmesî Şerîfe Âyişe Monla
Vefat Tarihi	: 1206 H./ 1792 M.
Fotoğraf No	: 147a, 147b
Ölçüleri	: BŞ: 37×16,5×9 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer/ Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi/ Sülüs
Kitabe	: (BŞ)

تبردار سليمان | اغانك كريمه سي | شريفه عايشه منلا | روحنه فاتحه سنه ١٢٠٦

BŞ: Teberdâr Süleyman/ Ağa'nın kerîmesî/ Şerîfe Âyişe Monla/ rûhuna fâtiha sene 1206

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; dikdörtgen prizma formunda olup boyun bölümü mevcuttur. Başlık kırık olduğu için mevcut değildir. Gövde bölümü dört satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Süsleme mevcut değildir. Ayak bölümü her iki yandan pahlanarak zemine oturtulmuştur. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No	: 148(sol hazire 99)
İnceleme Tarihi	: 30.06.2021
Kimliği	: Elli altı bölüğün (kırık)bacısı İsmail (kırık)nın kerîmesî

(kırık) Cemîle Hanım

Vefat Tarihi : 1224 H./ 1809-1810 M.

Fotoğraf No : 148a, 148b

Ölçüleri : BŞ: 58,5×19×10,5 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer/ Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : Osmanlı Türkçesi/ Sülüs

Kitabe : (BŞ)

يا هو\ اللى التى بلوكك\ ...رباجيسى اسماعيل\ ...نك كريمه سى مرحومه\ ...ه جميله حانم روحنه\ فاتحه سنه

۱۲۲۴

BŞ: Yâ Hû/ Elli altı bölüğün/ (kırık)...bacısı İsmail/ (kırık)...nın kerîmesî merhûme/
(kırık)... he Cemîle Hanım rûhuna/ fâtiha sene 1224

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; dikdörtgen prizma formunda olup boyun bölümü bulunmaktadır. Başlık mevcut değildir. Şahidenin sağ yanı baştan ayağa kırılmış olup bu kırılma her satırın ilk kelimesini etkilemiştir. Bundan dolayı da ilk kelimeler tam okunamamıştır. Gövde bölümü altı satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Süsleme mevcut değildir. Ayak bölümü her iki yandan pahlanarak zemine oturtulmuştur. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No : 149(sol hazire 100)

İnceleme Tarihi : 30.06.2021

Kimliği : Nefise Monla

Vefat Tarihi : 1209 H./ 1794-95 M.

Fotoğraf No : 149a, 149b

Ölçüleri : BŞ: 96×28×12 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer/ Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : Osmanlı Türkçesi/ Sülüs

Kitabe : (BŞ)

ای بنم دربلی ه ... اعلیوب ایتمه فغان\ اشم اقرانم دعادن\ اونتمه سون بزى همان\ مرحومه نفیسه منلا\ روحنه
فاتحه سنه ۱۲۰۹

BŞ: Ey benim derdli? ...(kırık)/ ağlayıp etme figân/ eşim akranım duadan/ unutmasın
bizi hemân/ merhûme Nefise Monla/ rûhuna fâtiha sene 1209

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; dikdörtgen prizma formundadır. Mezar taşının başlık bölümü ve sol kenarı kırıktır. Bu kırılma yazı bölümünü etkilemiş olup ilk satır yazının bütünlüğünü bozmuş olup son kelime okunamamaktadır. Gövde bölümü altı satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Süsleme mevcut değildir. Ayak bölümü her iki yandan pahlanarak zemine oturtulmuştur. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No : 150(sol hazire 101)

İnceleme Tarihi : 30.06.2021

Kimliği : Sarây-ı Atîk Teberdârlarından Mucurlu el-Hâc
Mehmed Ağa oğlu Reşid Mustafa Efendi

Vefat Tarihi : 21 Muharrem 1211 H./ 27 Temmuz 1796 M.

Fotoğraf No : 150a, 150b, 150c

Ölçüleri : BŞ: 126,5×32×13 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer/ Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : Osmanlı Türkçesi/ Sülüs

Kitabe : (BŞ)

هو الباقي\ كنجلكينه طويميان مرادينه\ ايرمين مرحوم و مغفور له\ المحتاج الى رحمة ربه\ الغفور سراى عتيق\
تبردارلرندن مجورلى الحاج\ محمد اغانك اوغلو رشيد\ مصطفى افندى روحچون\ الفاتحه م فى ٢١ سنه ١٢١١

BŞ: Hüve'l-Bâkî/ Gençliğine doymayan muradına ermeyen/ merhûm ve mağfûrun lehû/
el-muhtâc ilâ rahmeti Rabbihi'l/ ğafûr Sarây-ı Atîk Teberdârlarından Mucurlu el-Hâc/
Mehmed Ağa'nın oğlu Reşid/ Mustafa Efendi rûhîcûn/ el-fâtiha 21 Muharrem 1211

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; başlıklı ve dikdörtgen prizma formundadır. Serpuş olarak çubuklu(dikey dilimli) iç başlıklı, kısa sarıklı kâtibî kavuk kullanılmıştır. İç başlığın büyük bölümü görülmektedir. Sarık, ön yüzünde iç başlığın alt kısmı görünecek şekilde ters U biçiminde sarılmıştır. Sarık bölümünün sağ yanında dairevi bir çıkıntı mevcuttur. Gövde bölümü dokuz satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Süsleme mevcut değildir. Ayak bölümü her iki yandan pahlanarak zemine oturtulmuştur. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No : 151(sol hazire 102)

İnceleme Tarihi : 30.06.2021

Kimliği : Silivri Mehmed Ağa

Vefat Tarihi : 1195 H./ 1781-82 M.

Fotoğraf No : 151a, 151b

Ölçüleri : BŞ: 109×28×13 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer/ Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : Osmanlı Türkçesi/ Sülüs

Kitabe : **(BŞ)**

هو الباقي\ كنجلكينه دويميان\ مرادينه ايرميان\ سلوريلي مرحوم\ محمد اغانك روحنه\ فاتحه سنه ١١٩٥

BŞ: Hüve'l-Bâkî/ Gençliğine doymayan/ muradına ermeyen/ Silivri merhûm/ Mehmed
Ağa'nın rûhuna/ fâtiha sene 1195

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; başlıklı ve dikdörtgen prizma formundadır. Serpuş olarak çubuklu(dikey dilimli) iç başlıklı, kısa sarıklı kâtibî kavuk kullanılmıştır. İç başlığın büyük bölümü görülmekte ve uzuncadır. Sarık, ön yüzünde iç başlığın alt kısmı görünecek şekilde ters U biçiminde sarılmıştır. Destar bölümü paşalı denilen kavuk türü kadar olmasa da hafifçe yanlara taşkınlığı söz konusudur. Gövde bölümü altı satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Süsleme mevcut değildir. Ayak bölümü her iki yandan pahlanarak zemine oturtulmuştur. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No : 152(sol hazire 103)

İnceleme Tarihi : 30.06.2021

Kimliği : Şehit Ümmü Külsüm

Vefat Tarihi : Ramazan 1216 H./ Ocak-Şubat 1802 M.

Fotoğraf No : 152a, 152b

Ölçüleri : BŞ: 98×33×12 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer/ Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : Osmanlı Türkçesi/ Sülüs

Kitabe : (BŞ)

هو الخلاق الباقي شهيداً ارتحال دار بقاً ايدن\ مرحومه و مغفوره المحتاج\ الى رحمت ربها الغفور\ ام كلثوم
روحچون\ الفاتحه سنه ١٢١٦ فى ن

BŞ: Hüve'l-Bâkî/ Şehîden irtihâl-i dâr-ı bekâ eden/ merhûme ve mağfûre el-muhtâc/ ilâ rahmeti Rabbihe'l-ğafûre/ Ümmü Külsüm rûhîçûn/ el-fâtiha Ramazan sene 1216

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; prizmatik dikdörtgen forma sahip olup ayaktan başa doğru genişleyip sivri üçgen tepelik ile nihayete ermektedir. Şahide Fâtiha bölümünden ortadan ikiye ayrılmış olup tekrar birleştirilmiştir. Bununla birlikte taşın genelinde yazıyı etkilemeyen kırılmalar gerçekleşmiştir. Şahidenin arka yüzü ise

düzeltilmemiştir. Yazı bölümü altı satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Süsleme mevcut değildir. Ayak bölümü her iki yandan pahlanarak zemine oturtulmuştur. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No	: 153(sol hazire 104)
İnceleme Tarihi	: 30.06.2021
Kimliği	: -
Vefat Tarihi	: 1192 H./ 1778-79 M.
Fotoğraf No	: 153a, 153b
Ölçüleri	: BŞ: 100,5×23×10 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer/ Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi/ Sülüs
Kitabe	: (BŞ)

... رحلة ابتدی \ اجل جانینی نوش ایدوب خبر ... \... \... ایتمیوب اولدی رفیقی \... \... هاتف ... دوشر تاریخ فوتینک اطاعت قلدی جاننی فدا ایلدی رحمانه\ سنه ۱۱۹۲

BŞ: ...(tahrip) rihlet etti ...(tahrip)/ ecel...(tahrip) nûş edüp haber...(okunamadı)/ ...(okunamadı)/ ...etmeyüp oldu refîkî ...(tahrip)/ ...Hâtif ...(tahrip) düşer tarih fevtinin/ itaat kıldı canını fedâ eyledi ...(okunamadı)/ sene 1192

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; başlıklı ve dikdörtgen prizma formundadır. Başlık olarak hotoz kullanılmıştır. Hotoz başlığın tepesi düz olamakla beraber sağ kenarı kırılmıştır. Gövde bölümü yedi satır sülüs yazı ile hakkedilmiş olup satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Serlevha bölümü bulunmamaktadır. Taş ortadan ikiye ayrılmış olup tekrardan birleştirilmiştir. Şahidenin sol kenarı kırılmış olup kırılma yazıyı etkilemiştir. Yazı bölümü zamanla kısmen tahrip olduğu için okunmakta güçlük çekilmiştir. Süsleme mevcut değildir. Ayak bölümü her iki yandan pahlanarak zemine

oturtulmuştur. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No	: 154(sol hazire 105)
İnceleme Tarihi	: 30.06.2021
Kimliği	: -
Vefat Tarihi	: -
Fotoğraf No	: 154
Ölçüleri	: KT : 148,5×66,5×15,5 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer
Yazı Dili ve Türü	: -
Kitabe	: -

Genel Özellikler ve Süsleme: Mezar dikdörtgen prizma bir kapak taşından oluşmaktadır. Üzerinde şahidenin oturtulacağı yuva mevcuttur. Süsleme kullanılmamıştır.

Katalog No	: 155(sol hazire 106)
İnceleme Tarihi	: 30.06.2021
Kimliği	: -
Vefat Tarihi	: -
Fotoğraf No	: 155
Ölçüleri	: KT : 176×72×14 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer
Yazı Dili ve Türü	: -
Kitabe	: -

Genel Özellikler ve Süsleme: Mezar dikdörtgen prizma bir kapak taşından oluşmaktadır. Üzerinde baş ve ayak şahidenin oturtulacağı yuva mevcuttur. Ortada ise oval formda açıklık bulunmaktadır. Süsleme kullanılmamıştır.

Katalog No	: 156(sol hazire 107)
İnceleme Tarihi	: 30.06.2021
Kimliği	: Merhûm Sâbıkâ Medine-i Münevvere Kadısı Sahafılar Şeyhi es-Seyyid el-Hâc Ahmed Efendi oğlu Vakây-ı nüvîs es-Seyyid Mehmed Esad vâlikesi Hatîce Nazîre Kadın
Vefat Tarihi	: 4 Şevval pazartesi gecesi 1242 H./ 1 Mayıs Salı 1827 M.
Fotoğraf No	: 156a, 156b, 156c
Ölçüleri	: BŞ: 145,5×41×10 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer/ Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi/ Ta'lik
Kitabe	: (BŞ)

هو الحى الباقي\ سابقا مدينة منوره قاضيسى\ صحافلى شيخى السيد الحاج احمد\ افندى مرحومك اوغلى وقايع\
نويس السيد محمد اسعد فقيرك\ والده سى مرحومه مغفور لها\ خديجه نظيره قادينك روحى\ و كافه مؤمنيك و
مؤمنات\ روحليجون الفاتحه\ سنه ١٢٤٢ ل ٤ ليلة اثنين

BŞ: Hüve'l-Hayyu'l-Bâkî/ Sâbıkâ Medine-i Münevvere Kadısı/ Sahafılar Şeyhi es-Seyyid el-Hâc Ahmed/ Efendi merhûmun oğlu Vakâyî nüvis es-Seyyid Mehmed Esad fakîrin/ vâlikesi merhûme ve mağfûrun lehâ/ Hatîce Nazîre Kadın'ın rûhu/ ve kâffe-i mü'minîn ve mü'minât/ ruhlarıçün el-fâtiha/ 4 Şevval pazartesi gecesi sene 1242

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; dikdörtgen prizma formunda olup ayaktan başa doğru genişlemekte bitkisel tepelik ile nihayete ermektedir. Şahidenin tepe bölümünün merkezinde iç bükey duruşlu, yelpaze şekilli açılan iri yaprak motifi

kullanılmıştır. Yaprak motifinin sol yanı simetrik gibi görünen nebati motiflerle bezenmiştir. Sağ bölümde kemer kavsi kısmındaki süsleme kırılmıştır. Merkezde bulunan yelpaze formunda açılan yaprak motifinin hemen altında üzerinde damla desenleri bulunan kulplu bir kâse bulunmakta olup içerisine üzümler yerleştirilmiştir. Kâsenin her iki tarafında bulunan boşluklar ise üzüm yapraklı dallarla bezenmiştir. Yazı bölümüne geçiş düz bir silme ile gerçekleşmiştir. Yazı bölümü on satır ta'lik hatla hakedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Serlevha bölümünün üzeri tepe bölümünde kullanılan yelpaze formlu açılan yaprak motifi ile bezenmiş olup kenarlara doğru S kıvrımları yapmaktadır. Kıvrımların üst bölümde oluşturduğu üçgenimsi alan ise birbirine bakan ve simetrik gibi görünen gül motifleri ile bezenmiştir. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No	: 157(sol hazire 108)
İnceleme Tarihi	: 30.06.2021
Kimliği	: Kassâm Kâtibî es-Seyyid el-Hâc Said Efendi'nin kerîmesî Şerîfe Hatîce Bâhire Hanım
Vefat Tarihi	: Ğurre Rebiu'l-evvel 1248 H./ 29 Temmuz 1832 M.
Fotoğraf No	: 157a, 157b
Ölçüleri	: BŞ: 99,5×21×8,5 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer/ Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi/ Sülüs
Kitabe	: (BŞ)

الباقي\ قسّام كاتبي السّيّد\ الحاج سعید افنديك\ كريمه سى مرحومه جنتمکان\ شريفه خديجه باهره\ حانمك
روحچون\ الفاتحه سنه ١٢٤٨ فى غر را

BŞ: El-Bâkî/ Kassâm Kâtibî es-Seyyid/ el-Hâc Said Efendi'nin/ kerîmesî cennetmekân/
Şerîfe Hatîce Bâhire/ Hanım'ın rûhîçûn/ el-fâtîha ğurre Rebiu'l-evvel sene 1248

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; başlıklı ve dikdörtgen prizma formundadır. Başlık olarak hotoz kullanılmış olup tepe bölümü düzdür. Hotoz başlığın arka bölümü kırılmış ve şahideyle sonradan birleştirilmiştir. Başlık ile şahidenin gövde bölümünün renginin birbirinden farklı olması başlığın şahideye ait olmadığını, kadın şahidesi olduğu için var olan hotoz başlıklardan ilave edilmiş olduğu hissini uyandırmaktadır. Şahidenin gövde bölümü yedi satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Süsleme mevcut değildir. Ayak bölümü her iki yandan pahlanarak zemine oturtulmuştur. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No : 158(sol hazire 109)

İnceleme Tarihi : 30.06.2021

Kimliği : -

Vefat Tarihi : -

Fotoğraf No : 158a, 158b

Ölçüleri : AŞ: 119×23×11 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer

Yazı Dili ve Türü : -

Kitabe : -

Genel Özellikler ve Süsleme: Ayak şahide; dikdörtgen prizma formunda olup ayaktan başa doğru genişlemekte ve tepe bölümü düz bir şekilde nihayete ermektedir. Şahidenin tepe bölümünün merkezinde yuvarlak bir boşluk olup ön yüzünde ise çatlamlar bulunmaktadır. Taş da yazı ve süslemeler mevcut değildir. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No : 159(sol hazire 110)

İnceleme Tarihi : 30.06.2021

Kimliği : Bezestânî el-Hâc Said Efendi zevcesi Ümmü Külsüm
Hâtûn

Vefat Tarihi : 1218 H./ 1803-1804 M.

Fotoğraf No : 159a, 159b

Ölçüleri : BŞ: 89,5×35×9,5 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer/ Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : Osmanlı Türkçesi/ Sülüs

Kitabe : (BŞ)

هوالحى الباقي اه كيم بو عالم ايچره بنده شادان اولدم| چاره سز درده اسيرم دفعا امكان بولدم| كجدى عمرم
كوردم صحت يوزين| بر مسافر كيبى كدم بنده مهمان اولدم| يا الهى سن بيلورسن غيرى سندنر مددا يوزمى
دركاهنه سورمكدن اعلا بولدم| بدستانى الحاج سعيد افندى زوجه سى| مرحومه امكلثوم حاتون روحه فاتحه سنه
١٢١٨

BŞ: Hüve'l-Hayyu'l-Bâkî/ Ah kim bu alem içre bende şâdân olmadım/ çaresiz derde
esirim def'a imkan bulmadım/ geçti ömrüm görmedim sıhhat yüzün/ bir misafir gibi
geldim bende mihmân oldum/ Ya İlâhî sen bilirsin ğayrı sendedir meded/ yüzümü
dergâhına sürmekten â'la bulmadım/ Bezestânî el-Hâc Said Efendi zevcesi/ merhûme
Ümmü Külsüm Hâtûn rûhuna fâtiha sene 1218

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; prizmatik dikdörtgen formunda olup ayaktan
başta doğru genişleyip sivri üçgen tepelik ile nihayete ermektedir. Sivri üçgen tepelik
kısımında serlevha bölümü yer almaktadır. Yazı bölümü dokuz satır sülüs yazı ile
hakkedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Şahide de süsleme
bulunmamaktadır. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu
gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No : 160(sol hazire 111)

İnceleme Tarihi : 30.06.2021

Kimliği : Fâtıma Hâtûn

Vefat Tarihi : 1205 H./ 1790-91 M.

Fotoğraf No : 160a, 160b

Ölçüleri : BŞ: 88,5×31,5×9,5 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer/ Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : Osmanlı Türkçesi/ Sülüs

Kitabe : (BŞ)

مرحومه و مغفوره المحتاجه الى رحمت ربها الغفور فاطمه خاتون\ روحنه فاتحه سنه ١٢٠٥

BŞ: Merhûme ve mağfûre/ el-muhtâce ilâ rahmeti Rabbihâ/ el-ğafûr Fâtîma Hâtûn/
rûhuna fâtîha/ sene 1205

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; prizmatik dikdörtgen formunda olup ayaktan başa doğru genişleyip sivri üçgen tepelik ile nihayete ermektedir. Sivri üçgen tepelik kısmı sade bırakılmıştır. Yazı bölümü dört satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Şahidenin sağ ayak bölümüne yakın kenarında kırılma gerçekleşmiştir. Taş da süsleme mevcut değildir. Şahide restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No : 161(sol hazire 112)

İnceleme Tarihi : 30.06.2021

Kimliği : Hıfzî Efendi'nin kerîmesî Hatîce Hanım

Vefat Tarihi : 1216 H./ 1801-1802 M.

Fotoğraf No : 161a, 161b

Ölçüleri : BŞ: 129,5×38,5×10,5 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer/ Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : Osmanlı Türkçesi/ Sülüs

Kitabe

:

(BŞ)

هوالباقى ذيارتدن مراد اولان بر دعادر\ بكون بكا ايسه يارين سكا در\ حفظى اَفنديك كريمه سى\ مرحومه و
مَغفور ه حديجه حاتم روحنه فاتحه\ سنه ١٢١٦

BŞ: Hüve'l-Bâkî/ Ziyaretten murad olan bir duadır/ bugün bana ise yarın sanadır/ Hıfzî Efendi'nin kerîmesî/ merhûme ve mağfûre Hatîce/ Hanım rûhuna fâtiha/ sene 1216

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; dikdörtgen prizma formunda olup sivri üçgen tepelik ile nihayete ermiştir. Sivri üçgen tepelik bölümünde tepe bölüme yelpaze formunda açılan yaprak motifi yerleştirilmiştir. Üçgen tepeliğin sağ ve sol kenarları ise sıralı şekilde yaprak motifleri ile bezenmiştir. Tepelik bölümünün merkezine gül buketi yerleştirilmiş olup bu gül buketi, üzerinde sıralı bir şekilde dizilmiş yaprak motifleri bulunan yatay formlu vazo bulunmaktadır. Vazonun her iki yanı ise simetrik gibi görünen C kıvrımları ile bezenmiştir. Yazı bölümüne düz silme ile geçiş yapılmıştır. Serlevha bölümünün her iki yanında çiçek motifleri kullanılmıştır. Şahidenin yazı bölümünün sağ ve sol kenarlarında sütunlar kullanılmıştır. Yazı bölümü yedi satır sülüs ile hakkedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Şahide restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No : 162(sol hazire 113)

İnceleme Tarihi : 30.06.2021

Kimliği : Valide Sultan Hazretlerinin Evkaf-1 Şerifleri Câbîsî
el-Hâc Mehmed Ağa

Vefat Tarihi : 1218 H./ 1803-1804 M.

Fotoğraf No : 162a, 162b

Ölçüleri : **BŞ:** 129,5×31×14,5 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer/ Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : Osmanlı Türkçesi/ Sülüs

Kitabe

:

(BŞ)

هو الحى الباقي دولتو عنایتلو والده\ سلطان عليه الشان ... دمزا\ حضرتلرینک اوکاف\ شریفه لری جابسی مزحوم
الحاج محمد اغانک\ روحیچون الفاتحه سنه ۱۲۱۸ فی ۳ ...

BŞ: Hüve'l-Hayyu'l-Bâkî/ Devletlû inayetlû Valide/ Sultan aleyhi'ş-şân ...(kırık)/
Hazretlerinin evkâf-ı/ şerîfeleri Câbisî merhûm/ el-Hâc Mehmed Ağa'nın/ rûhîçûn el-
fâtiha/ sene 1218 ...(kırık) 3'ünde

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; başlıklı ve dikdörtgen prizma formundadır. Serpuş olarak çubuklu(dikey dilimli) iç başlıklı, kısa sarıklı kâtibî kavuk kullanılmıştır. İç başlığın büyük bölümü görülmektedir. Sarık, iç başlığın alt kısmı görünecek şekilde ters U biçiminde sarılmıştır. Sarık ile iç başlığın birleştiği orta kısmın ön yüzünde yatay formda yarı oval şekilli ayrı bir bölüm oluşturulmuştur. Gövde bölümü sekiz satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Tarih bölümü hariç her bir yazı panosunun sağ ve sol kenarları kaşlıdır. Satır araları düz silmelerle ayrılmıştır. Şahidenin ön yüzünde kırılmalar meydana gelmiş olup bu kırılmalar yazıyı kısmen etkilemiştir. Süsleme mevcut değildir. Ayak bölümü her iki yandan pahlanarak zemine oturtulmuştur. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No : 163(sol hazire 114)

İnceleme Tarihi : 30.06.2021

Kimliği : -

Vefat Tarihi : -

Fotoğraf No : 163a, 163b

Ölçüleri : AŞ: 177,5×32,5×18,5 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer/ Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : -

Kitabe : -

Genel Özellikler ve Süsleme: Ayak şahide; başlıklı olup üstüvani formda bir mezar taşının ön yüzüne dikey olarak dikdörtgen prizma formlu mermer taş yerleştirilerek oluşturulmuştur. Şahidenin başlık bölümü iki kademelidir. Üst kademe küçük çaplı forma sahip olup kubbeye benzemektedir. Üst kademedan alt kademeye geçiş kısa silindirik yapı ile sağlanmıştır. Alt kademe üstten basık olup yanlara doğru ise şişkindir. Alt kademenin üzeri sıra ile dairevi şekillerle bezenmiştir. Şahidenin gövde bölümü dikdörtgen prizma formundadır. Dikdörtgen yapının tepe bölümü yarım daire biçimli düz bir silme üzerine sıralı olarak dizilmiş nebati motiflerle bezenmiştir. Nebati motiflerin oluşturduğu şekil yuvarlak bir form oluşturmaktadır. Sağ ve sol kenarlarda boş kalan alanlar kullanılan motifle uyumlu olarak simetrik gibi görünen nebati motiflerle bezenmiştir. Yuvarlak formdaki silmeyi her iki yanda bitkisel başlıklı sütunlar taşımaktadır. Şahidenin sol kenarında küçük çaplı kırılmalar gerçekleşmiştir. Gövde bölümü hurma ağacı ile süslenmiş olup simetrik gibi görünen dalları yukarı ve her iki yana doğru uzanmaktadır. Gövde ile dalların birleştiği yerden her iki yandan aşağıya doğru hurma salkımları uzanmaktadır. Ağacın gövdesinde asimetrik budaklar mevcuttur. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No	: 164(sol hazire 115)
İnceleme Tarihi	: 30.06.2021
Kimliği	: Dergâh-ı Âlî Kapucu başlarından Mustafa Ağa'nın kerîmesi Şerîfe Hediye Hanım
Vefat Tarihi	: 1273 H./ 1856-57 M.
Fotoğraf No	: 164a, 164b
Ölçüleri	: BŞ: 118,5×35×8 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer/ Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi/ Ta'lik
Kitabe	: (BŞ)

هو الباقي | حملنى وضع ايلر ايكن ايلدى ترك فنا | اول حبيبيك عشفته مغفرت قيل يا ربنا | دركاه على قپوجى
باشيلرندن | مصطفى اغانك كريمه سي | مرحومه ومغفور لها شريفه هديه خانمك روحچون فاتحه | سنه ۱۲۷۳

BŞ: Hüve'l-Bâkî/ Hamlini vaz' eyler iken eyledi terk-i fenâ/ ol Habîbin ışkına mağfîret
kıl Yâ Rabbenâ/ Dergâh-ı Âlî Kapucu başlarından Mustafa Ağa'nın kerîmesî/ merhûme
ve mağfûrun lehâ Şerîfe Hediye Hanım'ın rûhîçûn fâtiha/ sene 1273

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; dikdörtgen prizma formunda olup ayaktan başa doğru genişlemekte sivri kemer ile nihayete ermektedir. Sivri kemer bölümü yuvarlak formlu bir pano üzerine oturtulmuş olup kenarlarından kısa dikdörtgen şeritlerle tepeye doğru büyüyerek birbirini takip etmektedir. Yazı bölümü sağdan sol yukarıya mail sekiz satır ta'lik yazı ile hakkedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No : 165(sol hazire 116)

İnceleme Tarihi : 10.08.2021

Kimliği : Halimi Mustafa Paşa kerimezâdesi Dayı Mustafa Bey

Vefat Tarihi : 1184 H./ 1770-71 M.

Fotoğraf No : 165a, 165b

Ölçüleri : **BŞ:** 121,5×27,5×13 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer/ Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : Osmanlı Türkçesi/ Sülüs

Kitabe : **(BŞ)**

مرحوم ومغفور له | حلیمی مصطفى پاشا | کریمه زاده سی طیبی | مصطفى بکک | روح شریفنه | الفاتحه سنه ۱۱۸۴

BŞ: Merhûm ve mağfûrun lehû/ Halimi Mustafa Paşa/ kerimezadesi Dayı/ Mustafa
Bey'in/ ruh-ı şerifine/ el-fâtiha sene 1184

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; başlıklı ve dikdörtgen prizma formundadır. Serpuş olarak iç başlığı dikey olarak dikişli, yanlara doğru taşkın sarıklı paşalı kavuk

kullanılmıştır. İç başlık yukarı doğru hafifçe genişlemektedir. Serpuşun alt kısmı sarığın sarılış biçiminden dolayı ters U biçimini almıştır. İç başlığın büyük bir kısmı görülmektedir. Gövde bölümü altı satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Serlevha bölümü bulunmamaktadır. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Taşın sağ kenarı tahrip olmuş, bu tahribat yazıyı az da olsa etkilemiştir. Süsleme mevcut değildir. Ayak bölümü her iki yandan pahlanarak zemine oturtulmuştur. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No	: 166(sol hazire 117)
İnceleme Tarihi	: 10.08.2021
Kimliği	: El-Hâc Halîl Ağa'nın halîlesi Şerîfe Fâtıma Hâtûn
Vefat Tarihi	: 1270 H./ 1853-54 M.
Fotoğraf No	: 166a, 166b
Ölçüleri	: BŞ: 57,5×26,5×9 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer/ Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi/ Sülüs
Kitabe	: (BŞ)

... الحاج حليل اغانك حليله سى شريفه فاطمه خاتون روحنه الفاتحه سنة ١٢٧٠ ...

BŞ: ...(kırık) el-Hâc Halîl Ağa'nın halîlesi/ Şerîfe Fâtıma Hâtûn/ rûhuna el-fâtıha/ sene 1270 ...(kırık)

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; dikdörtgen prizma formunda olup ayaktan başa doğru genişlemektedir. Tepe bölümü kırık olduğundan nihayete eriş şekli belli değildir. Taşın günümüze ulaştığı bölümü dört satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Taş zamanla tahrip olduğundan yazılarda belirsizleşmeye başlamıştır. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Süsleme mevcut değildir. Şahide, restorasyonda caminin sol

haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No : 167(sol hazire 118)

İnceleme Tarihi : 10.08.2021

Kimliği : -

Vefat Tarihi : -

Fotoğraf No : 167a, 167b

Ölçüleri : AŞ: 115,5×57,5×7,5 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer/ Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : -

Kitabe : -

Genel Özellikler ve Süsleme: Mezar, ayak şahide ile yekpare olan teknenin bir parçası ile günümüze ulaşmıştır. Ayak şahide prizmatik dikdörtgen formda olup ayaktan başa doğru genişlemiş ve dilimli bir tepelik ile nihayete ermiştir. Tepe bölümündeki dilimlerin merkezde olanı kırılmıştır. Şahidenin üzerinde alt bölümde yanlara doğru taşkın ağız kısmı ise dar bir vazo kullanılmıştır. Vazonun üzeri çiçek motifleri ile bezenmiştir. Vazonun içine iki çeşit buket halinde gül ve lale motifleri yerleştirilmiştir. Ayak taşı sağ ve sol kenarlarından genişletilerek şahide ile yekpare olan teknenin bölümüne geçiş yapılmıştır. Tekneye ait olan parça dikdörtgen prizma formundadır. Üst bölümünde yatay bir dikdörtgen kartuşun içi sıralı olarak nebati motiflerle bezenmiştir. Kartuşun hemen altındaki dikdörtgen alanın merkezine rozet yerleştirilmiş olup rozetin içi kademeli olarak açılan çiçek motifi ile bezenmiştir. Rozetin altında ise düz bir silme kullanılmıştır. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No : 168(sol hazire 119)

İnceleme Tarihi : 10.08.2021

Kimliği : Kalemiiye ûkadârı Ali Ağa'nın zevcesi Zûleyha Hoca
Hâtûn

Vefat Tarihi : Ğurre Ramazan 1245 H./ 24 Şubat 1830 M.

Fotoğraf No : 168a, 168b

Ölçüleri : BŞ: 78×30×9 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer/ Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : Osmanlı Türkçesi/ Sülüs

Kitabe : (BŞ)

هو الحي الباقي| قلميه جوقه داري علي اغانك| زوجة سي مرحومه و مغوره| زليخا خواجه خاتون| روحيجون
فاتحه| سنة ١٢٤٥ في غره ن

BŞ: Hüve'l-Hayyu'l-Bâkî/ Kalemiiye ûkadârı Ali Ağa'nın/ zevcesi merhûme ve mağfûre/ Zûleyha Hoca Hâtûn/ rûhîçûn fâtiha/ Ğurre Ramazan sene 1245

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; dikdörtgen prizma formunda olup ayaktan başa doğru genişlemekte sivri üçgen tepelik ile nihayete ermektedir. Tepe kısmında serlevha bölümü yer almaktadır. Yazı bölümü altı satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Süsleme bulunmamaktadır. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No : 169(sol hazire 120)

İnceleme Tarihi : 10.08.2021

Kimliği : el-Hâc Seyyid Mustafa Ağa'nın yeğeni Seyyid Hâfız

Mustafa Efendi

Vefat Tarihi : 1227 H./ 1812-1813 M.

Fotoğraf No : 169a, 169b

Ölçüleri : BŞ: 135,5×36×12,5 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer/ Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : Osmanlı Türkçesi/ Sülüs

Kitabe : (BŞ)

مرحوم و مغفور لها الحاج سيّد مصطفى افنديك\ روحى ايچون و كاقه\ اهل ايمان ارواحلريچون\ فاتحه سنه
١٢٢٧

BŞ: Merhûm ve mağfûrun lehâ/ el-Hâc Seyyid Mustafa Efendi'nin/ rûhîçûn ve kâffe-i/
ehl-i imân ervahlarîçûn/ fâtiha sene 1227

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; başlıklı ve dikdörtgen prizma formundadır. Serpuş olarak çubuklu(dikey dilimli) iç başlıklı, kısa sarıklı kâtibî kavuk kullanılmıştır. İç başlığın büyük bölümü görülmektedir. Sarık, iç başlığın alt kısmı görünecek şekilde ters U biçiminde sarılmıştır. Sarık ile iç başlığın birleştiği orta bölümde yatay formda üzeri ince şeritlerle bezenmiş sorguç yerleştirilmiştir. Başlık kırılmış olup tekrardan birleştirilmiştir. Gövde bölümü yedi satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Şahidenin ayak bölümü her iki yanda pahlanarak zemine oturtulmuştur. Süsleme bulunmamaktadır. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No : 170(sol hazire 121)

İnceleme Tarihi : 10.08.2021

Kimliği : -

Vefat Tarihi : -

Fotoğraf No : 170a, 170b

Ölçüleri : AŞ: 120×22,5×15,5 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer/ Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : -

Kitabe : -

Genel Özellikler ve Süsleme: Ayak şahide; prizmatik çokgen formunda olup ayaktan başa doğru genişlemektedir. Mezar taşının tepe kısmı konik şeklindedir. Melamî formdaki şahidenin üzerinde herhangi bir yazı ya da süsleme bulunmamaktadır. Şahide ayak bölümünün her iki yanından pahlanarak zemine oturtulmuştur. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No : 171(sol hazire 122)

İnceleme Tarihi : 10.08.2021

Kimliği : Leskoviklî Uzun Mehmed Ağa bin Murtaza

Vefat Tarihi : 20 Cemaziye'l-ahir 1205 H./ 24 Şubat 1791 M.

Fotoğraf No : 171a, 171b

Ölçüleri : BŞ: 151,5×39,5×14,5 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer/ Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : Osmanlı Türkçesi/ Sülüs

Kitabe : (BŞ)

هُوَ الْحَى الْبَاقِي\ اللَّهُ سُبْحَانَهُ وَ تَعَالَى\ مَرْحُومٌ وَ مَغْفُورٌ لَهُ\ لِسْفُوكِلَى أَوْزُونُ\ مُحَمَّدٌ اِغَا بِنُ مُرْتَضَى\ قَوْلُهُ وَ بَلْجَمَلُهُ
مُؤْمِنِينَ مُؤْمِنَاتِنَهُ\ رَحِمْتُ اِيْلِيْهِ اَمِيْنُ بِحُرْمَتِ الْفَاتِحَةِ\ ١٢٠٥\ فِى ٢٠ ح

BŞ: Hüve'l-Hayyu'l-Bâkî/ Allah Sübhânehû ve Teâlâ/ merhûm ve mağfûrun lehû/
Leskoviklî Uzun/ Mehmed Ağa bin Murtaza/ kuluna ve bi'l-cümle mü'minîn ve
mü'minâta rahmet eyleye amin bi hürmeti'l/ fâtîha 20 Cemaziye'l-ahir sene 1205

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; başlıklı ve dikdörtgen prizma formundadır. Serpuş olarak çubuklu(dikey dilimli) iç başlıklı, kısa sarıklı kâtibî kavuk kullanılmıştır. İç başlığın büyük bölümü görülmektedir. Sarık, iç başlığın alt kısmı görünecek şekilde ters U biçiminde sarılmıştır. Sarığın soluna dikey, hafif sağa meyilli, üzeri ince şeritlerle bezenmiş sorguç yerleştirilmiştir. Başlık kırılmış olup tekrardan birleştirilmiştir. Gövde

bölümü dokuz satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Sade bir şahide olup ayak bölümünün her iki yanından pahlanarak zemine oturtulmuştur. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No	: 172(sol hazire 123)
İnceleme Tarihi	: 10.08.2021
Kimliği	: Merhûm Nu'man Efendi kerîmesî Şehit Fâtıma Hanım
Vefat Tarihi	: 22 Receb 1184 H./ 11 Kasım 1770 M.
Fotoğraf No	: 172a, 172b, 172c
Ölçüleri	: BŞ: 153×45×11 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer/ Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi/ Sülüs
Kitabe	: (BŞ)

هُوَ الْحَيُّ الْبَاقِي\ نُعْمَانُ أَفندي مَرْحُومُكَ كَرِيمِهِ سَيِّ\ مَرْحُومِهِ وَ مَغْفُورِهِ شَهِيدًا\ وَقَاتِ ائِدْنَ فَاطِمَةَ حَاتِمًا\ قَوْلُهُ رَحِمَتْ
أَيْلِيهِ\ بِحُرْمَتِ سُورَةِ الْفَاتِحَةِ\ سَنَةِ ١١٨٤ فِي ٢٢ ب

BŞ: Hüve'l-Hayyu'l-Bâkî/ Nu'mân Efendi merhûmun kerîmesî/ merhûme ve mağfûre şehiden vefat iden Fâtıma Hanım/ kuluna rahmet eyleye/ bi hürmeti sûrati'l-fâtiha 22 Recep 1184

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; dikdörtgen prizma formunda olup ayaktan başa doğru genişlemiş, dilimli üçgen tepelik ile nihayete ermiştir. Dilimli üçgen tepelik bölümünde merkezde kullanılan içi bezenmiş lale motifinin üzerine küçük bir lale bezemesi yerleştirilmiş olup tepe bölümüne ulaşılmaktadır. Merkezdeki lale motifinden çıkan ince kıvrımlı dallar her iki yanı doldurmaktadır. Tepe bölümünün alt kademesi sıralı bir şekilde kabartmalı küçük karelerle bezenmiştir. Serlevha bölümünün üzerinde dört sıra halinde sütunlara oturtulmuş yuvarlak kemerler kullanılmıştır. Kemerli alanların içerisi kaselere yerleştirilmiş kayısı ve incir meyveleri ile bezenmiştir. Yazı

bölümünün sağ ve sol kenarlarında dikey formda dikdörtgen bordürler kullanılmıştır. Bordürlerin içerisi tepelik bölümünde kullanılan kıvrımlı ince dallar ile sıralı bir şekilde S hareketleri ile dizilerek bezenmiştir. Serlevha bölümünün yazılı olduğu alan yatay formda dikdörtgen bir kartuş içerisine alınmıştır. Etrafı ise yuvarlak bir kemer ile çevrilmiştir. Bu kemerin içi birbirini takip eden tepe bölümü üçgen alt bölümü ise dikdörtgen olan, bir çiçeğin yapraklarını andıran geometrik bir bezeme kullanılmıştır. Yazı bölümü yedi satır sülüs yazı ile ayrılmıştır. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No	: 173(sol hazire 124)
İnceleme Tarihi	: 10.08.2021
Kimliği	: Hafife Kadın
Vefat Tarihi	: 1163 H./ 1749-50 M.
Fotoğraf No	: 173a, 173b
Ölçüleri	: BŞ: 118,5×41,5×10 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer/ Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi/ Sülüs
Kitabe	: (BŞ)

مرحومه و مغفوره\ حفيقه قادين\ روحنه فاتحه\ سنه ١١٦٣

BŞ: Merhûme ve mağfûre/ Hafife Kadın/ rûhuna fâtiha/ sene 1163

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; dikdörtgen prizma formunda olup ayaktan başa doğru genişlemekte, sivri üçgen tepelik ile nihayete ermektedir. Üçgen tepelik bölümü merkezine palmet motifi yerleştirilmiş olup sağ ve sol üçgen kenarlara ise birer adet lale motifi işlenmiştir. Alınlık bölümünün merkezinde dış hatları palmet motifi ile benzer bir pano oluşturmuş, merkezin her iki yanına ise yarım palmet motifleri yerleştirilmiştir. Tepe bölümünde bulunan motiflerin içi ince kıvrımlı dallar ile

bezenmiştir. Tepe bölümünden yazı bölümüne prizmatik formda sıralı mukarnaslarla geçilmiştir. Gövde bölümüne geçiş düz bir silme ile yapılmıştır. Serlevha bölümünün üzerinde yarım daire içerisine yan yana sıralanmış, iç içe geçmiş oval şekillerle istiridye kabuğu motifi işlenmiştir. Oval şekillerin her birinin yanından sivri üçgen şekiller çıkmaktadır. İstiridye motifinin merkezine ise ileriye doğru çıkıntılı çiçek motifi yerleştirilmiştir. Yuvarlak formda işlenmiş çerçevenin her iki yanında bulunan üçgen boşlukları çiçek motifi ile bezenmiştir. İstiridye motifi ve yazı bölümünün olduğu alan taşın asıl yüzeyinden içe doğru girinti yapılarak oluşturulmuştur. Gövde bölümünün her iki kenarı burmalı sütunlarla bezenmiştir. Yazı bölümü dört satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No : 174(sol hazire 125)

İnceleme Tarihi : 10.08.2021

Kimliği : Rukiye Müsteşnâ Hâtûn

Vefat Tarihi : 1227 H./ 1812-13 M.

Fotoğraf No : 174a, 174b

Ölçüleri : BŞ: 144,5×33×11 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer/ Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : Osmanlı Türkçesi/ Sülüs

Kitabe : (BŞ)

هُوَ الْحَيُّ الْبَاقِي\ اللهُ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى\ حَضْرَتْلَرِي كَافَّة\ مُؤْمِنِينَ\ وَ مُؤْمِنَاتِهِ وَ خَاصَّةً\ مَرْحُومَهُ وَ مَغْفُورَهُ\ رَقِيَّة
مُسْتَشْنَا خَاتُونَهُ\ رَحْمَتِ اِيْلِيْهِ اَمِيْن\ لِلّٰهِ الْفَاتِحَةِ\ سَنَةِ ١٢٢٧

BŞ: Hüve'l-Hayyu'l-Bâkî/ Allah Sübhânehû ve Teâlâ/ Hazretleri kâffe-i mü'minîn/ ve mü'minâta ve hâssaten/ merhûme ve mağfûre/ Rukiyye Müsteşnâ Hâtûna/ rahmet eyleye âmin/ lillâhi'l-fâtiha/ sene 1227

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; dikdörtgen prizma formunda olup ayaktan başa doğru genişlemekte ve bitkisel başlık ile nihayete ermektedir. Bitkisel başlığın tepe bölümüne yelpaze şeklinde açılan iri yaprak motifi yerleştirilmiştir. Yaprak motifinin her iki kenarından uzanan simetrik kıvrımlar başlığın kenarlarını oluşturmaktadır. Bu kıvrımların uçlarına nebati motifler yerleştirilmiştir. Başlığın merkezine üzeri sıralı yaprak motifleri ile bezenen kase yerleştirilmiş olup kase içerisinde kayısı meyveleri yerini almaktadır. Düz bir silme ile yazı bölümüne geçilmiştir. Serlevha yazısının bulunduğu panonun etrafı başlığın tepe bölümünde kullanılan yelpaze şeklinde açılan iri yaprak motifi tekrar görülmektedir. Yaprak motifinin her iki kenarından uzanan kıvrımlar panonun sağ ve sol alt köşelerine işlenmiş nebati motiflerin üzerine oturmaktadır. Silmenin altında sağ ve solda bulunan boş alanlar ise birbirine bakan çiçek motifleri ile bezenmiştir. Serlevha bölümünün bulunduğu bu panonun sol kenarı kırılmıştır. Bu kırılma serlevha bölümündeki süslemelerin bütünlüğünü bozmuştur. Yazı bölümü dokuz satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No	: 175(sol hazire 126)
İnceleme Tarihi	: 10.08.2021
Kimliği	: -
Vefat Tarihi	: -
Fotoğraf No	: 175
Ölçüleri	:KT: 81×38×11,5 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer
Yazı Dili ve Türü	: -
Kitabe	: -

Genel Özellikler ve Süsleme: Mezar dikdörtgen prizma bir kapak taşından oluşmaktadır. Üzerinde baş ve ayak şahidenin oturtulacağı yuva mevcuttur. Ortada ise oval formda açıklık bulunmaktadır. Süsleme kullanılmamıştır.

Katalog No : 176(sol hazire 127)

İnceleme Tarihi : 10.08.2021

Kimliği : -

Vefat Tarihi : -

Fotoğraf No : 176

Ölçüleri :**KT:** 82×53,5×17 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer

Yazı Dili ve Türü : -

Kitabe : -

Genel Özellikler ve Süsleme: Mezar dikdörtgen prizma bir kapak taşından oluşmaktadır. Üzerinde baş ve ayak şahidenin oturtulacağı yuva mevcuttur. Ortada ise oval formda açıklık bulunmaktadır. Süsleme kullanılmamıştır.

Katalog No : 177(sol hazire 128)

İnceleme Tarihi : 10.08.2021

Kimliği : Sâbıkâ Defterdar Halimi Mustafa (kırık)

Vefat Tarihi : 1173 H./ 1759-60 M.

Fotoğraf No : 177a, 177b,177c

Ölçüleri : **BŞ:** 174×35,5×16,5 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer/ Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : Osmanlı Türkçesi/ Sülüs

Kitabe

:

(BŞ)

سابقا دفتر دارا مرحوم حلیمیٰ مصطفیٰ ... رُوحنه فاتحه| سنه ۱۱۷۳

BŞ: Sâbikâ Defterdar/ merhûm Halimi ...(kırık)/ rûhuna fâtîha/ sene 1173

Genel Özellikler ve Süsleme: Mezar; baş şahide ve kapak taşından oluşmaktadır. Baş şahide; başlıklı ve dikdörtgen prizma formunda olup başlık olarak kallâvi serpuş kullanılmıştır. Kallâvi serpuş; alt kısımdan yukarıya doğru daralmakta ve tepe bölümü düz bitmektedir. Serpuşun etrafından soldan sağa doğru çapraz enli bir şerit dolanmaktadır. Şahidenin başlık ve gövde bölümünün bir parçası hazire restore edilirken toprağın altından çıkarılıp parçalar birleştirilmiş olup paşanın şahidesi tekrardan gün yüzüne çıkmıştır.⁷⁴ Gövde bölümü beş satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Satırların arası düz silme ile ayrılmıştır. Serlevha bölümü bulunmamaktadır. Şahidenin sol bölümü kırılmış ve sonradan birleştirilmiştir. Bu kırılma yazıyı kısmen etkilemiştir. Taşın ayak bölümünün her iki yanı pahlanarak yuvaya oturtulmuştur. Kapak taşı dikdörtgen prizma formunda olup iki kademelidir. Zeminle birleşen alt kademe üst kademeye göre daha büyük bir dikdörtgen yapıya sahiptir. Kapak taşının baş şahidesi mevcut olup ayak şahidesi günümüze ulaşmamıştır. Ayak şahidenin oturtulacağı yuva mevcuttur. Kapağın ortasında dikdörtgen bir açıklık mevcut olup bu alan yeşillik ile kaplıdır. Mezar sade olup süsleme bulunmamaktadır.

Katalog No

: 178(sol hazire 129)

İnceleme Tarihi

: 10.08.2021

⁶⁰ Burmalı Mescid Haziresi restorasyonun akademik danışmanlığını yürüten Hakan Yılmaz'ın 27.11.2017 tarihli *Burmalı Mescid Haziresi Restorasyon Düzenlemesine İlişkin Bilimsel Rapor'unda* Halimi Mustafa Paşa'nın şahidesi hakkında şu bilgiler verilmektedir: "Burmalı Mescid'de Emîn Nüreddin Osman Efendi'den sonraki en önemli şahsiyet olan maktûl defterdar Halîmî Mustafa Paşa'nın şahidesine ait toprak altından çıkan kırık bir parça, tarafımızdan önce "Y-40" şeklinde isimlendirilerek istif edilmiş; bilâhare bu parça hazîrede, üzerinde yalnız "sâbikâ" ve "Mustafâ" kelimeleri ile 1173/1760 tarihi okunabilen, 59 no.'lu yüzeyi kırık, kime ait olduğu meçhûl şâhidenin eksik olan kısmı üzerine yerleştirildiğinde, taşın "Sâbikâ defterdâr Halîmî Mustafâ Paşa"ya ait olduğunu açıklayan metnin tamamlandığı müşâhede edilmiştir. Ardından Ayvansarâyî Hüseyin Efendi'nin Hadîkatü'l-Cevâmi'de, Halîmî Mustafa Paşa'nın şahidesi üzerinde "kallâvî kavuk" bulunduğu bilgisi baz alınarak, zemin altından çıkan kırık başlıklar arasında bulunan büyük kallâvî bir kavuk, ihtimâl bazında şâhidenin üzerine yerleştirildiğinde kırık kısımların tam olarak birbiriyle kesiştiği gözlemlenmiştir. Böylece Halîmî Mustafa Paşa'nın, kaynaklarda Burmalı Mescid haziresinde mevcut olduğu açıkça belirtilen, ancak zamanla parçalanıp belirsiz hâle gelen şâhidesi tam olarak ortaya çıkarılmıştır ." (Bkz. Ekler II, Fotoğraf 177d)

Kimliği	: Halimi Paşa merhûmun Silahdârı (kırık)
Vefat Tarihi	: -
Fotoğraf No	: 178a, 178b
Ölçüleri	: BŞ: 97,5×33,5×12 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer/ Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi/ Sülüs
Kitabe	: (BŞ)

هو الحي الباقي حليمي پاشا مرحومكنا سلخدارى مرحوم و مغفوراً ...

BŞ: Hüve'Hayyu'l-Bâkî/ Halimi Paşa merhûmun/ Silahdârı merhûm ve mağfûr/ ... (kırık)

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; başlıklı ve dikdörtgen prizma bir forma sahiptir. Serpuş olarak çubuklu(dikey dilimli) iç başlıklı, taşkın sarıklı kâtibî kavuk kullanılmıştır. İç başlığın büyük bölümü görölmektedir. Sarık, iç başlığın alt kısmı görünecek şekilde ters U biçiminde sarılmıştır. Başlığın arka yüzü kırılmıştır. Gövde bölümünün sağ kenarı kırılmış tekrar birleştirilmiştir. Taşın kimlik, fâtiha ve tarih bölümleri kırılmış olup günümüze ulaşmamıştır. Yazı bölümü üç satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. şahideyi zemine oturtmak hem de yükseltmek adına alt tarafa dikdörtgen prizma mermer bir taş yerleştirilmiştir. şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No	: 179(sol hazire 130)
İnceleme Tarihi	: 10.08.2021
Kimliği	: Seyyid Abdülkerim Efendi kerîmesî Mehmed Sâlih zevcesi şerife Âyişe Monla
Vefat Tarihi	: Safer 1211 H./ Ağustos-Eylül 1796 M.

Fotoğraf No : 179a, 179b

Ölçüleri : BŞ: 112,5×32,5×8 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer/ Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : Osmanlı Türkçesi/ Sülüs

Kitabe : (BŞ)

... زار قيله راق ... \... جون اجل بيما نه سي طولمش مراد المدم\ حسرتا فاني جهانده طول عمر سورمدا\ ... \...
سيد عبد الكريم افندا\ كريمه سي محمد صالح افنديك زوجة سي\ مرحومه شريفه عايشه منلا روحنه\ بحُرمت
الفاثحه سنه ١٢١١ في ص

BŞ: ...(tahrip) kılarak ...(tahrip) ...(tahrip)/ çün ecel peymânesi dolmuş murad almadım/ Hasretâ fânî cihanda tûl-i ömr sürmedi/ ...(kırık)/ ...(tahrip) Seyyid Abdülkerim Efendi/ kerîmesî Mehmed Sâlih Efendi'nin zevcesi/ merhûme Şerîfe Âyişe Monla rûhuna/ bi-hürmeti'l-fâtiha Safer ayı sene 1211

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; dikdörtgen prizma formunda olup ayaktan başa doğru genişlemiş sivri üçgen tepelik ile nihayete ermiştir. Üçgen tepeliğin sağ kenarı kırılmıştır. Yazı bölümü sekiz satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Serlevha bölümü bulunmamaktadır. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Şahide dördüncü satırın hakkedildiği yazı bölümünden kırılmış olup tekrar birleştirilmiştir. Yazı bölümü zamanla tahripleşmiştir. Süsleme mevcut değildir. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No : 180(sol hazire 131)

İnceleme Tarihi : 10.08.2021

Kimliği : -

Vefat Tarihi : -

Fotoğraf No : 180a, 180b

Ölçüleri : AŞ: 132×27×8 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer

Yazı Dili ve Türü : -

Kitabe : -

Genel Özellikler ve Süsleme: Ayak şahide; dikdörtgen prizma formunda olup ayaktan başa doğru genişlemiş sivri üçgen tepelik ile nihayete ermiştir. Şahide ayak bölümünden kırılmış olup tekrar birleştirilmiştir. Yazı ve süsleme mevcut değildir. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No : 181(sol hazire 132)

İnceleme Tarihi : 10.08.2021

Kimliği : -

Vefat Tarihi : -

Fotoğraf No : 181a, 181b

Ölçüleri : AŞ: 138×27×7,5 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer

Yazı Dili ve Türü : -

Kitabe : -

Genel Özellikler ve Süsleme: Ayak şahide; dikdörtgen prizma formunda olup ayaktan başa doğru genişlemiş sivri üçgen tepelik ile nihayete ermiştir. Şahidenin sağ kenarında küçük çaplı bir kırılma gerçekleşmiştir. Yazı ve süsleme mevcut değildir. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No : 182(sol hazire 133)

İnceleme Tarihi : 10.08.2021

Kimliği : (A)bdüsselam Efendi'nin kerîmesî Melik Efendi'nin

ciğer pâresi Cemîle Hanım

Vefat Tarihi : 13 Ramazan 1218 H./ 27 Aralık 1803 M.

Fotoğraf No : 182a, 182b

Ölçüleri : BŞ: 60,5×22,5×8 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer/ Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : Osmanlı Türkçesi/ Sülüs

Kitabe : (BŞ)

هو الحى الباقي (ع) بدالسلام افنديك كريمه سي ملك افنديك جكر\ پاره سي تا قيامت حشر اولنجه\ انولمز پاره سي
مرحومه جميله\ حانمك روحيچون فاتحه سنه ١٢١٨ في ١٣ ن

BŞ: Hüve'l-Hayyu'l-Bâkî/⁷⁵(A)bdüsselam Efendi'nin/ kerîmesî Melik Efendi'nin ciğer/
pâresi ta kıyamet haşr olunca/ onulmaz yâresi merhûme Cemîle/ Hanım'ın rûhîcûn
fâtîha 13 Ramazan sene 1218

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; dikdörtgen prizma formundadır. Şahidenin başı ve sağ kenarı kırılmıştır. Bu kırılmadan dolayı taşın nihayete eriş şekli bilinmemektedir. Şahidenin yazı bölümü altı satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Süsleme mevcut değildir. Şahidenin ayak bölümü her iki kenardan pahlanarak zemine oturtulmuştur. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No : 183(sol hazire 134)

İnceleme Tarihi : 10.08.2021

Kimliği : Seyyid Osman Efendi mahdûmu Seyyid Mustafa İsmet

Monla

Vefat Tarihi : 5 Rebiu'l-ahir 1217 H./ 6 Temmuz 1802 M.

⁶²(A)bdüsselam kelimesinin baş harfi kırık olmakla birlikte ismin var olan bölümünden baş harfinin (ع) olması kuvvetle muhtemeldir.

Fotoğraf No	: 183a, 183b
Ölçüleri	: BŞ: 83×23,5×9 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer/ Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi/ Sülüs
Kitabe	: (BŞ)

هو الخلاق الباقي\ ای بنم درتلی والدم ایلمه اه و فغان\ پدرمه حسرت کتدم طویمیوب دنیاایه\ همان سید عثمان افندینک\ مخدمی مرحوم السید مصطفی\ عصمت منلا روحیچون فاتحه\ سنه ۱۲۱۷ فی ۵ ر

BŞ: Hüve'l-Hallâku'l-Bâkî/ Ey benim dertli vâlidem eyleme ah u efgân/ pederime hasret gittim doymayup dünyaya/ hemân Seyyid Osman Efendi'nin/ mahdûmu merhûm es-Seyyid Mustafa/ İsmet Monla rûhîçûn fâtiha/ 5 Rebiu'l-ahir sene 1217

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; başlıklı, prizmatik dikdörtgen formdadır. Serpuş olarak iç başlığı yıldızlarla bezenmiş kısa sarıklı nezkebî kavuk kullanılmıştır. İç başlık büyük ölçüde görülmektedir. Sarığın sarılış biçiminden ön alt kısımda iç başlığın görüldüğü ters U şekilli bir boşluk oluşmuştur. Gövde bölümü yedi satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Süsleme mevcut değildir. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No	: 184(sol hazire 135)
İnceleme Tarihi	: 30.08.2021
Kimliği	: el-Hâc Lütfullah Ağa
Vefat Tarihi	: 18 Rebiu'l-evvel 1170 H./ 11 Aralık 1756 M.
Fotoğraf No	: 184a, 184b, 184c, 184d
Ölçüleri	: BŞ: 137×43,5×34 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer/ Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi/ Sülüs

Kitabe : **(BŞ)**

مرحوم و مغفور المحتاج الى ربه الغفور الحاج لطف الله اغانك | زوحيجون الفاتحه | سنه ١١٧٠ ر ١٨١

BŞ: Merhûm ve mağfûr/ el-muhtâc ilâ rahmeti Rabbihi'l-ğafûr el-Hâc/ Lütfullah Ağa'nın/ rûhîcûn el fâtiha/ 18 Rebiu'l-evvel sene 1170

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; ayaktan başa doğru genişlemekte olup dikdörtgen prizma formundadır. Şahidenin tepe bölümünde içe girinti yapmış dikdörtgen bir boşluk yer almaktadır. Geniş bir eni mevcut olmakla birlikte hazirede bulunan diğer şahidelerin formundan farklıdır. Yazı bölümü altı satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Serlevha bölümü bulunmamaktadır. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Süsleme mevcut değildir.

Katalog No : 185(sol hazire 136)

İnceleme Tarihi : 30.08.2021

Kimliği : Es-Seyyid Mehmed Said Ağa kerîmesî Şerîfe Nesibe
Hanım

Vefat Tarihi : Receb 1206 H./ 1791-1792 M.

Fotoğraf No : 185a, 185b

Ölçüleri : **BŞ:** 93×21×9 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer/ Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : Osmanlı Türkçesi/ Sülüs

Kitabe : **(BŞ)**

نو جوانم اوجدی جنت باغنه | فراقی قالدی والدينيك جاننه | صندال بذ ستاننده | السيد محمد سعيد اغانك | كريمه سى
مرحومه شريفه | خانم روحنه | فاتحه سنه ١٢٠٦ ب

BŞ: Nev civânım uçtu cennet bâğına/ firâkı kaldı valideynin canına/Sandal Bezeştânı'nda/ es-Seyyid Mehmed Said Ağa'nın/ kerîmesî merhûme Şerîfe/ Hanım rûhuna/ fâtiha Receb sene 1206

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; başlıklı ve dikdörtgen prizma formundadır. Başlık olarak hotoz başlık kullanılmış olup tepesi düzdür. Gövde bölümü yedi satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Serlevha bölümü bulunmamaktadır. Ayak bölümü her iki yandan pahlanarak zemine oturtulmuştur. Süsleme mevcut değildir. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No : 186(sol hazire 137)

İnceleme Tarihi : 30.08.2021

Kimliği : -

Vefat Tarihi : -

Fotoğraf No : 186a, 186b

Ölçüleri : AŞ: 136×30×6 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer/ Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : -

Kitabe : -

Genel Özellikler ve Süsleme: Ayak şahide dikdörtgen prizma formunda ayaktan başa doğru genişlemekte olup sivri üçgen tepelik ile nihayete ermektedir. Şahidenin gövdesinin ön yüzü dallarında salkımları bulunan, taneleri yere düşen hurma ağacı motifi ile bezenmiştir. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No : 187(sol hazire 138)

İnceleme Tarihi : 30.08.2021

Kimliği : Fâtıma ez-Zehrâ

Vefat Tarihi : 1207 H./ 1792-1793 M.

Fotoğraf No : 187a, 187b

Ölçüleri	: BŞ: 77×22,5×9 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer/ Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi/ Sülüs
Kitabe	: (BŞ)

... غنجه زارك مرقدیدرا بو مزار عاقبت حسنی ... \... رُوزكار امرحومه فاطمه الزهرا \ روحنه فاتحه \ سنه
۱۲۰۷

BŞ: ...gonca zârın merkadidir/ bu mezar âkıbet hüsnâ...(tahrip)/ ...(tahrip) rüzgar/
merhûme Fâtıma ez-Zehrâ/ rûhuna fâtiha/ sene 1207

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide başlıklı, dikdörtgen prizma formundadır. Başlık olarak hotoz kullanılmış olup tepe bölümü düzdür. Başlığın hemen altında dairesel bir çıkıntı mevcuttur. Başlık boyun bölgesinden kırılmış olup tekrar birleştirilmiştir. Boynun alt bölümünde gerdanlığa benzeyen kabartmalar mevcuttur. Şahidenin gövde bölümü altı satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Serlevha bölümü bulunmamaktadır. Mezar taşının sol üst bölümünün kenarı kırılmış olup sağ kenarı ise tahrip olmuş okunmaz haldedir. Ayak bölümü her iki yandan pahlanarak zemine oturtulmuştur. Boyun bölümü hariç genel itibari ile süsleme mevcut değildir. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No	: 188(sol hazire 139)
İnceleme Tarihi	: 30.08.2021
Kimliği	: Elli Dokuz Bölüğün Odabaşısı Garîb Nebî
Vefat Tarihi	: 10 Şaban 1215 H./ 27 Aralık 1800 M.
Fotoğraf No	: 188a, 188b, 188c
Ölçüleri	: BŞ: 114×26×11 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer/ Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi/ Sülüs

Kitabe : **(BŞ)**

هو الباقي | مرحوم و مغفور | اللي طقوز بلوكك | او طه باشيسى قريبا | نبى روحنه فاتحه | سنه ١٢١٥ فى ١٠ ش

BŞ: Hüve'l-Bâkî/ Merhûm ve mağfûr/ Elli Dokuz Bölüğün/ Odabaşısı Garîb/ Nebî rûhuna fâtiha/ 15 Şaban sene 1215

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; başlıklı ve dikdörtgen prizma formundadır. Başlık olarak serdengeçti kavuğu kullanılmış olup iç başlığın az görüldüğü, sarık bölümü ise sağdan sola eğimli ve kalın şeritlerle çaprazlama sarılmıştır. İç başlığı yuvarlak olup tepeden aşağıya genişlemektedir. Sarık ile birleştiği bölüm üçgen dilimlerle bezenmiş olup tepeye doğru ise üçgenleri takip eden çizgiler bulunmaktadır. Geometrik olarak bezenmiş iç başlığın araları ince çizgilerle süslenmiştir. Bu başlık türünün sağ tarafı yukarıda sol tarafı ise aşağıya doğru eğimli bir formdadır. Şahidenin gövde bölümü altı satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Ayak bölümü her iki yandan pahlanarak zemine oturtulmuştur. Başlık bölümü hariç genel itibari ile süsleme mevcut değildir. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No : 189(sol hazire 140)

İnceleme Tarihi : 30.08.2021

Kimliği : Ahmet Efendi mahsûmu es-Seyyid Ahmet
Efendi

Vefat Tarihi : 1212 H./ 1797-1798 M.

Fotoğraf No : 189a, 189b

Ölçüleri : **BŞ:** 62,5×18×10 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer/ Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : Osmanlı Türkçesi/ Sülüs

Kitabe : **(BŞ)**

BŞ: (kırık ve tahrip)..m Ahmed Efendi'nin mahsûmu/ merhûm es-Seyyid Ahmed/
Efendi rûhuna fâtiha sene 1212

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; başlıklı ve dikdörtgen prizma formundadır. Serpuş olarak çubuklu(dikey dilimli) iç başlıklı, kısa sarıklı kâtibî kavuk kullanılmıştır. İç başlığın büyük bölümü görülmektedir. Sarığın ön yüzü iç başlığın alt kısmı görünecek şekilde ters U biçiminde sarılmıştır. Gövde bölümü dört satır sülüs yazı ile hakkedilmiş, ilk panosunun sağ ve sol kenarları kırılmış olup bu kırılma yazıyı etkilemiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Ayak bölümü her iki yandan pahlanarak zemine oturtulmuştur. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No : 190(sol hazire 141)

İnceleme Tarihi : 30.08.2021

Kimliği : -

Vefat Tarihi : -

Fotoğraf No : 190a, 190b, 190c, 190d

Ölçüleri : AŞ: 153,5×43,5×30 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer

Yazı Dili ve Türü : -

Kitabe : -

Genel Özellikler ve Süsleme: Ayak şahide; ayaktan başa doğru genişlemekte olup dikdörtgen prizma formundadır. Şahidenin tepe bölümünde iç girinti yapmış dikdörtgen bir boşluk yer almaktadır. Geniş bir eni mevcut olmakla birlikte hazirede bulunan diğer şahidelerin formundan farklıdır. Şahidenin gövde bölümünde yazı ve süsleme mevcut değildir.

Katalog No : 191(sol hazire 142)

İnceleme Tarihi	: 30.08.2021
Kimliği	: Merhûme Valide Sultan Câbîsî es-Seyyid Mehmed Aziz Efendi mahdûmu Dervîş Mehmed Cemalettin
Vefat Tarihi	: 1225 H./ 1810-1811 M.
Fotoğraf No	: 191a, 191b
Ölçüleri	: BŞ: 43,5×15×8 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer/ Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi/ Sülüs
Kitabe	: (BŞ)

مرحومه والده سلطان جابسى السيد محمد عزيز افنديك مخدومى مرحوم درويش محمد جمال الدين روحنه
فاتحه سنه ١٢٢٥

BŞ: Merhûme Valide Sultan/ Câbîsî es-Seyyid Mehmed Aziz/ Efendi'nin mahdûmu merhûm/ Dervîş Mehmed Cemalettin/ rûhuna fâtîha sene 1225

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; prizmatik dikdörtgen formunda olup boyun bölümüne sahiptir. Başlık kırılmış olup mevcut değildir. Gövde bölümü beş satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Serlevha bölümü bulunmamaktadır. Süsleme bulunmamaktadır. Ayak bölümü her iki yandan pahlanıp zemine oturtulmuştur. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No	: 192(sol hazire 143)
İnceleme Tarihi	: 30.08.2021
Kimliği	: Hâcegân-ı Divân-ı Hümâyûn'dan Mustafa Efendi'nin mahdûmları Mustafa Necip Efendi
Vefat Tarihi	: 1221 H./ 1806-1807 M.

Fotoğraf No	: 192a, 192b
Ölçüleri	: BŞ: 99,5×22,5×9,5 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer/ Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi/ Sülüs
Kitabe	: (BŞ)

هوالباقى حواجكان ديوان همايوندن\ مصطفى افنديك مخدوملرى\ مرحوم و مغفور له\ مصطفى نجيب افندي\
روحچون الفاتحه\ سنه ١٢٢١

BŞ: Hüve'l-Bâkî/ Hâcegân-ı Divân-ı Hümâyûn'dan/ Mustafa Efendi'nin mahdûmları/
merhûm ve mağfûrun lehû/ Mustafa Necib Efendi/ rûhîçûn el-fâtiha sene 1221

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; başlıklı ve dikdörtgen prizma formundadır. Serpuş olarak çubuklu(dikey dilimli) iç başlıklı, kısa sarıklı kâtibî kavuk kullanılmıştır. İç başlığın büyük bölümü görülmektedir. Sarığın ön yüzü iç başlığın alt kısmı görünecek şekilde ters U biçiminde sarılmıştır. Gövde bölümü sekiz satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Süsleme bulunmamaktadır. Ayak bölümü her iki yandan pahlanıp zemine oturtulmuştur. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No : 193(sol hazire 144)

İnceleme Tarihi : 30.08.2021

Kimliği : -

Vefat Tarihi : -

Fotoğraf No : 193a, 193b,193c

Ölçüleri : AŞ: 129,5×37×8,5 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer/ Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : -

Kitabe : -

Genel Özellikler ve Süsleme: Ayak şahide; dikdörtgen prizma formunda olup ayaktan başa doğru genişlemekte ve dilimli bir tepelik ile nihayete ermektedir. Tepe kısmının ortasında yer alan dilim, birbirine bakan kıvrımlı yaprak motifleri ile bezenmiş olup baş tarafı kırılmıştır. Dilimli tepelik bölümü, merkezde var olan çiçek motifinden sağ ve sol her iki bölüme uzanan nebati kıvrımlarla bezenmiştir. Tepe bölümünün hemen altına düz silmelerle bir pano oluşturulmuştur. Panonun merkezine yarım dairevi motifli kat kat açılan çiçek rozeti yerleştirilmiştir. Sağ ve sol her iki kenarı ise birbirine bakan gül motifleri ile bezenmiştir. Gövde bölümü ise selvi ağacı motifi ile bezenmiştir. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No : 194(sol hazire 145)

İnceleme Tarihi : 30.08.2021

Kimliği : Şeyhler kazasında Kaynarca'da Muhur? oğlu Mehmed
Ali Ağa

Vefat Tarihi : 15 Ramazan 1279 H./ 6 Mart 1863 M.

Fotoğraf No : 194a, 194b

Ölçüleri : BŞ: 121×26×10,5 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer/ Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : Osmanlı Türkçesi/ Ta'lik

Kitabe : (BŞ)

آه من الموت\ بنی قیل مغفرت ای رب یزدان\ بحق عرش اعظم نور قران\ کلوب قبرم زیارت ایدن اخوان\ ایدهلر
روحمه بر فاتحه احسان\ شیخلر قضا سنده قینارجه ده\ موحور اغلو مرحوم محمد\ علی اغانک روحیچون الفاتحه\
سنه ۱۲۷۹ فی ۱۵ رمضان

BŞ: Ah mine'l-mevt/ Beni kıl mağfiret ey Rabbi Yezdân/ bi-hakkı arşı a'zam-ı nûr-ı
Kur'an/ gelüp kabrim ziyaret eden ihvân/ edeler rûhuma bir fâtiha ihsân/ şeyhler

kazasında Kaynarca'da/ Muhur? oğlu merhûm Mehmed/ Ali Ağa'nın rûhîcûn el-fâtiha/
15 Ramazan sene 1279

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; başlıklı ve dikdörtgen prizma formundadır. Başlık olarak Azîzî fes kullanılmıştır. Azîzî fesin üst çapı alt çapına göre küçüktür. Üstten alta doğru eğimi fazladır. Sol kenarında püskülü bulunmaktadır. Şahidenin gövde bölümü sağdan sol yukarıya mail dokuz satır ta'lik yazı ile hakkedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Şahide de küçük çaplı kırılmalar meydana gelmiş olup yazıya etki etmemiştir. Ayak bölümü her iki yandan pahlanıp zemine oturtulmuştur. Süsleme mevcut değildir. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No : 195(sol hazire 146)

İnceleme Tarihi : 30.08.2021

Kimliği : Hâcî İsmail Ağa'nın biraderzâdesi es-Seyyid İsmail
Efendi bin es-Seyyid Mustafa

Vefat Tarihi : 5 Şevval 1259 H./ 29 Ekim 1843 M.

Fotoğraf No : 195a, 195b

Ölçüleri : BŞ: 97,5×25,5×9 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer/ Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : Osmanlı Türkçesi/ Sülüs

Kitabe : (BŞ)

هوالباقى\ اون دورت ياشنده ايكن\ دار بقايه انتقال ايدن\ حاجى اسماعيل اغانك\ برادرزاده سى السيد اسماعيل\
افندى بن السيد مصطفى روحنه فاتحه سنه ۱۲۵۹ فى ۵ ل

BŞ: Hüve'l-Bâkî/ On dört yaşında iken/ dâr-ı bekâya intikâl eden/ Hâcî İsmail Ağa'nın/
biraderzâdesi es-Seyyid İsmail/ Efendi bin es-Seyyid Mustafa rûhuna fâtiha 5 Şevval
sene 1259

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; başlıklı ve dikdörtgen prizma formundadır. Başlık olarak Mecidî fes kullanılmıştır. Mecidî fesin üst çapı alt çapına göre geniştir. Üst kısım alt bölüme doğru daralmaktadır. Başlığın sol tarafında püskül bulunmakta olup şahide ile yekpare değildir. Serpuş kırılmış ve harç yardımı ile tekrar birleştirilmiştir. Gövde bölümü altı satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Şahidenin serlevha panosunun bulunduğu bölümün sol kısmı kırılmıştır. Ayak bölümü her iki yandan pahlanıp zemine oturtulmuştur. Süsleme mevcut değildir. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No	: 196(sol hazire 147)
İnceleme Tarihi	: 30.08.2021
Kimliği	: Defterdâr Çûkadârı Seyyid Hâcî Mehmed Ağa'nın kerîmesî Şerîfe Fâtıma Monla
Vefat Tarihi	: 12 Receb 1212 H./ 31 Aralık 1797 M.
Fotoğraf No	: 196a, 196b
Ölçüleri	: BŞ: 60×24×11 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer/ Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi/ Sülüs
Kitabe	: (BŞ)

...| امر حقله دورلو امراض كلدى بنم تنمه| بولمدى صحت وجودم سبب اولدى موتمه| ... ايردى اجل رحلت
كورندى جانمه| او.و.ب بر فاتحه ارسال ايد روحم| دفتردار چوقدار سيد حاجى محمد| اغانك كريمه سي مرحومه
شريفه| فاطمه منلا روحنه فاتحه| سنه ١٢١٢ فى ١٢ ب

BŞ: ... (kırık)/ Emr-i Hakla türlü emrâz geldi benim tenime/ bulmadı sıhhat vücudum
sebeb oldu mevtime/ ... (kırık) erdi ecel rihlet göründü canıma/ ... (kırık) bir fâtiha irsâl
ede rûhuma/ Defterdar Çûkadârı Seyyid Hâcî Mehmed/ Ağa'nın kerîmesî merhûme
Şerîfe/ Fâtıma Monla rûhuna fâtiha/ 12 Receb sene 1212

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; dikdörtgen prizma formundadır. Başlık bölümü kırılmış olup mevcut değildir. Gövde bölümü dokuz satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Gövde bölümünde kısmı kırılmalar mevcut olup yazıyı etkilemiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Ayak bölümü her iki yandan pahlanarak zemine oturtulmuştur. Süsleme mevcut değildir. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No	: 197(sol hazire 148)
İnceleme Tarihi	: 30.08.2021
Kimliği	: Kumkapı Yasakçısı Mustafa Ağa'nın kerîmesî Emîne Hanım
Vefat Tarihi	: 1228 H./ 1813 M.
Fotoğraf No	: 197a, 197b
Ölçüleri	: BŞ: 53×18,5×8 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer/ Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi/ Sülüs
Kitabe	: (BŞ)

نازنینم اوجدی جنت باغنه | فراقی قالدی والدینک جاننه | قوم قپو یصاقجیسی | مصطفی اغانک کریمه سی | مرحومه
امینه خانم روحنه | فاتحه سنه ۱۲۲۸

BŞ: Nâzenînim uçtu cennet bâğına/ firâkı kaldı valideynin canına/ Kumkapı Yasakçısı Mustafa Ağa'nın kerîmesî/ merhûme Emîne Hanım rûhuna/ fâtiha sene 1228

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; başlıklı ve dikdörtgen prizma formundadır. Serpuş olarak hotoz kullanılmıştır. Başlığın hemen altında yarım daire biçiminde bir çıkıntı bulunmaktadır. Hotoz başlığın tepe bölümü kademeli bir şekilde küçülen dairelerden oluşmaktadır. Başlığın sol arka kenarı kırılmıştır. Şahidenin gövde bölümü altı satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Serlevha

bölümü bulunmamaktadır. Şahidenin ayak bölümü her iki yandan pahlanarak zemine oturtulmuştur. Süsleme mevcut değildir. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No	: 198(sol hazire 149)
İnceleme Tarihi	: 30.08.2021
Kimliği	: Bedestânî ‘Abdi Ağa’nın mahdûmu Ali Efendi
Vefat Tarihi	: 2 Ramazan 1245 H./ 25 Şubat 1830 M.
Fotoğraf No	: 198a, 198b
Ölçüleri	: BŞ: 55,5×16×8 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer/ Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi/ Sülüs
Kitabe	: (BŞ)

الباقى\ نوجوانم اوجدى جنت باغنه\ فراقى قالدی والدسى جاننه\ بدستانى عبدى اغانك\ مخدومى مرحوم على
افندى\ روحنه فاتحه سنه ۱۲۴۵ ن

BŞ: El-Bâkî/ Nev civânım uçtu cennet bâğına/ firâkı kaldı vâlidesî canına/ Bedestânî ‘Abdi Ağa’nın/ mahdûmu merhûm Ali/ Efendi/ rûhuna fâtiha 2 Ramazan sene 1245

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; başlıklı ve dikdörtgen prizma formundadır. Serpuş olarak çubuklu(dikey dilimli) iç başlıklı, kısa sarıklı kâtibî kavuk kullanılmıştır. İç başlığın büyük bölümü görülmektedir. Sarığın ön yüzü iç başlığın alt kısmı görünecek şekilde ters U biçiminde sarılmıştır. Başlık şahide ile yekpare olmayıp kırılmış ve tekrardan birleştirilmiştir. Gövde bölümü altı satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Şahidenin ayak bölümü her iki yandan pahlanarak zemine oturtulmuştur. Süsleme mevcut değildir. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No	: 199(sol hazire 150)
İnceleme Tarihi	: 30.08.2021
Kimliği	: -
Vefat Tarihi	: -
Fotoğraf No	: 199a, 199b
Ölçüleri	: BŞ: 76×21×10,5 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer/ Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi/ Sülüs
Kitabe	: (BŞ)

... \... \... \... \... \... اوله رق يازدى نجيبا تاريخ |...وطني فردوس جنّت اولان ... الرحيم

BŞ: ...(tahrip)/ ...(tahrip)/ ...(tahrip)/ ...(tahrip)/ ...(tahrip)/ ...(okunamadı) olarak yazdı Necibâ tarih/ ...(kırık) Firdevs-i cennet olan ...(okunamadı) er-Rahîm

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; başlıklı ve dikdörtgen prizma formundadır. Başlık şahide ile yekpare olmayıp kırılmış olup tekrardan bir harç yardımıyla birleştirilmiştir. Başlık olarak hotoz kullanılmıştır. Tepe bölümü düz olup başlıkta kırılmalar mevcuttur. Gövde bölümü yedi satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Gövde bölümünün yazıları zamanla tahrip olmuş ve tahripleşmiştir. Sadece son iki satır okunmaktadır. Şahidenin sağ ve sol kenarlarında kırılma mevcuttur. Süsleme mevcut değildir. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No	: 200(sol hazire 151)
İnceleme Tarihi	: 30.08.2021
Kimliği	: Sâbıkâ İstanbul Ağası es-Seyyid el-Hâc Mustafa Ağası
Vefat Tarihi	: 15 Cemaziye'l-evvel 1230 H./ 25 Nisan 1815 M.

Fotoğraf No	: 200a, 200b
Ölçüleri	: BŞ: 147×38×14 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer/ Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi/ Sülüs
Kitabe	: (BŞ)

هو الخلاق الباقي\ بو كون وعده تمام اولدى ايرشدى امر ربانى\ كه تسليم ايلدم قوشجه امانت ويرلان جانى\ اجل دامنه دوشمشم خلاصنه يوقدر چاره\ مُسبب مغفرتدر بو ايمش تقدير سُبحانى\ بَقْضاً اللهُ تَعَالَى وفات ايدن\ مرحوم و مغفور المحتاج الى رحمت\ رَبِّهِ الغفور سابقا استانبول اغاسى\ السَّيِّدِ الْحَاجِّ مُصْطَفَى اغا\ رُوحنه الفاتحه\ سنه ١٢٣٠ فى ١٥ جا

BŞ: Hüve'l-Hallâku'l-Bâkî/ Bugün va'de tamam oldu erişti emr-i Rabbânî/ ki teslim eyledim kuşça emanet verilen canı/ ecel damına düşmüşüm halâsına yokdur çare/ müsebbib-i mağfirettir bu imiş takdîr-i Sübhânî/ bi-kazâi Allah Teâlâ vefat eden/ merhûm ve mağfûr el-muhtâc ilâ rahmeti/ Rabbihi'l-ğafûr Sâbıkâ İstanbul Ağası/ es-Seyyid el-Hâc Mustafa Ağa/ rûhuna el-fâtiha 15 Cemaziye'l-evvel sene 1230

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; dikdörtgen prizma formunda olup boyun bölümü mevcuttur. Başlık bölümü kırılmıştır. Gövde bölümü dokuz satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Şahidenin ayak bölümü her iki yandan pahlanarak zemine oturtulmuştur. Süsleme mevcut değildir. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No	: 201(sol hazire 152)
İnceleme Tarihi	: 30.08.2021
Kimliği	: Nefise Hâtûn
Vefat Tarihi	: 1206 H./ 1791-1792 M.
Fotoğraf No	: 201a, 201b,201c
Ölçüleri	: BŞ: 168×47,5×10,5 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer/ Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : Osmanlı Türkçesi/ Sülüs

Kitabe : (BŞ)

هو الباقي\ اوقوبالر فاتحه رحمت للعالمين\ دراغى جنّت اوله فى مقام امين\ مرخومه و مغفوره المحتاجه\ الى
رحمت ربّها الغفورا\ نفيسه خاتون رُحنه\ الفاتحه سنه ١٢٠٦

BŞ: Hüve'l-Bâkî/ Okuyalar fâtiha rahmeten li'l-âlemîn/ dirâğ-ı cennet ola fî makâm-ı emîn/ merhûme ve mağfûre el-muhtâce/ ilâ rahmeti Rabbihi'l-ğafûr/ Nefise Hâtûn rûhuna/ el-fâtiha sene 1206

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; dikdörtgen prizma formunda olup ayaktan başa doğru genişlemiş, sivri üçgen tepelik ile nihayete ermiştir. Üçgen tepelik bölümünde simetrik gibi görünen iri bitkisel yaprak motifleri ve C kıvrımları ile bir kompozisyon oluşturulmuştur. Düz bir silme ile ikinci bir süsleme panosuna geçilmiştir. Bu panoda kullanılan nebati süslemeler tepe bölümü ile uyum içindedir. Serlevha bölümünün bulunduğu panonun hemen üzerinde yelpaze şeklinde açılan bitkisel bir motif mevcuttur. Motifin sağ ve sol her iki yanından düz silmeler kıvrılarak uzanmaktadır. Serlevha bölümünün her iki yanı ise birer gül buketi ile bezenmiştir. Gövde bölümü yedi satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Gövde bölümünün her iki kenarı başlıkları yaprak motiflerinden oluşan sütunlarla bezenmiştir. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No : 202(sol hazire 153)

İnceleme Tarihi : 30.08.2021

Kimliği : -

Vefat Tarihi : -

Fotoğraf No : 202a, 202b

Ölçüleri : AŞ: 146×26,5× 13 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer

Yazı Dili ve Türü : -

Kitabe : -

Genel Özellikler ve Süsleme: Ayak şahide; prizmatik altıgen formunda olup ayaktan başa doğru genişlemektedir. Tepe bölümü ise konik biçiminde nihayete ermiştir. İç yüzünde kırılma ve çatlak mevcuttur. Dış yüzün baş tarafının her iki yanı pahlanmıştır. Taşın ayak kısmına yakın bölümde sağ ve sol kenarlar pahlanmıştır. Süsleme mevcut değildir. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No : 203(sol hazire 154)

İnceleme Tarihi : 30.08.2021

Kimliği : Afife

Vefat Tarihi : 1117 H./ 1705-1706 M.

Fotoğraf No : 203a, 203b

Ölçüleri : BŞ: 113×23×13,5 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer/ Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : Osmanlı Türkçesi/ Sülüs

Kitabe : (BŞ)

بدیع کلشن پر زیب باغ دنیادار/ قورتدی بر کل تاز.../ قنی عفیفه او طوطی شکرین کقار/ دوشوب یاتور ... / نما
کرفته نان نَعیم ایکن شمدی/ نه ملبس نه فراش و نه ... / اوله همیشه انک ... / ظلمشدر/ قبرنی حورُ بحشته و معینی
لطف الخدا/ یازلدی قوتنه انک ... / بدل تاریخ/ عفیفه حر ایلدی کلشن سراي عدنی جا سنه ۱۱۱۷

BŞ: Bedî'i gülşen-i pür-i zîb bâğ-ı dünyadır/ kuruttu bir gül-i taze ... (okunamadı) / kanı
Afife o Tûtî şükân nîgâr / düşüp yatır ... (okunamadı)/ nema girifte-i nân-ı naîm iken
şimdi/ ne mülebbes ne firâş ve ne ... (okunamadı)/ ola hemîşe anın ... (okunamadı)
dolmuştur/ kabrini huru behişte ve meîni Lütfu'l-Hüda/ yazıldı fevtine anın
... (okunamadı) bedel tarih/ Afife har eyledi gülşen-i sarâyı adni câ sene 1117

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; başlıklı ve dikdörtgen prizma formundadır. Başlık olarak uzun boyunlu bir hotoz başlık kullanılmıştır. Hotoz başlığın tepe bölümü düzdür. Boynun gövdeye birleştiği bölümün köşeleri pahlanmıştır. Gövde bölümü on satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Serlevha bölümü bulunmamaktadır. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Şahidenin ayak bölümü her iki yandan pahlanarak zemine oturtulmuştur. Süsleme mevcut değildir. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No	: 204(sol hazire 155)
İnceleme Tarihi	: 30.08.2021
Kimliği	: Merhûm Ömer Ağa kerîmesî Ümmü Külsüm Hanım
Vefat Tarihi	: 1233 H./ 1817-1818 M.
Fotoğraf No	: 204a, 204b
Ölçüleri	: BŞ: 140,5×25×12 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer/ Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi/ Sülüs
Kitabe	: (BŞ)

هوالباقی اہ ایله زار قیلہ رق تازلکم.. ط... چون اجل پیمانہ سی طولمش مراد الم... حسرتا فانی جہاندہ طول
عمر سورمدم\ فرقتا تقدیر بو ایمش تا ازلدن بلمدم\ مرحوم عُمر اغانک کریمہ سی\ مرحومہ ام کلثوم خانم\ روحنہ
الفتاحہ\ سنہ ۱۲۳۳

BŞ: Hüve'l-Bâkî/ Ah ile zâr kılarak tazeliğim(e)..(kırık)/ çün ecel peymânesi dolmuş murad alma(dım)...(kırık)/ hasretâ fânî cihanda tûl-i ömr sürmedim/ firkatâ takdîr bu imiş tâ ezelden bilmedim/ merhûm Ömer Ağa'nın kerîmesî/ merhûme Ümmü Külsüm Hanım/ rûhuna el-fâtiha/ sene 1233

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; başlıklı dikdörtgen prizma formundadır. Başlık olarak hotoz kullanılmıştır. Hotoz başlığın üst kısmı daire şeklindedir. Ve

kademeli olarak daireler küçülüp nihayete ermektedir. Başlığın tepe bölümünün alt kısmında yuvarlak bir çıkıntı bulunmaktadır. Gövde bölümü sağdan sol yukarıya mail dokuz satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Gövde bölümünün sol kenarı kitabenin üçüncü satırına kadar kırılmıştır. Bu kırılma satır sonu kelimelerini etkilemiştir. Mezar taşının arka kısmı kırılmıştır. Şahidenin ayak bölümü her iki yandan pahlanarak zemine oturtulmuştur. Süsleme mevcut değildir. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No	: 205(sol hazire 156)
İnceleme Tarihi	: 30.08.2021
Kimliği	: Seyyid Şuayb
Vefat Tarihi	: 1185 H./ 1771-1772 M.
Fotoğraf No	: 205a, 205b
Ölçüleri	: BŞ: 70×19,5×8 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer/ Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi/ Sülüs
Kitabe	: (BŞ)

مرحوم و مغفورہ | سید شعیب | روحنه فاتحه | سنه ۱۱۸۵

BŞ: Merhûm ve mağfûre/ Seyyid Şuayb/ rûhuna fâtiha/ sene 1185

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; başlıklı ve dikdörtgen prizma formundadır. Başlık olarak iç başlığı baklava dilimli, yanlara doğru taşkınca olan paşalı kavuk kullanılmıştır. İç başlığın ön yüzü baklava dilimli olmasına karşın arka yüzü düz olarak bezenmiştir. Serpuşun alt kısmı sarığın sarılış biçiminden dolayı ters U biçimini almıştır. İç başlığın büyük bir bölümü görülmektedir. İç başlık ile sarığın birleştiği bölüm V biçimini almıştır. Başlığın sol sarık bölümü kırılmıştır. Gövde bölümü dört satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Serlevha

bölümü bulunmamaktadır. Şahidenin ayak bölümü her iki yandan pahlanarak zemine oturtulmuştur. Süsleme mevcut değildir. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No	: 206(sol hazire 157)
İnceleme Tarihi	: 30.08.2021
Kimliği	: -
Vefat Tarihi	: -
Fotoğraf No	: 206a, 206b, 206c, 206d, 206e
Ölçüleri	: AŞ: 127 cm Ç:64 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer/ Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: -
Kitabe	: -

Genel Özellikler ve Süsleme: Mezar, ayak şahide ile yekpare olan teknenin bir parçası ile günümüze ulaşmıştır. Ayak şahide; başlıklı ve çokgen formdadır. Başlık bölümü iki kademelidir. Üst kademe küçük çaplı yarım daire formundadır. Alt kademe üstten basık olup yanlara doğru şişkindir. Şahide üzerinde bezeme motifi bulunmamaktadır. taşının Şahidenin sağ ve sol kenarları genişletilerek ile tekne bölümüne geçilmiştir. Genişletilmiş alanların (konsol) kenarları ve yüzeyi simetrik gibi görünen bitkisel motifler ve C kıvrımları ile bezenmiştir. Tekneye ait olan parça dikdörtgen prizma formundadır. Üst bölümünde yatay bir dikdörtgen kartuşun içi nebati motif ve C kıvrımları ile sıralı olarak bezenmiştir. Bu bezemeler teknenin sağ ve sol yan yüzlerinde de devam etmektedir. İlk iki C kıvrımının içi çiçek motifi ile bezenmiş iken diğer iki kıvrımın içinde çiçek motifinin kullanılmaması, süslemenin tamamlanmadan bırakıldığı hissi vermektedir. Kartuşun alt kısmı pahlanarak orta alana geçiş sağlanmıştır. Orta bölümde sağ ve sol kenarlara dikey olarak üst ve alt bölümü oval başlıklı dikdörtgen panolar yerleştirilmiştir. Tam ortaya ise dairesel bir rozet yerleştirilmiştir. Rozetin içi;

ortada kademeli olarak açılan yaprak motifleriyle bezenmiş, ortaya çiçek motifi çıkmıştır. Teknenin sağ ve sol yanlarına oval başlıklı dikdörtgen panolar yerleştirilmiştir. Panolar; vazo içerisine yerleştirilen çiçek buketleri ile bezenmiştir. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No	: 207(sol hazire 158)
İnceleme Tarihi	: 30.08.2021
Kimliği	: Sabuncuzâde mahdûmu es-Seyyid Mehmed Arif Efendi
Vefat Tarihi	: 7 Şaban 1223 H./ 28 Eylül 1808 M.
Fotoğraf No	: 207a, 207b
Ölçüleri	: BŞ: 69×20×7 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer/ Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi/ Sülüs
Kitabe	: (BŞ)

هوالباقى\ نو جوانم اوچدى جنّت باغنه\ فراقى قالدی والده سى جاننه\ صابونجى زاده نك مختومى\ السيد محمد عارف افندى\ روحنه فاتحه سنه ۱۲۲۳ فى ۷ ش

BŞ: Hüve'l-Bâkî/ Nev civânım uçtu cennet bâğına/ firâkı kaldı vâlidesî canına/
Sabuncuzade'nin mahtûmu es-Seyyid Mehmed Arif Efendi/ rûhuna fâtiha 7 Şevval
1223

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; başlıklı ve dikdörtgen prizma formundadır. Serpuş olarak çubuklu(dikey dilimli) iç başlıklı, kısa sarıklı kâtibî kavuk kullanılmıştır. İç başlığın büyük bölümü görülmektedir. Sarığın ön yüzü iç başlığın alt kısmı görünecek şekilde ters U biçiminde sarılmıştır. Başlık şahide ile yekpare olmayıp kırılmış ve tekrardan birleştirilmiştir. Şahidenin boyun bölümünün arka yüzünün sol tarafı da kırılmıştır. Gövde bölümü altı satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Satırların arası

düz silmelerle ayrılmıştır. Şahidenin ayak bölümü her iki yandan pahlanarak zemine oturtulmuştur. Süsleme mevcut değildir. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No	: 208(sol hazire 159)
İnceleme Tarihi	: 30.08.2021
Kimliği	: Kaymakam Mustafa Paşa Vekîli Haracî İsmail Ağa
Vefat Tarihi	: 1212 H./ 1797-1798 M.
Fotoğraf No	: 208a, 208b
Ölçüleri	: BŞ: 149×38×12 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer/ Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi/ Sülüs
Kitabe	: (BŞ)

هُوَ الْحَيُّ الْبَاقِي\ مَرْحُومٌ وَ مَغْفُورٌ لَهُ\ الْمَحْتَاجُ إِلَى رَحْمَتِ رَبِّهِ\ الْعَفُورُ قَائِمٌ\ مَقَامُ\ مُصْطَفَى پاشانك وکیل\ خرجی
اسماعیل اغانك\ روحیچون الفاتحه\ سنه ۱۲۱۲

BŞ: Hüve'l-Hayyu'l-Bâkî/ Merhûm ve mağfûrun lehû/ el-muhtâc ilâ rahmeti Rabbihi'l/ ğafûr Kaymakam/ Mustafa Paşa'nın Vekil-i/ Haracî İsmail Ağa'nın/ rûhîcûn el-fâtîha/ sene 1212

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; başlıklı ve dikdörtgen prizma formundadır. Serpuş olarak çubuklu(dikey dilimli) iç başlıklı, kısa sarıklı kâtibî kavuk kullanılmıştır. İç başlığın büyük bölümü görülmektedir. Sarığın ön yüzü iç başlığın alt kısmı görünecek şekilde ters U biçiminde sarılmıştır. Gövde bölümü sekiz satır sülüs yazı ile hakedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Şahidenin ayak bölümü her iki yandan pahlanarak zemine oturtulmuştur. Süsleme mevcut değildir. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Ölçüleri	: BŞ: 93×21×10 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer/ Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi/ Sülüs
Kitabe	: (BŞ)

الباقي\ اوجدى باغ جنت نو جوانم\ والدينى حسرت قويدى كل فدانم\ كتانى محمد اغانك اغولى\ مرحوم سيّد ملا
يحيا روحنه\ فاتحه سنه ١٢٢٢

BŞ: El-Bâkî/ Uçtu bâğ-ı cennete nev civânım/ validini hasret koydu gül fidanım/ Ketânî
Mehmed Ağa'nın oğlu/ merhûm Seyyid Molla Yahya rûhuna/ fâtiha sene 1222

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; başlıklı ve dikdörtgen prizma formundadır. Serpuş olarak çubuklu(dikey dilimli) iç başlıklı, kısa sarıklı kâtibî kavuk kullanılmıştır. İç başlığın büyük bölümü görülmektedir. Sarığın ön yüzü iç başlığın alt kısmı görünecek şekilde ters U biçiminde sarılmıştır. Gövde bölümü beş satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Şahidenin ayak bölümü her iki yandan pahlanarak zemine oturtulmuştur. Süsleme mevcut değildir. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No	: 211 (sol hazire 162)
İnceleme Tarihi	:01.09.2021
Kimliği	: Doksanbeş Cemaatin Odabaşısı Seyyid Mehmed Ağa'nın oğlu Seyyid Mehmed Emîn Efendi
Vefat Tarihi	: 12 Zi'l-hicce 1227 H./ 17 Aralık 1812 M.
Fotoğraf No	: 211a, 211b
Ölçüleri	: BŞ: 95×25×11 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer/ Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi/ Sülüs

Kitabe

:

(BŞ)

هو الباقي لطفك انليه مسكنم قيل يا خدا باغ جنان\ راضيم هر امرينه يا رب ايلدم تسليم جان\ المادم دنيا مرادين نا
مراد اولدم بكون\ اكسزين كلدى وبا هيچ ويرمدى بكا\ امان طقسان بش جماعتك او طه\ باشيسى سيد محمد اغانك
او غلى\ سيد محمد امين افنديك روحنه\ الفاتحه سنه ١٢٢٧ فى ١٢ ذ

BŞ: Hüve'l-Bâkî/ Lütfun ile meskenim kıl Yâ Hudâ bâğ-ı cinân/ razıyım her emrine Yâ
Rabbi eyledim teslim-i cân/ almadım dünya muradın nâ murad oldum bugün/ ansızın
geldi veba hiç vermedi bana/ emân doksan beş cemaatin oda/ başısı Seyyid Mehmed
Ağa'nın oğlu/ Seyyid Mehmed Emîn Efendi'nin rûhuna/ el-fâtiha 12 Zi'l-hicce sene
1227

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; başlıklı ve dikdörtgen prizma formundadır. Serpuş olarak çubuklu(dikey dilimli) iç başlıklı, kısa sarıklı kâtibî kavuk kullanılmıştır. İç başlığın büyük bölümü görülmektedir. Sarığın ön yüzü iç başlığın alt kısmı görünecek şekilde ters U biçiminde sarılmıştır. Kısa sarık ile iç başlığın birleştiği bölümün merkezine yatay formda çapraz çizgili bir sorguç yerleştirilmiştir. Başlık kırılmış olup tekrardan birleştirilmiştir. Gövde bölümü dokuz satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Satır araları düz silmelerle hakkedilmiştir. Şahidenin ayak bölümü her iki yandan pahlanarak zemine oturtulmuştur. Süsleme mevcut değildir. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No : 212 (sol hazire 163)

İnceleme Tarihi :01.09.2021

Kimliği : Abdurrahim

Vefat Tarihi : 11_ _? H./ 17_ _? M.

Fotoğraf No : 212a, 212b, 212c, 212d

Ölçüleri : **BŞ:** 100×21×14 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer/ Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : Osmanlı Türkçesi/ Sülüs

Kitabe

:

(BŞ)

بونوجوان نازه نينك مرقديدر بو مزارا حاكله يكسان ايلدي نازك تنن روزكارا مرحوم عبدالرحيم روحنه فاتحه

سنه ۱۱__

BŞ: Bu nev civân-ı nazeninin merkadidir bu mezar/ hak ile yeksan eyledi nazik tenin rûzigâr/ merhûm Abdurrahîm rûhuna fâtiha sene 11__

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; başlıklı ve dikdörtgen prizma formundadır. Serpuş olarak iç başlığı baklava dilimli, yanlara doğru taşkın sarıklı paşalı kavuk kullanılmıştır. İç başlığın büyük bölümü görülmektedir. Sarığın ön yüzü iç başlığın alt kısmı görünecek şekilde ters U biçiminde sarılmıştır. İç başlığın sarık ile birleştiği üst kısım V biçimini almıştır. Serpuşun sarık bölümünün sağında çiçek motifi yerleştirilmiştir. İç başlığın tepe bölümü dört terklı olup merkezine papatya motifi yerleştirilmiştir. Serlevha bölümünde alışlagelen şekilde yazı kullanılmayıp merkezi çiçek motifi ile bezenmiştir. Çiçeğin alt ve üstünden her iki yana yapraklar uzanmaktadır. Gövde bölümü üç pano halinde olup ilk iki panoya ikişer satır sülüs yazı, son panoya tarih bölümü ile birlikte üç satır sülüs yazı hakkedilmiştir. Panolar düz silmelerle birbirinden ayrılmıştır. Şahidenin ayak bölümü her iki yandan pahlanarak zemine oturtulmuştur. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No : 213 (sol hazire 164)

İnceleme Tarihi :01.09.2021

Kimliği : Selim Paşalı Uzun Ali Ağa'nın mahdûmu es-Seyyid

Mehmed Emîn Ağa

Vefat Tarihi : 5 Şaban 1211 H./ 3 Şubat 1797 M.

Fotoğraf No : 213a, 213b

Ölçüleri : BŞ: 90×18,5×9,5 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer/ Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : Osmanlı Türkçesi/ Sülüs

Kitabe : (BŞ)

هو الباقي شهزاده جامع شريفى قربنده كائن سليم پاشالى اوزون على اغانك مخدومى مرحوم ومغفور السيد
محمد امين اغا روحچون الفاتحه سنة ١٢١١ فى ٥ ش

BŞ: Hüve'l-Bâkî/ Şehzâde Cami-i Şerifî/ kurbunda kâin Selim Paşalı/ Uzun Ali Ağa'nın/ mahdûmu merhûm ve mağfûr/ es-Seyyid Mehmed Ağa/ rûhîçûn el-fâtîha 5 Şevval sene 1211

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; dikdörtgen prizma formunda olup boyun bölümü mevcuttur. Başlık ise bulunmamaktadır. Gövde bölümü sekiz satir sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Serlevha bölümü yarım daire formunda düz bir silme ile çevrilmiş olup etrafı yaprak motifleri ile bezenmiştir. Şahidenin ayak bölümü her iki yandan pahlanarak zemine oturtulmuştur. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No : 214 (sol hazire 165)

İnceleme Tarihi : 01.09.2021

Kimliği : -

Vefat Tarihi : -

Fotoğraf No : 214a, 214b

Ölçüleri : AŞ: 57×30,5×9,5 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer/ Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : -

Kitabe : -

Genel Özellikler ve Süsleme: Ayak şahide; dikdörtgen prizma formunda ve ayaktan başa doğru genişlemekte olup sivri üçgen tepelik ile nihayete ermektedir. Şahide de herhangi yazı ve süsleme mevcut değildir. Şahide, restorasyonda caminin sol

haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No : 215 (sol hazire 166)

İnceleme Tarihi :01.09.2021

Kimliği : -

Vefat Tarihi : -

Fotoğraf No : 215a, 215b

Ölçüleri : Ş: 135,5×30,5×9,5 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer

Yazı Dili ve Türü : -

Kitabe : -

Genel Özellikler ve Süsleme: Şahide; dikdörtgen prizma formunda ve ayaktan başa doğru genişlemekte olup sivri kemer ile nihayete ermektedir. Şahidenin gövde bölümü tahrip olduğundan herhangi bir yazı ve süslemenin varlığı görülememektedir. Bundan dolayı baş ya da ayak şahide olduğu da belirlenememiştir. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No : 216(sol hazire 167)

İnceleme Tarihi : 01.09.2021

Kimliği : Kethüdâ Şehrî Mehmed Ağa

Vefat Tarihi : 9 Şa'ban 1215 Cuma H./ 26 Aralık 1800 Cuma M.

Fotoğraf No : 216a, 216b

Ölçüleri : BŞ: 142×36×11 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer/ Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : Osmanlı Türkçesi/ Ta'lik

Kitabe : (BŞ)

هو الباقي\ همیشه کار دنیا بویله در ادنا واصلايه\ کمي محشره در دام کمیسی ذوق راحتده\ انک انجام جای جاہ زیر خاکدر البت\ بر ایکی کون طوتر اکرام ایدر مرقات دولتده\ شهر محمّد اغا کیم بو دار بی بقا ایجره\ رئیس دولتن اول کتخداسی ایدی نوبتده\ غزایه قصد ایذب کفار ایجون عزم سفر قیلدی\ اولب حسته فراش موته دوشدی وقت عودتده\ انک نخل وجودندن اوج شاخی قالدی اه\ بری کل ایکیسی سنبول تیور اغوش حسرتده\ علامات سعادتدر . شعبان شبّ جمعه\ رحمت رحمانه کوجدی طقونجی کیجه سنده\ هدیه قیل اکا بر فاتحه تاریخی سویله\ محمّد اوله اسوده صفالر قیله جنتده\ سنه ۱۲۱۵

BŞ: Hüve'l-Bâkî/ Hemîşe kâr-ı dünya böyledir edna vâsılaya/ kimi mahşeredir kimisi zûg-u râhatta/ onun encâmı cây-ı câh-ı zîr hâkidir elbet/ bir iki gün tutar ikram ider mirkât-i devlette/ Şehrî Mehmed Ağa kim bu dâr-ı bî bekâ içre/ reîs-i devletin ol kethüdâsı idi nevbette/ gazaya kâsâ edip küffar için azm-i sefer kıldı/ olup hasta firâş-ı mevte düştü vakt-i avdette/ onun nahl-i vücudundan üç şâhî kaldı ah/ biri gül ikisi sünbül tuyûr ağuşu hasrette/ alamât-ı saadettir Şa'ban şebb-i Cuma/ rahmet-i Rahmana göçtü doku(zu)ncu gecesinde/ hediye kıl bir fâtiha tarihini söyle/ Mehmed ola asude safalar kıla cennette/ sene 1215

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; yekpare başlıklı ve dikdörtgen prizma formundadır. Serpuş olarak çubuklu(dikey dilimli) iç başlıklı, kısa sarıklı kâtibî kavuk kullanılmıştır. İç başlığın büyük bölümü görülmekte olup sol üst bölümde küçük bir kırılma mevcuttur. Sarığın ön yüzü iç başlığın alt kısmı görünecek şekilde ters U biçiminde sarılmıştır. Sarığın içi başlık ile birleştiği bölüm sağdan sola eğimli bir şekil almıştır. Gövde bölümü on altı satır ta'lik yazı ile hakkedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Şahidenin ayak bölümü her iki yandan pahlanarak zemine oturtulmuştur. Süsleme mevcut değildir. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No : 217(sol hazire 168)

İnceleme Tarihi : 01.09.2021

Kimliği : Kethüdây-ı Sadr-ı Âlî Esbâkî İbrahim Nesim Efendi

Mühürdârı Hâcegân-ı Divân-ı Hümâyûn'dan Hasan

Efendi

Vefat Tarihi : 4 ? 1243 H./ 1827-1828 M.

Fotoğraf No : 217a, 217b, 217c

Ölçüleri : BŞ: 126,5×30,5×14 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer/ Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : Osmanlı Türkçesi/ Sülüs

Kitabe : (BŞ)

هُوَ الْبَاقِي\ كَتَّخْدَايَ صَدْرَ عَلِي\ اسْبَاقِ اِبْرَاهِيمِ نَسِيمِ افنديكَ\ مُهْرْدَارِي خَوَاجَكَ\ دِيوَانِ هُمَايُونَدَنْ\ مَرْحُومٍ وَ
مَغْفُورٍ لَهُ\ حَسَنِ افنديكَ\ رُوْحِيْچُونِ فَاتِحَه\ سَنَةِ ١٢٤٣ فِى ٤ ؟

BŞ: Hüve'l-Bâkî/ Kethüdayı Sadr-ı Âlî/ Esbâkî İbrahim Nesim Efendi'nin/ mühürdârı Hâcegân-ı/ Divân-ı Hümâyûn'dan/ merhûm ve mağfûrun lehû/ Hasan Efendi'nin ruhîcün fâtiha/ 4 ? sene 1243

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; başlıklı ve dikdörtgen prizma formundadır. Serpuş olarak iç başlığı çubuklu, yatay ince şeritlerle oluşturulmuş kısa sarıklı kavuk kullanılmıştır. Kâtibî kavuğa benzemekte olup sarık bölümü farklıdır. Serpuşun ortasından soldan sağ yukarıya çapraz şekilde tüye benzer bir sorguç yerleştirilmiştir. İç başlığın ve sarığın birleştiği sağ bölümde ise yatay formda üzeri küçük baklava dilimleri ile bezenmiş ikinci bir sorguç bulunmaktadır. Gövde bölümü dokuz satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Şahidenin tarih bölümünün bir kısmı zeminde var olan dikdörtgen prizma taşla birleştirilmiş olduğu için hangi ayda vefat ettiği okunamamıştır. Süsleme mevcut değildir. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No : 218(sol hazire 169)

İnceleme Tarihi : 01.09.2021

Kimliği	: -
Vefat Tarihi	: -
Fotoğraf No	: 218
Ölçüleri	: AŞ: 114,5×35×6,5 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer/ Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: -
Kitabe	: -

Genel Özellikler ve Süsleme: Ayak şahide; dikdörtgen prizma formunda olup ayaktan başa doğru genişlemiş ve üçgen tepelik ile nihayete ermiştir. Gövde bölümü hurma ağacı motifi ile bezenmiş olup dallarından her iki yana hurma salkımları uzanmaktadır. Ağacın kök bölümünden her iki yana nebati kıvrımlar uzanmaktadır. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No	: 219(sol hazire 170)
İnceleme Tarihi	: 01.09.2021
Kimliği	: Üsküdar Kadısı Kastamonulu Kutbu's-Seyyid Mehmed Reşid Efendi
Vefat Tarihi	: 22 Şaban 1227 H./ 31 Ağustos 1812 M.
Fotoğraf No	: 219a, 219b, 219c
Ölçüleri	: BŞ: 172,5×40×12,5 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer/ Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi/ Ta'lik
Kitabe	: (BŞ)

هو الخلاق الباقي\ موالئ عظامدن\ سابقا اسكدار\ قاضي سي مرحوم و مغفور المحتاج الى\ رحمت ربه المجيدا\
قسطمونيلي قطب\ السيد محمد رشيد\ افندي روحچون الفاتحه\ سنه ١٢٢٧ في ٢٢ ش

BŞ: Hüve'l-Hallâku'l-Bâkî/ Mevâli-i 'izâmdan/Sâbıkâ Üsküdar/ Kadısı merhûm ve mağfûr el-muhtâc ilâ/ rahmeti Rabbihi'l-Mecîd/ Kastamonulu Kutbu's/Seyyid Mehmed Reşid/ Efendi rûhîçûn el-fâtiha/ 22 Şa'ban sene 1227

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; başlıklı ve dikdörtgen prizma formundadır. Başlık olarak örfî sarık kullanılmıştır. İç başlık serpuşun cüz'i bir bölümü arka yüzünden görünmekte olup dilimlidir. Sarık bölümünün etrafı çapraz şekilde kalın şeritlerle bezenmiştir. Örfî sarık kırılmış olup tekrardan birleştirilmiştir. Gövde bölümü on satır ta'lik yazı ile hakkedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Serlevha bölümünün üst tarafı merkeze yelpaze şeklinde açılmış bitkisel motif ile bezenmiş, merkezdeki motifin her iki yanını simetrik gibi görünen nebati motiflerle süslenmiştir. Şahidenin sağ ve sol baştan ayağa her iki yanını kıvrımlı dallarla süslenmiş olup aralarına papatya ve küpe çiçekleri yerleştirilmiştir. Sağ ve sol kenarlarda büyük oranda kırılmalar gerçekleşmiş olup yazı alanını pek etkilememiştir. Şahidenin ayak bölümü her iki yandan pahlanarak zemine oturtulmuştur. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No : 220 (sol hazire 171)

İnceleme Tarihi : 01.09.2021

Kimliği : Rütbe-i Saniye Ashabından Teşrifat-ı Hümayun'dan

İzzet Efendi'nin kerîmesî Hâcegan-ı Divan-ı

Hümayun'dan meclis-i maliyye ketebesini Hüseyin Hüsna

Bey'in Halîlesi Fatımâtü'z-Zehrâ Hanım

Vefat Tarihi : 13 Ramazan 1273 H./ 7 Mayıs 1857 M.

Fotoğraf No : 220a, 220b, 220c

Ölçüleri : BŞ: 121×28×12 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer/ Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : Osmanlı Türkçesi/ Ta'lik

Kitabe : (BŞ)

هو الخلاق الباقي\ رتبة ثاني اصحابندن تشریفات\ همايون ملازم اولی الحاج\ عزت افنديك كريمه سي\ وخواجكان
ديواندن\ مجلس ماليه كتبه سندن حسين\ حسنى بك حليله\ محترمه سي\ مرحومه و مغفور لها فاطمة الزهراء\
خانمك روح شريفه سيچون\ رضاء لله تعالى فاتحه\ سنه ۱۲۷۳ في ۱۳ ن

BŞ: Hüve'l-Hallâku'l-Bâkî/ Rütbe-i Sâni Ashâbı'ndan Teşrifât-ı/ Hümâyûn mülâzım-ı evvelî el-Hâc/ 'İzzet Efendi'nin kerîmesî/ Hâcegân-ı Divân-ı Hümayun'dan/ Meclis-i Mâliyye ketebesinden Hüseyin/ Hüsnâ Bey'in halîle-i muhteremesi/ merhûme ve mağfûrun lehâ Fatımâtü'z-Zehrâ/ Hanım'ın ruhi Şerîfesîcün/ rızâen lillâhi teâlâ fâtiha/ 13 Ramazan sene 1273

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; başlıklı ve dikdörtgen prizma formundadır. Başlık olarak hotoz kullanılmıştır. Hotoz başlığın tepe bölümü çapları giderek küçülen dairevi halkaların üst üste gelmesi ile oluşmuştur. Hotoz başlığın hemen alt bölümünde yarım daire formunda çıkıntı bulunmaktadır. Gövde bölümünün yazı alanı içe girintili etrafı kıvrımlı bir panodan oluşmaktadır. Panonun içi sağdan sol yukarıya mail on bir satır ta'lik yazı ile hakkedilmiştir. Satır araları düz silmelerle ayrılmıştır. Şahidenin gövde bölümünün baş ve ayak kısmı kurdele motifi ile bezenmiştir. Baş kısmın merkezinde kullanılan kurdele motifinin her iki yanını papatya motifleri ile bezenmiştir. Şahidenin ayak bölümü her iki yandan pahlanarak zemine oturtulmuştur. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No : 221 (sol hazire 172)

İnceleme Tarihi : 01.09.2021

Kimliği : -

Vefat Tarihi : -

Fotoğraf No : 221a, 221b

Ölçüleri : Ş: 188 cm Ç: 108 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer

Yazı Dili ve Türü : -

Kitabe : -

Genel Özellikler ve Süsleme: Ayak şahide; üstüvani formda olup ayaktan başa doğru genişlemektedir. Tepesi konik biçiminde nihayete ermiştir. Gövdesinde yazı yahut süsleme kullanılmamıştır. Sade bir şahidedir.

Katalog No : 222(sol hazire 173)

İnceleme Tarihi : 01.09.2021

Kimliği : -

Vefat Tarihi : -

Fotoğraf No : 222a, 222b

Ölçüleri : AŞ: 54×25×11 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer

Yazı Dili ve Türü : -

Kitabe : -

Genel Özellikler ve Süsleme: Ayak şahide; dikdörtgen prizma formunda olup tepe bölümü basık kemer ile nihayete ermiştir. Şahidenin gövdesinde yazı veya süsleme bulunmamaktadır. Sade bir taştır. Ayak bölümü her iki yandan pahlanıp zemine oturtulmuştur. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No : 223 (sol hazire 174)

İnceleme Tarihi : 01.09.2021

Kimliği : Molla Hasan

Vefat Tarihi	: 14 Zi'l-ka'de 1227 H./ 19 Kasım 1812 M.
Fotoğraf No	: 223a, 223b
Ölçüleri	: BŞ: 81×22,5×9 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer/ Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi/ Sülüs
Kitabe	: (BŞ)

هو الباقي مرحوم و معصوم ملا حسنك. وحيچون رضاء لله تعالى الفاتحة سنة ١٢٢٧ في ١٤ ذا

BŞ: Hüve'l-Bâkî/ Merhûm ve ma'sum/ Molla Hasan'ın/ (ru)hiçün rızâen lillâhi/ teale'l-fâtîha/ 14 Zi'l-ka'de sene 1227

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; başlıklı ve dikdörtgen prizma formundadır. Serpuş olarak çubuklu(dikey dilimli) iç başlıklı, kısa sarıklı kâtibî kavuk kullanılmıştır. İç başlığın büyük bölümü görülmektedir. Sarığın ön yüzü iç başlığın alt kısmı görünecek şekilde ters U biçiminde sarılmıştır. Gövde bölümü altı satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Şahidenin sağ ve sol kenarı tahrip olmakla birlikte sağ kenarında kırılma mevcut olup satırların baş harfleri bu kırılmadan etkilenmiştir. Süsleme mevcut değildir. Ayak bölümü her iki yandan pahlanıp zemine oturtulmuştur. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No	: 224 (sol hazire 175)
İnceleme Tarihi	: 01.09.2021
Kimliği	: Sâbıkâ Mısır valisi el-Hâc Ebu Bekir Paşa biraderi el-Hâc Seyyid Mehmed Ağa'nın mahtûmu Seyyid Ahmet Efendi
Vefat Tarihi	: 23 Rebiu'l-ahir 1218 H./ 11 Ağustos 1803 M.
Fotoğraf No	: 224a, 224b

Ölçüleri : BŞ: 81×23,5×10,5 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer/ Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : Osmanlı Türkçesi/ Sülüs

Kitabe : (BŞ)

هوالباقى\ طفل ايكن حيفا ايرشدى وعدسى\ اغلدى قان اته سيله انه سى\ سابقا مصر واليسى الحاج ابو بكر\ باشانك
برادرى الحاج سيّد\ محمّد اغانك مختومى مرحوم\ و مغفور له سيّد احمد\ افنديك روحنه فاتحه\ سنه ١٢١٨ ٢٣ ر

BŞ: Hüve'l-Bâkî/ Tıfl iken hayfa erişti va'desi/ ağladı kan atasıyla anası/ Sâbıkâ Mısır
Valisi el-Hâc Ebu Bekir/ Paşa'nın biraderi el-Hâc Seyyid/ Mehmed Ağa'nın mahtûmu
merhûm/ ve mağfûrun lehû Seyyid Ahmet/ Efendi'nin rûhuna fâtiha/ 23 Rebiu'l-ahir
sene 1218

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; başlıklı ve dikdörtgen prizma formundadır. Serpuş olarak çubuklu(dikey dilimli) iç başlıklı, kısa sarıklı kâtibî kavuk kullanılmıştır. İç başlığın büyük bölümü görülmektedir. Sarığın ön yüzü iç başlığın alt kısmı görünecek şekilde ters U biçiminde sarılmıştır. İç başlık ile sarığın birleştiği bölümün sol kenarına sorguç yerleştirilmiştir. Şahidenin gövde bölümü dokuz satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Satırların araları düz silmelerle ayrılmıştır. Süsleme mevcut değildir. Ayak bölümü her iki yandan pahlanıp zemine oturtulmuştur. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No : 225 (sol hazire 176)

İnceleme Tarihi : 01.09.2021

Kimliği : Konevî İsmail

Vefat Tarihi : 1249 H./ 1833-1834 M.

Fotoğraf No : 225a, 225b, 225c

Ölçüleri : BŞ: 70×25×11,5 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer/ Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : Osmanlı Türkçesi/ Sülüs

Kitabe : (BŞ)

الباقي\ قنوی مرحوم\ و مغفور اسماعيل\ روحنه فاتحه\ سنه ١٢٤٩

BŞ: El-Bâkî/ Konevî merhûm/ ve mağfûr İsmail/ rûhuna fâtiha/ sene 1249

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; başlıklı ve dikdörtgen prizma formundadır. Başlık olarak destarı iç başlığa kalın şeritler halinde yatay olarak sarılmış bir sarık türü kullanılmıştır. Başlığın ön tarafından ise çapraz eğimli kalın bir şerit geçmektedir. İç başlığın tepe bölümü görülmektedir. Gövde bölümü beş satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Süsleme mevcut değildir. Ayak bölümü her iki yandan pahlanıp zemine oturtulmuştur. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No : 226 (sol hazire 177)

İnceleme Tarihi : 01.09.2021

Kimliği : Harem Kethüdâsı Seyyid Ahmed Ağa kerîmesî Şerîfe
Naime

Vefat Tarihi : 15 Receb 1220 H./ 14 Mayıs 1786 M.

Fotoğraf No : 226a, 226b

Ölçüleri : BŞ: 47,5×17×8 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer/ Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : Osmanlı Türkçesi/ Sülüs

Kitabe : (BŞ)

حرم كتخداسى سيّد\ احمد اغانك كريمه سي\ مرحومه جنت مكان\ شريفه نعيمه روحنه\ فاتحه سنه ١٢٢٠ ١٥ ب

BŞ: Harem Kethüdâsı Seyyid/ Ahmed Ağa'nın kerîmesî/ merhûme cennet mekân/
Şerîfe Naime rûhuna/ fâtiha 15 Recep sene 1220

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; başlıklı ve dikdörtgen prizma formundadır. Başlık olarak hotoz başlık kullanılmıştır. Hotozun tepe bölümü düz olup başlığın alt kısmında yarım daire formunda çıkıntı bulunmaktadır. Gövde bölümü beş satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Serlevha bölümü bulunmamaktadır. Süsleme mevcut değildir. Ayak bölümü her iki yandan pahlanıp zemine oturtulmuştur. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No : 227 (sol hazire 178)

İnceleme Tarihi : 01.09.2021

Kimliği : -

Vefat Tarihi : -

Fotoğraf No : 227a, 227b

Ölçüleri : AŞ: 122,5×31,5×8 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer

Yazı Dili ve Türü : -

Kitabe : -

Genel Özellikler ve Süsleme: Ayak şahide; dikdörtgen prizma formunda, ayaktan başa doğru genişlemekte olup üçgen bir tepelik ile nihayete ermektedir. Gövde bölümünde yazı ve süsleme bulunmamaktadır. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No : 228 (sol hazire 179)

İnceleme Tarihi : 01.09.2021

Kimliği : Mahbube Hâtûn

Vefat Tarihi : 1191 H./ 1784-1785 M.

Fotoğraf No : 228a, 228b

Ölçüleri	: BŞ: 117×32×13 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer/ Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi/ Sülüs
Kitabe	: (BŞ)

مرحومه و مغفوره | محبوبه حاتون | روحنه فاتحه | ۱۱۹۹

BŞ: Merhûme ve mağfûre/ Mahbube Hâtûn/ rûhuna fâtiha/ 1199

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; dikdörtgen prizma formunda, ayaktan başa doğru genişlemekte ve üçgen tepelik ile nihayete ermektedir. Gövde bölümü dört satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Serlevha bölümü bulunmamaktadır. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Şahide zamanla tahrip olmuştur. Bu tahribat yazıyı kısmen etkilemiştir. Süsleme mevcut değildir. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No	: 229 (sol hazire 180)
İnceleme Tarihi	: 01.09.2021
Kimliği	: Valide Sultan Teberdârı Halîl Ağa oğlu Mehmed Ağa
Vefat Tarihi	: 1216 H./ 1801-1802 M.
Fotoğraf No	: 229a, 229b
Ölçüleri	: BŞ: 62,5×19×9 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer/ Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi/ Sülüs
Kitabe	: (BŞ)

والیده سلطان | تبردارلرندن | حلیل اغانک اوغلی | مرحوم محمد اغا | روحنه فاتحه سنه ۱۲۱۶

BŞ: Valide Sultan/ Teberdârlarından/ Halîl Ağa'nın oğlu/ merhûm Mehmed Ağa/ rûhuna fâtiha sene 1216

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; başlıklı ve dikdörtgen prizma formundadır. Serpuş olarak çubuklu(dikey dilimli) iç başlıklı, kısa sarıklı kâtibî kavuk kullanılmıştır. İç başlığın büyük bölümü görülmektedir. Sarığın ön yüzü iç başlığın alt kısmı görünecek şekilde ters U biçiminde sarılmıştır. Gövde bölümü beş satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Serlevha bölümü mevcut değildir. Satır araları düz silmelerle ayrılmıştır. Süsleme mevcut değildir. Ayak bölümü her iki yandan pahlanıp zemine oturtulmuştur. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No : 230(sol hazire 181)

İnceleme Tarihi : 01.09.2021

Kimliği : Ahmed Raşid

Vefat Tarihi : 1212 H./ 1797-1798 M.

Fotoğraf No : 230a, 230b

Ölçüleri : BŞ: 59,5 ×17,5×10 cm

Malzeme ve Teknik : Mermer/ Alçak Kabartma

Yazı Dili ve Türü : Osmanlı Türkçesi/ Sülüs

Kitabe : (BŞ)

هوالباقى دنياسنه طويمبيان مرحوم و معصوم احمد راشد روحنه فاتحه سنه ١٢١٢

BŞ: Hüve'l-Bâkî/ Dünyasına doymayan/ merhûm ve ma'sûm/ Ahmed Raşid rûhuna/ fâtiha sene 1212

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; başlıklı ve dikdörtgen prizma formundadır. Serpuş olarak çubuklu(dikey dilimli) iç başlıklı, kısa sarıklı kâtibî kavuk kullanılmıştır. İç başlığın büyük bölümü görülmektedir. Sarığın ön yüzü iç başlığın alt kısmı görünecek şekilde ters U biçiminde sarılmıştır. Gövde bölümü beş satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Satır araları düz silmelerle ayrılmıştır. Süsleme mevcut değildir. Ayak bölümü her iki yandan pahlanıp zemine oturtulmuştur. Şahide, restorasyonda caminin

sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

Katalog No	: 231(sol hazire 182)
İnceleme Tarihi	: 01.09.2021
Kimliği	: Abdullah Ağazâde tarikatı şeyhlerinden Halîl Efendi
Vefat Tarihi	: 1254 H./ 1838-1839 M.
Fotoğraf No	: 231a, 231b
Ölçüleri	: BŞ: 62×26×10,5 cm
Malzeme ve Teknik	: Mermer/ Alçak Kabartma
Yazı Dili ve Türü	: Osmanlı Türkçesi/ Sülüs
Kitabe	: (BŞ)

... عبدالله اغزاده\ طريقت شيخلرندن مرحوم\ و مغفور خليل أفنديك\ روحچون الفاتحه سنه ١٢٥٤

BŞ: ...(kırık)/ Abdullah Ağazâde/ tarikat şeyhlerinden merhûm/ ve mağfûr Halîl Efendi'nin/ rûhîcûn el- fâtiha sene 1254

Genel Özellikler ve Süsleme: Baş şahide; dikdörtgen prizma formunda olup baş bölümü kırık olup nihayete eriş şekli bilinmemektedir. Gövde bölümü günümüze ulaşan kısmı ile dört satır sülüs yazı ile hakkedilmiştir. Satırların arası düz silmelerle ayrılmıştır. Süsleme mevcut değildir. Ayak bölümü her iki yandan pahlanıp zemine oturtulmuştur. Şahide, restorasyonda caminin sol haziresindeki çoğu taşlarda olduğu gibi dikdörtgen prizma mermer bir taş üzerine oturtulmuştur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MEZAR ve ŞAHİDELERİN FORM, YAZI ve BEZEME BAKIMINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

I.HAZİRENİN FORM BAKIMINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

İstanbul'un Fatih ilçesinde Şehzade Cami kurbunda yer alan Burmalı Mescid Haziresi'nde bulunan mezarlar H.961-1280, M.1554-1863, asır olarak XVI-XIX. yüzyıllara tekabül etmektedir. Yapılan çalışmalar sonucu hazirenin mezar taşı tipolojileri aşağıdaki gibi tasnif edilmiştir:

A. Pehleli Mezarlar

Pehle; taş sandukalı mezarların yanlarını teşkil eden⁷⁶ veya baş ve ayak şahideleri birbirine bağlayıp mezara tekne görünümünü sağlayan, bazen mezarda yekpare olarak da görülen, üzeri çeşitli tezyinat ile bezenmiş dikdörtgen prizma uzun yassı taşlara denir. Mezar taşları pehle taşları ile birleşmesi için sağ ve sol her iki yandan genişletilmiştir. Şahide ve pehleler birbirine karşılıklı olarak içten görünmeyecek şekilde yahut da dıştan gözle görülür bir bağlantı demiri ile birbirine bağlanmıştır (Kat. No 24,109). Burmalı Mescid Haziresi'nde bu formda altı adet mezar bulunmakta olup üç tanesi teknesi ile günümüze ulaşmıştır. Diğer üç adet mezarın günümüze sadece ayak şahideli bölümleri ulaşmış olup bu şahidelerde restore ile hazireye eklenmiş mermer blokların üzerine yerleştirilmiştir (Kat. No 14, 24, 103, 109, 167, 206).

1.Tekneli kapaksız şahideli mezarlar

Burmalı Mescid Haziresi'nde mevcut olan üç adet pehleli mezarın formları tekneli kapaksız ve şahideli mezarlardır. Bu mezarlardan ilki 14 numaralı mezardır. Baş ve ayak şahide mevcut olmayıp üzeri açıktır. Süsleme kullanılmamıştır. 24 numaralı ikinci mezar vefatı H.1181 M.1767-1768 tarihli Yeğen Halîl Ağa'nın oğlu Mehmed Sadık Ağa'ya aittir. Mezarın baş şahidesi mevcut olup ayak şahide günümüze ulaşmamıştır. Ayak şahidenin yerine kısa, dikdörtgen prizma mermer bir taş oturtulmuştur. Baş şahidenin dış, iç ve sağ yan yüzü düz silmelerle ayrılmış yazılarla bezenmiştir. Şahidenin boyun bölümü mevcut olup başlığı ise günümüze ulaşmamıştır. Tekne ayak şahidenin bulunduğu bölüm hariç her yüzü realist üslupta çiçek ve rozetleriyle bezenmiştir. Üstü açık olan tekne kapak taşına oturtulmuştur. Bu formdaki ikinci mezar 109 numaralı mezar olup H.961 M.1554-1555 tarihli mescidin banisi Emîn Nûreddin Osman Efendi'nindir. Emîn Nûreddin Efendi'nin mezarı başlıklı, kapaksız, teknelidir.

⁷⁶ Arseven, "Pehle", 4/1599.

Tekne iki adet oturtmalığa oturtulmuş olup süsleme kullanılmamıştır. Ayak şahide çokgen formda olup dış yüzü bezenmiştir. Başlık olarak burmalı sarık kullanılmıştır. Hazirede bulunan 103, 167, 206 olarak numaralandırılan mezarlardan geriye sadece ayak şahideler ve şahide ile yekpare, yan pehlelerle birleştirilmek üzere genişletilip süsleme için oluşturulmuş tekne bölümü mevcuttur.

B. Kapak Taşlı Mezarlar

Osmanlı mezarlarının temel öğeleri baş ve ayak taşları bazı örneklerde kapak taşı üzerine dikilmiş, bazı örneklerde ise kapak taşının üzerine ayrı ayrı dikilmemiş, tıpkı bir lahit gibi mezarı örten taşların üzerine bir bütünlük oluşturacak biçimde yerleştirilmiştir. Yapımı oldukça zor olan bu ikinci tür mezarlar daha çok varlıklı kişilere ait olup⁷⁷ haziremizde bulunmamaktadır. Bu tipolojideki mezarların erken dönemde örneğine ender rastlansa da⁷⁸, Osmanlı'nın ilerleyen dönemlerinde örneğini bolca görmek mümkündür. Sadece kapak taşı kullanarak oluşturulmuş nevideki mezar formundan ise haziremizde mevcuttur. Mezarın üstü yekpare blok mermer ile örtülmüş olup kapağın ortasına çeşitli formlarda toprağın su alması veya çiçek yetiştirilmek üzere küçük açıklıklar bırakılmıştır. Kapak taşının üzerinde baş ve ayak şahidelerinin oturtulduğu yuvalar mevcuttur. Bazılarında ise çeşitli biçimlerde suluk oyukları kullanılarak yüzey hareketlendirilmiştir. Hazirede var olan 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 143,144, 154, 155, 175, 176, 177 numaralı 36 adet mezarda kapak taşı kullanılmıştır. Bu mezarların bazılarının şahideleri günümüze ulaşmış olup bir kısmında ise sadece kapak taşı mevcuttur.

1.Şahideli-şahidesiz kapak taşlı mezarlar

Osmanlı'nın Klasik ve sonraki dönemlerinde bolca görülen kapak taşı kullanılarak oluşturulan mezar formundan haziremizde 29 adet bulunmaktadır. Bunlardan numaralandırmamıza göre Kat.no; 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31 ve 177 numaralı mezarlar şahideli ve kapak taşlıdır. Bu mezarlardan 6, 10, 12, 15-16, 27, 177 numaralı mezarların yalnızca baş şahidesi mevcut olup 7 numaralı mezarın ise ayak şahidesi mevcuttur. Kat.no; 11, 143, 144, 154, 155, 175, 176 numaralı mezarların ise sadece kapak taşı mevcuttur. Bazı

⁷⁷Laqueur, *Hüve'l-Bâkî (İstanbul'da Osmanlı Mezarlıkları ve Mezar Taşları)*, 131-132.

⁷⁸Gülgen, *Osmanlı Mezar Taşlarının Bursa ve Civarındaki Örnekleri*, 156.

mezarların kapak taşlarında ise çeşitli formlarda suluklar mevcuttur (Ekler II, fotoğraf 17, 18, 28-29). Kapak taşlarının biçimleri de farklılık göstermektedir (Ekler II, fotoğraf 1, 2, 3, 5, 176, 177). Çiçek yetiştirmek ve toprağın su alması için kapakların ortasında bulunan açıklıklarda beyzi, beyzi-kaşlı , dikdörtgenimsi ve dikdörtgen-kaşlı olup farklı formlardadır (Ekler II, fotoğraf 1, 2, 3, 4, 19, 27). Kapak taşlı mezarların tarihi aralığı H.1151-1280 - M.1743-1863 yıllarına, asır olarak XVIII-XIX.yy ikinci yarısına tekabül etmektedir.

C. Çerçevesiz Mezarlar

Mezarın üzerinde genellikle her bir kenarı tek parça blok taştan oluşan dikdörtgen bir çerçeve şeklindedir. Az da olsa tek parça taştan oyulduğu örneklerde mevcuttur. İçleri topraklı olup yükseklikleri 15-20 cm civarındadır. Bu tip Osmanlı Devleti'nin sonuna kadar yaygınlığını sürdürmüştür.⁷⁹ Burmalı Mescid Haziresi'nde bu mezar tipinden 1 adet bulunmaktadır. Yüksekliği 21 cm olup her bir kenarı için 4 parça dikdörtgen prizma mermer blok kullanılmıştır. Taşlar birbirine bağlantı demiri ile tutturulmuştur. Mezarın içi toprakla doludur. Yazı ve süs bulunmamaktadır (Kat. No 56).

D. Mezar Taşları

Osmanlı Devleti, kuruluşunun sancılı süreçlerini geride bıraktıktan sonra beylikten devlete geçişi ve kurumsallaşması, refah seviyesinin artmasını sağlamıştır. Devletin ekonomik, siyasi, sosyal olarak refah bulması kendini somut olarak mimaride göstermiştir. Bu bağlamda Osmanlı mezar taşları da devri her yönden anlayabilmek adına bizlere dini, sosyal, ekonomik, siyasi, demografik, sanatsal vd. birçok açıdan çok değerli bilgiler sunmaktadır. Kuruluşunda geleneği devam ettirir iken, klasik denilen refahın arttığı dönemde özgün orijinal formlar ortaya konulmuş, duraklama, gerileme ve son zamanların olduğu yani devletin siyasi, ekonomik, toprak kayıplarının olduğu dönemde var olan sıkıntılar, etkileşimler, mimariye dolayısı ile de mezar taşlarına yansımış, son dönemlerde batılı üslupların etkisinde realist üslupta bezemelerinde çokça görüldüğü farklı formlar ortaya konmuştur. Mezarların temel elemanları baş ve ayak şahideler yukarıda zikredilen sebeplerin etkisi ile farklı bir hüviyet kazanmıştır. Burmalı Mescid Haziresi'ndeki mezar taşları formları aşağıdaki şekildedir:

⁷⁹Halit Çal, “ Türklerde Mezar ve Mezar Taşları”, *T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı: Aile Yazıları*/ 8 (Aralık 2015), 303.

1.Dikey dikdörtgen prizma formlu mezar taşları

Hazirede bulunan mezar taşlarının geneli dikey dikdörtgen prizma formunda olup aşağıdaki gibi farklılıklar barındırmaktadır.

a. Başlıklı mezar taşları

Her devlette olduğu üzere Osmanlı Devleti'nde de kıyafetler sosyal, ekonomik, politik, dini anlamlar ihtiva eden, belli kuralları olan bir unsurdur.⁸⁰ Eski zamanlardan beri kişinin toplum içerisindeki yerini gösteren, hayatı hakkında bilgi veren giyisilerden biri ise mezar taşlarında da kendini göstermiş olan börk-başlık-serpuştur. *Başlık-serpuş*; çeşitli malzemelerden farklı form, nişan ve renklerle imal edilmiş kişinin statüsünü, dinini, ekonomik durumunu da gösteren başa giyilen bir giysidir. Türk başlıkları ise *börk* kelimesiyle ifade edilmiştir. İslam öncesi börk, İslam sonrası çok çeşitli türleriyle serpuş kelimesi kullanılmamıştır. Ölüm sonrası mezartaşına konacak serpuş için de kurallar belirlenmiştir. ‘*Neçe baş bedüse, bedük börk kedür.*’ Baş ne kadar büyükse o kadar büyük başlık giyer. Yani üst makamlardaki kişilerin başlıkları buldukları makamın yüceliğine bağlı olarak büyük olur. Alt makamlardaki kişilerin başlıkları bunlara nispetle küçük olur. Osmanlılar vefatlarından sonra devlet ricali ile askeri zümre mensuplarının mezar taşlarında serpuş olarak o kişinin ölürken bulunduğu mevkinin serpuşu değil hayatta eriştiği en üst rütbe ne ise o makamın serpuşunu vazetmişlerdir.⁸¹

Burmali Mescid Haziresi'nde yer alan 110 adet başlıklı şahidelerin ayrımını yaparken kavuk, sarık, tarikat tacı, fes ve kadın başlıkları olmak üzere genel sınıflama yapılmıştır. Bu genel başlıklar kendi içinde isimlendirilmiştir.

(1)Kavuklar

Haziremizde bulunan kavuklar aşağıdaki şekildedir:

Hazirede katalog 4, 9, 10, 13, 17, 18, 19, 23, 31, 41, 42, 51, 59, 61, 62, 64, 69, 71, 72, 73, 76, 79, 82, 87, 95, 98, 99, 101, 110, 111, 115, 129, 130, 137, 150, 151, 162, 165, 169, 171, 178, 183, 189,192, 198, 205, 207, 208, 210, 211, 212, 216, 217, 223, 224,

⁸⁰Betül İpşirli Argıt, ‘‘Osmanlı İstanbulu’nda Giyim Kuşam’’, *Antik Çağ’dan XXI. yüzyıla Büyük İstanbul Tarihi: Toplum.* ed. Coşkun Yılmaz, bölüm ed. Arif Bilgin. (İstanbul: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür A.Ş, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırmaları Merkezi: İSAM, 2015) IV/ 230.

⁸¹ İşli, *Osmanlı Serpuşları*, 14-16,50.

229, 230 numaralı 59 adet başlık kavukludur. Bu kavukların 41 tanesi *kâtibî* olarak isimlendirilen başlıktır (Kat no. 4, 9, 18, 23, 31, 41, 42, 61, 62, 64, 69, 73, 76, 79, 82, 87, 95, 99, 101, 110, 115, 129, 130, 137, 150, 162, 169, 171, 189, 192, 198, 207, 208, 210, 211, 216, 217, 223, 224, 229, 230). Osmanlı mezarlıklarında en çok rastlanan başlık türüdür. Kâtib olanlara ait bir serpuş olması iddiası bir dereceye kabul edilebilir. Okuma ve yazma bilerek bir memuriyete girmişlere tahsisli bir kavuk olduğu söylenebilir.⁸² Bu kavuk türü, dikey dilimli iç başlığın etrafına sarılan destardan meydana gelmiştir. Destar bölümünün sarılışı da kâtibî kavuklarda farklılıklar arz etmekte olup bazı kavuklarda iç başlık ile destarın(sarı) birleştiği orta bölümden kuşakla çevrelenmiş serpuşlarda mevcuttur (Kat. No 23, 110) Başlıkların bazılarında sarıkların aralarında tüye benzer kılçıklı, sorguçlar görülmektedir (Kat. No 18, 23, 64, 69, 129, 211, 217, 223, 224).

Bu başlıkların meslek grupları şu şekildedir: *Kethüda* (Kat. No 64, 115, 216), *tâcir* (Kat. No 69), *kahvecibaşı* (Kat. No 79), *serrac* (Kat. No 82), *Teberdâr* (Kat. No 99), *evkaf Câbîsî* (Kat. No 162), *vekil-i harç* (Kat. No 208), *doksanbeş cemaatin odabaşısı* (Kat. No 211), *mühürdar* (Kat. No 217). Diğer şahidelerde meslek bilgisi açık olarak yer almayıp vefat eden kişiye dair seyyid (Kat. No 31, 41, 42, 62, 73, 82, 130, 169, 189, 207, 211, 224), seyyid molla (Kat. No 210), molla (Kat. No 223) hâcî (Kat.No 87) ünvanları yer almaktadır. Kâtibî başlıklar arasında 217 numaralı başlık içlerinden en farklı olup Hâcegân-ı Divân-ı Hümâyûn'dan mühürdar Hasan Efendi'ye aittir.

Haziredeki kâtibî kavukların en eskisi 10 numaralı şahide olup 1737-1738 tarihlidir. En geç tarihli kâtibî kavuk ise 198 numaralı şahide olup 25 Şubat 1830 tarihlidir.

Hazirede bulunan diğer kavuk türü *paşalı* dediğimiz serpuştur. Paşalı kavuklar iç başlıkları dikiş sanatının farklı örneklerinin sergilendiği alan olup üzerine sarılan destar ise yanlara doğru taşkındır. Esasen göze çok çarpıcı bir kavuk stilidir. Paşalı kavuğun başa geçirilen kısmı değişik şekil ve renklerde farklı kumaşlardan yapılır. Şahideler beyaz mermerden hakkedildikleri için başlıkların renklerini mezar taşlarından takip etmek mümkün değildir. Umumi olarak kullanılan bir kavuk olduğu için belli bir sınıfa

⁸² İşli, *Osmanlı Serpuşları*, 115.

ait değildir.⁸³ Haziremizde 10 adet şahide paşalı olup bulunan kavukların iç başlıkları baklava dilimli, dikey dilimli, dikey kısa dikişlidir (Kat. No 10, 28, 51, 59, 71, 111, 165, 178, 205, 212). Yalnız katalog 178 numaralı şahidenin mesleği *silahdar* olarak belirtilmiştir. Ölen kişilerin ünvanlarının geçtiği şahideler ise şöyledir: 28 ve 51 numaralı şahidelerde *efendi*; 59, 71, 111 numaralı şahidelerde *ağa*; 165 numaralı şahide de *dayı*; 205 numaralı şahide de ise *seyyid* olduğu bilgisi yer almaktadır. Hazirede bulunan paşalı kavuklu şahidelerin tarihleri 1737- 1778 tarihleri arasındadır. 18.yüzyılda sıklıkla kullanıldığı gözlemlenmiştir.

Çocuk mezarlarının boyları günümüzdeki gibi küçüktür. Haziremizde bulunan kâtibî ve paşalı kavukların bir kısmının sarık - boyun bölümünde çiçek yahut yarım daire şeklinde nişanlar bulunmaktadır (kat.no 4, 9, 10, 28, 129, 137, 150, 212). Şahidelerin metinlerine bakıldığında ise *civân*(Kat. No 4), *nev civân*(Kat. No 137,212), *gençliğine doymayan* (Kat. No 150) ifadeleri yer almaktadır. Metinlerdeki ifadelerden ve şahidelerin boylarından bu sembollerin mevtanın çocuk yahut genç yaşta öldüğü, adeta açmadan cennet bâğına giden kişiyi simgeler mahiyetinde konulduğu görülmektedir.

Hazirede yer alan bir diğer kavuk türü ise *nezkep* 'tir. Sivil halk tarafından kullanılan bir serpuş nevidir. İç başlığı yıldız şeklinde dikilerek bezenmiştir. Bu Osmanlı kavuk dikiş sanatının bir türüdür. Bu kavuğun alt kısmına, kişinin mensubiyeti doğrultusunda çeşitli türde destarlar sarılabilir.⁸⁴ Katalog 17, 19, 72, 98, 183 numaralı şahide başlıklarında *nezkep* kullanılmıştır.

Nezkebî kavuklu şahidelerin meslek bilgileri şöyledir: *Monla* (Kat. No 17), *kuzattan* (Kat. No 72), *Burmali Mescid mekteb hocası* (Kat. No 98), *seyyid monla* (Kat. No 183). Şahidelerin en eskisi 98 numaralı taş olup 1782 tarihlidir. En geç tarihli ise 72 numaralı şahide olup sene 1804'tür.

Hazirede bulunan diğer kavuk ise yeniçeri başlıklarından *çatal kalafattır*. Çatal kalafat; iç başlığı dikey dilimli olup sarık bölümü aşağıdan yukarıya hafif bombeli şekilde genişleyip üzeri düz bir şekilde nihayete ermektedir. Sarık; iç başlığın büyük bir bölümünü sarmış, sarılış biçiminden dolayı da kavuğun ön kısmında V şekilli bir

⁸³ İşli, *Osmanlı Sepuşları*, 104-105.

⁸⁴ İşli, *Osmanlı Serpuşları*, 150.

görünüm almıştır. Bu başlık türünü yeniçeri ağaları, üst düzey zabitleri, çorbacı, cebecibaşı, top arabacıbaşı gibi kapıkullarının kıt'a kumandanları takmışlardır.⁸⁵ Mescid haziresinde bulunan 13 numaralı şahidenin başlığı çatal kalafat olup Sâbıkâ Rikâb-ı Hümâyûnu Solakbaşlığından çıkma Mehmed Ağa'ya aittir. Yani padişahın korumalığını yapmış yeniçeri solakbaşlarından. Şahidenin tarihi 1750-1751'dir.

(2) Sarıklar

Hazirede bulunan katalog 52, 55, 75, 86, 109, 118, 119, 139, 177, 188, 219, 225 numaralı şahidelerde başlık olarak sarık kullanılmıştır.

52 numaralı sarık *kafesî* olarak adlandırılır. Bu sarık iki bölümden müteşekkildir. Alt bölümü kafes tarzında bezenmiş olup üst bölümü basık bir dilimli bir kubbeyi andırır formdadır. Başta Reisü'l- Küttablar olmak üzere bütün Kubbealtı ve maliye mensupları özellikle sefarethane görevlileri ve saray katipleri giyerdi. Yeniçerilerin maliyecileri de bu başlıktan giyerlerdi.⁸⁶ Bu başlıklar Hâcegân-ı Divân-ı Hümâyûn'un taktığı başlıklardır.⁸⁷ Haziremizdeki kafesi sarık da Hâcegân-ı Divân-ı Hümâyûn'dan Ebu Bekir Hıfzî Efendi'ye ait olup şahide 1783-1784 tarihlidir.

55 numaralı sarık *dardağan* formunda olup yeniçerilerin sıklıkla kullandığı serpuşlardandır. Bu başlık türü bir çok kez form değiştirmiştir. Haziremizdeki serpuş dikey dilimli sivrice bir iç başlığın etrafına çapraz dilimlerle sarılan sarıkla nihayete ermiştir. Şahide Hallac oğlu Şakir Mehmed Beşe'ye ait olup 1791-1792 tarihlidir. Mevtaya ait meslek belirtilmeyip *beşe* ünvanı kullanılmıştır.

119 ve 188 numaralı şahidelerin başlıkları da yeniçerilere ait olup *serdengeçti* olarak adlandırılır. Her iki başlığın formu da aynıdır. İç başlıkları dilimli olup üzerine muntazam bir şekilde sarılan sarık ise sağdan sola çapraz eğimlidir. Başlıkların sağ tarafı daha yukarda olup 119 numaralı sarıkta daha belirgindir. Serdengeçti ya da serdengeçen kavramı önceden akıncılar, daha sonra ise yeniçeriler içinden düşman içine dalan, kuşatma altındaki kaleye giren fedailer için kullanılırdı. En ön safta

⁸⁵ İşli, *Osmanlı Serpuşları*, 126.

⁸⁶ İşli, *Osmanlı Serpuşları*, 100.

⁸⁷ Laqueur, *Hüve'l-Bâkî*, 145.

çarşıtıklarından “ölüm eri” sıfatı da verilmiştir.⁸⁸ 119 numaralı şahide Kovacılar Kethüdâsı Lengerlî Mehmed Ağaya ait olup 1768-1769 tarihlidir. 188 numaralı şahide ise Elli Dokuz Bölüğün Odabaşısı Garip Nebi’ye ait olup 1800 tarihlidir.

139 numaralı *kuka* olarak adlandırılmakta olup⁸⁹ iri ve ihtişamlı bir sarıktır. Laqueur ise E-IV olarak gruplandırmıştır. Laqueur’un yaptığı çalışmada bu tür başlıkların hepsinde sosyal konumu hakkında bilgi verilmez iken aralarında yüksek mevkiden kişilerin mezarları (Piyale Paşa Cami baş müezzini, tabaklar loncası Kethüdâsı, bazı yeniçeri ağaları) bulunmakta olduğu bilgisi verilmektedir. ⁹⁰ Sarık enli şeritlerle çaprazlama sarılmış olup iç başlığı ise baklava dilimleri ile bezenmiş dikey dilimler kullanılmıştır. Şahide Babadağlı es-Seyyid Osman Efendi’ye ait olup meslek belirtilmeyip nereli olduğu ve kimlik bilgisi verilmiştir. 1776 olarak tarihlenmiştir.

75, 86, 109, 219 numaralı şahideler *ulemaya ait sarıklardır*. Meslek grupları ise şöyledir: *Burmali Mescid imamı Seyyid Hâfız Mehmed Efendi* (Kat. No 75), *Davud Ağa Mektebi Hocası hamele-i Kur’an Seyyid Hâfız Mahmûd Efendi* (Kat. No 86), *mescidin banisi Mısır kadısı Emîn Nûreddin Osman Efendi* (Kat. No 109), *Üsküdar Kadısı Kutbu’s-Seyyid Mehmed Reşid Efendi* (kat.no 219). En eski tarihli 1554 en geç tarihli ise 1848’dir.

75 numaralı şahidenin ulema sarığının iç başlığı dilimli ve az görülmekte olup sarık ise çapraz enli şeriflerle sarılmıştır. 86 numaralı şahide başlığı bombeli, tepesi görülen iç başlığın etrafına çapraz ince şeritlerle sarılmıştır. 109 numaralı şahide başlığı olarak *burmalı sarık* kullanılmış olup dilimli iç başlığın etrafına çapraz, iri ve kalın dilimlerle sarılmıştır. 219 numaralı şahide de ise *örfi sarık* kullanılmıştır. Başlık mevtanın makamına da işaret etmekte olup büyüktür. Örfi sarık bir kavuğun etrafına bürülmeksizin düz katlanarak birkaç kez dolanan kaliteli tülbentin tepede düğümlemesi suretiyle elde edilen yuvarlakça bir başlıktır. Şeyhülislam ve kadılar ile payeli müderrislerin taktıkları örfler en iri ve en muteber makam serpuşlarıdır. Osmanlı da ilmiye sınıfına ait renk beyazdır. “ *Beşikten mezara kadar ilim*” düsturu kundak

⁸⁸Abdülkadir Özcan, “Serdengeçti”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları 2009), 36/554.

⁸⁹İşli, *Osmanlı Serpuşları*, 132.

⁹¹Laqueur, *Hüve’l-Bâkî*, 148-149.

(beyazdır), kefen (beyazdır) ve lekesizlik (beyazlık) ifadeleri ile birleştirilerek bu renk seçilmiştir.⁹¹

118 ve 225 numaralı şahide başlıkları aynı formda olup iç başlığa kalın şeritler halinde yatay olarak sarılmış olup ön yüzünden de çapraz olarak kalın bir şeritle dolanarak nihayete erdirilmiştir. 118 numaralı şahidenin kimlik ve tarih bölümü kırık olduğundan kime ait olduğu bilinmemektedir. 225 numaralı şahide ise sadece nereli olduğu bilgisi verilmiştir. Meslek bilgisine rastlanmamıştır. Bu tür başlıklar incelendiğinde ilmiye sınıfından insanların da kullandığı görülmüştür.⁹² 225 numaralı şahide 1833-1834 tarihlidir.

177 numaralı mezar ise *kallâvî* sarıklıdır. Kallâvî sarık piramidal şekilde aşağıdan yukarıya doğru daralmakta olup tepesi düz bir şekilde nihayete ermektedir. Serpuşun etrafından soldan sağa doğru çapraz enli bir şerit dolanmaktadır. Sadrazam ve Kubbealtı vezirleri tarafından giyilmiştir. 17.yüzyıldan fes devrine kadar kullanılmıştır.⁹³ Laqueur'un çalışmasında ise sadrazam ve vezirlerle birlikte üç ya da daha çok tuğlu paşaların tören başlığı olduğu belirtilmektedir.⁹⁴ Haziremizde bulunan kallâvî sarıklı mezar Defterdar Halimi Mustafa Paşa'ya aittir. Halimi Mustafa Paşa Burmalı Mescid müezzini Ali Efendi'nin oğludur. Ruznamçe-i Evvel kalemünde yetişmiş olup buradan kisedarlığa yükselmiş sonrasında defterdar olmuştur. Üç kez defterdar olan Halimi Mustafa Paşa vezirliğe de yükselmiş olup aynı zamanda bir şairdir. Divanı mevcuttur.⁹⁵ Semavi Eyice, Diyanet İslam Ansiklopedisi'nde Halimi Mustafa Paşa'nın konağının mescidin karşısında olduğunu bildirmektedir.⁹⁶ Halimi Mustafa Paşa'nın yakınlarının da haziremizde yer alması bu bilgiyi doğrulamaktadır: kerîmesî Sâliha Hanım (kat.no 145), kerîmesînin oğlu Dayı Mustafa Bey (kat.no 165), Mustafa Paşa'nın kardeşi Mehmed Ağa'nın oğlu Hattat Namık İbrahim (Kat. No 27) ve Silahdarı (kat.no 178). Şahide 1759-1760 tarihlidir.

⁹¹İşli, *Osmanlı Serpuşları*, 70.

⁹²Çal, *Boyabat Mezar Taşları*, 135; Sahure Yariş, *Üsküdar'da Yer Alan Bir Grup Cami Haziresindeki Mezar Taşları*, (Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2015), 88.

⁹³İşli, *Osmanlı Serpuşları*, 82.

⁹⁴Laqueur, *Hüve'l-Baki*, 154.

⁹⁵İsmail Hakkı Aksoyak, "Halimi, Mustafa", *Teis.Yesevi (Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü Ahmet Yesevi Üniversitesi)*, (Erişim 20.06.2022).

⁹⁶Eyice, "Burmali Mescid", 6/443.

(3) Tarikat Taçları

Taç, şeyhlerin, tarikat yolunda belli bir merhaleye ulaşmış dervişlerin tarikat kıyafeti olarak kullandıkları, farklı şekil ve renklerdeki başlıkların adıdır. Tacın şekli tarikatlar döneminde zamana, mekâna ve tarikatlara göre değişerek her tarikatın kendine mahsus bir tacı oluşmuştur. Tacın üst kısmına kubbe, başa geçen ve sarık sarılan kenarına lenger (asabe), ön kısmına mihrap adı verilmiştir. Lengeri çevreleyen tülbende ısbabe, ısbabenin sarkan uçlarına taylasan (risâle) denmiştir. Tarikatına göre ısbabenin renkleri (beyaz, yeşil, siyah) ve sarkıtılış biçimi farklılık gösterir. Taçlar terkli veya terksiz oluşuna, terkli taçlar terklerinin sayısına ve şekline göre birçok anlam taşır.⁹⁷

Haziremizde üç adet tarikat tacı bulunmaktadır. Bunlardan ilki 49 numaralı şahide olup *Sa'diyye/Vefaiyye* tarikatine ait başlığı mevcuttur. İç başlığı terkli olup dokuz dilimlidir. Sa'diyye tarikatında dokuz terkli tac giyilir. Şeyh Ebul Vefa hazretleri halifesi Karabacak ismi ile meşhur olan Ali el-Hulusi hazretlerine dokuz terkli beyaz çuha, düğmesi beyaz (bir tac) giydirmiştir. Fatih civarındaki Kubbe Dergahı şeyhleri de dokuz dilimli tac giyerlerdi.⁹⁸ Şahide 1797-1798 tarihli olup Şeyhü's-Selatin Cami Sultan Mehmed Han-ı Veli Şeyhü't-Tariki'l-Müncelî el-Hâc Osman Delaili'ye aittir.

74 numaralı şahide başlığı ise *Nakşibendiyye ve Kadiriyye* tarikatına mensup olanların tacıdır.⁹⁹ Tac kısa silindirik formda olup enli şeritlerle dörde ayrılmıştır. Şahide 1846 tarihlidir.

112 numaralı şahide ise haziremizde bulunan taçlı son taştır. Şahidenin yazı bölümü tahrip olduğundan kime ait olduğu bilinmemekle birlikte var olan başlık *Mevlevi tarikatına ait destarlı bir sikke* kullanıldığı görülmektedir.

(4) Fesler

Fes; tepesi düz, yapıldığı döneme göre formu değişen, kırmızı, püsküllü başlıktır. Geçmişi hakkında farklı bilgiler mevcuttur. Batı kaynaklarına göre kökeni Fas şehridir. Osmanlı toplumunda ortaya çıkış dönemi resmi olarak II.Mahmut dönemine rastlar. 1827 yılında askerlerin resmi başlığı olarak kabul edilmiş, 1829 yılında ise

⁹⁷ Semih Ceyhan, "Taç(Tasavvuf)", *Türkiye Diyanet Vakfı İsam Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları 2010), 39/363-364.

⁹⁸ İstanbulî, *Tarikat Kıyafetlerinde Sembolizm*, 83.

⁹⁹İstanbulî, *Tarikat Kıyafetlerinde Sembolizm*, 52.

nizamnamesi yayınlanmıştır.¹⁰⁰ Fesin asker ve sivil devlet görevlileri tarafından kullanılmaya başlanması ile 1831’de İstanbul’a gelen Amerikalı hekim Dekey’in yazdığı gibi kent sakinlerinin yarattığı renkli tablonun yitip gitmesine neden olmasının ötesinde farklılıkları da ortadan kaldıran bir işlev de taşıyordu.¹⁰¹

Fesin düz olan tepe kısmına tabla adı verilir ve bunun merkezindeki ibik denilen çıkıntıya püskül bağlanır. II. Mahmûd devri püsküllerinin arkası uzun, önü kakül gibi kısa ve geniştir. Yükseklik görüntüsünün bozulmaması için fes içten kartonla desteklenmiştir. Bu ilk fes başta 20-25 cm. yüksekliğinde ve standart modelinin aksine tepeye doğru hafifçe genişleyen bir form gösterir. Genel görünüşü bu şekilde olan fes, ortaya çıkışından sonra padişahların istekleriyle değişikliğe uğramış ve Abdülmecid(Mecidîye kalıp) döneminde küçülerek son zamanlardaki şeklini almıştır; Abdülaziz yayvan (aziziye kalıp), II. Abdülhamid ise daha dik bir fes (hamidiye kalıp) tercih etmiştir.¹⁰² Fes isimlendirmelerine bakıldığında padişah isimlerine göre adlandırıldığı görülmektedir. Şahidelerin tarihlerine bakıldığında ise padişahın yaşadığı döneme tekabül ettiği gibi ve farklı zaman dilimlerinde de fesin kullanımı mevcuttur. O halde başlıklara bu isimlerin verilmiş sebebinin o dönemde ortaya çıkması değil, söz konusu sultanlar döneminde daha çok kullandığı için bu şekilde isimlendirildiği düşünülmüştür.¹⁰³

1925 yılında kılık kıyafet değişikliği ile fes de yasaklanmıştır.

Haziremizde 6 adet fesli şahide bulunmaktadır. Şahideler 1843-1863 yılları arasına tarihlenmiştir.

1, 26, 65, 195 numaralı şahidelerin başlıkları *Mecidî fes* formundadır. 1843-1850 tarihleri arasında yer alırlar. Aşağıdan yukarıya doğru genişlemektedir. Her birinin sağ ya da sol kenarlarında püskülleri bulunmaktadır. 26 numaralı fesin üzeri tepeden aşağıya doğru genişleyerek inen üzeri çizgili altı adet üçgen dilimlerle bezenmiştir.

¹⁰⁰Halit Çal, “İstanbul Eyüp’teki Erkek Mezar Taşlarında Başlıklar”, *Eyüp Sultan Sempozyumu III Tebliğler* (İstanbul: Eyüp Sultan Belediyesi Kültür Yayınları 11 Şubat 2000), 212. (Halit Çal ele aldığı bu çalışmada fesin 1827 yılından evvelde kullanıldığını gözlemlemiş ve araştırılması gereken bir konu olduğunu belirtmiştir.)

¹⁰¹Laqueur, *Hüve'l-Bâkî*, 156.

¹⁰²Hülya Tezcan, “Fes”, *Türkiye Diyanet Vakfı İsam Ansiklopedisi* (İstanbul:TDV Yayınları, 2010), 12/416.

¹⁰³Çal, “İstanbul Eyüp’teki Erkek Mezar Taşlarında Başlıklar”, 212-213.

Kimlik bölümüne bakıldığında *efendi* (kat.no 1), *seyyid efendi* (Kat. No 26, 195), *Hatab Emîni Emîn Ağa* (Kat. No 65) bilgileri yer almaktadır.

97 numaralı mezar taşında ise *Mahmûdî fes* kullanılmıştır. Mahmûdî fesin üst çapı ile ailt çapı arasında çok az bir fark mevcuttur. Eğim azdır. Meslek mevcut değildir. *Seyyid efendi* ünvanları mevcuttur. Mahmûdî fes tepeden aşağıya inen uzunlu kısalı bir örüntü takip eden şeritlerle bezenmiştir.

194 numaralı şahide başlığında *Azîzî fes* kullanılmıştır. Azîzî fesin üst çapı alt çapından küçük olup üstten alta doğru eğimi fazladır. Sol yanında püskülü bulunmaktadır. Kimlik bölümünde meslek bilgisi bulunmayıp *ağa* ünvanı kullanılmıştır.

(5) Kadın Başlığı (Hotoz)

Hotoz; kadın mezar taşlarında kullanılan başlıktır. Başlıkların formları ve süsleme kullanımları birbirinden farklılık arz etmektedir. Mezar taşlarında bu form 19.yüzyıla kadar devam etse de bunun yerine çiçek motifi, kolye gibi değişik versiyonlarda süslemeler tercih edilmiştir.¹⁰⁴

Haziremizde bulunan 6, 12, 15, 16, 20, 22, 29, 34, 44, 70, 83, 85, 105, 107, 108, 117, 128, 134, 136, 153, 157, 185, 187, 197, 203, 204, 220, 226 numaralı şahideler hotoz başlıklıdır. En erken 1705-1706 (Kat. No 220) ve en geç ise 1857 (Kat.No 203) tarihlidir.

Hotozların formları birbirinden farklıdır. Birinci grup hotozların tepe bölümü düz nihayete ermektedir (Kat. No 6, 15, 20, 22, 34, 85, 117, 134, 153, 157, 185, 187, 203, 226).

İkinci grup hotozlar ise çapları yukarı doğru çıkıldıkça küçülen dairevi dilimlerin üst üste gelmesi ile oluşmaktadır (Kat. No 12, 16, 29, 44, 70, 83, 105, 107, 108, 128, 136, 197, 204, 220).

Kadınlara ait hotozlu şahidelerin kimlik bölümlerine bakıldığında *monla* (Kat. No 6, 117), *hanım* (Kat. No 12, 15, 16, 44, 70, 85, 107, 128, 157, 197, 204, 220), *şerîfe* (Kat. No 85, 105, 107, 108, 157, 185, 226) ünvanlarının kullanıldığı görülmektedir. Bununla

¹⁰⁴ Sevim, *Medeniyetimizin Sessiz Tanıkları*, 50.

birlikte hanımlara ait bilgiler verilir iken babaya, dedeye, kardeşe, eşine nispet edildiği görülmektedir.

Yukarıda verilen hotoz başlıkların boyun bölümleri realist üslupta çiçeklerle, kolye ve küpe gibi ziynetlerle bezenmiş olup diğerlerinden farklıdır (Kat. No 15, 70, 142).

b. Üçgen ve kemer tepelikli mezar taşları

Mescid haziresinde bulunuan şahidelerin bir diğer formu ise baş yahut ayak şahidelerde görülen üçgen ve farklı tipte kemer tepelikli olanlardır. Haziremizde oldukça yoğun bulunmaktadır. Bu tip şahidelerin hepsi de kadınlara aittir. Kadın şahidelerin kimlik bilgilerine bakıldığında birçoğu babaya, oğula, eşe, kardeşe nispet edilmiştir. Bununla birlikte sadece kadın isimlerinin zikredildiği şahideler de mevcuttur.

Katalog no 1, 2(AŞ), 3, 4, 5, 8, 9, 17, 18, 19, 21(AŞ), 23, 25, 28, 29, 31, 47, 54, 66, 67, 77, 81, 84, 88, 91, 93, 96, 104, 120, 121, 140, 146, 152, 159, 160, 161, 168, 173, 179, 180, 181, 188, 201, 214, 218, 227, 228 numaralı şahideler *üçgen tepeliklidir*. Bu formdaki şahideler 1743 ila 1863 yılları arasında tarihlenmiştir.

Katalog no 2(BŞ), 13, 21(BŞ), 57, 100, 164, 209, 215, numaralı şahideler ise *sivri kemerli* olup 89 numaralı şahide *yuvarlak* ve 222 numaralı şahide ise *basık kemer* formdadır. Bu şahideler 1850 ve 1860'lı yıllara aittir.

Kadınlara ait şahidelerin kimlik bilgilerine bakıldığında *hâtûn* (Kat.No 2, 3, 5, 21, 77, 91, 104, 121, 140, 146, 159, 160, 164, 168, 201, 228), *kadın* (Kat. No 8, 96,120), *monla* (Kat.No 47, 179), *hanım* (Kat.No 66, 161), *kadın* (Kat.No 81, 88, 173), *şehit* (Kat.No 104, 152), *hoca* (Kat.No 2, 168), *şerife* (Kat. No 21, 164, 179) ünvanlarının kullanıldığı görülmektedir. Bu şahidelerin alın bölümlerinin süslemeli olanları da mevcut olup bunlar bezeme bölümünde ele alınacaktır.

c. Bitkisel ve dilimli mezar taşları

Haziremizde bulunan baş ve ayak şahidelerin bir kısmı tepe bölümleri yahut şahidenin dört bir kenarı bitkisel ve dilimli hakkedilip hareketlendirilerek nihayete erdirilmiştir. Katalog 26, 50, 53, 63, 92, 103, 135, 141, 145, 156, 163, 167, 172, 174, 193 numaralı şahideler bu formdadır. Baş şahidelerin kimlik bölümlerine bakıldığında *hâtûn* (Kat.No 141, 174), *hanım* (Kat.No 50, 145, 172), *şehid* (Kat.No 172), *kadın* (Kat.No 172)

ünvanları yer almıştır. Şahidelerdeki bilgilerden hareketle hanımların tercih ettiği bir form olduğu görülmektedir. 1759 ila 1853 yılları arası tarihlenmiştir.

2. Yatay dikdörtgen prizma formlu mezar taşları

Mezar taşları incelendiğinde genel olarak dikey dikdörtgen formda oldukları görülmektedir. Haziredeki iki taş ise bu genellemeden muaftır. Kat. No 38¹⁰⁵, 138¹⁰⁶ numaralı baş şahideler yatay dikdörtgen prizma formundadır. Her iki şahidenin de dış yüzü düzeltilmemiş olup öylece bırakılmıştır. 138 numaralı şahide İslambol Ağası Seyyid el-Hâc Mustafa Ağa'ya ait olup 1815 tarihlidir. Hazirede ayet kullanılan tek şahidedir.

3. Silindirik (üstüvani) mezar taşları

Bu tip mezar taşları Doğu Anadolu hariç Türklerin yerleştiği her bölgede görülür. Anadolu'nun muhtelif bölgelerinde XV. asrın başında, daha doğrusu Timur'un Ankara Savaşından sonra geniş bir kullanım sahası bulan bu taşlar XX.asra kadar bazı değişikliklerle devam etmişlerdir. Genellikle XVIII.asrın ortalarına kadar sadece silindirik taş olarak dikilen bu şahideler, XVIII-XX. asırlar bazen sandukaların üstünde hem baş hem de ayak kısmında yer almıştır.¹⁰⁷ Osmanlı'nın kuruluş dönemine nazaran klasik ve sonraki devirlerde ölçüleri değişmiş ve dönemin sanatsal zevkine göre bezenmiştir. Haziremizdeki şahidelerden katalog 30, 90, 126, 221 numaralı şahideler üstüvani formdadır. 30 numaralı mezar kapak taşı üzerine oturtulmuş olup baş ve ayak şahide kapak taşına oturtulmuştur. Her iki taşın gövdesinde yazı bulunmayıp yola bakan baş şahide selvi ağacı ile bezenmiştir. 126 numaralı şahide Şeyh Halid me'zunu Seyyid Ömer Efendi'ye(ö.1826-1827) aittir. 90 ve 221 numaralı şahide üzerinde de hiçbir yazı ve süsleme yoktur.

¹⁰⁵Katalog 38 ve katalog 172 numaralı şahidelerin kimlik ve tarih bilgilerine bakıldığında aynı kişi için iki şahide yapıldığı kuvvetle muhtemeldir. 38 numaralı şahidenin sadece yazı yüzeyi düzeltilmiş olup kişinin kimlik bilgileri hakkedilmiştir. Arka ve yan yüzeyleri düzeltilmeden bırakılmıştır. 172 numaralı şahide ise aynı kişi için daha özenle hazırlanmış bezemeli bir şahidedir.

¹⁰⁶Katalog 138 ve 200 numaralı şahidelerin kimlik bilgileri ve tarih bölümleri aynı olup tek bir kişiye ait olması kuvvetle muhtemeldir. Katalog 138 numaralı şahidenin sadece yazı yüzü düzeltilmiştir. Katalog 200 numaralı şahide ise daha özenle hazırlanmış bir şahidedir. Bir kişi adına iki adet şahidenin mevcut olmasının sebepleri bilinmemektedir.

¹⁰⁷ Karamağaralı, *Ahlat Mezar Taşları*, 33.

4. Çokgen formlu mezar taşları

Bu formda 6 adet mezar taşı bulunmaktadır (Kat. No 27, 68, 109, 170, 202, 206). Şahidelerden ikisi baş şahide olup diğerleri ayak şahidedir. 27 ve 68 numaralı şahidelere Melami üslupta mezar taşı da denmektedir. Bu formdaki taşlar ayaktan başa doğru genişlemekte olup koni şeklinde nihayete ermektedir. 27 numaralı şahide Hattat Namık İbrahim'e(H.1190/ M.1776-77) aittir. 68 numaralı şahide ise Rukiye Hâtûn'a(H.1206/ M.1791-92) aittir. Her iki taş da XVIII. asrın ikinci yarısına aittir.

Bununla birlikte bazı şahidelerin kırık olmasından dolayı yukarıdaki gibi sınıflaması yapılmamıştır (Kat. No 7, 25, 48, 50, 58, 78, 80, 94, 102, 106, 113, 114, 116, 122, 123, 124, 125, 132, 133, 142, 147, 148, 149, 158, 166, 182, 190, 191, 196, 200, 213, 231). Bu şahidelerden 184 ve 190 numaralı ölçüleri hemen hemen aynı olan şahideler, eni diğer şahide formlarından oldukça geniş olup 30-34 cm bulmaktadır. Tepe bölümü düz nihayete ermiş olup içe girinti yapmış dikdörtgen bir boşluk bulunmaktadır.

II. YAZI BAKIMINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

A. Hat Sanatı

Erken devir Osmanlı mezar taşlarında yazı türleri olarak celî sülüs ve celî ta'lik kullanılmıştır. En çok kullanılan yazı türü ise celî sülüs olmuştur. Hem farklı malzemelerde kullanılabilme hem de uygulanacak zemindeki hareket kabiliyetinin büyük olması bakımından bu yazı türü tercih edilmiştir. Anadolu Selçuklularının yeni bir üslup kazandırdığı ve erken Osmanlı'da tercih edilmiş olan celî sülüs(Selçuklu Sülüsü) Fatih devrine kadar kullanılagelmiştir. Beylikler dönemi hat üslubundan yavaş yavaş uzaklaşan yeni bir hat üslubunun şekillenmeye başlaması İstanbul'un fethi(1453) sonrasına rast gelmiştir.¹⁰⁸ XV. yüzyılın ikinci yarısı ve XVI.yüzyıl başlarına tarihlenen mezar taşlarındaki celî sülüs yazılarda büyük değişimler görülür. Artık harf bünyeleri belli standartları yakalamış, yazılarda harf boylarına göre nispetsiz duran kalem kalınlıkları gitmiş, fiziki ahengi temin eden yeni harf bünyeleri kullanılmaya

¹⁰⁸Fatih Özkafa, "Hat Sanatında Osmanlı İnkılabı", *Osmanlı Sanatında Değişim ve Dönüşüm*, ed.Ayşe Budak-Muzaffer Yılmaz (Konya: Literatürk Academia, 2019), 362.

başlanmıştır. Harflerin kendi içinde ölçüleri kemale erdiği gibi birbirleriyle olan mesafelerinde yakınlık uzaklık gibi gelişim ve bütünlük göze çarpmaktadır.¹⁰⁹

Mescidin haziresinde bulunan şahidelerde kullanılan yazı türü sülüs ve ta'lik hat olmuştur. En çok kullanılan ise sülüs¹¹⁰ yazı çeşididir. Sülüsün kullanıldığı şahidelerin hepsi baş taşı olup şahideler XVI.yüzyılın ikinci yarısı ile XIX. yüzyılın ikinci yarısı arası tarihlenmiştir. Sülüs eski kaynaklarda ümmü'l-hat olarak adlandırılmakta olup aklâm-ı sittede sanat göstermeye en uygun olan hattır. Yuvarlak ve gergin yapısı, şekil zenginliği ve yeni istiflere açık olma imkânı vermiştir.¹¹¹ Nitekim sülüs kalemi “dört behresi musattah (düz), iki behresi müdevver (yuvarlak)” olarak tanımlanmıştır.¹¹² Metin bölümü sülüs ile hakkedilmiş şahidelere bakıldığında metinlerde; ma'kus “ى”, keşideli “ف خ ع”, dişli-dişsiz “س ش”, “و م” harflerinin benzer parçalarının ortak kullanımı (tetâbuk), harekesiz ya da üstün-esre-ötre-cezm-şedde-tenvin-asar-çeker hareketleri ile hareketlendirilmiştir. “م ح ه س ط ع” gibi okutma harfleri ve tırnak-tirfil gibi tezyini işaretler; “ا, ک, ط, ن, ل ve لا” gibi zülfeli harfler sülüs hattının kullanıldığı metinlerde görülmektedir. Okutma harfleri ve tezyini işaretlerin kullanılma sebebi yazı kompozisyonunda birliği sağlamak olup¹¹³ bununla birlikte iltibası def'e de yaramaktadır.¹¹⁴ Yazının panoya dengeli bir biçimde hakkedilmesi için ر, و harflerinin gövde kuyrukları uzatılmıştır (Kat. No 15, 94). Bununla birlikte bazı şahidelerde yazı panoya dengeli sığdırılamamış, sona doğru harfler küçültülmüş ya da harfler tamamlanamamıştır (Kat. No 27,61, 109, 110). Yazı bölümünde bazı şahidelerde panoların ihlal edildiği görülmektedir. Bu durum, öncelikle yazı panosunun sonrasında ise yazıların hakkedildiğini göstermektedir (Kat. No 48, 108). Baş şahideler başlıklı-başlıksız-tepelik, gövde (metin bölümü), ve ayak bölümünden müteşekkildir. Gövde

¹⁰⁹Gülgen, *Osmanlı Mezar Taşlarının Bursa ve Civarındaki Örnekleri*, 163-166.

¹¹⁰ Katalog no 1, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 24, 25, 27, 28, 29, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 47, 49, 50, 51, 52, 55, 58, 59, 61, 62, 64, 66, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 85, 86, 87, 88, 91, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 101, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 157, 159, 160, 161, 162, 165, 166, 168, 169, 171, 172, 173, 174, 177, 178, 179, 182, 183, 184, 185, 187, 188, 189, 191, 191, 192, 195, 196, 197, 198, 200, 201, 203, 204, 205, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 217, 223, 224, 225, 226, 228, 229, 230, 231 numaralı şahideler sülüs hatla yazılmıştır.

¹¹¹ M.Uğur Derman, “Hat”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 1997), 16/429.

¹¹²Yazır, *Kalem Güzeli I*, 90.

¹¹³Muhittin Serin, “Sülüs”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları 2010), 38/129.

¹¹⁴Yazır, *Kalem Güzeli III*, 364.

bölümü süsleme ve ağırlıklı olarak yazı ile hakkedilmiştir. Metin bölümünün son satırlarında kişinin vefat tarihi belirtilmekte olup sene kelimesi ile hakkedilmiştir. Sene kelimesinin sonunda kullanılan “güzel he” tezyini amaçla farklı formlarda kullanılmıştır (Kat. No 24, 29, 49, 86, 87, 126, 139, 157). Bu formdaki yazı kullanımı haziremizde 1767 ila 1848 yılları arası tarihlenmiştir.

Şahidelerde kullanılan ikinci tür yazı *ta'lik*'tir. Sülüsün yanında kavisli, ince, narin yapısıyla hoş bir şiir görünümüne sahip olan *ta'lik*, Fâtih Sultan Mehmed'in Otlukbeli Savaşı'ndaki galibiyeti sonucunda Akkoyunlu Hükümdarı Uzun Hasan'ın sarayında mevcut sanatkârları İstanbul'a getirilmesiyle Osmanlı ülkesine girişmiştir.¹¹⁵ Zaman içinde *ta'lik* hattından doğan beraberinde ortadan kaldırdığı (neshettiği) için bu ismi aldığı söylenen *nesta'lik* yazısı ise bütün İslam alemine yayılmış, ancak Osmanlılar değişime uğrasa da bu yazı türüne sadece *ta'lik* demeyi tercih etmişlerdir.¹¹⁶ *Nesta'lik*, *ta'lik* yazının yazma ve okuma güçlükleri, harf bünyelerinde görülen aşırı, girift ve karmaşık çizgileri ortadan kaldırılıp nesih yazısı ile birleşmesinden doğan bir yazı çeşidi olmuştur. Kırlangıçların uçuşunu anımsatan görünüşüyle ince, zarif, sade ve nispetli yapısıyla *nesta'lik*, “İslâm yazılarının gelini” (arûs-ı hutût) diye adlandırılmıştır.¹¹⁷ Mescid haziresinde katalog 2, 23, 26, 60, 65, 74, 102, 125, 138, 156, 164, 194, 216, 219, 220 numaralı şahideler *ta'lik* hatla hakkedilmiştir. Şahidelerin hepsi XIX. yüzyıla ait olup bu asırda mezar taşlarında tercih edilen yazı türü olmuştur. Sülüs yazıda oldukça az görürdüğümüz mail yazı düzeninin *ta'lik* yazıda sıkça görülmesi, *ta'lik* yazının tabiatına uygunluğu ile alakalı olduğunu düşündürmektedir (Kat. No 2, 60, 102, 164, 194, 220). *Ta'lik* hatla yazılmış kitabelerde okutma harfleri ve sıklıkla kullanılan tezyini işaretler mevcut değildir. Bununla birlikte sadece çeker, âsâr, şedde kullanılmış olup hareke sıklıkla kullanılmamıştır. *Ta'lik* hatta ش س gibi dişli harflerin yazıda her iki hali görülse de dişsiz kullanımı daha yaygındır. Bacaklı harflerde zülfeler kullanılmamıştır. Gözlü harflerden م ق و ف gibi harflerin gözleri çoğunlukla mevcut değildir. *Ta'lik* yazılı panolarda yazının kullanım alanı genellikle dengeli olup taşma ya da sığmama durumundan kaynaklı küçülmeler görülmemiş, bu problem aşılmış gibidir.

¹¹⁵Derman, “Hat”, 16/430.

¹¹⁶M.Uğur Derman, “Ta'lik”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 2010), 39/508.

¹¹⁷Ali Alparslan, “Nesta'lik”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları 2007), 33/11-12.

ق ن ل س ش harflerinin kase bölümleri geniş tutulmuştur. Bu şekilde hem ta'lik hattın ahengi tamamlanmış hem de panodaki boş kısımlar doldurulmuştur.

Mezar taşlarının hepsinde baş şahidenin dış yüzü yazı alanı olarak kullanılmıştır. Sadece katalog numarası 24 olan şahidenin baş şahide dış, baş şahide iç ve baş şahide sağ yan yüzü yazılarla bezenmiştir.

Metinler genelde düz panolara hakkedilmiş olup yukarıda belirtildiği gibi bir kısmı mail yazılmıştır.

B. Dil ve İçerik

XI.yy ve sonrasında Asya'dan kitleler halinde göç eden Türkler gittikleri yerlere tabi olarak dillerini de taşımışlardır. Anadolu'da başlangıçta halk dili olarak kullanılan Türkçe, yaşadığı değişim ve gelişimin ardından Beylikler döneminde resmi dil olabileme hüviyetine sahip olmuştur. Osmanlı Beyliği ve devletinde de resmi dil Osmanlı Türkçesi olarak nihayetine kadar devam etmiştir. İlk yüz elli senelik mezar taşlarında Fatih devrine kadar Arapça, nadir olarak da Farsça kullanılmıştır.¹¹⁸ Fatih Sultan Mehmed Han ile birlikte kitabelerde Türkçe kullanım artmış, XV. yüzyıl ortalarında Osmanlı Devleti'nin sınırlarının genişlemesi ve siyasi birliğin sağlanmasıyla yazıda da dil birliği oluşturmuştur.¹¹⁹ XVI.yüzyılın ikinci yarısı ile birlikte kitabeler çoğunlukla Türkçe hakkedilmiştir. Tezimizin ana konusu olan XVI.-XIX. yüzyılın ikinci yarısına tekabül eden mezar taşlarında dil serüvenine bakıldığında kullanılan dilin Osmanlı Türkçesi olduğu görülmektedir. Katalog 138 numaralı şahide ise hem Arapça hem Türkçe ile hakkedilen, iki farklı yazı türü kullanılan tek şahidedir.

Mezar taşlarının içeriği yazı ve bezemelerden oluşmuştur. Mezar taşlarının amacı; insanlara ölümü hatırlatma, dua ve fâtiha istemektir. Bu yüzden şahidelerin yazı ile hakkedilen kitabe yüzleri insanlar tarafından ilk nazarda görebilecekleri yerlere koyulmuştur.¹²⁰ Kitabe bölümü ise serlevha, ayet-hadis-veciz sözler bölümü, kimlik bölümü, dua-fâtiha bölümü ve tarih bölümünden oluşmaktadır. Bu düzen her şahide de aynı olmamakla birlikte genel olarak bu sıra ile oluşturulmuştur. Şahideleri ele alırken

¹¹⁸Gülgen, *Osmanlı Mezar Taşlarının Bursa ve Civarındaki Örnekleri*, 171.

¹¹⁹Mustafa Özkan, "Osmanlı Türkçesi", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, (İstanbul: TDV Yayınları 2007), 33/483.

¹²⁰Kemal Özkurt-Abdülhamit Tüfekçioğlu, "Türk-İslam Sanatında Kitabeler", *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi* 7/14, (2009), 276.

baştan ayağa doğru ele alınmıştır. Yapılan sıralamaya göre ilk serlevha bölümü ile karşılaşılmaktadır. Dinimizin düsturu olan Allah adını zikir ederek başlamak, mezar taşlarında serlevha bölümünde kendini göstermiştir. Bundan dolayı serlevha bölümünde bize faniliğimizi anlatan, Allah'ın ise her dem diri, ölümsüz, herşeyin yaratıcısı, ezeli ve ebedi olduğunu vurgulayan kısa ve öz cümleler mevcuttur. Bu kaide Osmanlı'nın batılılaşma döneminde yerini ölüme, siteme bırakmıştır. Haziremizde katalog numarası 194 olan 1863 tarihli şahidenin serlevhası "*Ah mine'l-mevt*" ibareli olup bu bahse örnek teşkil etmektedir. Haziremizdeki diğer baş şahidelerin serlevhaları ve katalog numaraları şöyledir:

- *Hüve'l-Hallâku'l-Bâkî*: 1, 12, 31, 49, 66, 71, 72, 74, 75, 115, 123, 139, 140, 152, 183, 200, 219, 220.
- *Hüve'l-Bâkî*: 2, 3, 16, 17, 21, 26, 27, 29, 42, 59, 60, 62, 64, 65, 70, 76, 77, 79, 85, 87, 88, 91, 94, 96, 111, 118, 120, 125, 126, 128, 129, 137, 141, 145, 150, 151, 161, 164, 188, 192, 195, 201, 204, 207, 211, 213, 216, 217, 223, 224, 230.
- *Hüve'l-Hayyu'l-Bâkî*: 4, 13, 18, 37, 81, 97, 98, 99, 121, 142, 146, 156, 159, 162, 168, 171, 172, 174, 178, 182, 208.
- *El-Bâkî*: 5, 41, 44, 69, 105, 107, 114, 132, 133, 157, 198, 210, 225.
- *Hüve'l-Hayyu'l-lezî lâ yemût*: 23, 52.
- *Fâtiha*: 24, 32, 37, 109.
- *Allah Hüve'l-Bâkî*: 47.
- *Hüve'l-Hayyu lâ yemût*: 86.
- *Yâ Hû*: 148.
- *Ah mine'l-mevt*: 194.

Her şahide serlevha bölümü ile başlamamaktadır. Bu nevi'deki şahidelerin sayısı da az değildir. Serlevhası olmayan şahidelerin katalog numaraları ise şöyle sıralanmıştır: 6, 8, 9, 10, 15, 19, 20, 22, 25, 28, 33, 34, 35, 36, 38, 39, 40, 43, 51, 55, 58, 61, 68, 73, 82, 83, 101, 108, 110, 113, 116, 117, 119, 122, 124, 127, 130, 131, 134, 136, 138, 147, 149, 160, 165, 169, 173, 177, 184, 185, 191, 197, 203, 205, 212, 226, 228, 229.

Bazı şahidelerde fâtiha lafzı alışlageldiği üzere sonda değil, serlevha bölümünün bulunduğu ilk bölümde yer almıştır (Kat.No 24, 32, 37, 109). Bu şahidelerden 24

numaralı şahide de ilk fâtiha sonrasında ise Hüve'l-Hallâku'l-Bâkî lafzı ile devam edegelmiştir.

XVI.yüzyılın ikinci yarısı ila XIX.yüzyılın ikinci yarısı arası tarihlenen şahide kitabelerinin ağırlıklı olarak serlevhalı hakkedildiği görülmüştür. En çok kullanılan serlevha lafzı ise Hüve'l-Bâkî' olmuştur.

Kitabe bölümünde serlevhadan sonra hakkedilen bölüm genelde ayet-hadis-veciz sözler ya da direk kişinin kimlik bölümü olmuştur. Haziremizde ayet kullanılarak başlanan bir şahide olup diğer şahideler veciz, hikmetli manzum ya da mensur metinler ile hakkedilmiştir. Şahidelerde ortak olarak kullanılan metinler oldukça fazladır. Mezar taşı yazılarının alışılmışın dışında uzatılması da daha çok son zamanlarda görülmektedir ve diğerlerinden farklı olarak ölenin sosyal konumunu belirlediğinden bu uygulamaya daha çok ekonomik durumu iyi olan kimselerin mezar taşlarında rastlanmıştır.¹²¹ Haziremizde bu tür müstesna olan metinler az da olsa mevcuttur (Kat. No 8, 23, 49, 64, 76, 86, 87, 97, 109, 126, 134, 200, 203, 216).

Ayet kullanılarak hakkedilen bir baş şahideye rastlanmıştır:

كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ

- Her nefis ölümü tadacaktır. (Âl-i İmrân 3/ 185, Ankebût 29/ 57) (Kat. No 138)

Veciz söz kullanılarak manzum ve mensur olarak hakkedilen baş şahideler ise şu şekildedir:

- Fenâdan bekâya eyledi rihlet/ ide kabrini Hak ravza-i cennet (Kat. No 2, 3)
- Dâr-ı dünyada civân iken gezerdim/ bir zaman nâgihân erdi ecel etti/ yerim bâğ-ı cinân fânî dünyada murad/ ölümden terk eyledim vâlideynim/ eylediler bir zaman âh u efgân, (Kat. No 4)
- Gençliğine doymayan derdine/ dermân bulmayan cennetmekân/ firdevs-i âşiyân.. (Kat. No 5)
- Bir kuş idim uçtum/ yuvadan âkıbet ecel ayırdı/ anadan babadan ... (Kat. No 12)

¹²¹ Laqueur, *Hüve'l-Bâkî*, 94.

- Tazeliğinde eyledin azm-i bekâ/ mâderin bîçâreyi ettin feda/ mürvetin görmekdi yazdım ben senin/ yaktı nâr-ı firkatın va hasretâ/ Munisen hür kabrini pür nûr ede/ ayinene cennet olup mesken sana, (Kat. No 20)
- Ah ile zâr kılarak tazeliğime doymadım/ çün ecel peymânesi dolmuş murad almadım/ hasretâ fânî cihanda tûl-i ömr sürmedim/ firkatâ takdîr bu imiş tâ ezelden bilmedim, (Kat. No 22, 179, 204)
- Ziyaretten murad bir duadır/ bugün bana ise yarın sanadır, (Kat. No 25, 47, 69, 114, 146, 161)
- Genç iken gitti cihandan böyle hulk-ı halîm / dilerim kabrini pür nûr eyleye Rabbü'l-Kerem/ on üç yaşına ermiş iken bu nev civân/ davet etti kendini ol Hâlık-ı Ferdü'l-Hakîm, (Kat. No 26)
- Allah Sübhânehû ve Teâlâ/ merhûm ve mağfûr/ (*ölen kimsenin ismi*) / kuluna ve bi'l-cümle mü'minîn/ mü'minâtına rahmet eyleye, (Kat. No 27, 31, 171, 174)
- Geldi ma'sûm-ı pâk/ erdi vuslat-ı Hak, (Kat. No 34)
- Babasına hasret giden ... (Kat. No 35)
- Nev civânım uçtu cennet bâğına/ firâkı kaldı vâlidesî canına, (Kat. No 40, 185, 197, 198, 207)
- Nev civânım uçtu cennet bâğına/ firkat ü hasretiyle döndü/ valideyni canına, (Kat. No 41)
- Nev civânım gitti cennet bâğına/ firâkı kaldı valideynin canına. (Kat. No 51, 107)
- Gençliğine doymayan ... (Kat. No 55)
- Beni kıl mağfîret Yâ Rabbi Yezdân/ bi hakkı arş-i a'zam-ı nûr-i Kurân/ gelüp kabrim ziyaret eden ihvân/ ideler rûhuma bir fâtiha ihsân, (Kat. No 60, 65, 82, 118, 194)
- Cihâna doymadı canım ecel aldı/ gîribânım çaresiz derde dûş olup/ böyle emretti Sübhânım gençliğine doymayup/ babasına hasret giden, (Kat. No 66)
- Fi'l-asl vilayet-i Karaman'dan/olup asitanede sakin iken/ vefat eden Burmalı Mescid İmamı ... (Kat. No 75)
- Pekçede gül iken solan bülbülün feryad eden/ yakıp evin vîran eden derdle gamdır elem/ dünya evin vîrân eden kafesi bülbülsüz koyan/ Pekçe-i bülbülsüz koyan dudisi feryad eden/ yirmi yedi yaşında vefat eden/ derûnum hûn eyleyen cigerim kebâb eyleyen, (Kat. No 76)

- Bu bâğ-ı gülistanda bir gonca gül iken/ bâd-ı ecel şimdi eyledi hazân/ bir gül-i zibâda nazenîn iken/ eyledi beni Hak hakile yeksan, (Kat. No 81, 111)
- Emr-i Hakla türlü emrâz geldi benim ...(kırık)/ bulmadı sıhhat vücûdum sebep oldu mevtime/ âkıbet erdi ecel rihlet göründü canıma/ okuyup bir fâtiha ihsân ideler rûhuma, (Kat. No 88, 196)
- Derdine çare bulmayan gençliğine/ doymayan muradına ermeyen, (Kat. No 91)
- Gençliğine doymayan/ muradına ermeyen/ cennet mekan, (Kat. No 101, 116, 150, 151)
- Genç iken göçtü cihandan ...(kırık)/ dilerim kabrini pür nûr eyleye Rabbü'l-Kerem/ ah ile zar kılarak tazeliğime doymadım/ çün ecel peymânesi dolmuş muradım almadım/ hasretâ fânî cihanda tul-i ömr sürmedim/ firkatâ takdir bu imiş ta ezelden bilmedim, (Kat. No 102)
- Gonca gülüm gitti cennet bâğına/ firâkı kaldı valideyni canına, (Kat. No 105)
- Nev civânım uçdu cennet bâğına, (Kat. No 108)
- Sâhibü'l-hayrât/ ve'l-hasenât, (Kat. No 109)
- Ömrüne doymadı dünyada bu nev civân/ yandı kaza ateşine ...(okuyamadım)/ tazelikte cam-ı mevte nuş edip olur ca/ etti ukbaya azimet çün ecel oldu tamam/ okuyup kabrine ziyaret eylesinler dediler, (Kat. No 113)
- Hasılı ömrüm ciğerim pâresi/ gitti elden kaldı dilde yâresi, (Kat. No 124)
- Uçtu bâğ-ı cennete nev civânım/ anasın atasın hasret koydu gül fidanım/ leyli nehâr oldu fikr-u hayalim/ vere Hallâk bize sabr eyleye sevabın, (Kat. No 137)
- Ey benim derdli ...(kırık)/ ağlayıp etme figan/ eşim akranım duadan/ unutmasın bizi heman, (Kat. No 149)
- Şehiden irtihal-i dar-ı bekâ eden, (Kat. No 152)
- Ah kim bu alem içre bende şadan olmadım/ çaresiz derde esirim def'a imkan bulmadım/ geçti ömrüm görmedim sıhhat yüzün/ bir misafir gibi geldim bende mihman oldum/ Ya İlahi sen bilirsin ğayrı sendedir meded/ yüzümü dergahına sürmekten a'la bulmadım, (Kat. No 159)
- Hamlini vaz' eyler iken eyledi terk-i fenâ/ ol Habibin ışıkhına mağfîret kıl Yâ Rabbenâ, (Kat. No 164)
- Ey benim dertli validem eyleme âh u efgân/ pederime hasret gittim doymayup dünyaya, (Kat. No 183)

- On dört yaşında iken/ dar-ı bekâya intikal eden, (Kat. No 195)
- Okuyalar fâtiha rahmeten li'l-âlemîn/ dirâğ-ı cennet ola fî makâm-ı emîn, (Kat. No 201)
- Lütfun ile meskenim kıl Yâ Hudâ bâğ-ı cinân/ razıyım her emrine Yâ Rabbi eyledim teslim-i cân/ almadım dünya muradın nâ murad oldum bugün/ ansızın geldi veba hiç vermedi bana/ emân ..., (Kat. No 211)
- Bu nev civân-ı nazenin merkadidir bu mezar/ hak ile yeksan eyledi nazik tenin rûzigâr, (Kat. No 212)
- Tıfl iken hayfa erişti va'desi/ ağladı kan atasıyla anası, (Kat. No 224)
- Dünyasına doymayan, (Kat. No 230).

Şahidelerin kitabe bölümlerine bakıldığında ölen kişinin ağzından ya da ikinci bir ağızdan şahide sahibi için; *ide kabrini Hak ravza-i cennet, cennet mekan firdevs-i âşiyân, kabrini pür nûr ede/ ayinene cennet olup mesken sana, dilerim kabrini pür nûr eyleye Rabbü'l-Kerem, ... kuluna ve bi'l-cümle mü'minîn ve mü'minâtına rahmet eyleye, kabrine okuyup ziyaret eylesinler, ol Habibin ışkına mağfîret kıl Ya Rabbena, Okuyalar fâtiha rahmeten li'l-âlemîn/ dirâğ-ı cennet ola fî makâm-ı emîn, yerim bağ-ı cinan fânî dünyada murad, ziyaretten murad bir duadır/ bugün bana ise yarın sanadır, lütfun ile meskenim kıl Yâ Hudâ bâğ-ı cinân, beni kıl mağfîret Yâ Rabbi Yezdân/ bi hakkı arş-i a'zam-ı nûr-i Kurân/ gelüp kabrim ziyaret eden ihvân/ ideler rûhuma bir fâtiha ihsân, cürmümü affet İlahi cümleden sensin Rahim, eşim akranım duadan unutmasın bizi heman, kabrini ravza-i firdevs ide anın Mevla/ kıla ol ravza-i menzilgaha çü rahmet/ ... Allah ide cayın cennet(8), adni Mahmûd aziz etsin mekan(23), Hak teala rahmetle ruhunu şad eyleye/ her kim el açıp eder ise dua/ ide mahşerde şefaât Mustafa (24), holdeberin olsun yeri(49), Hak Teala kabrini gencine-i envar ide(64), İlahi dar-ı ukbada ona Mevla ede 'izzet/ bu mevtanın 'alâ makamını Hak ede cennet(134), hediye kıl bir fâtiha(216) gibi farklı dua isteme cümleleri yer aldığı görülmektedir.*

Bununla birlikte ölen kişinin rûhuna sade, direk fâtiha isteme cümleleri sıklıkla görülür ki bu hemen hemen tüm şahidelerde mevcuttur. Bu cümleler ve katalog numaraları şu şekildedir:

- *rûhîcûn el fâtiha*; 1, 9, 13, 15, 29, 33, 37, 51, 60, 66, 70, 73, 75, 80, 81, 82, 87, 91, 98, 109, 113, 115, 120, 128, 145, 150, 152, 157, 162, 184, 192, 194, 208, 212, 219, 231.
- *rûhuna rızaen lillahi'l-fâtiha*; 2.
- *rûhuna bi hürmeti'l-fâtiha*; 179.
- *bi hürmeti'l-fâtiha*; 171.
- *lillahi'l-fâtiha*; 174
- *rûhuna el fâtiha*; 3, 16, 18, 41, 47, 88, 95, 102, 121, 142, 146, 166, 200, 204, 211.
- *rûhuna fâtiha*; 4, 5, 6, 17, 19, 24, 28, 35, 36, 39, 40, 43, 44, 58, 59, 61, 64, 68, 76, 79, 83, 99, 101, 104, 105, 108, 110, 111, 114, 116, 117, 122, 127, 130, 131, 133, 134, 137, 141, 147, 149, 151, 159, 160, 161, 173, 177, 185, 187, 188, 189, 191, 195, 196, 197, 198, 205, 207, 210, 212, 224, 225, 226, 228, 229, 230.
- *rûhîcûn rızaen lillahi teale'l-fâtiha*; 10, 94, 223.
- *ruhu ve kaffe-i mü'minîn ve mü'minât ruhları için el fâtiha*; 156.
- *rûhîcûn fâtiha*; 12, 21, 25, 52, 55, 62, 65, 69, 71, 74, 77, 78, 123, 129, 140, 164, 168, 182, 183, 217.
- *fâtiha*; 24, 138, 169.
- *rûhîcûn lillahi teale'l-fâtiha*; 26.
- *bi hürmeti sûrati'l-fâtiha*; 27, 31, 172.
- *ruhlarına rızaen lillahi teale'l-fâtiha*; 38.
- *ruhu şerîfine rızaen lillahi'l-fâtiha*; 50.
- *rûhuna rızaen lillahi'l-fâtiha*; 85.
- *ruhu şerîfeleriçün rızaen lillahi teale'l-fâtiha*; 86.
- *ruhu şerîfesiçün rızaen lillahi teale'l-fâtiha*; 220.
- *rûhîcûn lillahi'l-fâtiha*; 97.
- *rûhîcûn ve kaffe-i ehlî iman ervahları için fâtiha*; 169.
- *rûhîcûn rızaen lillah el fâtiha*; 139.
- *ruhi şerîfine el fâtiha*; 165.

En çok kullanılan dua cümlesi *rûhuna fâtiha* ibaresidir. Ölen kimsenin ismi zikredilmezden evvel Allah'ın rahmetine, bağışlamasına mazhar olmak ve muhtâc

olduğunun beyanı ile dua temennisi yapıp benzer lakin farklı kalıplarda katalog numaraları verilmiş olup aşağıdaki ibareler kullanılmıştır:

- *merhûm*; 1, 24, 26, 31, 33, 39, 41, 52, 65, 71, 73, 79, 101, 102, 111, 137, 151, 162, 177, 183, 188, 191, 194, 198, 210, 212, 229.
- *merhûme*; 5, 12, 16, 35, 36, 44, 70, 80, 83, 87, 91, 104, 106, 108, 114, 116, 117, 125, 133, 134, 146, 149, 159, 179, 182, 185, 196, 197, 204.
- *merhûme ve mağfûrun lehâ*; 2, 29, 47, 77, 128, 156, 164, 220.
- *merhûm ve mağfûrun lehû*; 4, 19, 69, 74, 75, 87, 109, 119, 165, 169, 171, 192, 217, 224.
- *merhûme ve mağfûre*; 3, 6, 15, 58, 85, 94, 120, 122, 131, 141, 142, 145, 161, 168, 172, 173, 174, 228.
- *merhûm ve mağfûr*; 9, 12, 17, 27, 37, 55, 60, 62, 76, 96, 97, 99, 129, 178, 188, 205, 213, 225, 231.
- *merhûm ve mağfûr ila rahmeti Rabbihi'l-ğâfûr*; 10, 21, 86, 132.
- *merhûme ve mağfûre ila Rabbihi'l-ğâfûr*; 25.
- *merhûm ve mağfûrun lehû ila rahmeti Rabbihi'l-ğâfûr*; 51.
- *el merhûm el mağfûr*; 118.
- *merhûm ve mağfûr el muhtâc ila rahmeti Rabbihi'l-ğâfûr*; 59, 96, 184.
- *el merhûm el mağfûr el muhtâc ila rahmeti Rabbihi'l-ğâfûr*; 82, 200.
- *merhûm ve mağfûrun lehû el muhtâc ila rahmeti Rabbihi'l-ğâfûr*; 98, 115, 119, 139, 150, 208.
- *merhûme rahmeti rabbi ğâfûre*; 121.
- *cennetmekân*; 130, 157.
- *merhûme cennetmekâne*; 136, 226.
- *merhûme ve mağfûre el muhtâce ila Rabbihi'l-ğâfûre*; 152.
- *merhûme ve mağfûre el muhtâce ila rahmeti Rabbihi'l-ğâfûr*, 160, 201.
- *merhûm ve mağfûr el muhtâc ila rahmeti Rabbihi'l-mecid*; 219.
- *merhûm ve ma'sum*; 223, 230.

Erkek ve kadınlarda Arapça kaidelerinden olan müzekker ve müenneslik kuralına dikkat edilmiştir. Bununla birlikte çocuk yaşta vefat edenlerin şahidelerinde ma'sum ifadesine yer verilmiştir. Katalog no 8, 20, 23, 49, 216 numaralı şahidelerde Fâtiha bölümü ayrı

olarak hakkedilmemiş, metnin içinde dua istenmiştir. Bu şahideler genelde alışlagelinen metinler olmayıp özel olarak hazırlanmış kitabeler olduğu görülmüştür (Kat. No 8, 23, 49, 216).

Ölenin kimlik bilgilerini şahidelerde incelediğimizde, aile ve akrabaya nispetin genişlediği, sosyal statülerin detaylıca verildiği görülmüştür. Osmanlı'nın kuruluş döneminde ve önceki zamanlarda ölen kişi çoğunlukla babaya nispet edilmiştir. Klasik dönem ve sonraki asırlarda babaya nispetin çerçevesi genişleyip (babaya, dedeye, oğula, kayınpedere, dayı ya da amcaya, erkek kardeşe vd.) aile ve akrabaya nispetler de görülmektedir. Yine kimlik bölümlerinde sosyal statüye oldukça önem verilmiştir. Nispetlerde önce sosyal statü, meslek sonra nispet edilen kişi ya da kişiler en son vefat edenin adı verilmiştir. Osmanlı'nın nihayetine kadar bu nispetler statüye verilen önem gittikçe artmıştır. Katalog 156, 220 numaralı şahideler bu bahsin güzel örnekleridir. Bununla birlikte katalog 28, 33, 42, 43, 58, 122, 228 numaralı şahideler gibi sadece başta bir serlevha kullanılmış ya da kullanılmamış, babaya nispet edilmiş ya da edilmemiş, manzum ya da mensur metinlerin kullanılmadığı, ölenin isminin zikredilip fâtiha ve tarih ile nihayetlenen sade şahidelerde mevcuttur.

Çocuk ve genç yaşta vefat edenlerin şahidelerine baktığımızda genelinin başlıklı şahideler olduğu görülmektedir. Bu başlıklar yetişkinlerde olduğu gibi bulunduğu meslek ve mevkiden dolayı elbette verilmemiştir. Erkek çocuklarında babanın kullandığı başlık olması muhtemel olup¹²² kız çocuklarında genelde hotoz (Kat. No 226, 197, 136, 117, 108, 107, 105, 85, 44, 43, 35, 29, 20, 16, 6) istisna olarak da üçgen tepelikli (Kat. No 131) şahide kullanılmıştır. Osmanlı'nın mezar taşı tipolojisi olarak yerleşmiş bir kullanım olduğundan şahidelerin başlıksız yapılması uygun görülmediği düşünülmüştür. Günümüzde de olduğu gibi çocuk şahidelerinin boyları kısa olup çocuklara göre düzenlenmiştir. Şahidelerin metinlerinde erken yaşta vefatın, çocukların günahsız olunduğunun ibarelerini *nazenin (111)*, *nev civân (197)*, *gençliğine doymayan (91)*, *gonca gül (105)*, *masum u pak (35)*, *ma'sum (223)*, *tazelikte eyledin az mi bekâ (20)*, *taze fidan (134)*, *tıfl iken(224)*, *ciğer pâresi (124)* gibi ifadelerde görmekteyiz.

¹²² Bu şahidelerdeki başlıkların geneli katibi kavuk olup ilmiye sarığı, paşalı, nezkep, fes kullanıldığı da görülmüştür (Kat. no 230, 225, 212, 26, 19).

Şahide metinlerinde İslami geleneklere göre önceden üzüntü, keder, acı, isyan gibi duyguları dile getirmek hoş karşılanmaz iken bu ibarelere XVIII-XIX. yüzyıllarda sıkça rastlanır olmuştur. Halk edebiyatı tarzı şiirlerin metinlere taşınması ile bu gelenek bozulmuştur.¹²³ Haziremizde bahsin örneklerini içeren şahideler aşağıdaki gibidir:

Ah ile zar kılarak tazeliğime doymadım (22, 102, 204), *eyledi azmi bekâ bu cihandan gitti ah / ağlayıp ol daderi hem ehıbbası etti ah* (64), *dudisi feryad eden/ derunum hun eyleyen/ ciğerim kebâb eyleyen* (76), *gonca gülüm gitti cennet bâğına/ firâkı kaldı valideyni canına* (105), *bad-ı ecel beni eyledi hazan* (112), *hasılı ömrüm ciğer pâresi/ gitti elden dilde kaldı yâresi* (124), *uçtu bağ-ı cennete nev civânım/ anasın atasın hasret koydu gül fidanım/ leyl-i nehar oldu fikr u hayalim* (137), *ey benim dertli validem eyleme ah u efgan* (183), *tıfl iken hayfa erişti va'desi/ ağladı kan atasıyla anası* (224).

Mezar taşlarının metin içeriklerinde Osmanlı'nın klasik ve nihayetine kadar olan dönemlerinde ölen kimseyi metheden övgü sözlerinin de arttığı görülür. *Memduh u hisal* (8), *ayın on dördü gübü pür nûr iken/ nev nihâl i gülben i gülşen iken* (23), *hulk u halim* (26, 86), *münzevi uzlet nişin bir müsteğrak zat idi* (64), *bir gül i zibada nazenin iken* (81, 111), *reis i devletin ol Kethüdâsı* (216) gibi öleni öven, siret ve suret güzelliğini anlatan ibareler mevcuttur.

İlerleyen asırlarda vefat eden kişinin hayatına dair bilgiler de metinlerde artar. Katalog 216 numaralı şahide bu bahse örnektir.

Ölen kimsenin ölüm sebebinin de şahidelere hakkedildiğini görmekteyiz. *Salgın hastalıklardan* olan veba bunlardan biridir. Katalog 23 ve 211 numaralı şahidelerde *sar sar taun* ve *veba* ibaresi kullanılmıştır. Yine ismi belirtilmemiş lakin hastalıktan vefat ettiği metinden anlaşılın şahideler de mevcuttur (Kat. No 64, 86, 88, 97, 159, 196, 66, 216). Katalog 164 numaralı kadın şahidesinde *doğum yapar iken* hayatını kaybetmiş bilgisi mevcuttur. Katalog 172 ve 152 numaralı şahide sahipleri ise *şehiden* vefat etmiştir.

Şahide metinlerinde ölümü ifade için; *bir kuş idim uçtum* (12), *uçtu bağ-ı cennete* (18), *göçtü-rıhlet etti* (24), *vuslat-ı Hak* (34), *azmi bekâ-rah ı ukba* (64), *vefat eden* (76), *rıhlet göründü canıma* (88), *dar-ı fenâdan dar-ı bekâya rıhlet* (98), *irtihal-i dar-ı bekâ*

¹²³ Sevim, *Medeniyetimizin Sessiz Tanıkları*, 52.

eden (152), *terk-i fenâ* (164), *teslim eyledim kuşça emanet edilen canı* (200), *vakt-i avdet* (216) gibi farklı sanatlı lafızlar kullanılmıştır.

Ölen kişinin ismi hakkedildiğinde isminden evvel nispet, mesleği, nereli olduğu, fiziki özelliği zikredilip isimden önce ya da sonra kullanılan ünvanlar mevcuttur. Bu ünvanlar ve katalog numaraları şu şekildedir:

- *Efendi*; 1, 4, 9, 16, 19, 26, 28, 37, 41, 51, 52, 61, 62, 72, 73, 74, 75, 86, 97, 98, 101, 102, 109, 110, 126, 137, 139, 150, 169, 172, 189, 192, 195, 198, 207, 211, 219, 224, 231.
- *Hoca*; 2, 168. (her ikisi de kadın isimlerine gelmiştir).
- *Derviş*; 191.
- *Hanım*; 2, 12, 15, 16, 21, 29, 38, 44, 50, 66, 70, 85, 94, 106, 107, 128, 133, 145, 148, 157, 161, 164, 172, 182, 185, 197, 204, 220.
- *Hâtûn*; 3, 5, 25, 68, 77, 91, 104, 121, 131, 140, 141, 146, 159, 160, 166, 168, 174, 201, 228.
- *Ağa*; 13, 18, 23, 24, 59, 60, 65, 69, 71, 76, 79, 87, 95, 99, 111, 115, 119, 138, 151, 162, 184, 194, 200, 208, 213, 216, 217, 229.
- *Monla/ Molla*; 6, 17, 43, 47, 58, 117, 123, 129, 142, 147, 149, 179, 183, 196, 210, 223.
- *Kadın*; 8, 81, 88, 96, 116, 120, 122, 156, 173.
- *Arapçada olduğu gibi künye olarak ismi verilenler*; 10, 75, 80, 171, 195.
- *Bey/ Beg*; 130, 165.
- *Şeyh*; 49, 231.
- *Seyyid*; 31, 42, 73, 75, 82, 86, 97, 102, 114, 126, 127, 130, 138, 139, 169, 183, 189, 195, 200, 205, 207, 210, 211, 213, 224.
- *Kutbu's-seyyid*; 219.
- *Çelebi*; 33.
- *Şerîfe*; 36, 83, 85, 94, 105, 108, 123, 147, 157, 164, 166, 179, 185, 196, 226.
- *el Hâc*; 49, 60, 62, 87, 99, 138, 162, 184, 200.
- *Beşe*; 55.
- *Hâfız*; 75, 86, 113, 169.

Bu ünvanlardan erkekler için en çok kullanılan *efendi* kelimesidir. Bizans Rumcası'ndan(afendis) Türkçe'ye geçen efendi; sahip, malik anlamlarına gelmektedir. Mevlana hazretlerinin şiirlerinde geçmiş olması XIII. yüzyıldan önce de Anadolu'da kullanıldığını göstermektedir. Efendi kelimesi, Arapça seyyid ve mevla kelimelerinin karşılığı olarak XV. yüzyılın ikinci yarısından sonra tahsil görmüş saygıdeğer ve itibar sahibi kimselere mahsus bir tabir olarak kullanılmaya başlanmıştır. Sosyal, siyasi, ilmi, dini ve tasavvufi çevrelerde giderek geniş bir kullanım alanına sahip olmuştur. Devletin yüksek memurlarından bazılarının da kullanmış olduğu unvan sonraki asırlarda yaygınlaşmış, XIX. yüzyılda padişah ve şehzadeler içinde kullanılmıştır. Tanzimat'tan sonra ise resmî olarak okur yazar ve mektep talebelerine bu unvan verilmiştir.¹²⁴

Ağa ünvanı efendiden sonra erkekler için sık kullanılan diğer kelimedir. Moğolca'da "büyük erkek kardeş" için kullanılan aka kelimesinden gelmektedir. XIII. yüzyıldan itibaren Anadolu'da aka kelimesi ağa şeklinde yazılmış ve başta şeref ünvanı olarak kullanılmıştır. Anadolu'da ilk Moğolların kullandığı ağa kelimesini Türkmen beyleri de Moğollardan alarak kullanmışlardır. XIV-XV. yüzyıllarda mezar kitabelerinde sık sık ağa ünvanlı şahıslara rastlanmaktadır. Osmanlı teşkilatının genişlemesi ve gelişmesi ile ağa ünvanı askeri teşkilatta en çok kullanılan unvan haline gelmiştir.¹²⁵

Monla/ molla ünvanları kadın erkek her iki kesim için de kullanılmıştır. Arapça'da mevla kelimesinden türediği düşünülen *monla/ molla* ünvanları efendi, sahip, amir manalarına gelmektedir. Monla (munla) kelimesindeki "n" harfi zamanla yukarıdaki şahidelerde görüleceği üzere "l"ye dönüşmüştür. Bu lakab Osmanlı'da ilk başlarda büyük alimlere verilir iken XVI. yüzyılın ikinci yarısından itibaren ulema nesli ortaya çıkmış olup sosyal bir sınıfa mensup olduklarını belli etmek için beşik ulemasına da verilmiştir.¹²⁶

Beg/ Bey ünvanı erkekler için kullanılan bir kelimedir. İlk defa Orhon yazıtlarında ve Uygur metinlerinde rastlanan, gerek Türk devletlerinde gerekse İslam'dan önce ve sonra bir unvan olarak kullanılmaya gelmiştir. Bir takım küçük Türk sülalelerine mensup

¹²⁴ Orhan. F. Köprülü, "Efendi" , *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları 1994), 10/455- 456.

¹²⁵ Faruk Sümer, "Ağa", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları 1998), 1/451- 452.

¹²⁶ Hamid Algılar, "Molla", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* (Ankara: TDV Yayınları 2020), 30/238-239.

hükümdarlar, prensler emir ve beg ünvanlarını kullanmıştır. Orhon yazıtlarında asiller sınıfını ifade etmekte olan beg/ bey ünvanı Karahanlılar'da büyük memurlar, Selçuklu'yu kuran ilk Oğuz reisleri, Anadolu beyliklerinde Karakoyun Akkoyun hükümdarları, Timur dahi beg ünvanını tercih etmiştir.¹²⁷

Seyyid/ Şerif ünvanları mezar taşlarında sıkça karşılaşılmaktadır. Seyyid sözlükte önder, efendi, sahip, faziletli kimse demek olup şerif ise; asil, şerefli, soylu, mübarek anlamlarını taşımaktadır. Seyyid/Şerif ünvanlarının terim anlamı ise Hz. Peygamber'in Hz. Ali ile Fâtıma'dan doğan, torunlarıyla onların soyundan gelenlere verilen ünvandır. Hz. Peygamber'in kızı Fâtıma'nın Hz. Hasan ile Hüseyin vasıtasıyla devam eden soyundan gelenler için seyyid ve şerif tabirleri kullanılarak bunların toplum içerisinde rencide edilmemesi ve kendilerine olan saygının sarsılmaması bütün İslâmi toplumlarda temel prensip olmuştur. 969 yılı itibariyle Hz. Hasan'ın soyundan gelen Mekke emirlerine şerif, Hz. Hüseyin'in soyundan gelen Medine emirlerine seyyid ünvanının verilmesiyle bir ayırım yapılmışsa da¹²⁸ bu durum genel bir kaide olamamış, Seyyid/Şerif ünvanlarının bazen ortak bazen ayrı bazen de her ikisinin birlikte kullanıldığı olmuştur. Seyyid/Şerif Peygamber soyundan gelen erkekler için kullanılır iken Seyyide/ Şerife Peygamber soyundan gelen kadınlar için kullanılmıştır.

Beşe ünvanı haziremizde 55 numaralı şahide mevcuttur. Lügate erkek evlat, büyük evlat ve emir gibi anlamlara sahiptir. Baş ve ağa kelimelerinden türemiş olduğu düşünülmektedir. Beşe ünvanı bir aşiret büyüğünü veya paşayı ifade ettiği denilmektedir. Beşe ünvanı daha çok yeniçeri ocağının alt birliklerinden birisi olarak zikredilir.¹²⁹ Mezar taşlarına bakıldığında beşenin yeniçeriler tarafından çok kullanıldığı görülür.¹³⁰

Çelebi ünvanı menşei ihtilafli olsa da en çok tasvip edileni Türkmen dilinde Allah'ın esmasından biri olarak Çalap kelimesinden geldiği görüşüdür. Buna göre sondaki nisbet "yâ"sı ile Allah'a bağlı anlamı verilmiş ve telaffuzu zamanla incelerek çelebi şekline

¹²⁷ Orhan F. Köprülü, "Bey", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları 1992), 1/11- 12.

¹²⁸ Mustafa Sabri Küçükaşçı, "Seyyid", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* (İstanbul :TDV Yayınları 2009), 37/40- 42.

¹²⁹ Oktay Gündoğdu-Lütfi Şeyban, "Sakarya Osmanlı Mezar Taşlarından Örneklerle Dardağan Serpuşlar", *İSTEM* 19/38 (Aralık 2021), 279.

¹³⁰ Laqueur, *Hüve'l-Bâkî*, 89.

dönüşmüştür. Osmanlılar'da özellikle XIV. yüzyıldan XVIII. yüzyıla kadar kültürlü yüksek tabakaya mensup olanlar, ilmiye sınıfı, divan şairleri, kalem erbabı, Dîvân-ı Hümâyün katipleri gibi genel olarak okumuş kimselere hatta bazı gayri müslimlere bu unvan verilmiştir. İlk dönemlerde Osmanlı şehzadeleri için de kullanılmıştır.¹³¹ Şehirli halk arasında da çok tercih edilmiş olan çelebi ünvanı haziremizde bir şahide mevcuttur (Kat. No 33).

Tasavvuf terimlerinden olan *şeyh*(mürşid)-*derviş*(mürid) terimleri haziremizde az da olsa unvan olarak kullanılmıştır.

El-Hâc ve Hâfız ünvanları da erkekler için kullanılmış olan kelimelerdir. Hâcî ibaresi bize vefat edeninin ölmezden evvel Hâcca gittiğini, Hâfız ibaresi ise kişinin Kur'an'ı ezberlediğini göstermektedir.

Kadınlara ait şahidelerde en çok tercih edilen unvan *hanım* kelimesi olup *Hâtûn, kadın* ünvanları da kullanılmıştır. Bu ünvanlardan hâtûn/kadın kelimesi köklü bir kelime olup İslam öncesi ve İslam sonrasında Türk hükümdarlarının eşlerine verilmiştir. Osmanlı'da ilk zamanlarda hükümdar eşleri tarafından da kullanılmıştır.

Haziremizde bulunan iki adet kadın şahide ise *hoca* ünvanlıdır. Hoca ünvanının ne için verildiği şahide başka bir bilgi verilmediği için bilinmemektedir.

Yukarıda açıklaması yapıldığı üzere peygamber soyundan gelen kimselere seyyid/şerif denmiştir. Haziremizdeki kadın şahidelerde Peygamber soyundan geldiği için *Şerife* ünvanı kullanılmıştır.

Vefat edenin isminin önünde yahut arkasında kullanılan bu ünvanlar vefat edenin nispet edildiği kişiler için de şahidelerde kullanılmıştır. Bu bahsin daha fazla uzamaması adına nispet bölümünün ünvanlarına yer verilmemiştir.

Kitabe bölümünün en son kısmında fâtiha, vefat tarihi yer almaktadır. Fâtiha bölümü Osmanlı'nın ilk dönemlerinde görülmez iken Ahlat mezar taşlarında ve Osmanlı'nın klasik ve nihayetine kadar olan mezar taşlarında görülmektedir. Vefat tarihi Hicri ve Arapça yazılmıştır. Bazı şahidelerde sadece sene verilmiş (Kat. No 117), bazılarında

¹³¹ Mehmet İpşirli, "Çelebi", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, (İstanbul: TDV Yayınları 1993), 8/259.

gün ay yıl olarak belirtilmiş(Kat. No 134), hem metin bölümünde yazıyla gün ve ay bölümü verilip sene bölümü ise en altta rakam ile hakkedilmiştir (Kat. No 216). Şahidelerin geneline bakıldığında daha çok rakamla tarih bölümü hakkedildiği görülmektedir. Tarih bölümlerinde *ğurre* tabiri geçmekte olup bu kelime ayın ilk gününü ifade etmektedir.

Tarih düşürme; İslam geleneğinde doğum, ölüm, tahta çıkış gibi önemli bir hadisenin vukuunda tarihini bir beyitle ebced hesabı kullanılarak belirtme sanatıdır. Tarih düşürme edebiyatımızda XIV. yüzyıl itibariyle gelişmeye başlamış ve özellikle XVIII. yüzyılda en verimli dönemine ulaşmıştır.¹³² Bazı şahidelerin metin bölümünün son iki satırına şairin mahlasıyla ebced kullanılarak tarih düşürülmüştür. Haziremizde tarih düşürme aşağıdaki gibi görülmektedir:

- terk-i ca eyleyecek Meyli dedi târihîn/ Âyişe Kadın'a Allah ide cayın cennet (Kat. No 8)
- fevtine Hâtif dedi edüp dua/ adni Mahmûd aziz etsin mekan (Kat. No 23)
- bu Rehavi söyledi tam rihlet târihîn/ Can-ı Mustafa Efendi rah-ı ukba itti ah (Kat. No 64)
- anın tarih-i fevtine dua edip dedi Hâtif/ bu mevtanın 'alâ makamını Hak ede cennet (Kat no 134)
- hediye kıl bir fâtiha tarihini söyle/ Mehmed ola asude safalar kıla cennette (Kat. No 216)

III. BEZEME BAKIMINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Osmanlı Devleti asırlarca koruduğu siyasi gücüyle, kendine yeten bir toplum geliştirerek sanatta da XVII. yüzyıla kadar dış etkilerden uzak durmayı başarmıştır.¹³³ XV. yüzyıl sonları ile XVI. yüzyıllarda görülmeye başlayan yarı üsluplaştırılmış çiçekler¹³⁴, XVII. asırdaki Batılı etkileşimlerle devam edegelen yüzyıllarda realist-naturalist üsluptaki bezemelerde yerini almıştır.

¹³² Turgut Karabey, “Tarih düşürme”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, (İstanbul: TDV Yayınları 2011), 40/80.

¹³³ Duran, “Osmanlı Tezhip Sanatında Naturalist Üslupta Çiçekler”, 180.

¹³⁴ Birol - Derman, *Türk Tezyini Sanatlarında Motifler*, 113.

Burmali Mescid Haziresi'nde bulunan şahidelerin tarihleri XVI. yüzyılın ikinci dönemi ile XIX. yüzyılın ikinci yarısı arasında tekabül etmektedir. 109 numaralı 961 tarihli Emîn Nûreddin Efendi'nin şahidesi hariç tutulursa tüm şahideler XVIII. yüzyıl ile XIX.yüzyılın ikinci yarısı arasında yer almaktadır. Bu da Osmanlı'nın Geç Dönem Mimarisi'ne tekabül etmektedir. 1703-1922 yılları arasında denk gelen geç dönem Osmanlı mimarisi barok, rokoko, ampir gibi Batılı üslupların etkisinde kalmıştır. Haziredeki şahidelerin bezemelerinde geç dönem realist ve natüralist süslemeler görülmüştür. Kullanılan süslemelerde bitkisel ve geometrik batıya ait barok, rokoko, ampir üslupta (iri ve hacimli yapraklar - C ve S kıvrımları-istiridyekartuş-kurdela-fiyonk vd.) motifler, kase-vazo gibi eşyaların içindeki çiçek ve meyve motifleri, erkek başlıklarında çiçek motifleri, kadın başlıklarında hem çiçek hem de ziynet eşyaları görülmektedir. Bu motifler klasik dönemdeki tezyinatın aksine stilize olmayıp realist olarak kainatta olduğu üzere taşlara hakkedilmiştir. Tezyinat baş şahidelerde başlık, alın ve kitabe bölümlerinin etrafında görülmektedir. Ayak şahidelerde ise yazı bulunmayıp çoğu batılı üsluplarda natüralist süslemeler kullanılarak bezenmiştir.

Hazirede görülen en yaygın süsleme *bitkisel bezemelerdir*. Bitkisel olarak kullanılan motifler; selvi, lale, gül, farklı formda çiçekler, akant yaprakları, hurma ağacı, asma dalları, kıvrımlı, yelpaze şeklinde açılan yaprak motifleri, dairevi alanlar içersinde kademeli olarak açılıp daireyi dolduran nebati içerikli rozetler(gülçe, gülbezek) mevcuttur.

Selvi; geçmişten günümüze hazirelere dikilen bir ağaç olup mezarlıklara dikilmesinin sebebi ise özündeki kimyasal maddelerin topraktaki haşereleri ve kötü kokuyu engelleyip etrafına hoş bir koku bırakmasıdır. Uzun ömürlü olması, daima yeşil kalması, ahireti ve ölümsüzlüğü de hatırlatmaktadır. Mezar taşlarında ayak şahidelerde kullanılmış, aşağıdan yukarıya doğru sivrilerek nihayete ermiştir. Baş kısmı sol yöne doğru meyilli hakkedilmiştir. Selvi motifi bazı şahidelerde tek (Kat. No 13, 28, 30, 93, 135), bazılarında ise asma yaprakları ve üzüm salkımlarıyla birlikte (Kat. No 8, 54) tezyin edilmiştir. Bezemelerde XVIII. ve XIX. yüzyıllarda sıklıkla kullanılmıştır.

Lale; şiirlere konu olan en eski süs çiçeklerinden biridir. Sultanlardan halka çok sevilen bir çiçektir. Allah lafzının harflerinden oluşmakta olup bununla birlikte her ikisi de ebced hesabı ile 66'ya denk gelmektedir. Geleneğimizde asırlarca yaşamış ve halk

tarafından da sevip benimsemiş olan lale, XVII. asırda çiçekler arasında en üst zirveye çıkmıştır.¹³⁵ Katalog 45, 120, 167, 173 numaralı şahideler lale motifleri ile bezenmiştir. Katalog 20 numaralı mezarın tekne bölümünün baş ve yan pehle taşlarında kullanılmıştır. 45 numaralı ayak şahide de ise vazo içinde lale buketleri görülmektedir.

Gül; eski devirlerden beridir kullanılagelen bir motif olup genel manada sevgilinin sembolü olarak kabul edilmiştir. Şiirlere konu olmuş, türkülerde yer almıştır. Özelde ise Allah'ın mahbubu Hz. Peygamberimiz Muhammed Mustafa'yı (s) temsil etmektedir. Osmanlı sanatında laleden sonra en çok resmedilen çiçek motifi olmuştur.¹³⁶ Katalog 70, 81, 129, 156, 161, 167, 201 numaralı şahidelerin başlık, alın, gövde bölgesi olmak üzere farklı alanlarda gül motifleri kullanılmıştır. Katalog 24 numaralı mezarın tekne bölümünün yan pehle taşlarında gül motifi kullanılmış, lale motiflerinin dal bölümüne yerleştirilmiştir. Gül motifi farklı biçimlerle bezenmiş olup sadece gül motifi ya da tek sap üzerinde kullanıldığı gibi fiyonk yapılarak bağlanmış gül demetleri, vazo içersine konulmuş gül buketleri halinde de görülmektedir. Bezemelerin hacmi ışık-gölge ile artırılmış, kıvrılan dallar, fiyonklarla vd. zenginleştirilmiştir. Batılı üslupların etkilerinin daha çok benimsenmiş olduğu görülmektedir.

Hurma ağacı; fetih, barış ve bereket gibi değişik kavramların sembolü olmuş mezar taşlarında XVIII. ve XIX. yüzyıllarda sıklıkla kullanılmıştır. Kuran'da adının geçmesi, Hz. Peygamberi ve Arap coğrafyasını ilk anda akla getirmesi gibi sebeplerle hurma ağacının tezyinatında kullanımını artırmıştır.¹³⁷ Haziremizde katalog 19, 23, 26, 57, 63, 100, 163, 186, 218 numaralı ayak şahideler farklı formlarda hurma ağaçları ve hurma salkımları ile bezenmiştir.

Akant (kenger); yaban enginarı yaprağıdır. Yunan, Mısır ve Roma'da kullanılmış olup Osmanlı tezyinatına Batı'dan gelmiştir. Klasik bir yaprak örneği olarak kullanılmıştır.¹³⁸ Haziremizde 8 numaralı şahidenin kitabe bölümünün hemen üst panosu yarım daire içerisinde kademeli olarak açılan akant yaprakları ile bezenmiştir.

¹³⁵ A. Süheyl Ünver, "Türkiye'de Lale Tarihi", *Acikersim. Fsm*, 268, (Erişim 14.06.2022).

¹³⁶ Cemal Kurnaz, "Gül", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* (İstanbul:TDV Yayınları, 1996), 14/222.

¹³⁷ Çal, *Boyabat Mezar Taşları*, 147.

¹³⁸ Arseven, "Kenger", 1025.

Hazirede bulunan katalog 8, 10, 15, 37, 55, 76, 93, 142, 145, 161, 167, 173, 174, 193, 206, 212, 219, 220 numaralı şahideler farklı formlarda realist üslupta çiçek motifleri ile bezenmiştir.

Yaprak; tezyinatta her dönemde karşılaştığımız bir motiftir. Erken ve Klasik Osmanlı dönemlerinde üsluplaştırılmış yaprak motifleri ile karşılaşırken Geç dönemle birlikte Batı'ya yönelmeden kaynaklı yapraklar da bezemelerde yavaş yavaş realist, natüralist ya da doğadaki haline benzemeyen bir üslupta yol izlenmiştir. Şahidelerin alın(tepelik) bölümü ve kitabeyi çevreleyen çerçevede bu motifleri görmek mümkündür. Yapraklar form olarak değişikliğe uğramış, irileşmiş, kıvrımları ve hacimleri artmıştır. Bu nevi'deki nebati kompozisyonlar C ve S kıvrımları ile de süslenmiştir. Barok, rokoko ve ampir üslubun etkileri daha net olarak görülmektedir (Katalog no 3, 8, 21, 23, 29, 70, 76, 91, 81, 103, 121, 122, 141, 146, 156, 161, 163, 167, 172, 174, 193, 201, 206, 213).

Asma ve üzüm; Kur'an'da (*Bakara 266, Nahl 67, Ra'd 4, Enam 99, Nahl 11, İsra 91, Kehf 32, Yasin 34, Abese 28-29*) hurma ile beraber hem dünya hem de ahiret nimeti olarak pek çok surede adı geçmektedir. İslam'ın erken devirlerinde antikite etkisi ile kullanılmış olup ağırlıklı olarak 19. yüzyılda Batı'nın etkisiyle tekrar hatırlanmış,¹³⁹ mezar taşlarına bolca hakkedilmiştir. Katalog 8, 45, 56, 156 numaralı şahideler asma ve meyvesi üzümlerle bezenmiştir. Asma ve üzümler 8 ve 56 numaralı ayak şahidelerde selvi ağacının etrafına sekiz çizerek dolanmıştır. 156 numaralı baş şahidede alın bölümünde kase içerisinde üzümler yerleştirilip asma yaprakları ile süslenmiştir. 45 numaralı ayak şahide ise yine selvi ağacı etrafına tek asma dalıyla S çizerek dolanmıştır. Her asma dalı motifinde üzüm meyvesi mevcuttur.

Rozet; gülçe, gülbezek olarak da adlandırılan motif haziremizde mezar taşlarında alın bölümünde ya da teknelerde görülmektedir. Yarım ve tam dairevi bir alan içerisinde tek, helezon formunda ya da içten dışa kademeli olarak açılan bitkisel motifler kullanılmıştır. Katalog 8, 24, 25, 103, 122, 167, 193, 206 numaralı şahide ve tekne taşlarında kullanılmıştır.

Geç dönem palmet kompozisyonu; nebati bezemelerde karşımıza çıkan diğer bir form olup alınlık bölümünde dış hatlarıyla palmet motifi ile bir alan oluşturulmuştur. Alanın

¹³⁹ Çal, *Boyabat Mezar Taşları*, 151.

içi erken dönem rumi kompozisyonlarına benzer lakin geç dönem bitkisel dal, yaprak ve çiçeklerle bezenmiştir. Katalog 93, 120, 173 numaralı şahidelerin alın bölümleri geç dönem palmet kompozisyonları ile süslenmiş olup nebati kompozisyonda sadelik ve az da olsa üsluplaştırma mevcuttur.

Kadın şahidelerinde yukarıda zikredilen kompozisyona benzer, dilimli tepeliklerin alın bölümlerinde simerik gibi görünen kıvrımlı dallarla oluşturulmuş nebati süslemeler de mevcuttur. Katalog 145, 172 bu nevi'dendir.

İstiridye (deniz kabuğu); Yunanca ostreidi kelimesinden türemiştir. Denizde yaşayan yumuşak ve kabuklu bir hayvandır. İnsanlık tarihi boyunca Yunan'dan Mısır'a farklı milletler tarafından kullanılmıştır. Mezarları da süsleyen bir motif olmuştur. İslam mimarisinde Osmanlı'nın Batılılaşma dönemine kadar karşımıza çıkmayan bir motiftir. Batılılaşma ile gelişen, değişen mimaride karşımıza çıkar. Avrupa'da da Barok sanatının doğuşu ile ortaya çıkmıştır. Barok ve rokokonun kelime manası ile de yakından ilgilidir.¹⁴⁰ Katalog 120 ve 173 numaralı kadın şahidelerinde süsleme unsuru olarak istiridye motifi kullanılmıştır.

Vazo, saksı ve kase; Osmanlı mimarisinde geç dönemde karşımıza çıkan bu objeler çiçek, ağaç, meyve motifleri ile doldurulmuştur. Katalog 25, 46, 135, 161, 167 numaralı şahidelerde formları birbirinden farklılık arz eden vazo ve saksılar; lale, gül gibi tek yahut çiçek demetleri ile bezenmiştir. Meyveli kaseler ise haziremizde 53, 156, 172, 174 numaralı şahidelerde karşımıza çıkmaktadır. Genel olarak ağız kısımları geniş olan bu kaseler armut, incir, kayısı, üzüm gibi meyvelerle bezenmiş olup bu motifler batılılaşma ile tezyinatta yerini almıştır.

Kurdela ve fiyonk; haziremizde bulunan katalog 8, 81, 220 numaralı şahidelerde kullanılmıştır. Bu şahidelerin hepsi kadınlara aittir. Katalog 8 numaralı, 1742 tarihli şahide de yazı alanının hemen üstündeki kartuşta sağ ve sol köşelerdeki çiçek demetlerini bağlamak için sade bir kurdela kullanımı vardır. 81 ila 220 numaralı şahidelerde kurdelanın fiyonk şeklinde daha hareketli, kıvrımlı bir kullanımları yer almaktadır.

¹⁴⁰ Salih Yılmaz, *Osmanlı Mimarisinde İstiridye Formu*, (İstanbul: Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi 2005), 9-16.

Şahidelerde bitkisel motiflerin yanında *geometrik ve mimari elemanlarında* yer aldığı görülmektedir. Geometrik tezyinat, Selçuklu'da daha çok ön planda olup Osmanlı'da da kullanımı mevcuttur. Mezar taşları tezyinatta giderek ağırlığını bitkisel bezemelere bırakmış olsa da geometrik motiflere de yer vermiştir. Katalog 10, 15, 81, 109, 164, 172, 173 numaralı şahidelerde 109 numaralı şahide hariç tutulursa geç döneme ait geometrik süslemeler görülmektedir. 1554 tarihli 109 numaralı mezarın ayak şahidesinin tekne kısmına yakın bölümde sağ ve sol kenarlar pahlanmıştır. Pahlanılan kenarların üst bölümünde her iki kenarda damla taşına benzeyen konik biçimli, nebati motifle nihayetlendirilen klasik bir bezeme ile süslenmiştir. 10 numaralı şahidenin yazı alanını çevreleyen çerçeve zikzaklarla bezenmiştir. Şahidelerde kullanılan mimari elemanlar ise şu şekildedir: Kitabe alanının dikey olarak sağ ve sol her iki yanını kaplayan burmalı sütunlar (Kat. No 25, 12, 173), bitkisel başlıklı sütunlar (Kat. No 161, 201), sade sütunlar (Kat. No 172), yuvarlak kemerler (Kat. No 172), mukarnaslar (Kat. No 120, 145, 173). Burmalı sütunlar erken dönem Osmanlı mezar taşlarında da görülmektedir. Bitkisel başlıklı sütunlar, yuvarlak kemerler ise mezar taşlarında geç döneme ait mimari yapılar olarak kullanılmıştır.

Hilal; doğum, yeni hayat anlamlarına haiz olup insanlık tarihi boyunca kullanılan sembollerdendir. Hilal motifi İslam dünyasında VII. yüzyıldan bu yana var olmuş, XI. yüzyılda ise Hristiyan dünyaya karşı İslamiyetin sembolü olarak kullanılmıştır.¹⁴¹ Harflerin ortaklığı ve ebced ile de Allah (c.c) lafzına delalet etmektedir. Haziremizde 3 numaralı şahide de serlevha bölümünün her iki yanında aşağı bakan iki adet hilale rastlanmıştır.

¹⁴¹ Nebi Bozkurt, "Hilal", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, (İstanbul:TDV Yayınları, 1998), 18/13-15.

SONUÇ

Fatih Sultan Mehmed Han İstanbul'u fethettikten sonra imar ve iskan politikalarıyla şehri sosyo ekonomik anlamda canlandırmak ve şehre İslam beldesi hüviyetini kazandırmak için birçok adım atmıştır. İlk olarak bölgeye de adını veren Fatih Külliyesi'ni inşa ettirmiş, bununla birlikte önemli devlet adamlarına külliyeler, sivil halktan varlıklı kesime ise daha küçük kompleksli yapılar imar ettirmiştir. Fetihle gelen ahaliyi, bu yapıların merkezde olduğu muhitlere yerleştirmiştir. Tezimizin konusunu oluşturan Burmalı Mescid, mektep ve sikayesi de bu yapılardan olup fetihden 40-50 yıl sonra imar edilmiştir. Bir diğer imar faaliyeti ise günümüze ulaşmamış olsa da ekonomik hayatı canlandırmak için yaptırdığı İstanbul Saraçhane'sidir. Bu yapı Osmanlı döneminde semte adını vermiştir. Burmalı Mescid, Osmanlı döneminde Saraçhane semti sınırları içerisinde yer almakta idi. Bu kompleks yapının etrafında, mescidin banisi olan Emîn Nûreddin Osman Efendi'nin adıyla bir mahalle teşekkül etmişti. Cumhuriyet döneminde istimlak çalışmaları ile mahalle kaldırılmış, yerine Saraçhane parkı inşa edilmiştir. Yapıdan geriye ise mescid ve haziresi kalmıştır.

Tezimizin ana konusu İstanbul Fatih Burmalı Mescid Haziresi'dir. Birden fazla restorasyon geçiren Burmalı Mescid Haziresi'nde son restorasyonla yeni şahidelere ve şahide parçalarına ulaşılmıştır. 2020 restorasyonu bitirdikten sonra hazirede ilk olarak katalog çalışması yapılmıştır. Katalog çalışması ile 231 adet şahideli şahidesiz mezar kaydedilmiştir. Mezarlardan pek çoğunun yerinin sembolik olduğu bilgisine ulaşılmıştır. Mezar taşlarının tarih aralığı XVI.yüzyılın ikinci yarısı ile XIX.yüzyılın ikinci yarısına denk gelmektedir. En erken tarihli şahide mescidin banisi Emîn Nûreddin Osman Efendi'ye (Kat. No 109) ait olup H.961-M.1554 tarihlidir. Bundan sonra 50 yılı aşkın defin gerçekleşmemiştir. Yarım yüzyıldan sonra hazireye definler başlamıştır. Bunun sebebi ise evvelinde izin verilmemesinden kaynaklıdır.

Hazirenin katalog çalışmasında; mezarın katalog numarası, inceleme ve vefat tarihi, fotoğrafları, formuna göre ölçümleri, ölenin kimliği, kullanılan malzeme ve teknik, kitabenin yazı dili-türü, Osmanlı ve günümüz Türkçesiyle okunuşu, süsleme özelliklerine yer verilmiştir.

Türkistan'dan Anadolu'ya fetihlerle gelen Türkler beraberinde getirdikleri geleneklerini karşılaştıkları yeniliklerle birleştirerek mahalli örnekler ortaya koymuştur. Mezar

mimarimizde bu yeniliklerden nasibini almış olup Selçuklu'dan Beyliklere, Beylikler'den Osmanlı'ya devam edegelen farklı mezar formları ortaya çıkmıştır. Mezar taşları incelemesinde, değişim ve dönüşümün ardından yüzyıllar geçse de Türkistan'dan getirilen geleneğin müşterek vasıfları kitabelerde, tipolojilerde ve bezemelerde görülmüştür.

Burmalı Mescid Haziresi'nde pehleli, kapak taşlı, çerçevesiz olmak üzere üç adet mezar tipi vardır. Bununla birlikte dikey formda başlıklı, üçgen tepelikli, bitkisel dilimli, silindirik (üstüvani) ve çokgen şahide formları olduğu gibi sayılı da olsa yatay formda mezar taşı tipolojileri de mevcuttur. Osmanlı şahidelerinin en belirgin özelliği kişinin hayatta iken yaptığı mesleğin, bulunduğu konumun nişanı olan başlıklardır. Haziremizde kâtibî, paşalı, nezkebî, serdengeçti, dardağan, kallâvî, çatal kalafat, örfî, burmalı, kafesi destarî, fesler, taşlar ve hotoz olmak üzere pek çok türde başlıklı şahide bulunmaktadır.

Hazirede kişinin hüviyetine ait bilgiler, sadece baş şahidelerde yer almıştır. Kitabe bölümü dediğimiz yazı alanı; serlevha, ayet-hadis-veciz sözler, kimlik, dua-fâtiha, tarih bölümlerinden oluşmakta olup şahidelerin hepsi aynı düzende hakedilmemiştir. İlk dönem taşlarında yer almayan serlevhalı şahideler geç dönemde sıklıkla tercih edilmiştir. Haziremizde yer alan Geç Dönem Osmanlı şahidelerinde 1 adet ayet bulunmakta olup (Kat. No 138: Âl-i İmrân 185, Ankebut 57) hadislere hiç yer verilmemiştir. Diğer şahidelerde ise dünyanın fanlığını anlatan, ölen kişiyi öven, hangi yaşta ve ne sebeple öldüğünü belirten üzüntüleri, acıları dile getiren manzum, mensur edebi metinler kullanılmıştır. Bu tür metinler Batılılaşma Dönemi'nde oldukça artmıştır. Her taşta manzum ve mensur metinlere yer verilmemiş olup bazı şahideler ise kimlik bölümü ile başlamıştır. Erken dönem şahidelerinde ölen kişi babaya nispet edilir iken Klasik ve Geç Dönem şahidelerinde kimlik bölümündeki nispetlerin çerçevesi genişlemiştir. Kat. No 156 ,220 numaralı şahideler haziremizde bu bahsin en güzel örneklerin ihtiva etmektedir. Kişiyi ait ünvanların da sıklıkla metinlerde kullanılmış olduğu görülmektedir.

Şahidelerin hemen hepsinde vefat edenin kendi için fâtiha ya da dua istediği görülmektedir. Fâtihadan evvelde Allah'ın merhametine muhtâc olduğu beyanı şahidelerde yer almıştır. Ahlat mezar taşlarında görülen tarih düşürme geleneği klasik

ve geç dönem şahidelerinde devam etmiştir. Haziremizde katalog 8, 23, 64, 134, 216 numaralı şahideler bu nevi'dendir.

Şahidelerin yazı alanlarının yüzeyleri enine doğru genişlemiştir. Bu da yazının daha rahat yazılmasını sağlamıştır. Klasik ve Geç Dönem Osmanlı mezar taşlarında kullanılan dil Osmanlı Türkçesi olmuştur. Haziredeki tüm taşlar Osmanlı Türkçesi ile hakkedilmiş olup Katalog 138 numaralı şahide de hem Arapça hem de Osmanlı Türkçesine yer verilmiştir.

Metin bölümünde kullanılan yazı türleri sülüs ve ta'lik olmuştur. Her iki yazı da celi tarzda kullanılmıştır. En sık kullanılanı ise sülüstür. Zaman ile yazılarda büyük değişimler görülmüş olup harf bünyeleri belli standartları yakalamış, kalem kalınlıkları dengelenmiştir. Harf bünyelerinde fiziki ahenk sağlanmıştır. Harflerin ölçüleri giderek kemale erdiği gibi yakınlık ve uzaklıklarındaki bütünlük de gelişim göstermektedir.

Malzeme olarak mermer kullanılmış olup tüm şahideler alçak kabartma tekniği kullanılarak hakkedilmiştir. Katalog 145 numaralı şahide ise yüksek kabartma tekniği ile bezenmiş tek şahide olmuştur.

Bezeme olarak Osmanlı Devleti'nde Selçuklu'nun aksine figüratif motifler kullanılmamış, bitkisel ve geometrik süslemelerin kullanıldığı görülmüştür. Erken ve Klasik Dönem'de üsluplaştırma hakim olmuş, Batı'ya yönelişin ve Avrupa sanatının etkisiyle kendine özgü bir karakter kazanan çiçek motifleri, natüralist ve realist üslupla ortaya konmaya başlanıp kısa zamanda benimsenmiştir. Çiçek motiflerinin yanı sıra meyve tabakları, meyve ağaçları, istirdye motifi, vazo-kase gibi nesnelere, kurdela, fiyonk, akant yapraklı nebati bezemeler, bitkisel başlıklı sütunlar, yuvarlak kemerler gibi mimari elemanların kullanıldığı görülmüştür. Bu yüzyıllarda Avrupa'dan gelen fakat birebir alınmayan barok, rokoko, ampir üslupları, kullanılan motiflerde kendini çokça hissettirmiştir. Işık, gölge ve kıvrımlarla hareketlendirilen motiflerin hacmi artırılmıştır.

Kuruluşundan XVII. yüzyıla kadar Osmanlı Devleti siyasal gücünü korumuş ve dış etkenlere maruz kalmamıştır. Tefekkürdeki değişim ve dönüşüm dış dünyaya tesir edince siyasi, içtimai, ekonomik, sosyal, dini, edebi ve sanatsal alanlarda da kendini hissettirmiştir. XVII. yüzyıl ve XVIII. yüzyıllarda yaşanan siyasi olaylarla birlikte de Batı'ya karşı etkilenmeler başlamış, bu etkilenmelerin bariz gözlemlenebildiği alan ise

mimari ve tezyinat olmuştur. Bu değişim ve dönüşümleri takip eylemek bizlere devletlerin dünya tasavvurunu, siyasal-sosyal-iktisadi mecradaki durumunu, yaşadığı gerilimi, dini-bedîi, kültürel nizamlarını göstermektedir. Mezar taşları bu alanda önemli bir mevkide olup milletlerin etkileşimlerini okutan, medeniyetlerin izlerini taşıyan önemli vesikalar olarak her daim önem arz etmektedirler. Bu bağlamda haziredeki Geç Dönem Osmanlı mezar taşları, Klasik Dönemi'nden tam kopamamış, Batılı üslupları da tam olarak benimseyememiş, kendi tasavvurundan geçirerek almış bir değişim, gerilim ve dönüşümün bakiyeleridir.

İstiklak ve yol çalışması adıyla pek çok Osmanlı eserinin ortadan kaldırıldığı yapılan okumalar neticesinde görülmüştür. Var olan âsâr-ı atîka ecdadımızın mirası, bize kendimizi unutturmamak şuuru ve geçmişten geleceğe ışık tutabilmesi adına her daima korunmalıdır.

KAYNAKÇA

- Aksoyak, İsmail Hakkı. “Halimi, Mustafa”. Teis.Yesevi (Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü Ahmet Yesevi Üniversitesi. Erişim 20.06.2022. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/halimi-mustafa>
- Algılar, Hamid. “Molla”. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 30/238-239. Ankara: TDV Yayınları 2020.
- Alparslan, Ali. “Nesta‘lik”. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 33/11-15. İstanbul: TDV Yayınları 2007.
- Argıt İpşirli, Betül. “Osmanlı İstanbul’unda Giyim Kuşam”, Antik Çağ’dan XXI. yüzyıla Büyük İstanbul Tarihi: Toplum. ed. Coşkun Yılmaz, bölüm ed. Arif Bilgin. IV/ 230-246. İstanbul: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür A.Ş., Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırmaları Merkezi (İSAM), 2015. https://www.academia.edu/25324596/Osmanli%C4%B1_%C4%B0stanbulunda_Giyim_Ku%C5%9Fam?sm=b
- Arseven, Celal Esad. “Kenger”, Sanat Ansiklopedisi, 2/1025. İstanbul: M.E.B, 1983.
- Arseven, Celal Esad. “Kurgan”, Sanat Ansiklopedisi, 3/1173-1174. İstanbul: M.E.B, 1983.
- Arseven, Celal Esad. “Pehle”, Sanat Ansiklopedisi, 4/1599. İstanbul: M.E.B, 1983.
- Arseven, Celal Esad. “Sintaş”, Sanat Ansiklopedisi, 4/1822. İstanbul: M.E.B, 1983.
- Arseven, Celal Esad. “Türk sanatı”, Sanat Ansiklopedisi, 4/2053. İstanbul: M.E.B, 1983.
- Aslanapa, Oktay. Türk Sanatı II. İstanbul: Kervan Yayınları, 2. Basım, 1984.
- Atasoy, Nûrhan. “Barok”. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 5/81-83. İstanbul: TDV Yayınları, 1992.
- Âyânoğlu, F.İsmail. “Fatih Devri Ricali Mezar Taşları ve Kitabeleri”. Vakıflar Dergisi IV/IV (1958), 193-208. <https://dergipark.org.tr/tr/download/issue-full-file/21699>

- Ayvansarâyî, Hüseyin Efendi. Hadikatü'l-cevami'(İstanbul Camileri ve Diğer Dini-Sivil Mimari Yapılar), Ali Sâtî' Efendi-Süleymân Besim Efendi, haz. Ahmed Nezh Galitekin. İstanbul: İşaret Yayınları, 2001.
- Ayverdi, Ekrem Hakkı. 19. Asırda İstanbul Haritası. İstanbul:Şehir Matbaası, 1958.
- Barkan, Ömer L. – Ayverdi, Ekrem Hakkı. İstanbul Vakıfları Tahrir Defteri 953(1546) Tarihli, /61, İstanbul: İstanbul Fetih Cemiyeti İstanbul Enstitüsü, 1970.
- Berk, Süleyman. Zamanı Aşan Taşlar. İstanbul: Zeytinburnu Belediyesi Yayınları 7, 1.Baskı.
- Biol, İnci A. – Derman, Çiçek. Türk Tezyini Sanatlarında Motifler, İstanbul: Kubbealtı Neşriyatı.
- Bozkurt, Nebi. “Mezarlık”. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 29/519. Ankara: TDV Yayınları, 2004.
- Bozkurt, Nebi. “Hilal”, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 18/13-15. İstanbul:TDV Yayınları, 1998.
- Ceyhan, Semih. “Taç(Tasavvuf)”. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 39/363-365. İstanbul: TDV Yayınları 2010.
- Çal, Halit. “ Türklerde Mezar ve Mezar Taşları”. T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Aile Yazıları/8 (Aralık 2015), 295-332. https://www.academia.edu/19910917/T%C3%9CRKLERDE_MEZAR_MEZAR_TA%C5%9ELARI
- Çal, Halit. “İstanbul Eyüp'teki Erkek Mezar Taşlarında Başlıklar”, Eyüp Sultan Sempozyumu III Tebliğler. İstanbul: Eyüp Sultan Belediyesi Kültür Yayınları, 11 Şubat 2000. Erişim 21.02.2022. https://www.academia.edu/10282520/%C4%B0stanbul_Ey%C3%BCp_teki_Erkek_Mezarta%C5%9Flar%C4%B1nda_Ba%C5%9Fl%C4%B1klar
- Çal, Halit. Boyabat Mezar Taşları, Ankara: Boyabat Belediyesi Kültür Yayınları, 2015.
- Demirci, Kürşat. “Kabir”. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 24/33-35. İstanbul: TDV Yayınları, 2001.

- Derman, M.Uğur. “Hat”, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 16/427-437.İstanbul: TDV Yayınları 1997.
- Derman, M.Uğur.“Ta’lik”. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 39/508. İstanbul: TDV Yayınları 2010.
- Dia. “ İstanbul (Sanat)”. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 23/ 243-267. İstanbul:TDV Yayınları 2001.
- Diyarbakirli, Nejat. “Türkler’de Mezar Yapısı ve Defin Merasimleri”, Türk Kültür Araştırmaları XXVIII/1-2 (1990), 53-61. http://isamveri.org/pdfdr/D00225/1990_1-2/1990_1-2_DIYARBEKIRLIN.pdf
- Duran, Gülnûr. “Osmanlı Tezhip Sanatı’nda Naturalist Üslupta Çiçekler”, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 2/31 (Haziran 2018), 177-199. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/557222>
- Eyice, Semavi. “Burmali Mescid”, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 6/443-444. İstanbul: TDV Yayınları, 1992.
- Eyice, Semavi. “Mezarlıklar ve Hazireler”, Cimenteries et traditions Funeraires Dans le Monde Islamique: İslam Dünyasında Mezarlıklar ve Defin Gelenekler, ed. Jean-Louis Bacque-Grammont-Aksel Tibet, I/123-134. Ankara: Türk Tarih Kurumu, 1996. Erişim 21.06.2022. <http://ktp.isam.org.tr/?url=makaleilh/findrecords.php>
- Göncüoğlu, Süleyman Faruk. “İstanbul’un Fethi Sonrası Kurulan İlk Semt: Saraçhane”, Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi 22 (2010), 27-82. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/28440>
- Gülgen, Hicabi. Osmanlı Mezar Taşlarının Bursa ve Civarındaki İlk Örnekleri, Bursa: Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2009.
- Gülgen, Hicabi. Türk İslam Sanatları Tarihi. Bursa:Emîn Yayınları, 3.baskı, 2013.
- Gündoğdu, Oktay. – Şeyban, Lütfi. “ Sakarya Osmanlı Mezar Taşlarından Örneklerle Dardağan Serpuşlar”. İSTEM 19/38 (Aralık 2021), 273-302. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2130155>

- Gürkan, Saime Leyla. “Ölüm”, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 34/ 32-34. İstanbul: TDV Yayınları, 2007.
- Haseki, Metin. “Plastik Açından Türk Mezar Taşları”. İstanbul: İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Yayınları.
- İltar, Gazanfer. “Eski Türklerde Mezar Kültü ve Günümüze Yansımaları”. Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi S.27 (2003), 11-19. <https://hbvdergisi.hacibayram.edu.tr/index.php/TKHBVD/issue/view/35>
- İnalçık, Halil. “İstanbul (Türk Devri)”. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 23/220-239. İstanbul:TDV Yayınları 2001.
- İpşirli, Mehmet. “Çelebi”. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 8/259. İstanbul: TDV Yayınları 1993.
- İstanbul. “Saraçhanebaşı”, Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi, 6/457-458. İstanbul: Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı Yayınları, 1994.
- İstanbulî, Yahya Âgâh b. Sâlih. Tarikat Kıyafetlerinde Sembolizm (Mecmü‘atü’z-Zara‘if Sandukatu’l-Ma‘arif), transkripsiyon: M. Serhan Tayşi İstanbul: Ocak Yayıncılık, Kasım 2002.
- İşli, H.Nejdet. Osmanlı Serpuşları, İstanbul: Avrupa Kültür Başkenti, 2009.
- Karabey, Turgut. “Tarih düşürme”, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 40/80-82. İstanbul: TDV Yayınları 2011.
- Karamağaralı, Beyhan. Ahlat Mezar Taşları, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları , 1992.
- Köprülü, Orhan F. “Bey”. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 1/11- 12. İstanbul:TDV Yayınları 1992.
- Köprülü, Orhan. F. “Efendi”. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi,10/455- 456. İstanbul: TDV Yayınları 1994.
- Kurnaz, Cemal. “Gül”. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi,14/219-222. İstanbul:TDV Yayınları, 1996.
- Kurul. Hadislerle İslam. Ankara: DİB Yayınları, 1.Baskı, 2014.

- Laqueur, Hans-Peter. Hüve'l-Bâkî (İstanbul'da Osmanlı Mezarlıkları ve Mezar Taşları), çev. Selahattin Dilidüzgün. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, Nisan 1997.
- Mustafa Sabri Küçükbaşçı, “Seyyid”, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 37/40- 43. İstanbul :TDV Yayınları 2009.
- Mülayim, Selçuk. Sinan bin Abdülmennan, İstanbul: İsam Yayınları, 2.baskı, 2013.
- Öney, Gönül. Anadolu Selçuklu Mimari Süslemesi ve El Sanatları. Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları 3.Baskı, 1992.
- Özaydın, Abdülkerim. “ Türkler (Türklerin İslamiyet’i Kabulü)”, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 41/474-480. İstanbul: TDV Yayınları 2012.
- Özcan, Abdülkadir. “Serdengeçti”, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 36/554-555. İstanbul: TDV Yayınları 2009.
- Özkafa, Fatih. “Hat Sanatında Osmanlı İnkılabı, Osmanlı Sanatında Değişim ve Dönüşüm”, Osmanlı Sanatında Değişim ve Dönüşüm. ed.Ayşe Budak - Muzaffer Yılmaz. 357-392. Konya: Literatürk Academia, 2019. https://www.academia.edu/40809388/HAT_SANATINDA_OSMANLI_I_NKI_LA_BI?sm=b
- Özkan, Mustafa. “Osmanlı Türkçesi”. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, İstanbul: TDV Yayınları 2007. 33/483-485.
- Özkurt. Kemal, - Tüfekçioğlu, Abdülhamit. “Türk-İslam Sanatında Kitabeler”. Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi (TALİD) 7/14 (2019), 275-295. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/653618#:~:text=T%C3%BCrk%2D%C4%B0slam%20epigrafisinde%20yaz%C4%B1%20t%C3%BCrlerini,cel%C3%AE%20ta'l%C3%AEk%20oldu%C4%9Fu%20g%C3%B6r%C3%BClmektedir>.
- Perçem, Ersan. “Fatih Devri Mezar Taşlarında Tezyinat Analizi”, I.Uluslararası Türk İslam Mezar Taşları Kongresi Bildiriler Kitabı, ed. Muvaffak DURANLI - Ramazan Kemal HAYKIRAN - Gonca KUZAY DEMİR, 465-493. Aydın: Adnan Menderes Üniversitesi, Aralık 2018. Erişim21.02.2022. <https://akademik.adu.edu.tr/bolum/fef/sanattarihi/webfolders/files/I.%20Ulusla>

raras%C4%B1%20Turk%20Islam%20Mezar%20Taslar%C4%B1%20Kongres
i%20Bildirileri.pdf

- Serin, Muhittin. “Sülüs”, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 38/128-130. İstanbul: TDV Yayınları 2010.
- Sevim, Nidayi. Medeniyetimizin Sessiz Tanıkları. İstanbul:Abide Yayınları.
- Sümer, Faruk. “Ağa”, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 1/451- 452. İstanbul: TDV Yayınları 1998.
- Şener, Mehmet. “Kabir (Fıkıh)”. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 24/35-37. İstanbul: TDV Yayınları, 2001.
- Tezcan, Hülya. “Fes”. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 12/415-416. İstanbul:TDV Yayınları 2010.
- Topaloğlu, Bekir. “Ölüm (İslam’da Ölüm)”, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 34/ 34-35. İstanbul: TDV Yayınları, 2007.
- Toprak, Süleyman. “Kabir (Kelam)”. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 24/37-38. İstanbul: TDV Yayınları, 2001.
- Uludağ, Süleyman. “Mezar ve Türbe”. Nesil. S. 1(umumi sayı 13). 2/25. İstanbul: Ekim, 1977.
- Ünver, A. Süheyl. “Türkiye’de Lale Tarihi”, Acikersim. Fsm, Erişim 14.06.2022. <http://acikerisim.fsm.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/11352/1630/%DCnver.pdf?sequence=1>
- Wiener, Wolfgang Müller. İstanbul’un Tarihsel Topoğrafyası. çev. Ülker Sayın. İstanbul: YKY Yayınları, Ocak 2001.
- Yariş, Sahure. Üsküdar’da Yer Alan Bir Grup Cami Haziresindeki Mezar Taşları. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2015.
- Yazır, Mahmut Bedrettin. Medeniyet Aleminde ve İslam Medeniyetinde Kalem Güzeli I. Neşr. Uğur Derman. Ankara: DİB Yayınları 1972.
- Yazır, Mahmut Bedrettin. Medeniyet Aleminde ve İslam Medeniyetinde Kalem Güzeli III . Neşr. Uğur Derman. Ankara: DİB Yayınları 1972.

Yılmaz, Sâlih. Osmanlı Mimarisinde İstiridye Formu. İstanbul: Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2005.

Yüksel, İ.Aydın. Osmanlı Mimarisinde II. Bayezid-Yavuz Selim Devri V (886-926/1481-1520). İstanbul: İstanbul Fetih Cemiyeti, 1.Baskı 1983.

EKLER

EKLER I KATALOG LİSTESİ

Sıra	Kimliği	Vefat Tarihi	Yazı Dili	Cinsiyeti
1	Dîvân-ı Hümâyûn kalemi ketebesinden Mehmed İzzet Efendi'nin mahdûmu Mehmed Lütfi Efendi	Şevval 1259	Osmanlı Türkçesi	E
2	Hoca Esmâ Hanım	15 Şaban 1279	Osmanlı Türkçesi	K
3	Lengerlî Mehmed Ağa'nın kerîmesî Fâtıma Hâtûn	7 Şaban 1223	Osmanlı Türkçesi	K
4	Kapu Çûkadârı Mehmed Ağa'nın mahdûmu Mehmed Tâhir Efendi	10 Receb 1212	Osmanlı Türkçesi	E
5	Vekîl-i Harc Halîl Ağa'nın ehlî Âyişe Hâtûn	1230	Osmanlı Türkçesi	K
6	Fâtıma Monla	1213	Osmanlı Türkçesi	K
7	(AŞ) -	-	-	-
8	Âyişe Kadın	1155	Osmanlı Türkçesi	K
9	Hasan Efendi	1218	Osmanlı Türkçesi	E
10	Emîn Mehmed bin Ebâ Bekr	1150	Osmanlı Türkçesi	E
11	(KT) -	-	-	-
12	Hatîce Hanım	27 Cemaziye'l- ahir 1253	Osmanlı Türkçesi	K
13	Sâbıkâ Rikâb-ı Hümâyûn Solakbaşlığında çıkma Mehmed Ağa	1164	Osmanlı Türkçesi	E
14	(T) -	-	-	-
15	Kethüda Bey hazretlerinin mühürdârı Hasan Efendi kerîmesî Zehrâ Hanım	27 Cemaziye'l- ahir 1222	Osmanlı Türkçesi	K

16	Lâlelî Şeyhi Konevî Halîl Efendi kerîmesî Ayşe Sıdıka Hanım	1250	Osmanlı Türkçesi	K
17	Monla Ali	1212	Osmanlı Türkçesi	E
18	Merhûm valide Kethüdâsı Yusuf Ağa'nın kilârı Hasan Ağa mahdûmu Mehmed Tâhir Ağa	Ğurre-i Zi'l- ka'de 1227	Osmanlı Türkçesi	E
19	Dîvîtdâr Mehmed Paşazade merhûm 'Abdi Bey etba'larından el-Hâc Hasan Ağa oğlu Mehmed Sâlih Efendi	Ramazan 1212	Osmanlı Türkçesi	E
20	Munise	1175	Osmanlı Türkçesi	K
21	Bâb-ı ser askeri mektûbi odası mümeyyizânından İhsan Efendi'nin vâlidesî Şerîfe Âyişe Aliye Hanım	27 Cemaziye'l- ahir 1280	Osmanlı Türkçesi	K
22	Külsüm	1202	Osmanlı Türkçesi	K
23	Zâde-i Şehri Mehmed Ağa	15 Zi'l-ka'de 1227	Osmanlı Türkçesi	E
24	Yeğen Halîl Ağa'nın oğlu Mehmed Sadık Ağa	1181	Osmanlı Türkçesi	E
25	Âyişe Hâtûn	1158	Osmanlı Türkçesi	K
26	El-Hâc İsmail Ağa mahdûmu Seyyid Ahmed Muhtar Efendi	10 Rebû'l- evvel 1259	Osmanlı Türkçesi	E
27	Hattat Namık İbrahim	1190	Osmanlı Türkçesi	E
28	Şehri Mehmed Efendi oğlu Sadık Bekr Efendi	1177	Osmanlı Türkçesi	E
29	Mektûbî Sadr-ı asır halifesi Mehmed Nûri Efendi'nin kerîmesî Emîne Munîre Hanım	20 Rebiu'l- evvel 1259	Osmanlı Türkçesi	K
30	-	-	-	-
31	es-Seyyid Muhyiddin	22 Cemaziye'l- ahir 1193	Osmanlı Türkçesi	E
32	Hâcî 'Abdi	-	Osmanlı Türkçesi	E

33	Halîl Çelebi	1140	Osmanlı Türkçesi	E
34	Külsüm	1154	Osmanlı Türkçesi	K
35	Ayşe	1155	Osmanlı Türkçesi	K
36	Şerîfe Ümmü Külsüm	1159	Osmanlı Türkçesi	K
37	İstanbul Baruthane Nâzırı Mehmed Şehri Efendi'nin oğlu İzzet Ali Efendi	1172	Osmanlı Türkçesi	E
38	Osman Ağa'nın zevcesi Numan Ağa'nın kerîmesî şüheyda vefat eden Fâtıma Hanım	22 Recep 1184	Osmanlı Türkçesi	K
39	Koz Bekçisi Süleyman Ağa kerîmesî Zeyneb	1194	Osmanlı Türkçesi	K
40	Hasan Ağa'nın kerîmesî Züleyha Tûtî	1207	Osmanlı Türkçesi	K
41	Seyyid Mehmed Haşim	Safer 1213	Osmanlı Türkçesi	E
42	Hüseyin Efendi'nin mahdûmu Seyyid İbrahim Ethem	1217	Osmanlı Türkçesi	E
43	Hâcı Ali Ağa'nın kerîmesî Cemile Molla	1220	Osmanlı Türkçesi	K
44	Kapûçükadârı Seyyid Efendi'nin kerîmesî Zekiyye Hanım	1248	Osmanlı Türkçesi	K
45	(AŞ) -	-	-	-
46	(AŞ) -	-	-	-
47	Osman Efendi'nin kerîmesî Âyişe Monla	1214	Osmanlı Türkçesi	K
48	(AŞ) -	-	-	-
49	Şeyhü's-Selatin Cami Sultan Mehmed Han-ı Veli Şeyhü't-Tariki'l- Müncelî el-Hâc Osman Delaili	12 Recep 1212	Osmanlı Türkçesi	E
50	Habibe Hanım	28 Recep 1269	Osmanlı Türkçesi	K
51	Mehmed Sadık Efendi	1181	Osmanlı Türkçesi	E
52	Ebu Bekir Hıfzî Efendi	1198	Osmanlı Türkçesi	E

53	(AŞ) -	-	-	-
54	(AŞ) -	-	-	-
55	Hallac oğlu Şâkir Mehmed Beşe	1206	Osmanlı Türkçesi	E
56	(Çerçeve Mezar) -	-	-	-
57	(AŞ) -	-	-	-
58	Hatîce Monla	1184	Osmanlı Türkçesi	K
59	Süleyman Ağa	1154	Osmanlı Türkçesi	E
60	El-Hâc Mehmed Ağa	20 Muharrem 1270	Osmanlı Türkçesi	E
61	Kırımî yağcı Mahmûd Efendi'nin oğlu Raşid Mehmed Efendi	1238	Osmanlı Türkçesi	E
62	Haslar İkinci Halifesi Murtaza Efendi oğlu Seyyid Mehmed Said Efendi	15 Ramazan 1212	Osmanlı Türkçesi	E
63	(AŞ) -	-	-	-
64	Dâder Mühürdârı İbrahim Kethüda	1238	Osmanlı Türkçesi	E
65	Sarıyerli Sabuncuzâde el-Hâc Mustafa Ağa mahdûmu Hatab Emîni merhûm Emîn Ağa	1266	Osmanlı Türkçesi	E
66	Ümmü Külsüm Hanım	1206	Osmanlı Türkçesi	K
67	(AŞ)-	-	-	-
68	Kovacılar Kethüdâsı Mehmed Ağa'nın kerîmesî Rukiyye Hâtûn	1206	Osmanlı Türkçesi	K
69	Tâcir Mehmed Ağa	1227	Osmanlı Türkçesi	E
70	Şehri Mehmed Ağa'nın damadı el- Hâc Hüseyin Efendi kerîmesî Emîne Hanım	1227	Osmanlı Türkçesi	K
71	Halimi Mustafa Paşa yeğeni Halîl Ağa	1177	Osmanlı Türkçesi	E
72	Kuzattan Ahmet Efendi	1219	Osmanlı Türkçesi	E
73	Valide Sultan Evkâf-1			

	Şerifleri Câbîsî Mehmed Efendi mahdûmu Seyyid Mustafa Efendi	2 Rebiu'l- evvel 1218	Osmanlı Türkçesi	K
74	Ricâli Devlet-i Aliye'den Teşrifât-ı Hümâyûn ser Halifesi Ahmet İzzî Efendizâde Mehmed İzzet Efendi mahdûmu Ali Şükrü Efendi	5 Cemaziye'l- ahir 1262	Osmanlı Türkçesi	E
75	Burmali Mescid İmamı Seyyid Hâfız Mehmed Efendi İbni Osman	Rebiu'l-ahir 1194	Osmanlı Türkçesi	E
76	'Abdi Ağa	24 Muharrem 1198	Osmanlı Türkçesi	E
77	Kundakçılar İmamı Hâfız Mustafa Efendi kerîmesî Âyişe Hâtûn	13 Cemaziye'l- evvel 1216	Osmanlı Türkçesi	K
78	-	15 Cemaziye'l- evvel 1214	Osmanlı Türkçesi	-
79	Atıfzâde'nin Kahvecibaşısı Ali Ağa	4 Zi'l-hicce 1209	Osmanlı Türkçesi	E
80	Raif? binti Abdullah	Rebiu'l-evvel 1210	Osmanlı Türkçesi	K
81	Sabuncuzade es- Seyyid Emîn Ağa'nın ehli Zibâ Kadın	5 Zi'l-ka'de 1227	Osmanlı Türkçesi	K
82	Serrâc Kırımî es- Seyyid Mehmed	Ğurre-i Recep 1222	Osmanlı Türkçesi	E
83	Kahveci Seyyid Mustafa Ağa'nın kerîmesî Şerîfe Hatîce	1230	Osmanlı Türkçesi	K
84	(AŞ)-	-	-	-
85	Es-Seyyid el-Hâc Mustafa Ağa'nın kerîmesî Şerîfe Âyişe Hanım	17 Zi'l-ka'de 1211	Osmanlı Türkçesi	K
86	Seyyid Hâfız Mahmûd Efendi	17 Safer 1264	Osmanlı Türkçesi	E
87	El-Hâc Süleyman Ağa	14 Ramazan 1219	Osmanlı Türkçesi	E
88	Arapgirli berber İbrahim Ağa	Ğurre-i Muharrem	Osmanlı Türkçesi	K

	hemşiresi Rukiye Kadın	1233		
89	(AŞ)-	-	-	-
90	(AŞ)-	-	-	-
91	Burmalı Mescid Şerifi İmamı el-Hâc Süleyman Efendi zevcesi Hanife Hâtûn	15 Zi'l-ka'de 1260	Osmanlı Türkçesi	K
92	(BŞ) -	-	-	-
93	(AŞ)-	-	-	-
94	Sadr-ı Rum ili muhtarlarından Sarıyerli Mehmed Ağa kerîmesî Şerîfe Hîbetullah Hanım	22 Zi'l-ka'de 1256	Osmanlı Türkçesi	K
95	Mehmed Ağa mahdûmu Halîl Hamîd Ağa	2 Cemaziye'l-ahir 1209	Osmanlı Türkçesi	E
96	Fâtıma Kadın	Ğurre-i Cemaziye'l-evvel 1218	Osmanlı Türkçesi	K
97	es-Seyyid el-Hâc İsmail Ağa mahdûmu Seyyid Ebu Bekr Efendi	11 Safer 1258	Osmanlı Türkçesi	E
98	Burmalı Mescid Şerifi Mektep Hocası Hüseyin Efendi	Ğurre-i Rebiu'l-ahir 1196	Osmanlı Türkçesi	E
99	Saray-ı Atik Teberdârlarından Mucurlulu el-Hâc Mehmed Ağa	Cemaziye'l-evvel 1224	Osmanlı Türkçesi	E
100	(AŞ)-	-	-	-
101	Ratib Ahmed Efendi	1213	Osmanlı Türkçesi	E
102	Ahîshavî es-Seyyid Yusuf Ziyâ Efendi	15 Cemaziye'l-evvel 1263	Osmanlı Türkçesi	E
103	(AŞ)-	-	-	-
104	Şehit Âyişe Hâtûn	5 Recep 1209	Osmanlı Türkçesi	K
105	Tâcir Mustafa Usta kerîmesî yetime Şerîfe Fâtıma	1237	Osmanlı Türkçesi	K
106 Hanım	1227	Osmanlı Türkçesi	K
107	Tahtakale'de Haffâf el-Hâc Mustafa Ağa kerîmesî Fâtıma Hanım	1259	Osmanlı Türkçesi	K

108	Kemahlı Seyyid Mustafa Ağa kerîmesî Şerîfe Emîne	1227	Osmanlı Türkçesi	K
109	Mevlana Emîn Nûreddin Osman Efendi	961	Osmanlı Türkçesi	E
110	Hâcegân-ı Divân-ı Hümâyûn'dan ve Mektubî Sadr-ı Ali hulefâsından Mühürdârzâde İsmâil Efendi mahdûmu Hasan Efendi	1235	Osmanlı Türkçesi	E
111	Kul Kethüdâsı Osman Ağazâde Ebu Bekr Ağa	1192	Osmanlı Türkçesi	E
112	(BŞ)-	-	-	E
113	Hâfız Mustafa	1173	Osmanlı Türkçesi	E
114	Eğimli Kasab İsmail Ağa oğlu Seyyi(d) Ali	1241	Osmanlı Türkçesi	E
115	Kufacılar Kethüdâsı Lengerlîzâde Mustafa Ağa	1216	Osmanlı Türkçesi	E
116	Ümmü Külsüm Kadın	1149	Osmanlı Türkçesi	K
117	Fâtıma Monla	1213	Osmanlı Türkçesi	K
118	(BŞ) -	-	Osmanlı Türkçesi	E
119	Kovacılar Kethüdâsı Lengerlî Mehmed Ağa	1112	Osmanlı Türkçesi	E
120	El-Hâc Lütfullah Ağa'nın kerîmesî Fâtıma Kadın	1159	Osmanlı Türkçesi	K
121	Ebu Bekir Hıfzî Efendi'nin vâlidesî Âyişe Hâtûn	1183	Osmanlı Türkçesi	K
122	Hatîce Kadın	1156	Osmanlı Türkçesi	K
123	Burmalı İmamı merhûm el-Hâc Mustafa Efendi kerîmesî Şerîfe Fâtıma Monla	1221	Osmanlı Türkçesi	K
124	Merhûm Bekir Paşa karındaşı el-Hâc Mehmed Ağa'nın	-	Osmanlı Türkçesi	-
125	Yorgani el-Hâc Yusuf Ağa hafidesi Hatîce Hâlısa	-	Osmanlı Türkçesi	K
126	Şeyh Halid me'zunu	1242	Osmanlı Türkçesi	E

	Seyyid Ömer Efendi			
127	Eşraf-ı Kuzattan el-Hâc es-Seyyid Ömer Efendi oğlu Seyyid Mehmed Cemil	1207	Osmanlı Türkçesi	E
128	Divân-ı Hümâyûn kalemî ketebesinden Arabî Efendizâde Mehmed İzzet ... kerîmesî Âyişe Sıdika Hanım	1257	Osmanlı Türkçesi	K
129	Sâbıkâ Teberdârı Hâcî Mehmed Ağa mahdûmu Mehmed Tâhir Monla	25 Rebiu'l-evvel 1223	Osmanlı Türkçesi	E
130	Necip Bey'in mahdûmu Seyyid Ahmet Şükrü Bey	19 Safer 1235	Osmanlı Türkçesi	E
131	Âyişe Hâtûn	1212	Osmanlı Türkçesi	K
132	Moravî	-	Osmanlı Türkçesi	-
133	Halîl Efendi'nin kerîmesî Fâtîmetü'z-Zehrâ Hanım	Ğurre-i Ramazan 1256	Osmanlı Türkçesi	K
134	Hîbetullah Tûtî	15 Ramazan 1175	Osmanlı Türkçesi	K
135	(AŞ) -	-	-	-
136	Hüseyin Ağa'nın kerîmesî Fâtîma	-	Osmanlı Türkçesi	K
137	Kırımı el-Hâc Ahmed Efendi'nin mahdûmu Mehmed Necib Efendi	1216	Osmanlı Türkçesi	E
138	Sâbıkâ İslambol Ağası Seyyid el Hâc Mustafa Ağa	15 Cemaziye'l-evvel 1230	Osmanlı Türkçesi	E
139	Babadağlı es-Seyyid Osman Efendi	15 Rebiu'l-ahir 1190	Osmanlı Türkçesi	E
140	Kırşehir sancağında Mucûri Cennet Hâtûn	1213	Osmanlı Türkçesi	K
141	Cabiye vakf İsmail Efendi'nin zevcesi Züleyhâ Hâtûn	3 Ramazan 1215	Osmanlı Türkçesi	K
142	Ebu Bekir Hıfzî Efendi'nin kerîmesî Molla Rukiyye	5 Zi'l-ka'de 1215	Osmanlı Türkçesi	K
143	(KT) -	-	-	-
144	(KT) -	-	-	-
145	Defterdar Şikk-ı Evvel		Osmanlı Türkçesi	

	Halimi Mustafa Efendi kerîmesî Sâliha Hanım	1172		K
146	Sâliha Hâtûn	1181	Osmanlı Türkçesi	K
147	Teberdâr Süleyman Ağa'nın kerîmesî Şerîfe Âyişe Monla	1206	Osmanlı Türkçesi	K
148	Elli altı bölüğün ...bacısı İsmail ...nın kerîmesî ... Cemile Hanım	1224	Osmanlı Türkçesi	K
149	Nefise Monla	1209	Osmanlı Türkçesi	K
150	Sarây-ı Atîk Teberdârlarından Mucurlu el-Hâc Mehmed Ağa'nın oğlu Reşid Mustafa Efendi	21 Muharrem 1211	Osmanlı Türkçesi	E
151	Silivri'li Mehmed Ağa	1195	Osmanlı Türkçesi	E
152	Şehit Ümmü Külsüm	Ramazan 1216	Osmanlı Türkçesi	K
153	(BŞ)tahrip	1192	Osmanlı Türkçesi	K
154	(KT) -	-	-	-
155	(KT) -	-	-	-
156	Merhûm Sâbıkâ Medîne-i Münevvere Kadısı Sahaflar Şeyhi es-Seyyid el-Hâc Ahmet Efendi oğlu Vakây-ı Nüvîs es-Seyyid Mehmed Esad vâlidesî Hatîce Nazire Kadın	4 Şevval Pazartesi gecesi 1242	Osmanlı Türkçesi	K
157	Kassâm kâtibî es-Seyyid el-Hâc Saîd Efendi'nin kerîmesî Şerîfe Hatîce Bahire Hanım	Ğurre-i Rebiu'l-evvel 1248	Osmanlı Türkçesi	K
158	(AŞ)-	-	-	-
159	Bezestanî el-Hâc Saîd Efendi zevcesi Ümmü Külsüm Hâtûn	1218	Osmanlı Türkçesi	K
160	Fâtıma Hâtûn	1205	Osmanlı Türkçesi	K
161	Hıfzî Efendi'nin kerîmesî Hatîce Hanım	1216	Osmanlı Türkçesi	K

162	Valide Sultan hazretlerinin evkaf-ı şerifleri Câbîsî el-Hâc Mehmed Ağa	1218	Osmanlı Türkçesi	E
163	(AŞ)-	-	-	-
164	Dergâh-ı Ali kapucubaşlarından Mustafa Ağa'nın kerîmesî Şerîfe Hediyye Hanım	1273	Osmanlı Türkçesi	K
165	Halimi Mustafa Paşa kerimezâdesi Dayı Mustafa Bey	1184	Osmanlı Türkçesi	E
166	El-Hâc Halîl Ağa'nın Halîlesi Şerîfe Fâtıma Hâtûn	1270	Osmanlı Türkçesi	K
167	(AŞ) -	-	-	-
168	Kalemiyye Çûkadârı Ali Ağa'nın zevcesi Züleyhâ Hoca Hâtûn	Ğurre-i Ramazan 1245	Osmanlı Türkçesi	K
169	El-Hâc Seyyid Mustafa Ağa'nın yeğeni Seyyid Hâfız Mustafa Efendi	1227	Osmanlı Türkçesi	E
170	(AŞ)-	-	-	-
171	Leskovikli Uzun Mehmed Ağa bin Murtaza	20 Cemaziye'l- ahir 1205	Osmanlı Türkçesi	E
172	Merhûm Nu'mân Efendi kerîmesî şehiden vefat eden Fâtıma Hanım	22 Recep 1184	Osmanlı Türkçesi	K
173	Hafife Kadın	1163	Osmanlı Türkçesi	K
174	Rukiyye Müsteşna Hâtûn	1227	Osmanlı Türkçesi	K
175	(KT) -	-	-	-
176	(KT)-	-	-	-
177	Sâbıkâ Defterdar Halimi Mustafa	1173	Osmanlı Türkçesi	E
178	Merhûm Halimi Paşa Silahdarı	-	Osmanlı Türkçesi	E
179	Seyyid Abdulkerîm Efendi kerîmesî Mehmed Sâlih Efendi zevcesi Şerîfe Âyişe Monla	Safer 1211	Osmanlı Türkçesi	K

180	(AŞ) -	-	-	-
181	(AŞ) -	-	-	-
182	(A)bdüsselim Efendi kerimesî Melik Efendi'nin ciğer pâresi Cemile Hanım	13 Ramazan 1218	Osmanlı Türkçesi	K
183	Seyyid Osman Efendi mahdûmu Seyyid Mustafa İsmet Monla	5 Rebiu'l-ahir 1217	Osmanlı Türkçesi	E
184	El-Hâc Lütfullah Ağa	18 Rebiu'l- evvel 1170	Osmanlı Türkçesi	E
185	Sandal Bezestanında es-Seyyid Mehmed Ağa kerimesî Şerîfe Nesibe Hanım	Recep 1206	Osmanlı Türkçesi	K
186	(AŞ) -	-	-	-
187	Fâtıma ez-Zehrâ	1207	Osmanlı Türkçesi	K
188	Elli Dokuz Bölüğün Odabaşısı Garib Nebi	15 Şaban 1215	Osmanlı Türkçesi	E
189	Ahmed Efendi mahsûmu es-Seyyid Ahmed Efendi	1212	Osmanlı Türkçesi	E
190	(AŞ) -	-	-	-
191	Merhûme Valide Sultan Câbîsî es- Seyyid Mehmed Aziz Efendi mahdûmu Derviş Mehmed Cemalettin	1225	Osmanlı Türkçesi	E
192	Hâcegân-ı Divân-ı Hümâyûn'dan Mustafa Efendi'nin mahdumları Mustafa Necib Efendi	1221	Osmanlı Türkçesi	E
193	(AŞ) -	-	-	-
194	Şeyhler kazasında Kaynarca'da Muhur oğlu Mehmed Ali Ağa	15 Ramazan 1279	Osmanlı Türkçesi	E
195	Hâcî İsmail Ağa'nın biraderzâdesi es- Seyyid İsmail Efendi bin es-Seyyid Mustafa	5 Şevval 1259	Osmanlı Türkçesi	E
196	Defterdar Çûkadârı Seyyid Hâcî Mehmed Ağa'nın kerimesî Şerîfe Fâtıma Monla	12 Receb 1212	Osmanlı Türkçesi	E
197	Kumkapı Yasakçısı	1228	Osmanlı Türkçesi	K

	Mustafa Ağa kerîmesî Emine Hanım			
198	Bedestanî 'Abdi Ağa'nın mahdûmu Ali Efendi	2 Ramazan 1245	Osmanlı Türkçesi	E
199	(BŞ) -	-	Osmanlı Türkçesi	K
200	Sâbıkâ İstanbul Ağası es-Seyyid el-Hâc Mustafa Ağa	15 Cemaziye'l- evvel 1230	Osmanlı Türkçesi	E
201	Nefise Hâtûn	1206	Osmanlı Türkçesi	K
202	(AŞ) -	-	-	-
203	Afife	1118	Osmanlı Türkçesi	K
204	Merhûm Ömer Ağa kerîmesî Ümmü Külsüm Hanım	1233	Osmanlı Türkçesi	K
205	Seyyid Şuayb	1185	Osmanlı Türkçesi	E
206	(AŞ) -	-	-	-
207	Sabuncuzâde mahdûmu es-Seyyid Mehmed Arif Efendi	7 Şa'ban 1223	Osmanlı Türkçesi	E
208	Kaymakam Mustafa Paşa Vekîli Haracî İsmail Ağa	1212	Osmanlı Türkçesi	E
209	(BŞ) -	127?	-	-
210	Ketani Mehmed Ağa'nın oğlu Seyyid Molla Yahya	1222	Osmanlı Türkçesi	E
211	Doksanbeş Cemaatin Odabaşısı Seyyid Mehmed Ağa'nın oğlu Seyyid Mehmed Emîn Efendi	12 Zi'l-Hicce 1227	Osmanlı Türkçesi	E
212	Abdürrahîm	11__?	Osmanlı Türkçesi	E
213	Selimpaşalı Uzun Ali Ağa'nın mahdûmu es- Seyyid Mehmed Emîn Ağa	5 Şaban 1211	Osmanlı Türkçesi	E
214	(AŞ)-	-	-	-
215	Ş -	-	-	-
216	Kethüdâ Şehri Mehmed Ağa	9 Şa'ban 1215 şebb-i Cuma	Osmanlı Türkçesi	E
217	Kethüdây-ı Sadr-ı Ali Esbakı İbrahim Nesîm Efendi mühürdârı	4 ? 1243	Osmanlı Türkçesi	

	Hâcegân-1 Divân-1 Hümâyûn'dan Hasan Efendi			E
218	(AŞ)-	-	-	-
219	Mevâli-i 'izamdan Sâbıkâ Üsküdar Kadısı Kastamonulu Kutbu's-Seyyid Mehmed Reşid Efendi	22 Şa'ban 1227	Osmanlı Türkçesi	E
220	Rütbe-i Saniye ashabından Teşrifât-1 Hümayun'dan İzzet Efendi'nin kerîmesi Hâcegan-1 Divan-1 Hümayun'dan meclis- i maliyye ketebesini Hüseyin Hüsna Bey'in halîlesi Fâtıma ez-Zehrâ Hanım	13 Ramazan 1273	Osmanlı Türkçesi	K
221	(AŞ)-	-	-	-
222	(AŞ)-	-	-	-
223	Molla Hasan	14 Zi'l-ka'de 1227	Osmanlı Türkçesi	E
224	Sâbıkâ Mısır valisi el- Hâc Ebu Bekir Paşa biraderi el-Hâc Seyyid Mehmed Ağa'nın mahtûmu Seyyid Ahmet Efendi	22 Rebiu'l- ahir 1218	Osmanlı Türkçesi	E
225	Konevûlîsmail	1249	Osmanlı Türkçesi	E
226	Harem Kethüdâsı Seyyid Ahmed Ağa kerîmesi Şerîfe Naîme	15 Receb 1220	Osmanlı Türkçesi	K
227	(AŞ)-	-	-	-
228	Mahbube Hâtûn	1191	Osmanlı Türkçesi	K
229	Valide Sultan Teberdârı Halîl Ağa oğlu Mehmed Ağa	1216	Osmanlı Türkçesi	E
230	Ahmed Raşid	1212	Osmanlı Türkçesi	E
231	Abdullah Ağazâde tarikât şeyhlerinden Halîl Efendi	1254	Osmanlı Türkçesi	E

EKLER II FOTOĞRAFLAR

Fotoğraf 1a

Fotoğraf 1b

Fotoğraf 1c

Fotoğraf 1d

Fotoğraf 1e

Fotoğraf 2a

Fotoğraf 2b

Fotoğraf 2c

Fotoğraf 2d

Fotoğraf 2e

Fotoğraf 3a

Fotoğraf 3b

Fotoğraf 3c

Fotoğraf 3d

Fotoğraf 3e

Fotoğraf 4a

Fotoğraf 4b

Fotoğraf 4c

Fotoğraf 4d

Fotoğraf 4e

Fotoğraf 4f

Fotoğraf 5a

Fotoğraf 5b

Fotoğraf 5c

Fotoğraf 5d

Fotoğraf 5e

Fotoğraf 6a

Fotoğraf 6b

Fotoğraf 6c

Fotoğraf 7a

Fotoğraf 7b

Fotoğraf 7c

Fotoğraf 8a

Fotoğraf 8b

Fotoğraf 8c

Fotoğraf 8d

Fotoğraf 8c

Fotoğraf 9a

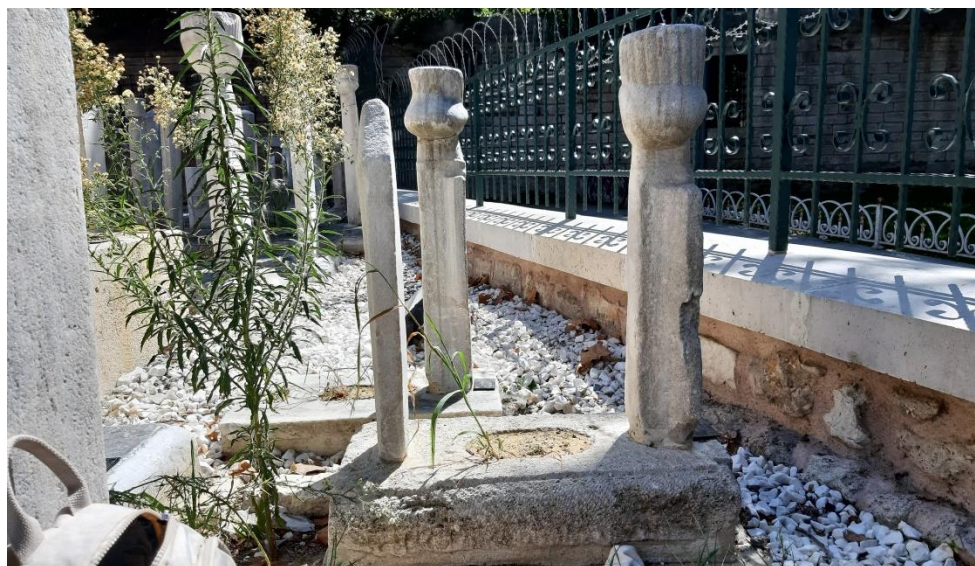
Fotoğraf 9b

Fotoğraf 9c

Fotoğraf 9d

Fotoğraf 9e

Fotoğraf 10a

Fotoğraf 10b

Fotoğraf 10c

Fotoğraf 10d

Fotoğraf 10e

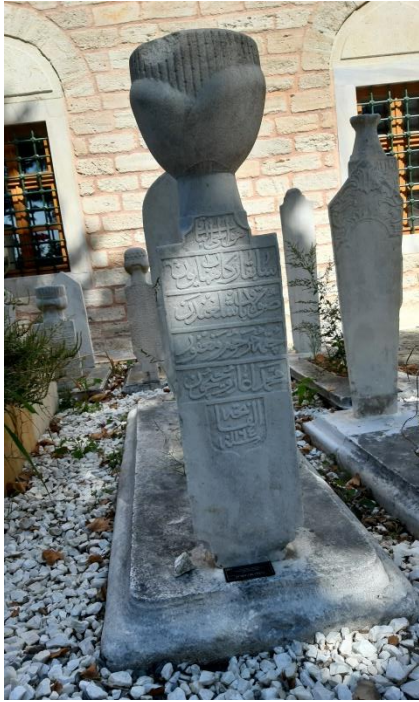
Fotoğraf 11a

Fotoğraf 12a

Fotoğraf 12b

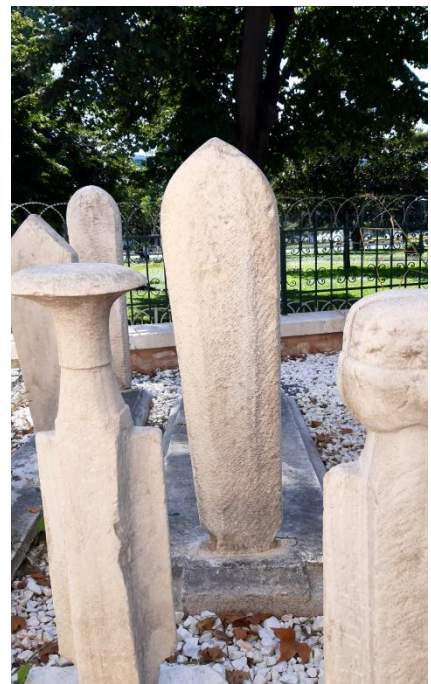
Fotoğraf 13a

Fotoğraf 13b

Fotoğraf 13c

Fotoğraf 13d

Fotoğraf 13e

Fotoğraf 14a

Fotoğraf 15a

Fotoğraf 15b

Fotoğraf 15c

Fotoğraf 16a

Fotoğraf 16b

Fotoğraf 16c (15 ve 16 numaralı şahideler aynı kapakta yer almaktadır.)

Fotoğraf 17a

Fotoğraf 17b

Fotoğraf 17c

Fotoğraf 17d

Fotoğraf 17e

Fotoğraf 18a

Fotoğraf 18b

Fotoğraf 18c

Fotoğraf 18d

Fotoğraf 18e

Fotoğraf 19a

Fotoğraf 19b

Fotoğraf 19c

Fotoğraf 19d

Fotoğraf 19e

Fotoğraf 20a

Fotoğraf 20b

Fotoğraf 21a

Fotoğraf 21b

Fotoğraf 21c

Fotoğraf 21d

Fotoğraf 21e

Fotoğraf 22a

Fotoğraf 22b

Fotoğraf 22c

Fotoğraf 22d

Fotoğraf 22e

Fotoğraf 23a

Fotoğraf 23b

Fotoğraf 23c

Fotoğraf 23d

Fotoğraf 23e

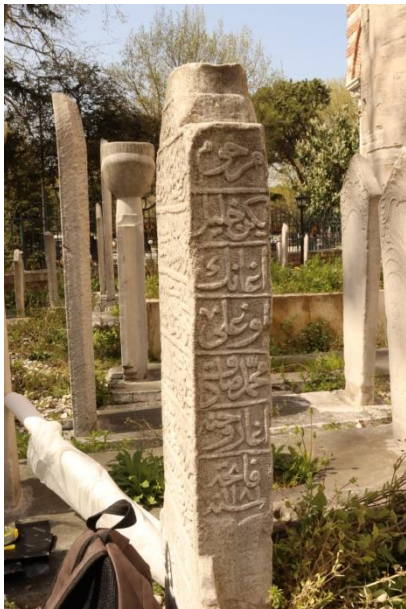
Fotoğraf 24a

Fotoğraf 24b

Fotoğraf 24c

Fotoğraf 24d

Fotoğraf 24e

Fotoğraf 25a

Fotoğraf 25b

Fotoğraf 25c

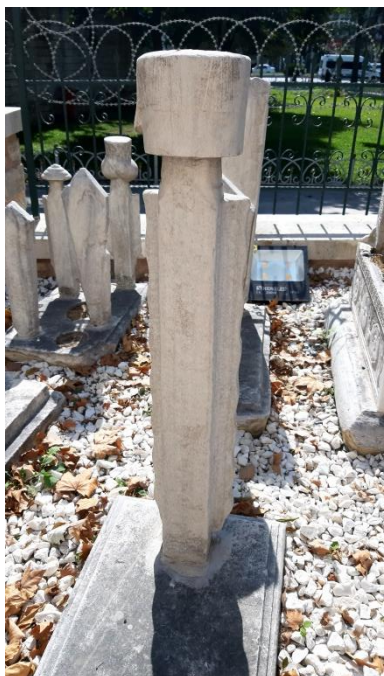
Fotoğraf 25d

Fotoğraf 25e

Fotoğraf 26a

Fotoğraf 26b

Fotoğraf 26c

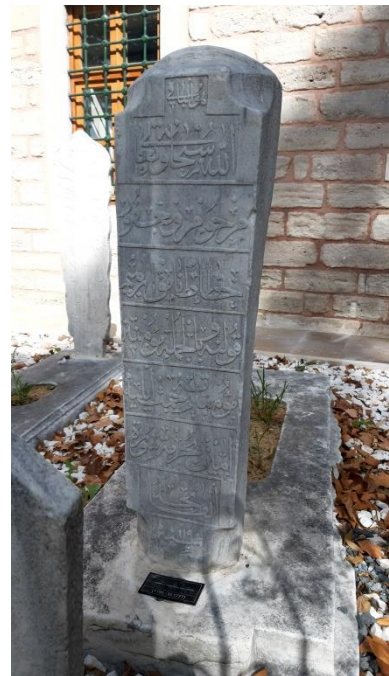
Fotoğraf 26d

Fotoğraf 26e

Fotoğraf 26f

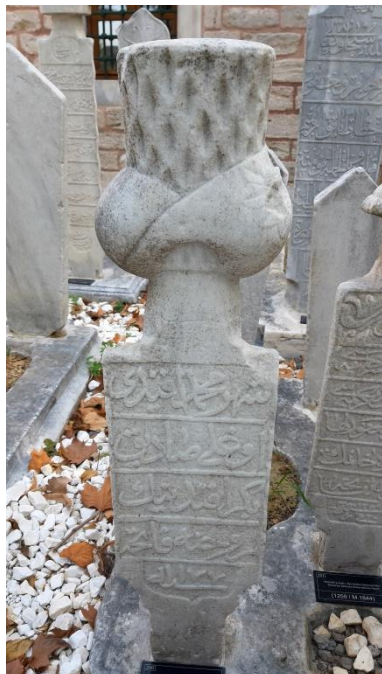
Fotoğraf 27a

Fotoğraf 27b

Fotoğraf 27c

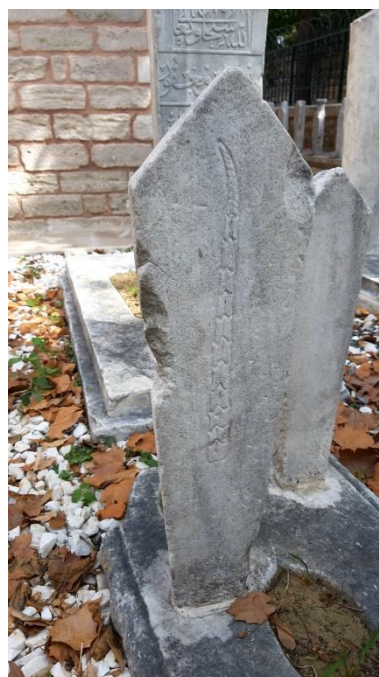
Fotoğraf 28a

Fotoğraf 28b

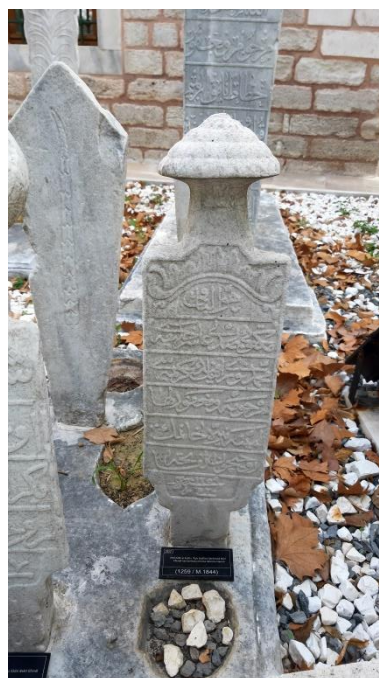
Fotoğraf 28c

Fotoğraf 28d

Fotoğraf 28e

Fotoğraf 29a

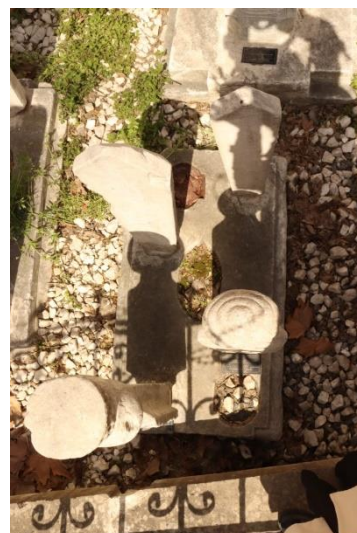
Fotoğraf 29b

Fotoğraf 29c

Fotoğraf 29d

Fotoğraf 29e

Fotoğraf 30a

Fotoğraf 30b

Fotoğraf 30c

Fotoğraf 30d

Fotoğraf 30e

Fotoğraf 31a

Fotoğraf 31b

Fotoğraf 31c

Fotoğraf 31d

Fotoğraf 31e

Fotoğraf 32

Fotoğraf 33

Fotoğraf 34

Fotoğraf 35

Fotoğraf 36

Fotoğraf 37

Fotoğraf 38a

Fotoğraf 38b

Fotoğraf 39

Fotoğraf 40

Fotoğraf 41

Fotoğraf 42

Fotoğraf 43

Fotoğraf 44

Fotoğraf 45

Fotoğraf 46

Fotoğraf 47a

Fotoğraf 47b

Fotoğraf 48a

Fotoğraf 48b

Fotoğraf 49a

Fotoğraf 49b

Fotoğraf 50a

Fotoğraf 50b

Fotoğraf 51a

Fotoğraf 51b

Fotoğraf 52a

Fotoğraf 52b

Fotoğraf 53a

Fotoğraf 53b

Fotoğraf 54a

Fotoğraf 54b

Fotoğraf 55a

Fotoğraf 55b

Fotoğraf 56

Fotoğraf 57a

Fotoğraf 57b

Fotoğraf 58a

Fotoğraf 58b

Fotoğraf 59a

Fotoğraf 59b

Fotoğraf 60a

Fotoğraf 60b

Fotoğraf 61

Fotoğraf 62a

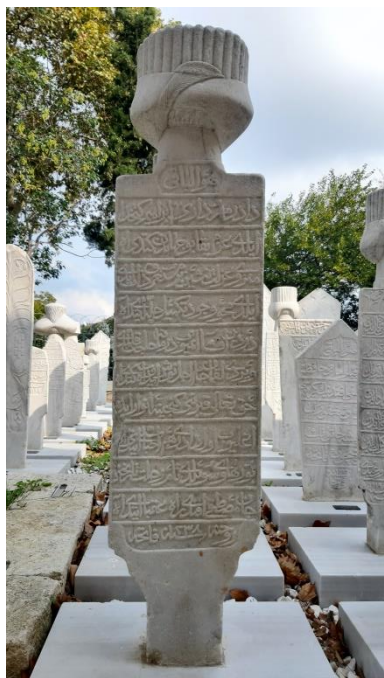
Fotoğraf 62b

Fotoğraf 63a

Fotoğraf 63b

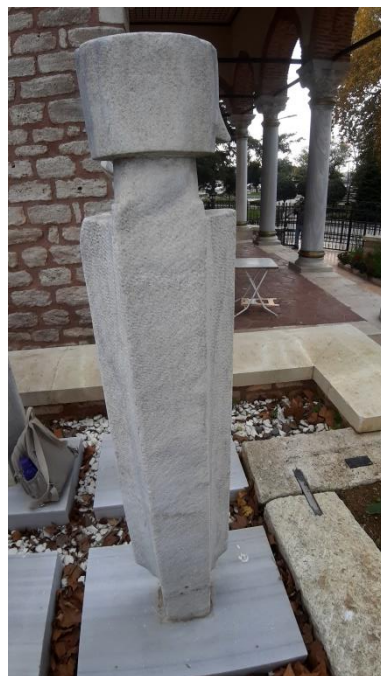
Fotoğraf 64a

Fotoğraf 64b

Fotoğraf 65a

Fotoğraf 65b

Fotoğraf 66a

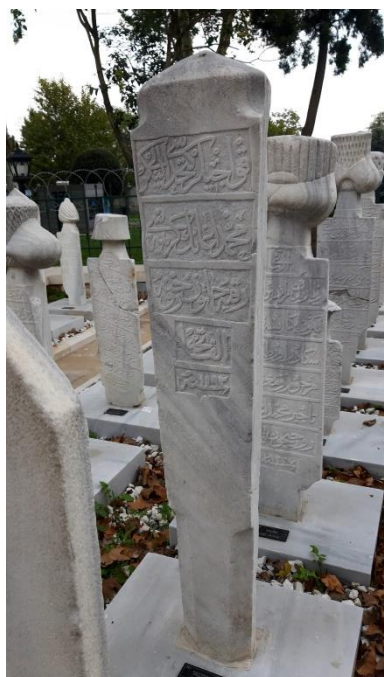
Fotoğraf 66b

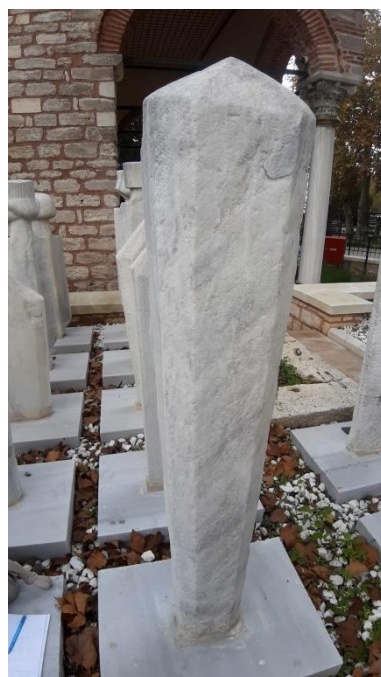
Fotoğraf 67a

Fotoğraf 67b

Fotoğraf 68a

Fotoğraf 68b

Fotoğraf 69a

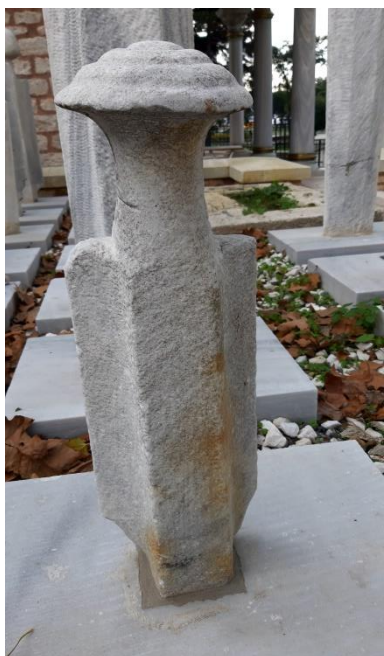
Fotoğraf 69b

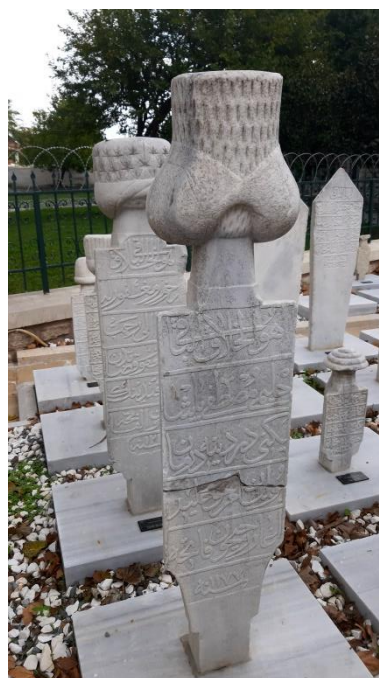
Fotoğraf 70a

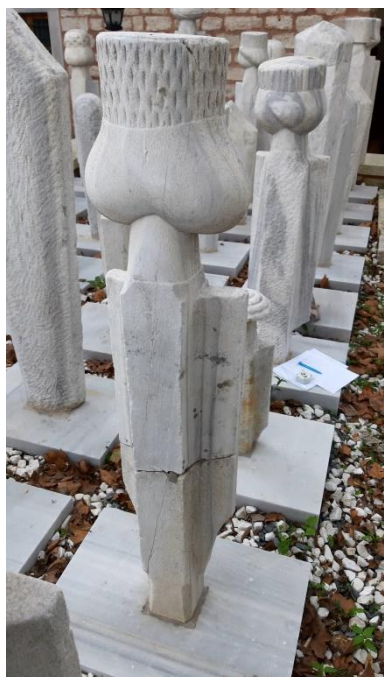
Fotoğraf 70b

Fotoğraf 70c

Fotoğraf 71a

Fotoğraf 71b

Fotoğraf 72a

Fotoğraf 72b

Fotoğraf 72c

Fotoğraf 73a

Fotoğraf 73b

Fotoğraf 74a

Fotoğraf 74b

Fotoğraf 75a

Fotoğraf 75b

Fotoğraf 76a

Fotoğraf 76b

Fotoğraf 77a

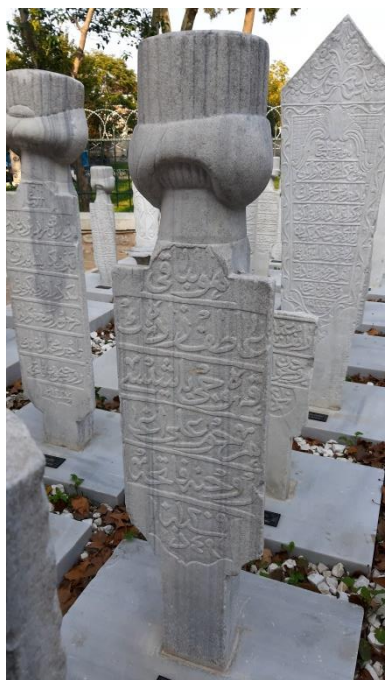
Fotoğraf 77b

Fotoğraf 78a

Fotoğraf 78b

Fotoğraf 79a

Fotoğraf 79b

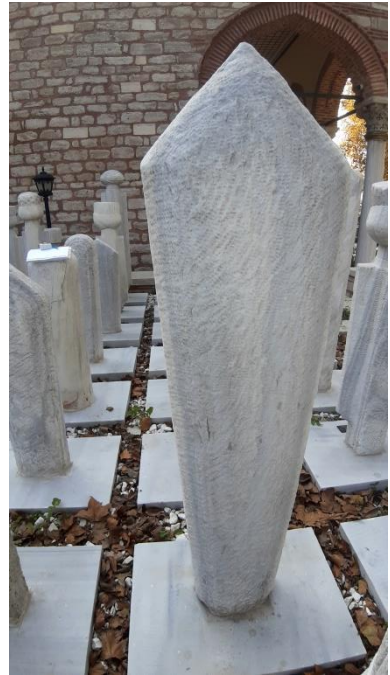
Fotoğraf 80a

Fotoğraf 80b

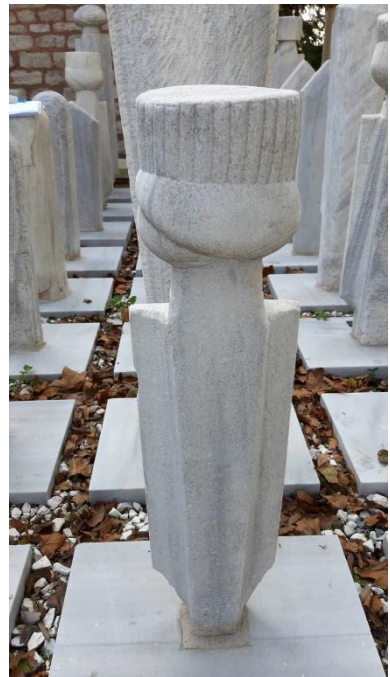
Fotoğraf 81a

Fotoğraf 81b

Fotoğraf 82a

Fotoğraf 82b

Fotoğraf 83a

Fotoğraf 83b

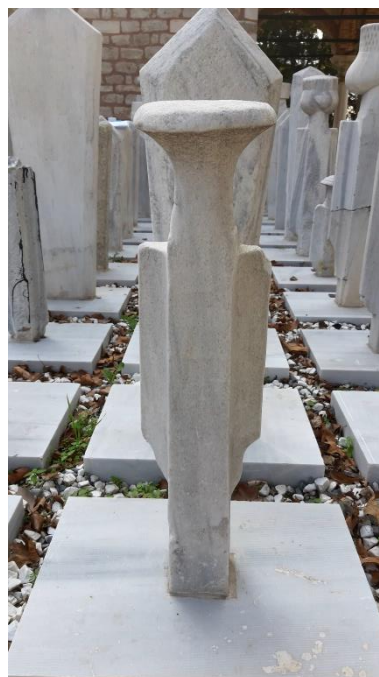
Fotoğraf 84a

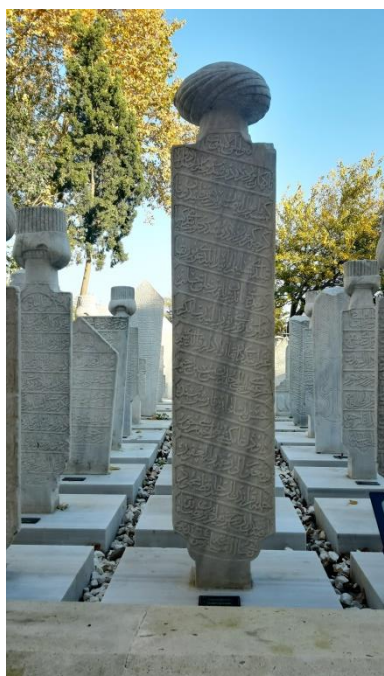
Fotoğraf 84b

Fotoğraf 85a

Fotoğraf 85b

Fotoğraf 86a

Fotoğraf 86b

Fotoğraf 87a

Fotoğraf 87b

Fotoğraf 88a

Fotoğraf 88b

Fotoğraf 89a

Fotoğraf 89b

Fotoğraf 90a

Fotoğraf 90b

Fotoğraf 90c

Fotoğraf 91a

Fotoğraf 91b

Fotoğraf 92a

Fotoğraf 92b

Fotoğraf 93a

Fotoğraf 93b

Fotoğraf 94a

Fotoğraf 94b

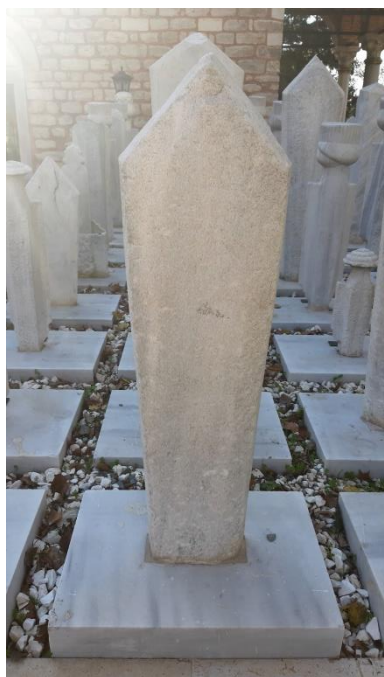
Fotoğraf 95a

Fotoğraf 95b

Fotoğraf 96a

Fotoğraf 96b

Fotoğraf 97a

Fotoğraf 97b

Fotoğraf 98a

Fotoğraf 98b

Fotoğraf 99a

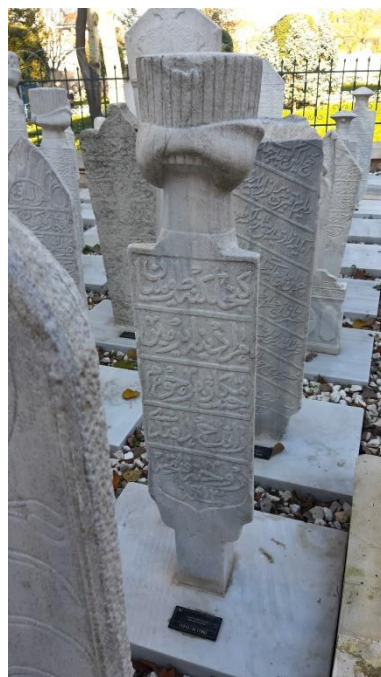
Fotoğraf 99b

Fotoğraf 100a

Fotoğraf 100b

Fotoğraf 101a

Fotoğraf 101b

Fotoğraf 102a

Fotoğraf 102b

Fotoğraf 103a

Fotoğraf 103b

Fotoğraf 103c

Fotoğraf 104a

Fotoğraf 104b

Fotoğraf 105a

Fotoğraf 105b

Fotoğraf 106a

Fotoğraf 106b

Fotoğraf 107a

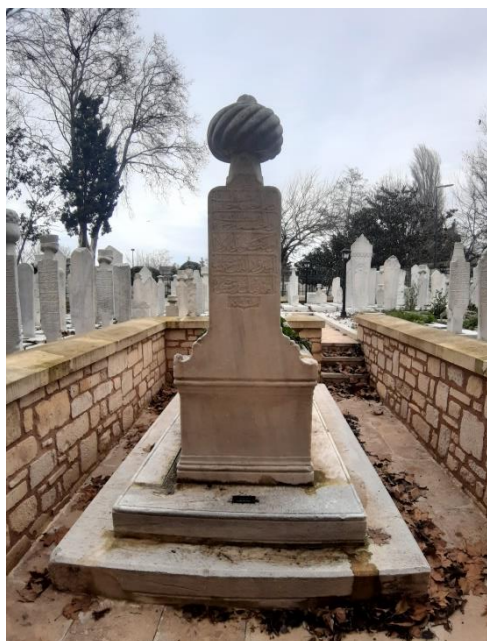
Fotoğraf 107b

Fotoğraf 108a

Fotoğraf 108b

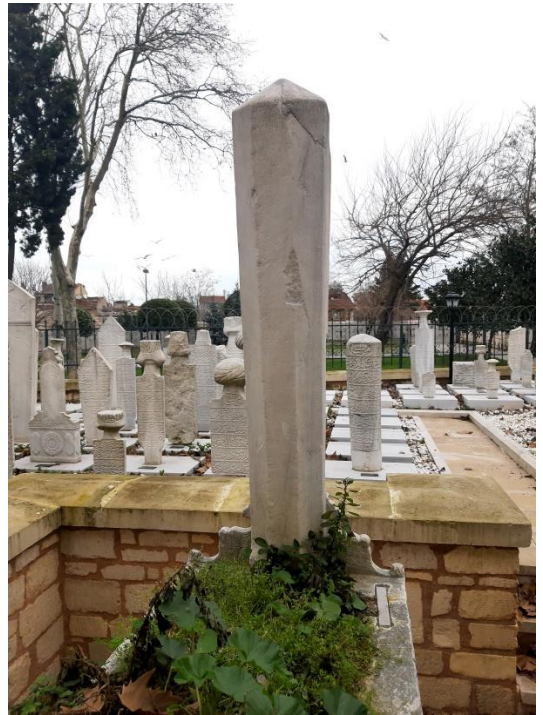
Fotoğraf 109a

Fotoğraf 109b

Fotoğraf 109c

Fotoğraf 109d

Fotoğraf 109e

Fotoğraf 109f

Fotoğraf 109g

Fotoğraf 109h

Fotoğraf 109 i

Fotoğraf 110a

Fotoğraf 110b

Fotoğraf 111a

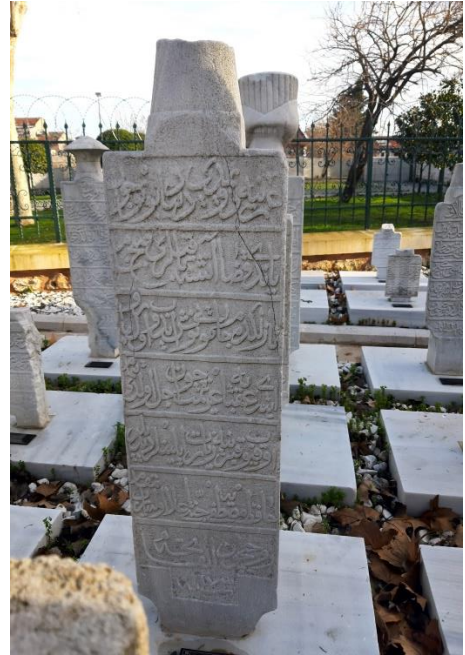
Fotoğraf 111b

Fotoğraf 112a

Fotoğraf 112b

Fotoğraf 113a

Fotoğraf 113b

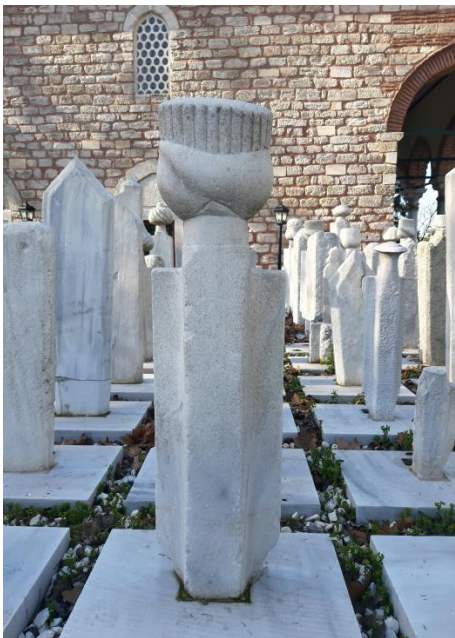
Fotoğraf 114a

Fotoğraf 114b

Fotoğraf 115a

Fotoğraf 115b

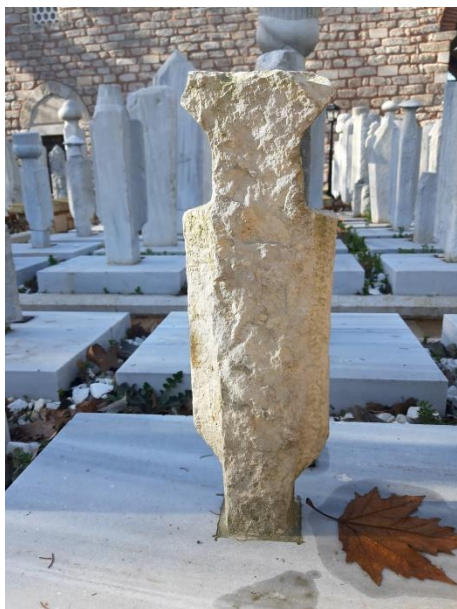
Fotoğraf 116a

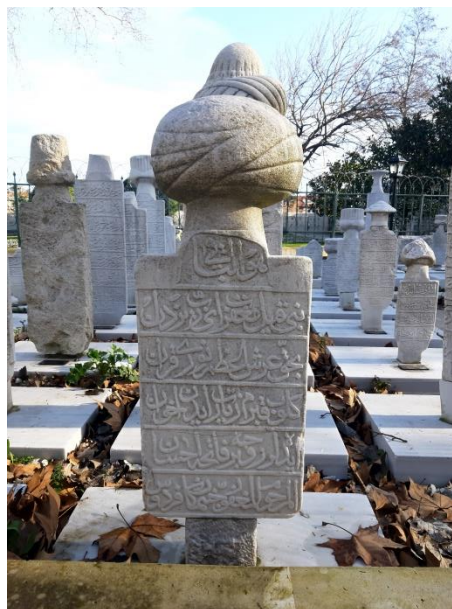
Fotoğraf 116b

Fotoğraf 117a

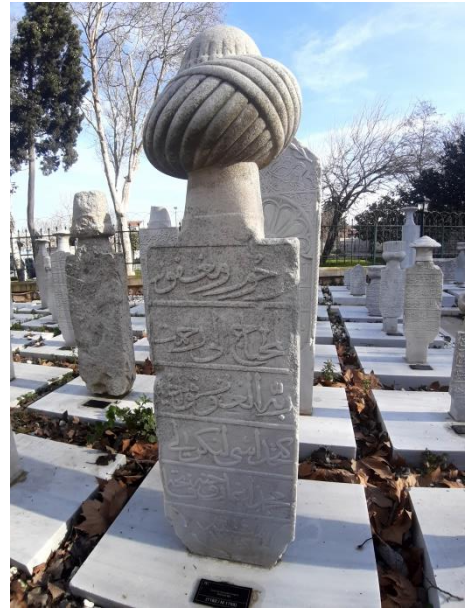
Fotoğraf 117b

Fotoğraf 118a

Fotoğraf 118b

Fotoğraf 119a

Fotoğraf 119b

Fotoğraf 119c

Fotoğraf 120a

Fotoğraf 120b

Fotoğraf 120c

Fotoğraf 121a

Fotoğraf 121b

Fotoğraf 122a

Fotoğraf 122b

Fotoğraf 123a

Fotoğraf 123b

Fotoğraf 124a

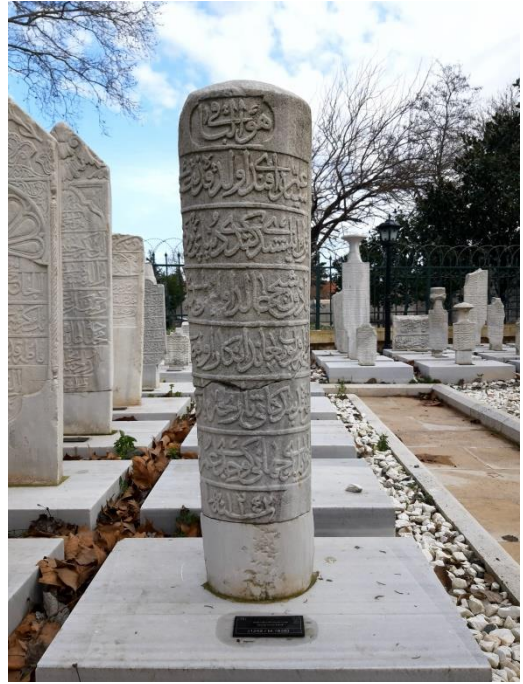
Fotoğraf 124b

Fotoğraf 125a

Fotoğraf 125b

Fotoğraf 126a

Fotoğraf 126b

Fotoğraf 127a

Fotoğraf 127b

Fotoğraf 128a

Fotoğraf 128b

Fotoğraf 129a

Fotoğraf 129b

Fotoğraf 130a

Fotoğraf 130b

Fotoğraf 131a

Fotoğraf 131b

Fotoğraf 132a

Fotoğraf 132b

Fotoğraf 133a

Fotoğraf 133b

Fotoğraf 134a

Fotoğraf 134b

Fotoğraf 135a

Fotoğraf 135b

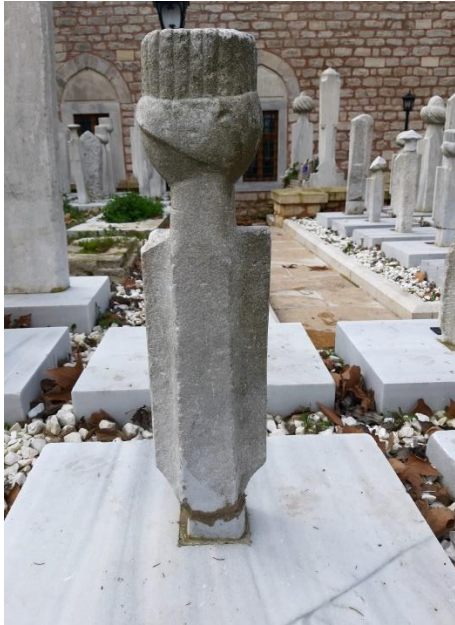
Fotoğraf 136a

Fotoğraf 136b

Fotoğraf 137a

Fotoğraf 137b

Fotoğraf 137c

Fotoğraf 138a

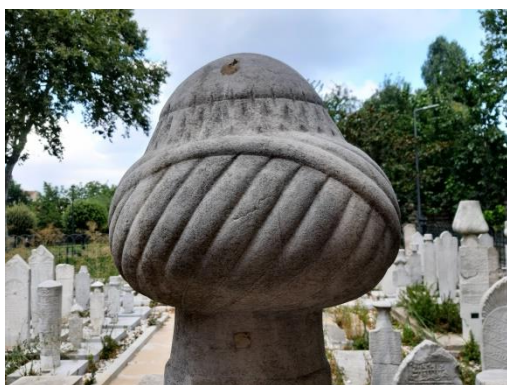
Fotoğraf 138b

Fotoğraf 139a

Fotoğraf 139b

Fotoğraf 139c

Fotoğraf 140a

Fotoğraf 140b

Fotoğraf 141a

Fotoğraf 141b

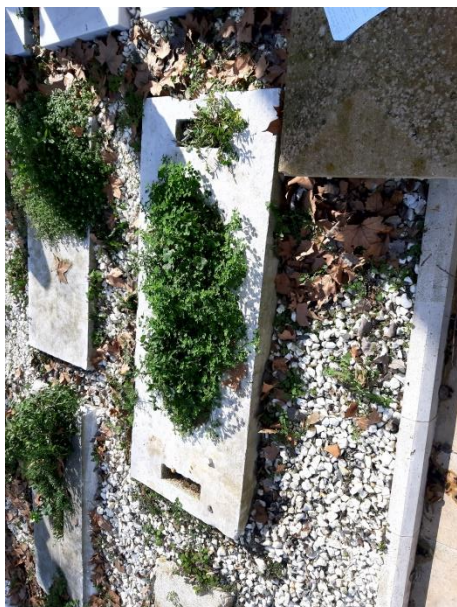
Fotoğraf 142a

Fotoğraf 142b

Fotoğraf 142c

Fotoğraf 143

Fotoğraf 144

Fotoğraf 145a

Fotoğraf 145b

Fotoğraf 145c

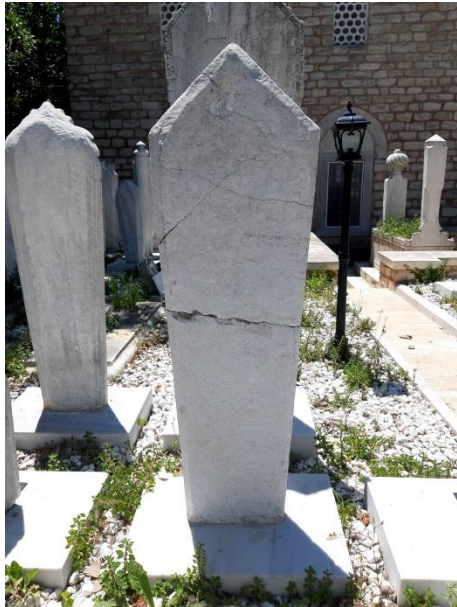
Fotoğraf 145d

Fotoğraf 145e

Fotoğraf 146a

Fotoğraf 146b

Fotoğraf 147a

Fotoğraf 147b

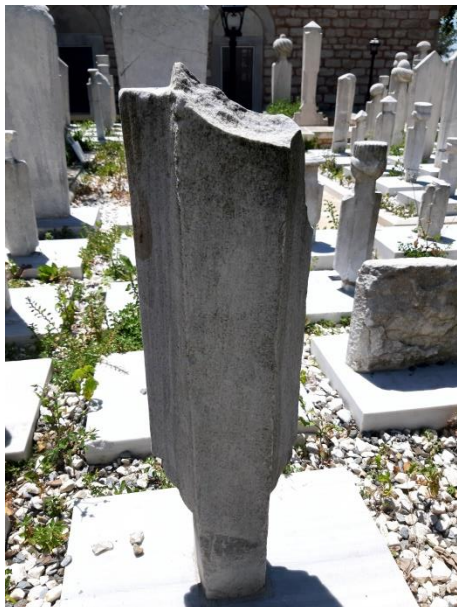
Fotoğraf 148a

Fotoğraf 148b

Fotoğraf 149a

Fotoğraf 149b

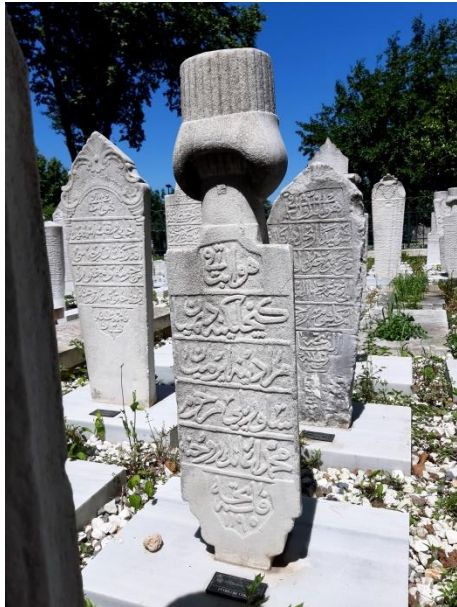
Fotoğraf 150a

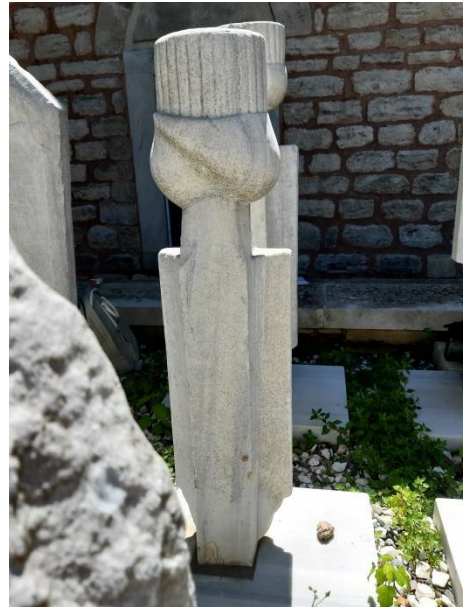
Fotoğraf 150b

Fotoğraf 150c

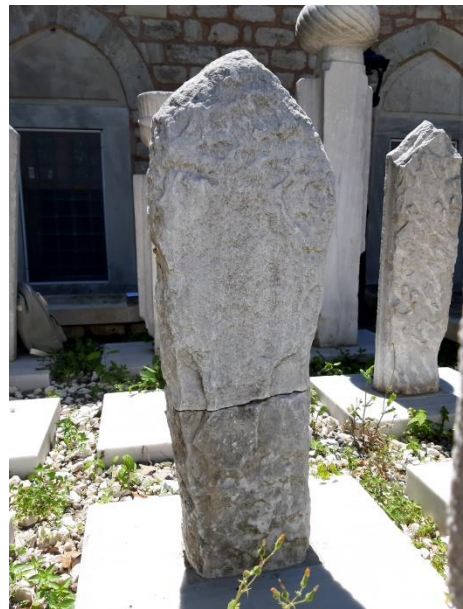
Fotoğraf 151a

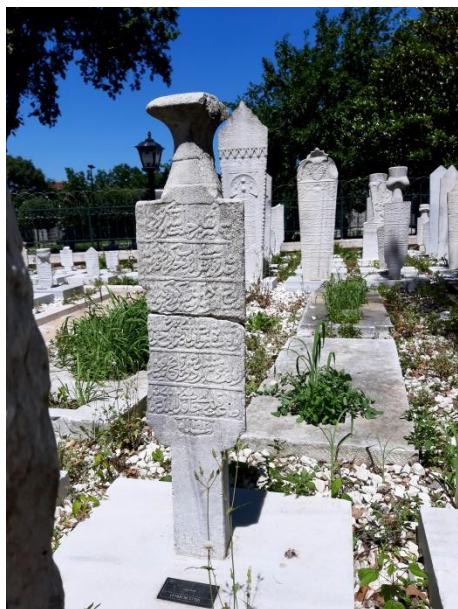
Fotoğraf 151b

Fotoğraf 152a

Fotoğraf 152b

Fotoğraf 153a

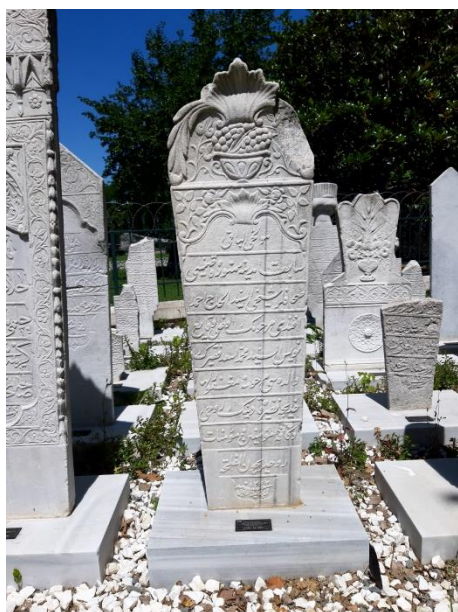
Fotoğraf 153b

Fotoğraf 154

Fotoğraf 155

Fotoğraf 156a

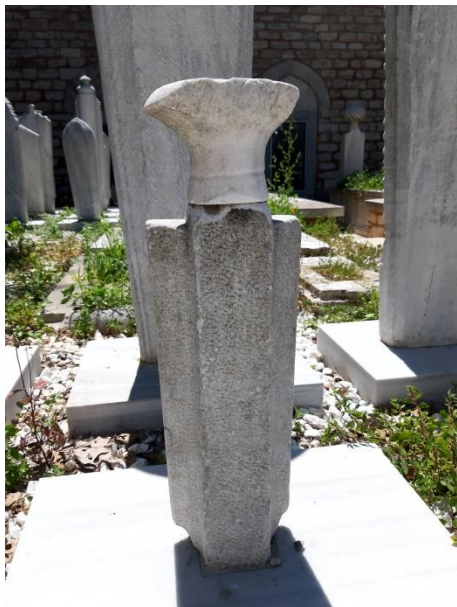
Fotoğraf 156b

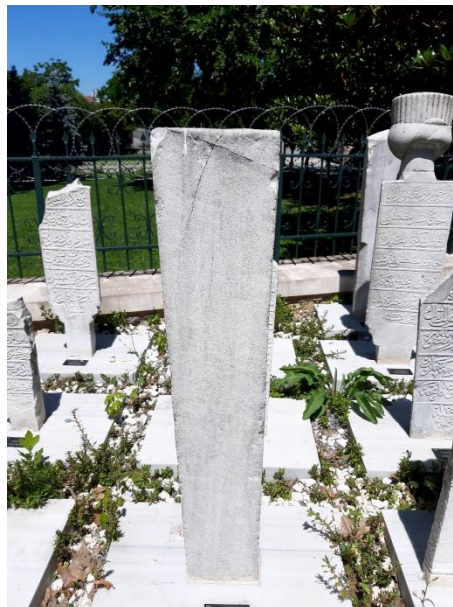
Fotoğraf 156c

Fotoğraf 157a

Fotoğraf 157b

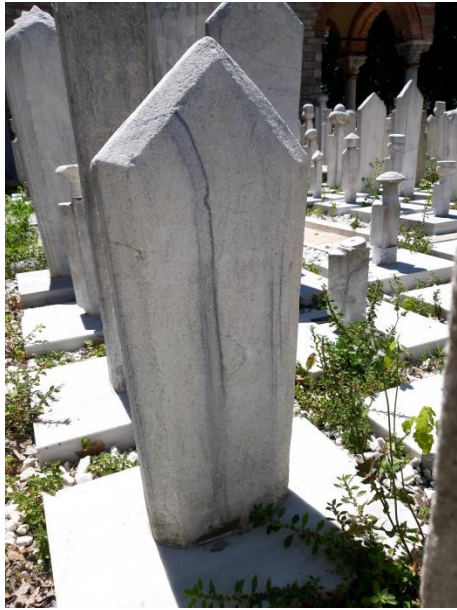
Fotoğraf 158a

Fotoğraf 158b

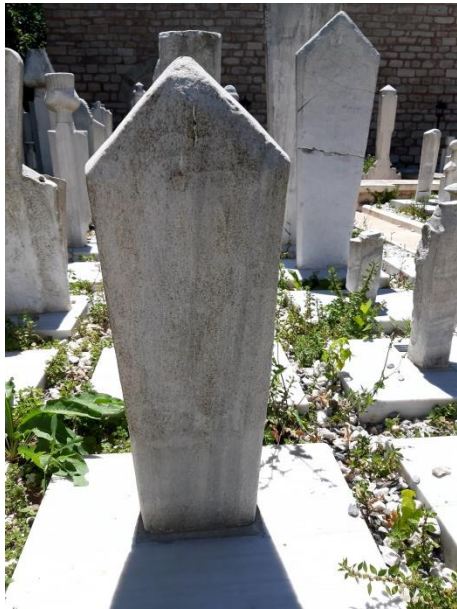
Fotoğraf 159a

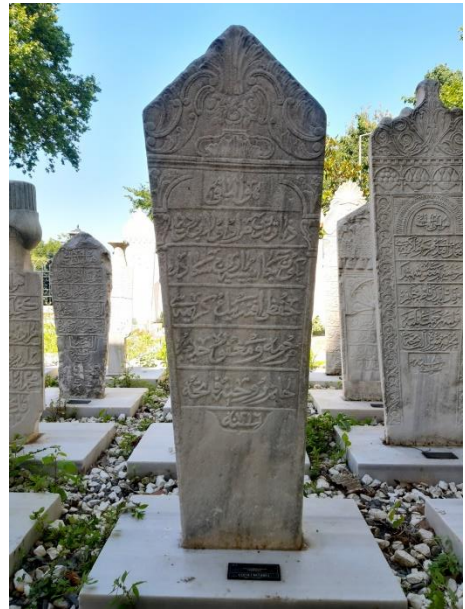
Fotoğraf 159b

Fotoğraf 160a

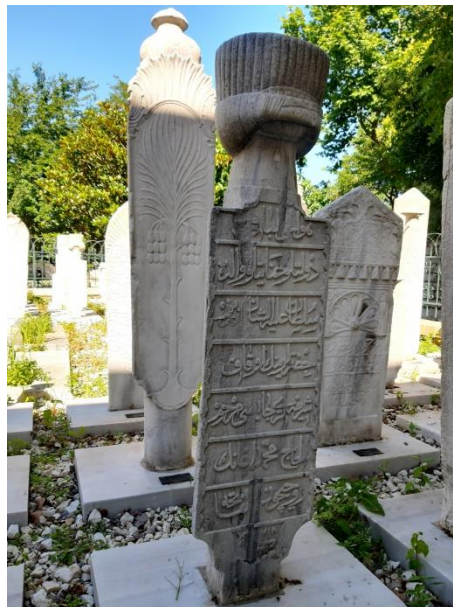
Fotoğraf 160b

Fotoğraf 161a

Fotoğraf 161b

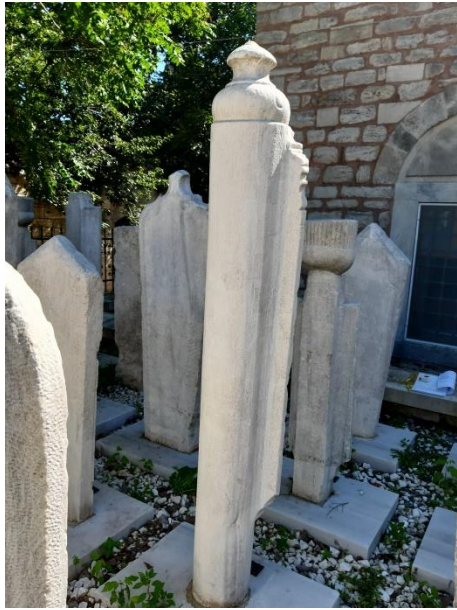
Fotoğraf 162a

Fotoğraf 162b

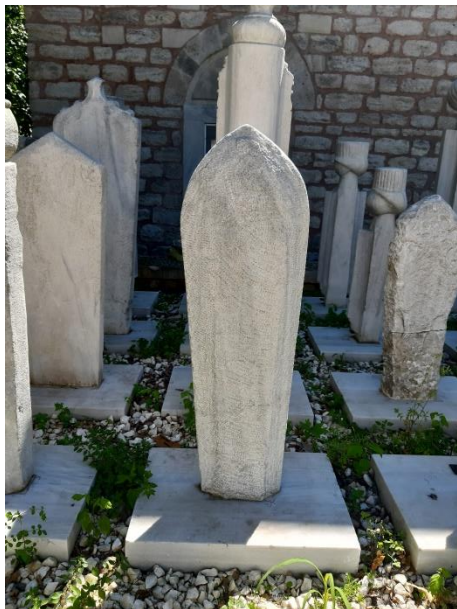
Fotoğraf 163a

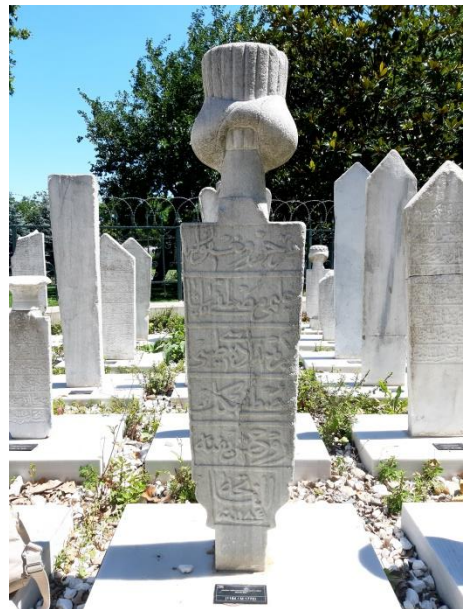
Fotoğraf 163b

Fotoğraf 164a

Fotoğraf 164b

Fotoğraf 165a

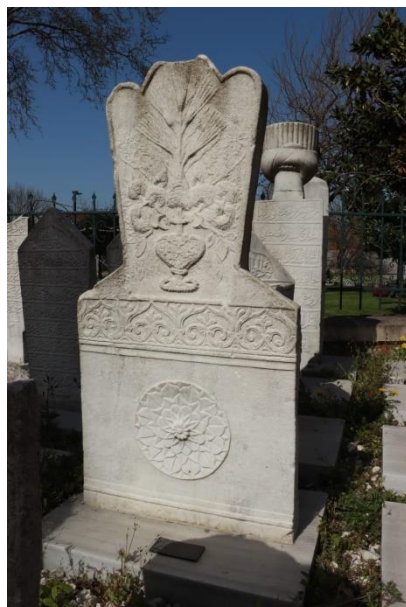
Fotoğraf 165b

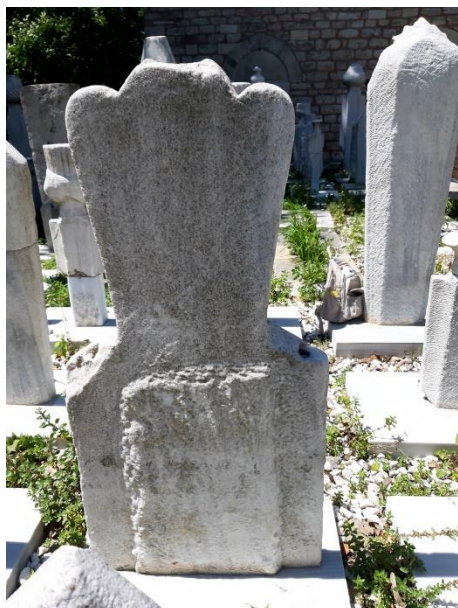
Fotoğraf 166a

Fotoğraf 166b

Fotoğraf 167a

Fotoğraf 167b

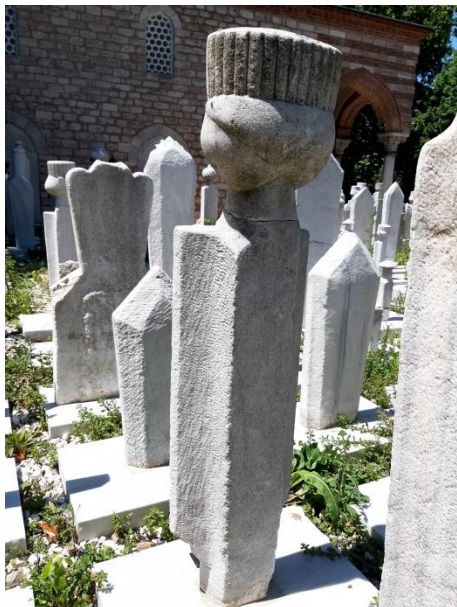
Fotoğraf 168a

Fotoğraf 168b

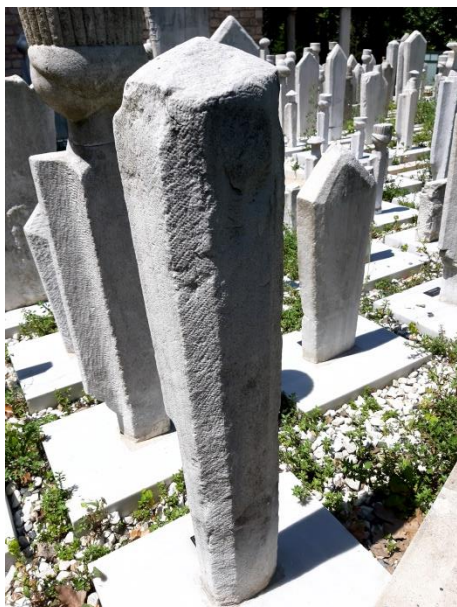
Fotoğraf 169a

Fotoğraf 169b

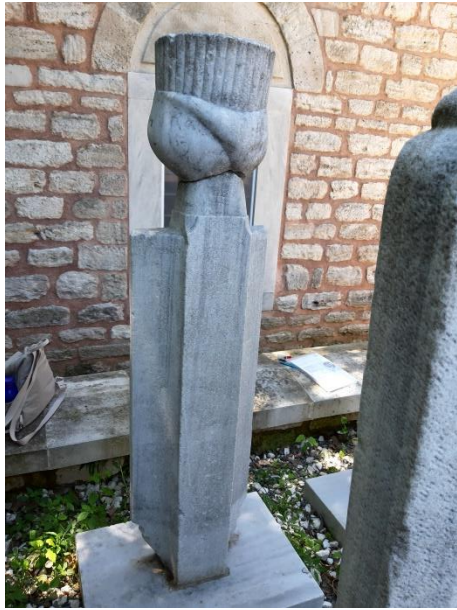
Fotoğraf 170a

Fotoğraf 170b

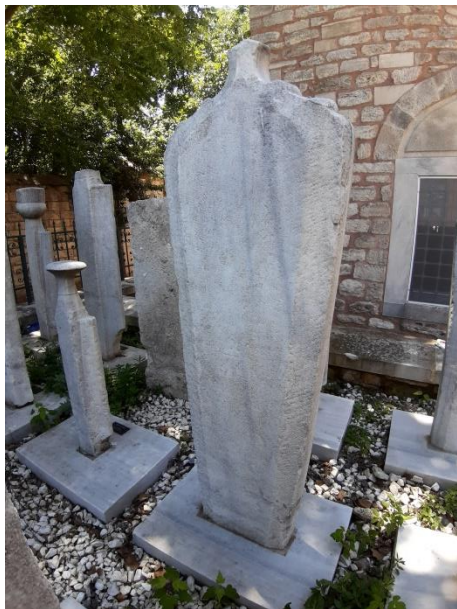
Fotoğraf 171a

Fotoğraf 171b

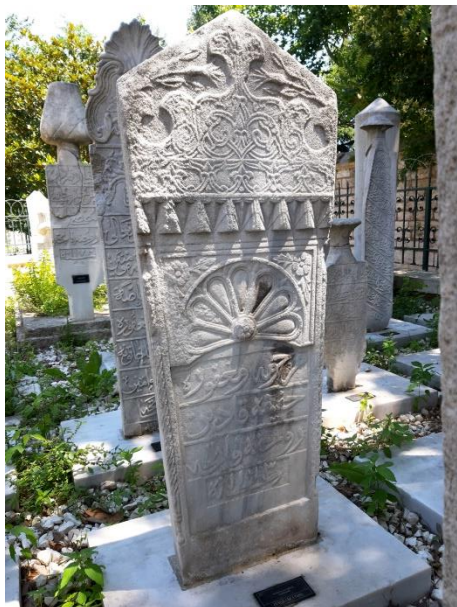
Fotoğraf 172a

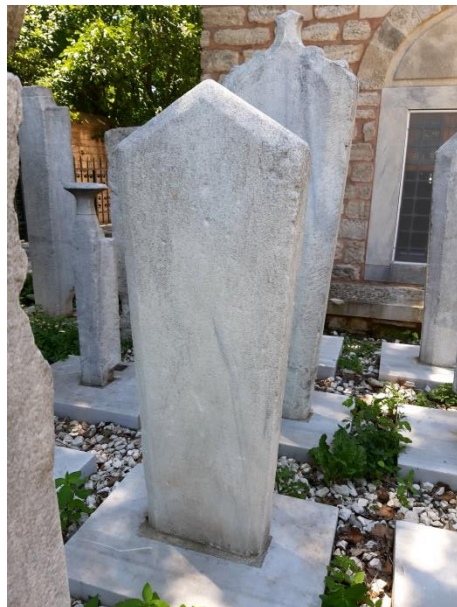
Fotoğraf 172b

Fotoğraf 172c

Fotoğraf 173a

Fotoğraf 173b

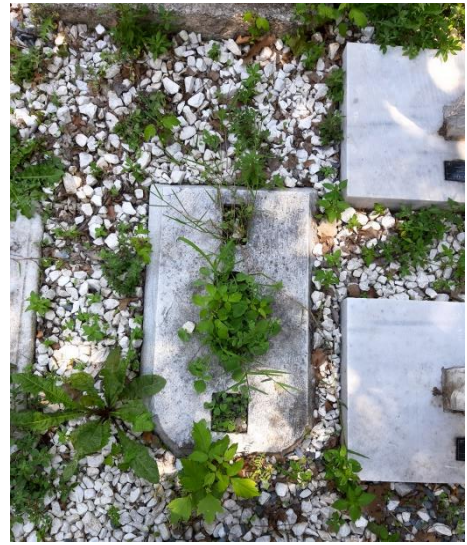
Fotoğraf 174a

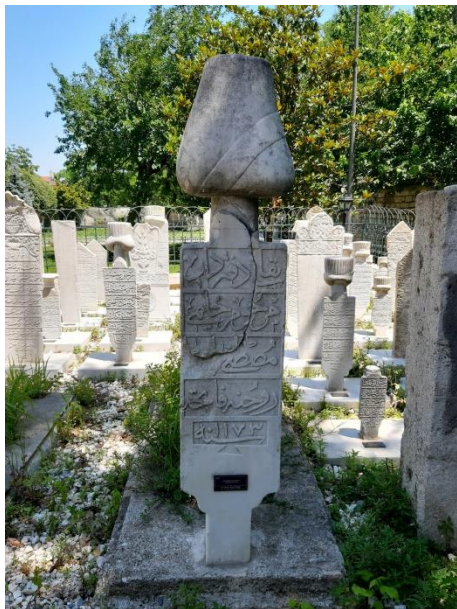
Fotoğraf 174b

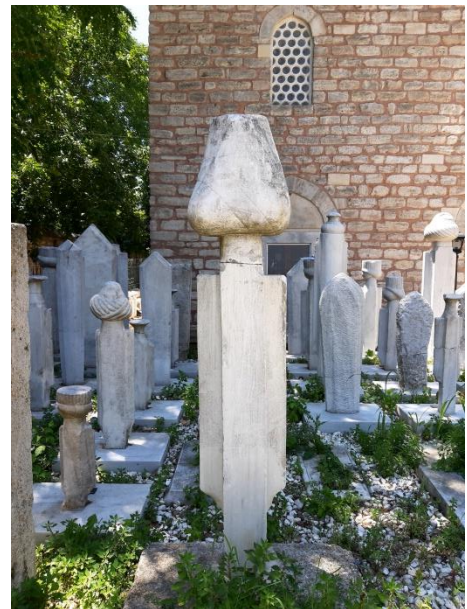
Fotoğraf 175

Fotoğraf 176

Fotoğraf 177a

Fotoğraf 177b

EK / 4 - DEFTERDAR HALİMİ MUSTAFA PAŞA'NIN ZEMİN KAZISI SIRASINDA ÇIKARILAN YÜZEY PARÇASI ve YENİ BULUNAN KALLAVİ KAVUĞUNUN EKLENMESİYLE ORTAYA ÇIKARILAN KAYIP ŞAHİDESİ

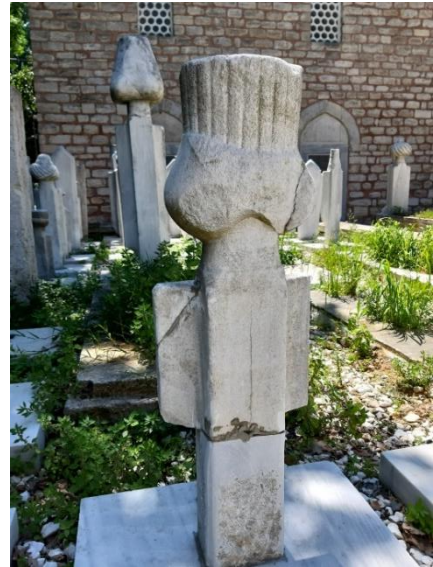
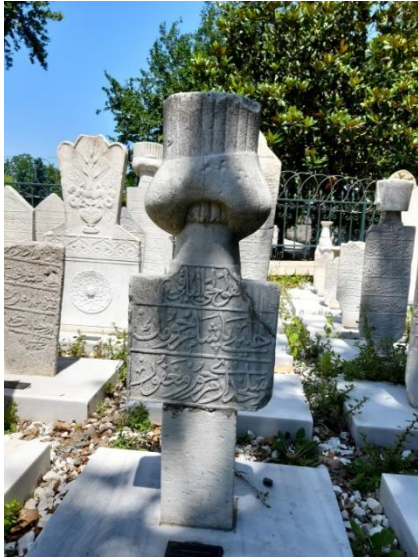
KABİR / 59 - ŞAHİDE Y-40
+ KALLAVİ KAVUK:

Başlık tipi: Kallavi kavuk

1. Sâbikâ defterdir
2. merhûm Halîmî
3. Mustafâ Paşa
4. rûhuna Fâtîha
5. Sene: 1173

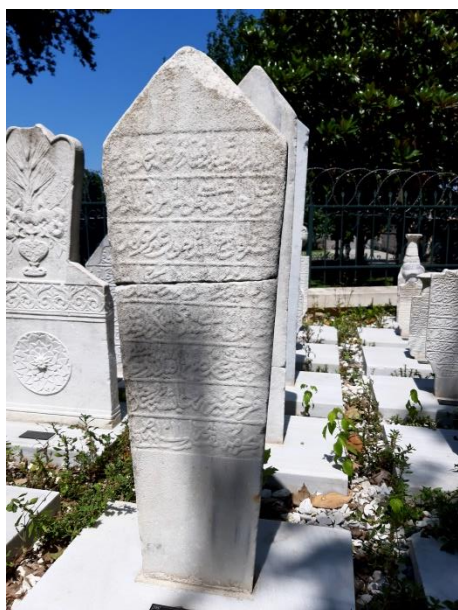
Fotoğraf 177c

Fotoğraf 177d (177 nolu şahidenin restorede çıkarılan parçalarla tamamlanmış halini gösteren bilimsel rapordaki Ek-4 fotoğrafı)

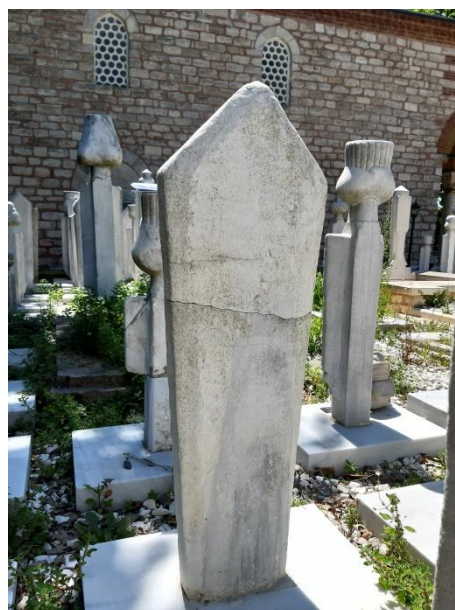

Fotoğraf 178a

Fotoğraf 178b

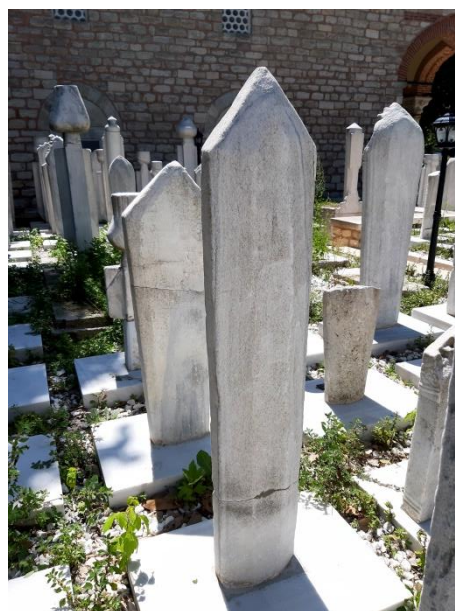
Fotoğraf 179a

Fotoğraf 179b

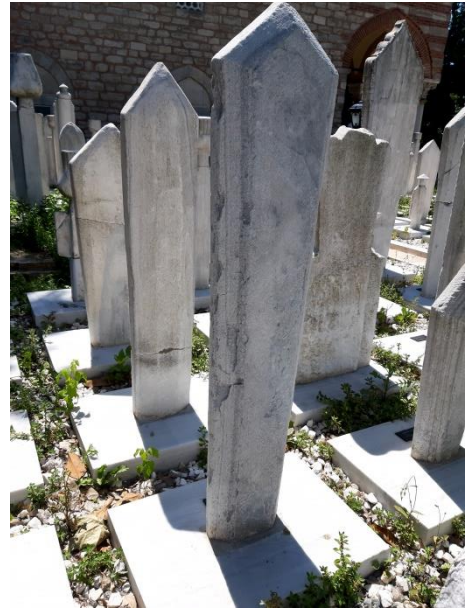
Fotoğraf 180a

Fotoğraf 180b

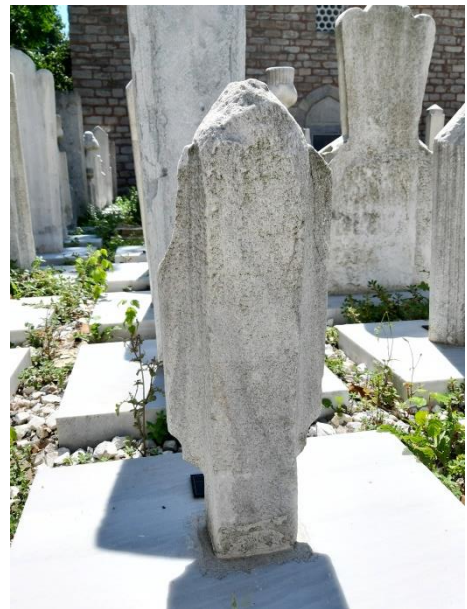
Fotoğraf 181a

Fotoğraf 181b

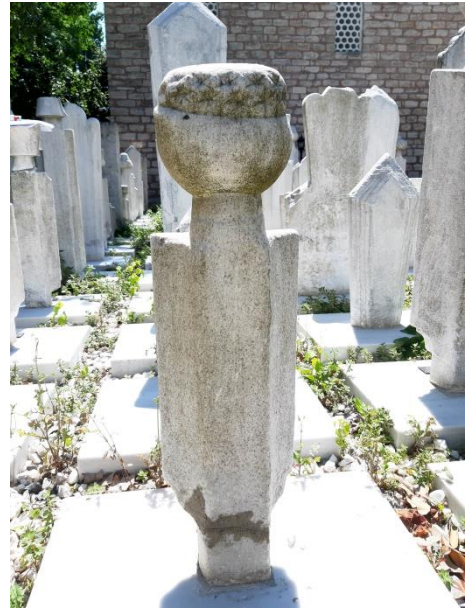
Fotoğraf 182a

Fotoğraf 182b

Fotoğraf 183a

Fotoğraf 183b

Fotoğraf 184a

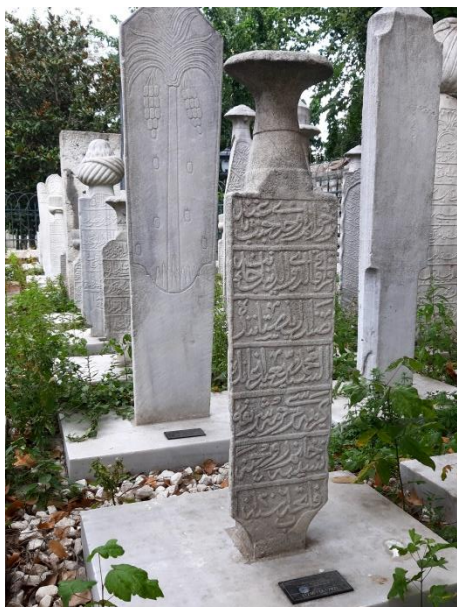
Fotoğraf 184b

Fotoğraf 184c

Fotoğraf 184d

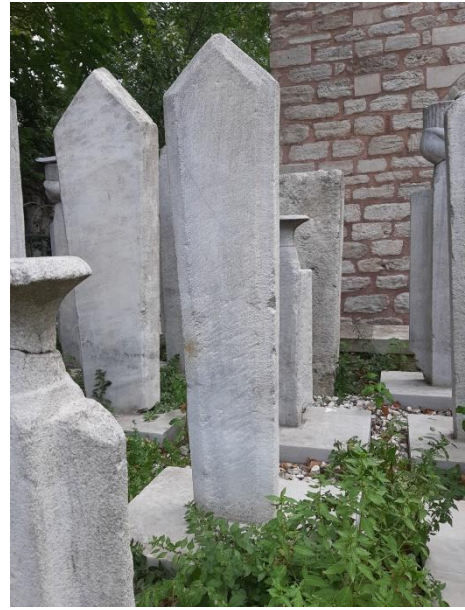
Fotoğraf 185a

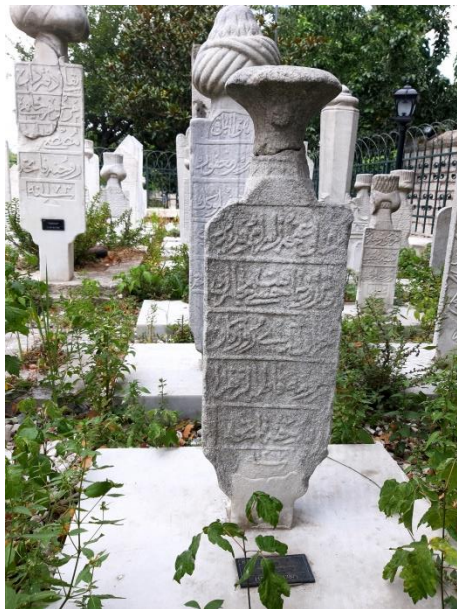
Fotoğraf 185b

Fotoğraf 186a

Fotoğraf 186b

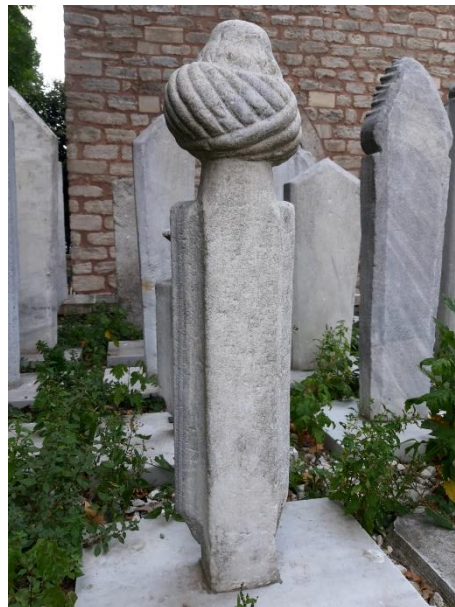
Fotoğraf 187a

Fotoğraf 187b

Fotoğraf 188a

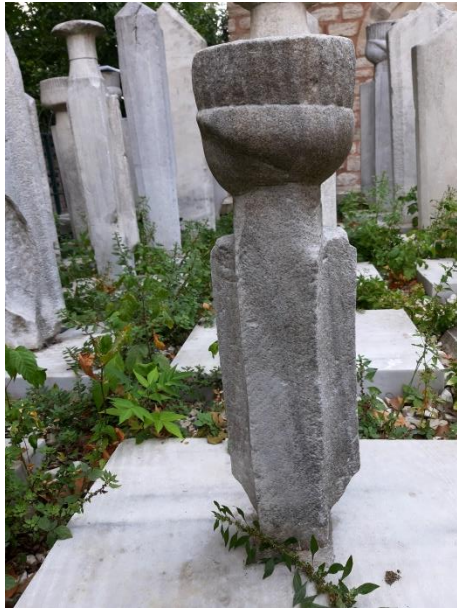
Fotoğraf 188b

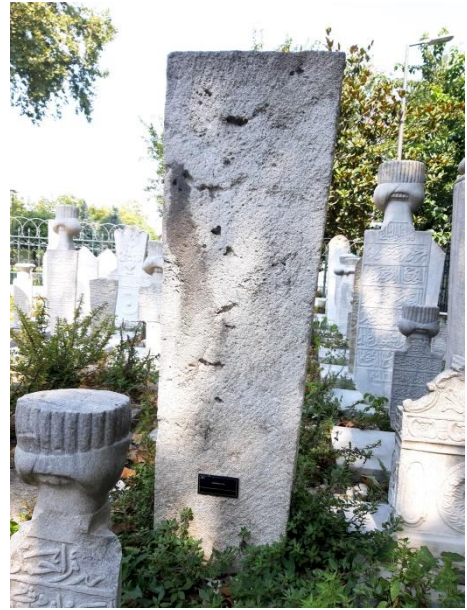
Fotoğraf 188c

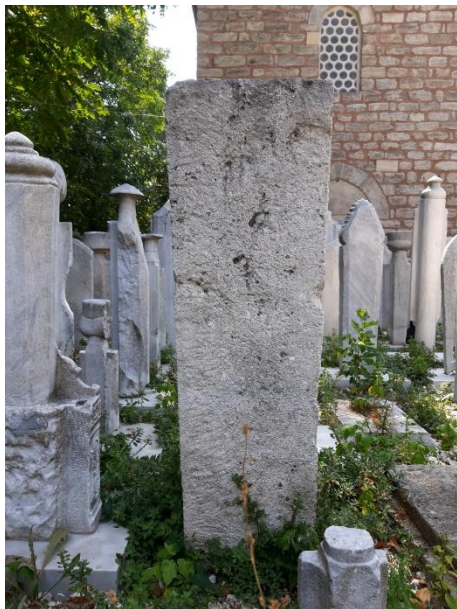
Fotoğraf 189a

Fotoğraf 189b

Fotoğraf 190a

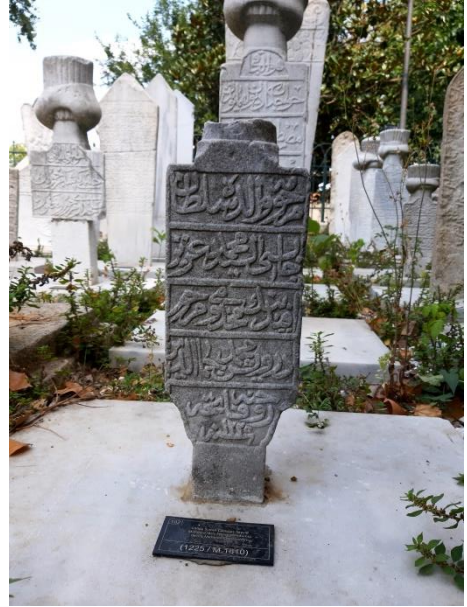
Fotoğraf 190b

Fotoğraf 190c

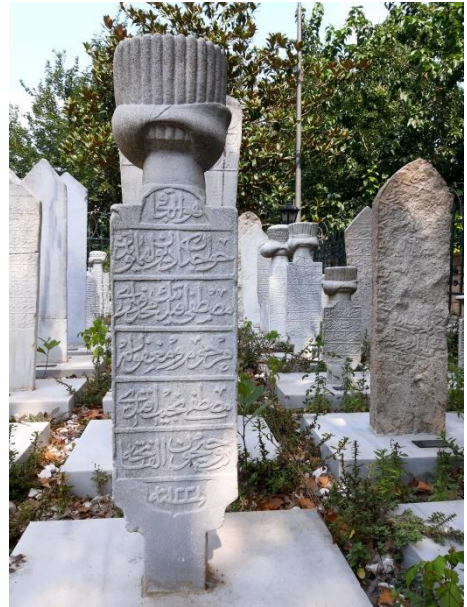
Fotoğraf 190d

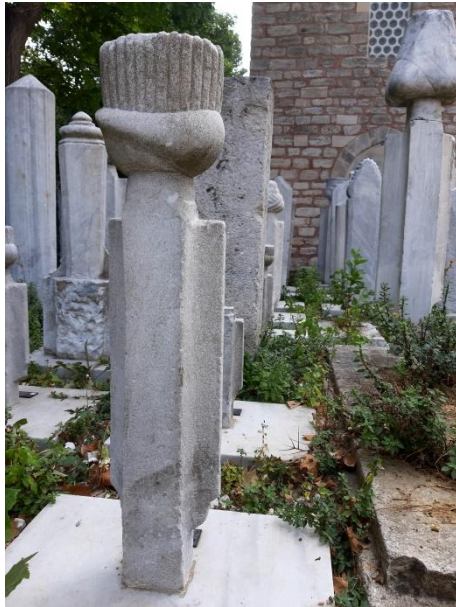
Fotoğraf 191a

Fotoğraf 191b

Fotoğraf 192a

Fotoğraf 192b

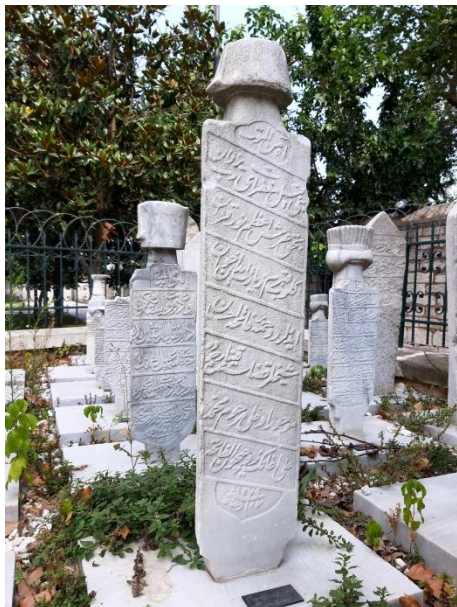
Fotoğraf 193a

Fotoğraf 193b

Fotoğraf 193c

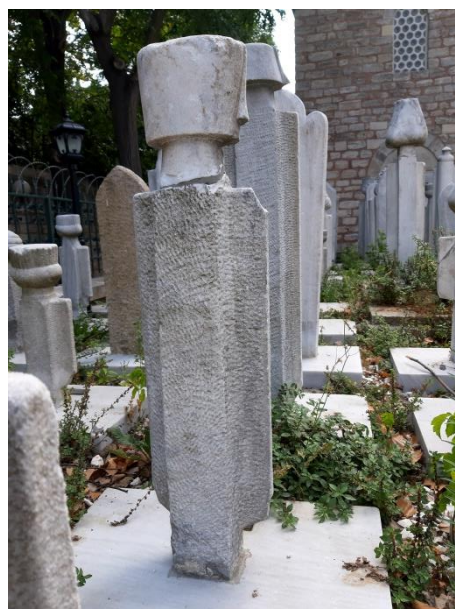
Fotoğraf 194a

Fotoğraf 194b

Fotoğraf 195a

Fotoğraf 195b

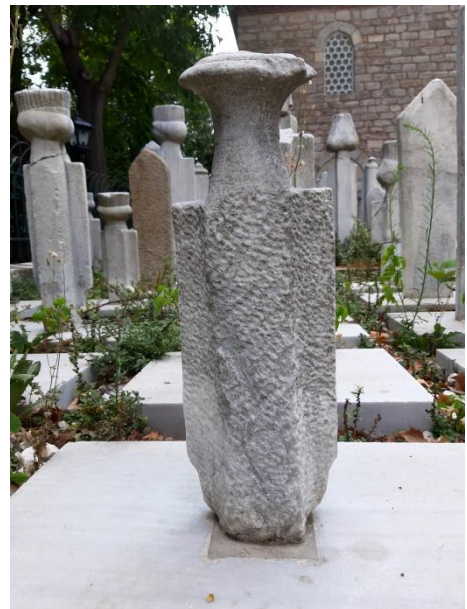
Fotoğraf 196a

Fotoğraf 196b

Fotoğraf 197a

Fotoğraf 197b

Fotoğraf 198a

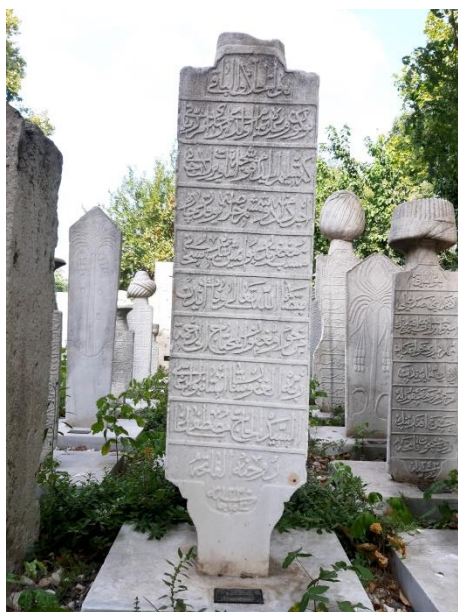
Fotoğraf 198b

Fotoğraf 199a

Fotoğraf 199b

Fotoğraf 200a

Fotoğraf 200b

Fotoğraf 201a

Fotoğraf 201b

Fotoğraf 201c

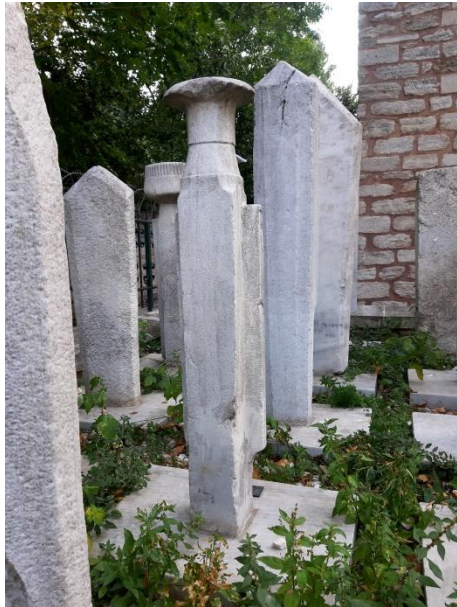
Fotoğraf 202a

Fotoğraf 202b

Fotoğraf 203a

Fotoğraf 203b

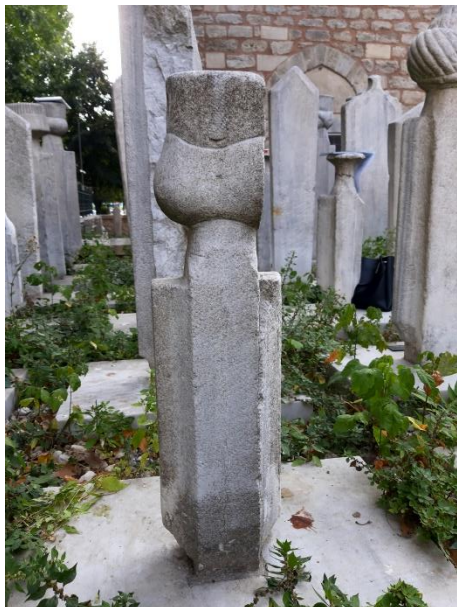
Fotoğraf 204a

Fotoğraf 204b

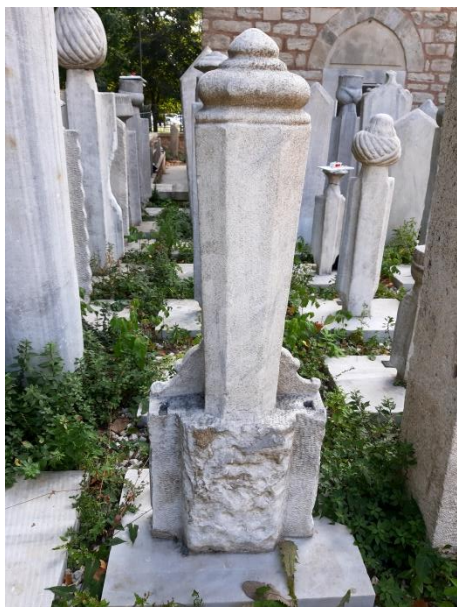
Fotoğraf 205a

Fotoğraf 205b

Fotoğraf 206a

Fotoğraf 206b

Fotoğraf 206c

Fotoğraf 206d

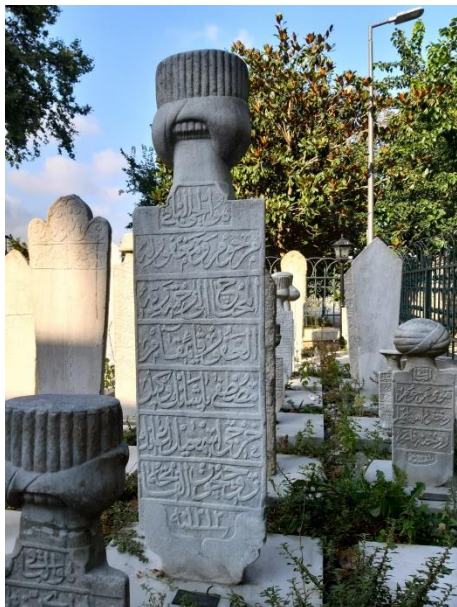
Fotoğraf 206e

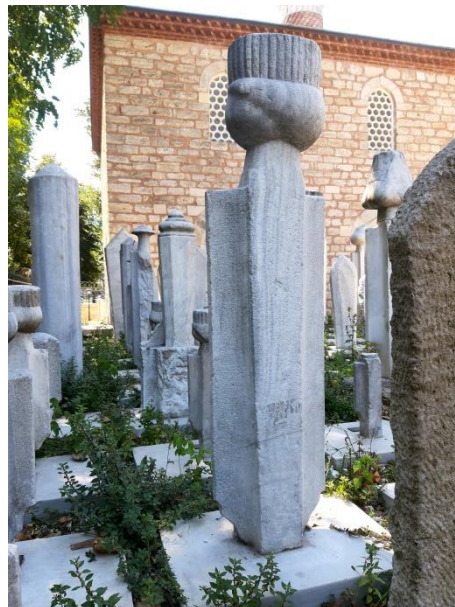
Fotoğraf 207a

Fotoğraf 207b

Fotoğraf 208a

Fotoğraf 208b

Fotoğraf 209a

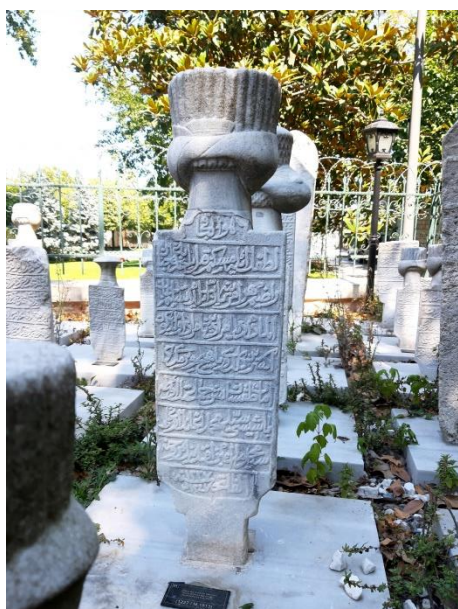
Fotoğraf 209b

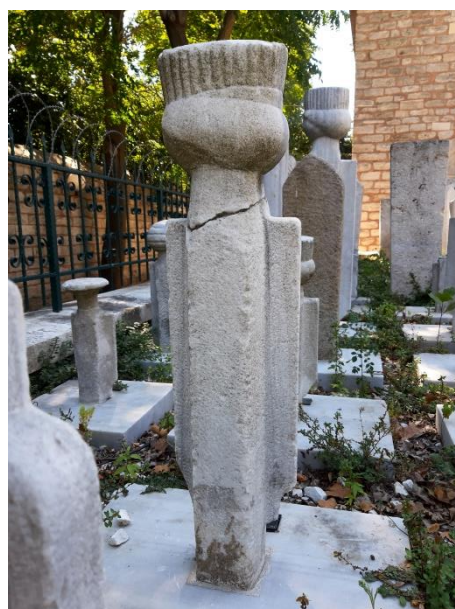
Fotoğraf 210a

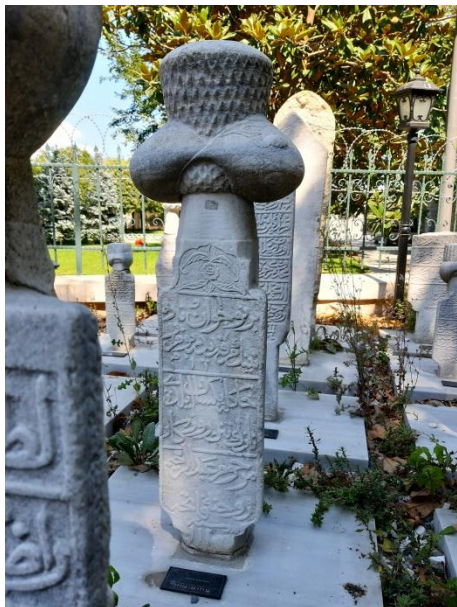
Fotoğraf 210b

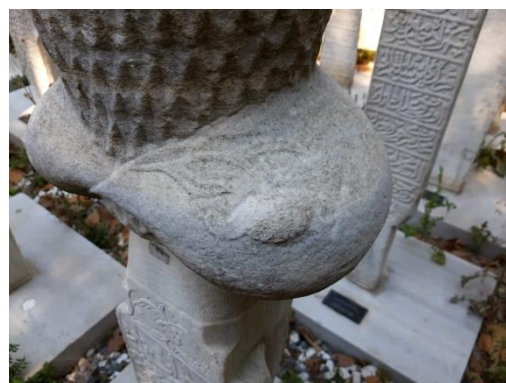
Fotoğraf 211a

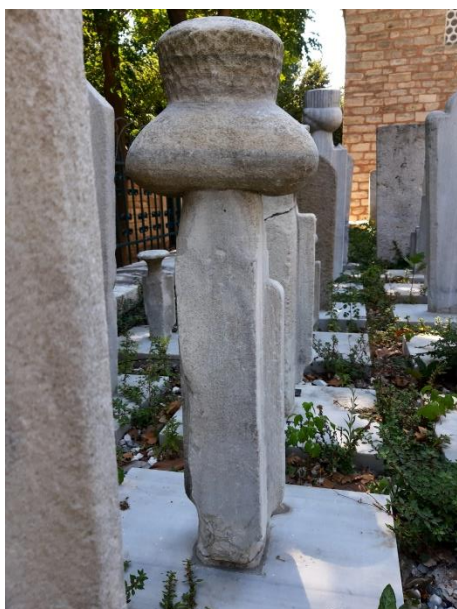
Fotoğraf 211b

Fotoğraf 212a

Fotoğraf 212b

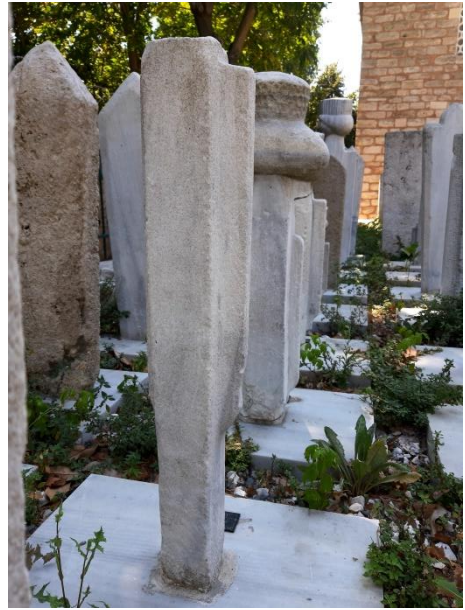
Fotoğraf 212c

Fotoğraf 212d

Fotoğraf 213a

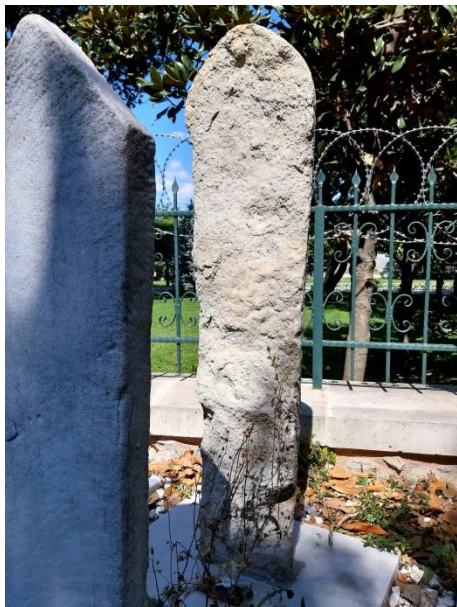
Fotoğraf 213b

Fotoğraf 214a

Fotoğraf 214b

Fotoğraf 215a

Fotoğraf 215b

Fotoğraf 216a

Fotoğraf 216b

Fotoğraf 217a

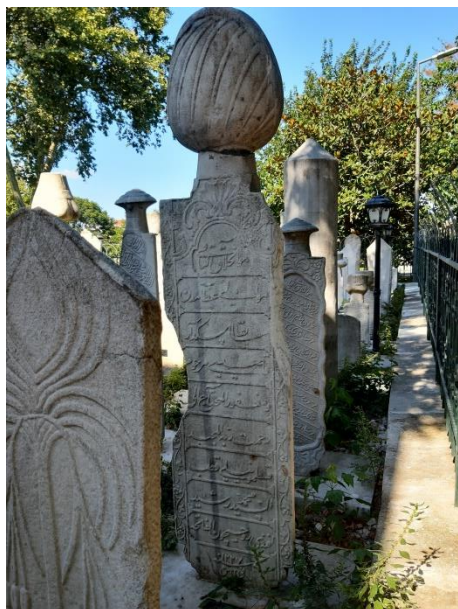
Fotoğraf 217b

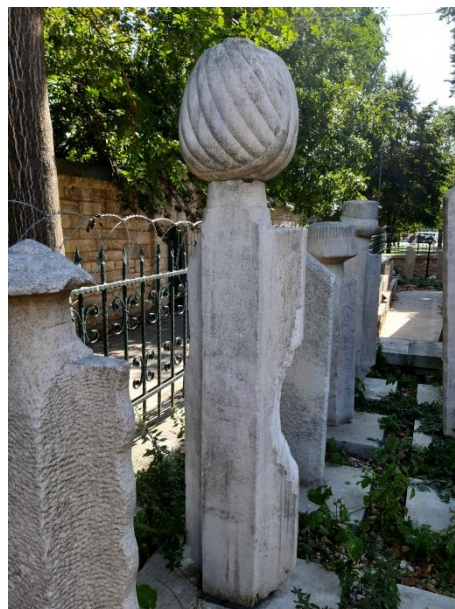
Fotoğraf 217c

Fotoğraf 218

Fotoğraf 219a

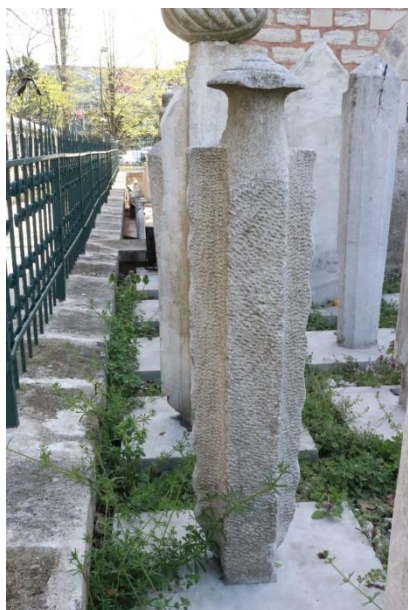
Fotoğraf 219b

Fotoğraf 219c

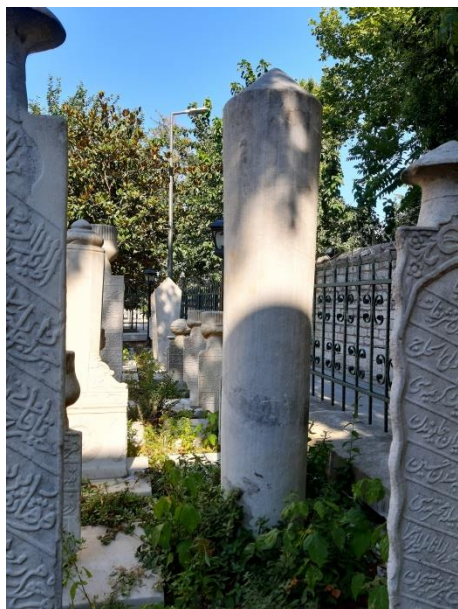
Fotoğraf 220a

Fotoğraf 220b

Fotoğraf 220c

Fotoğraf 221a

Fotoğraf 221b

Fotoğraf 222a

Fotoğraf 222b

Fotoğraf 223a

Fotoğraf 223b

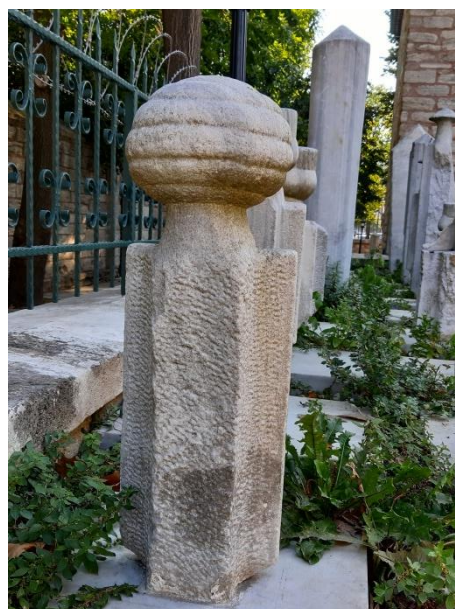
Fotoğraf 224a

Fotoğraf 224b

Fotoğraf 225a

Fotoğraf 225b

Fotoğraf 225c

Fotoğraf 226a

Fotoğraf 226b

Fotoğraf 227a

Fotoğraf 227b

Fotoğraf 228a

Fotoğraf 228b

Fotoğraf 229a

Fotoğraf 229b

Fotoğraf 230a

Fotoğraf 230b

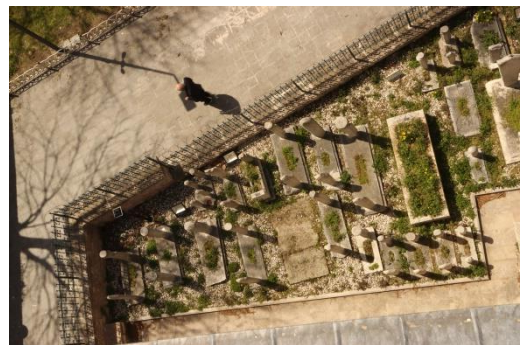
Fotoğraf 231a

Fotoğraf 231b

MESCİD ve HAZİRE FOTOĞRAFLARI

BAŞLIK TÜRLERİ

1.Kâtibî Kavuklar

2. Paşalı Kavuklar

3. Bezemeli Başlıklar

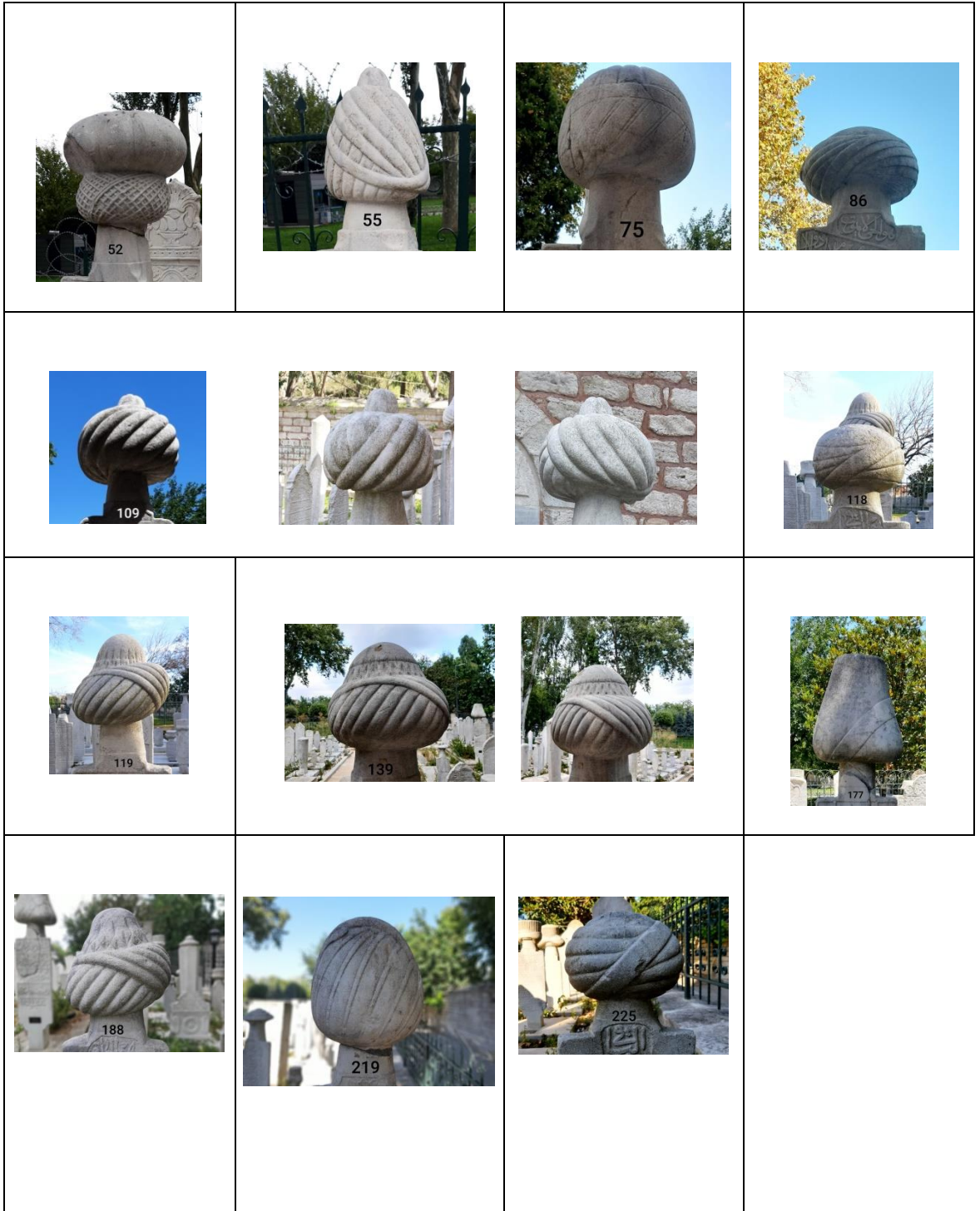
3. Nezkebî Kavuklar

4.Çatal Kalafat

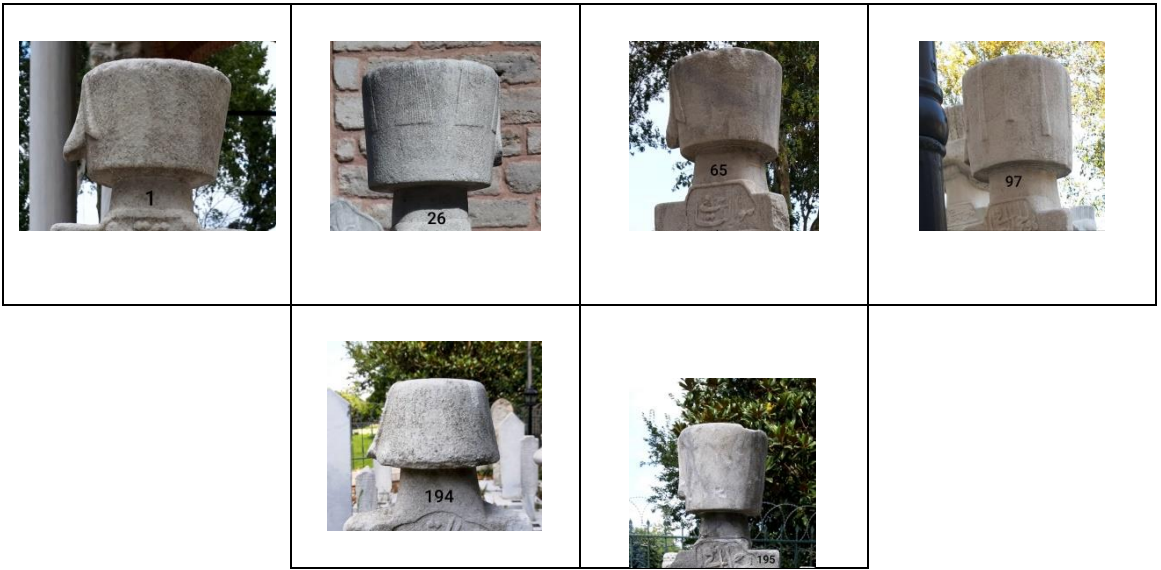
5. Sarıklar

6. Tarikat Taçları

7. Fesler

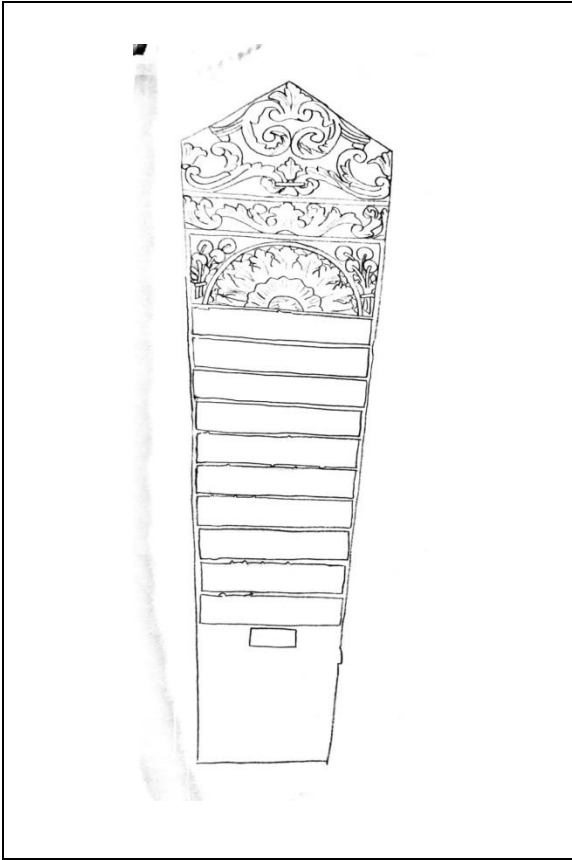

8. Hotoz

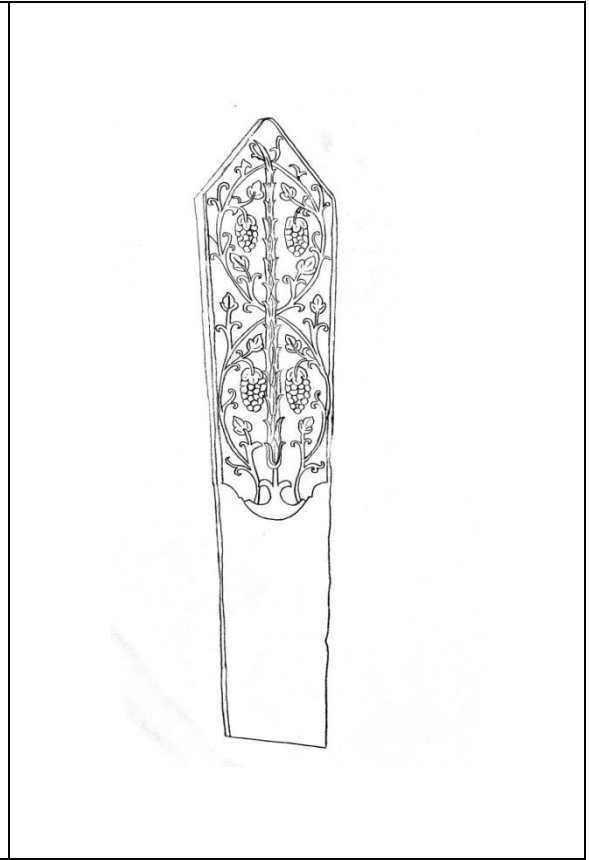

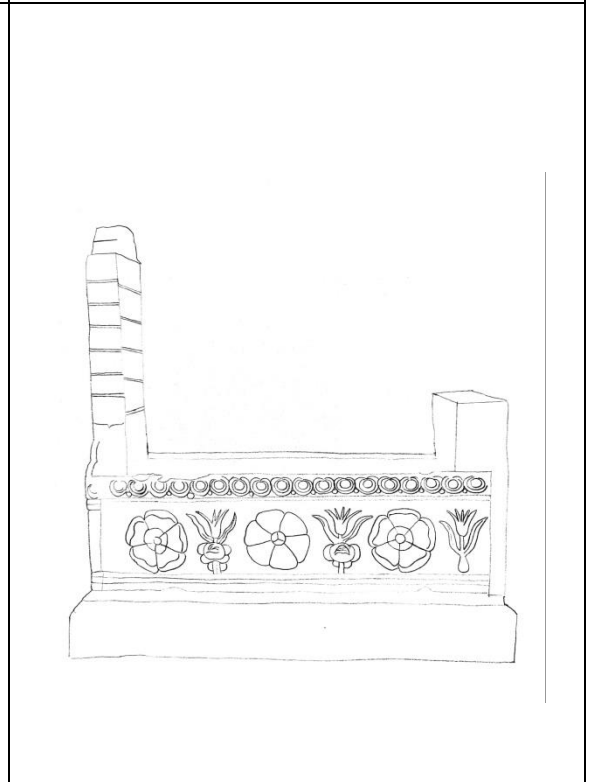
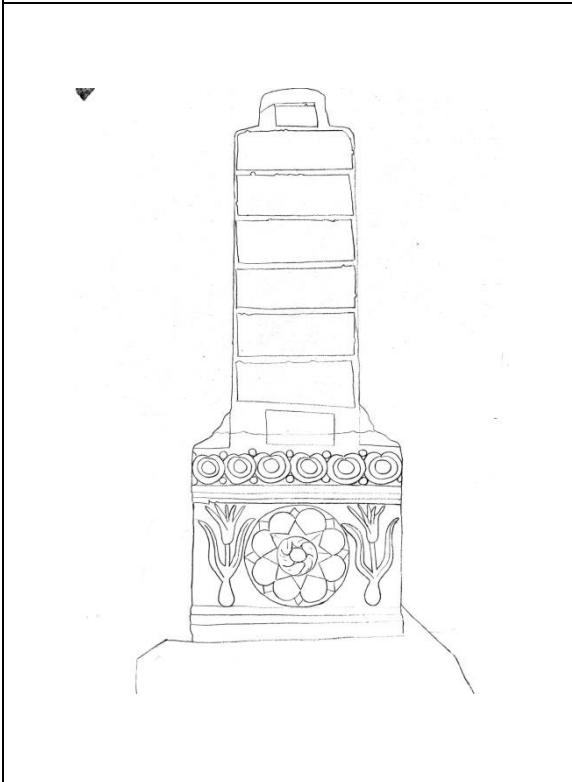
EKLER III ÇİZİMLER

Kat. No 8a

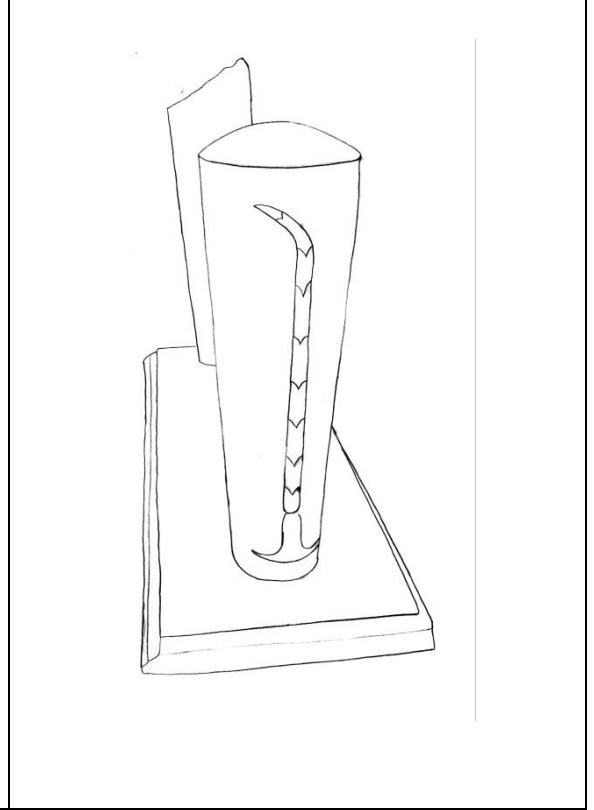
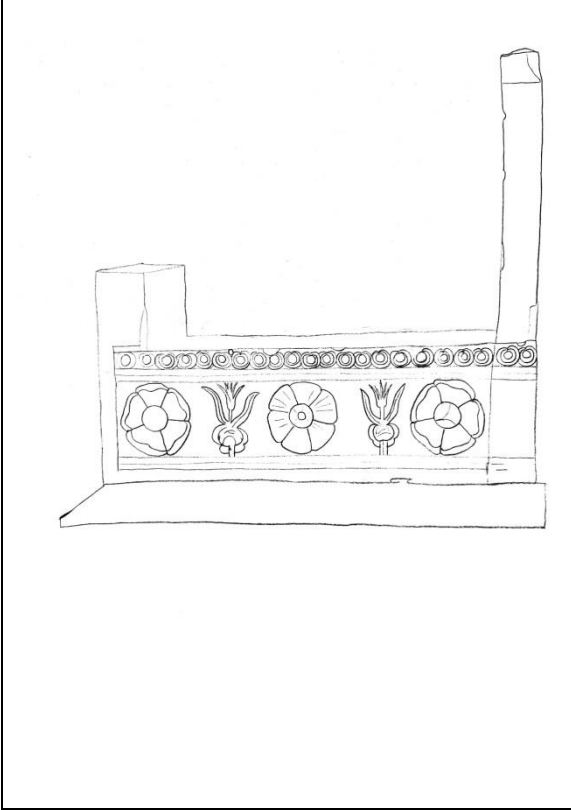

Kat. No 8b

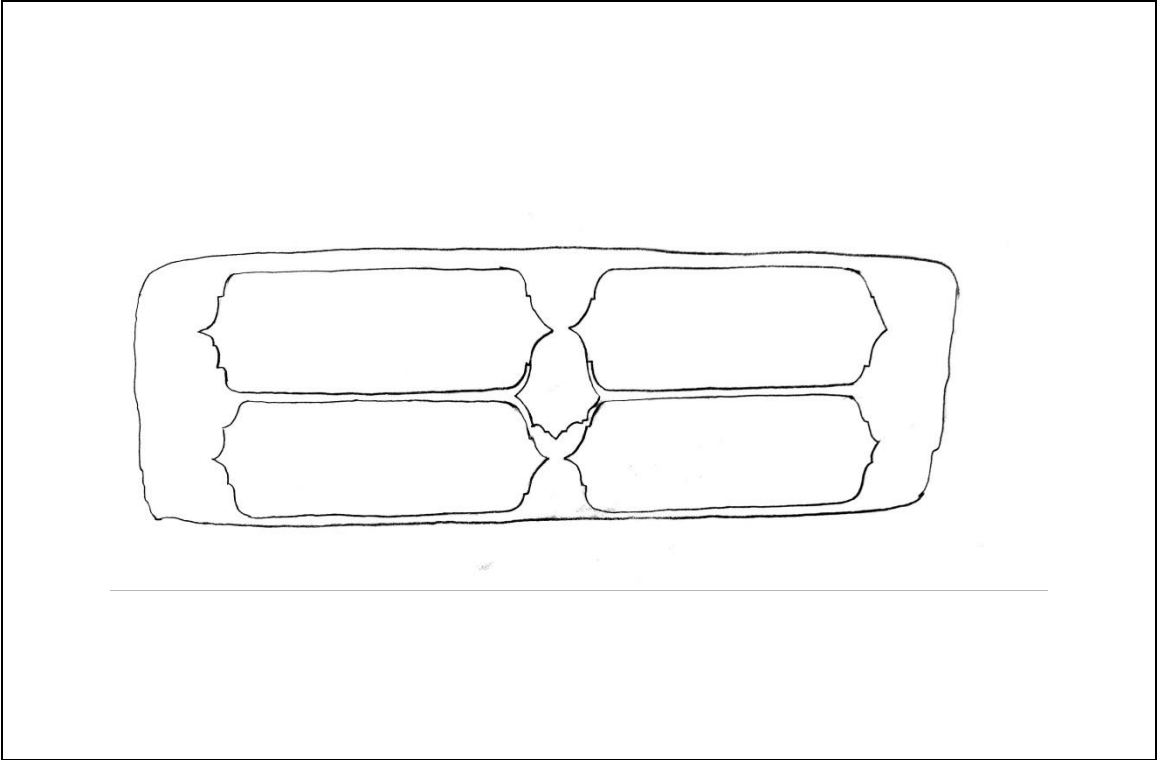
Kat. No 24a baş şahide

Kat. No 24e sağ yan pehle

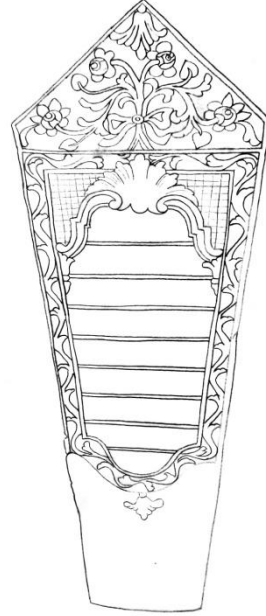
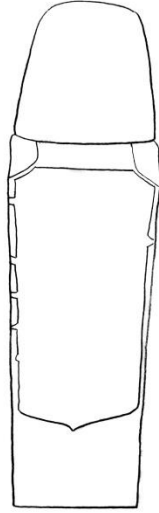

Kat. No 24e sol yan pehle taşı

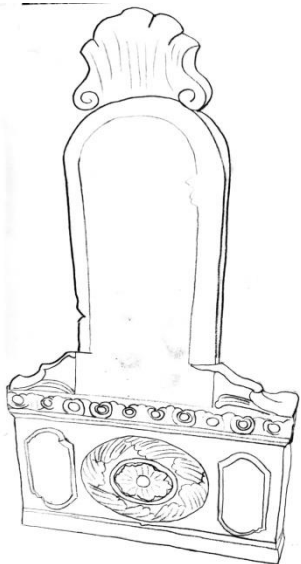
Kat. No 30

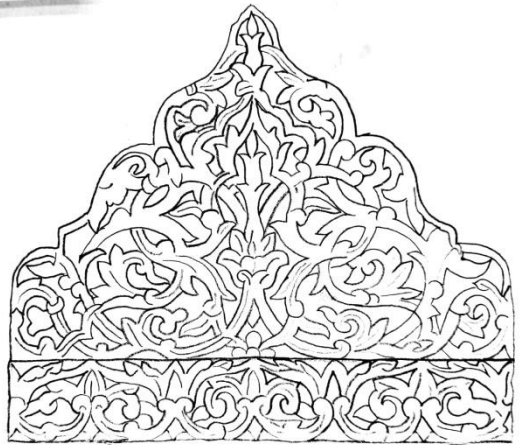
Kat. No 38

Kat. No 33

Kat. No 81

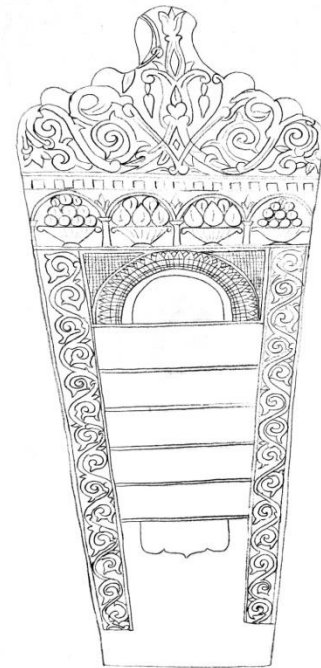
Kat. No 103

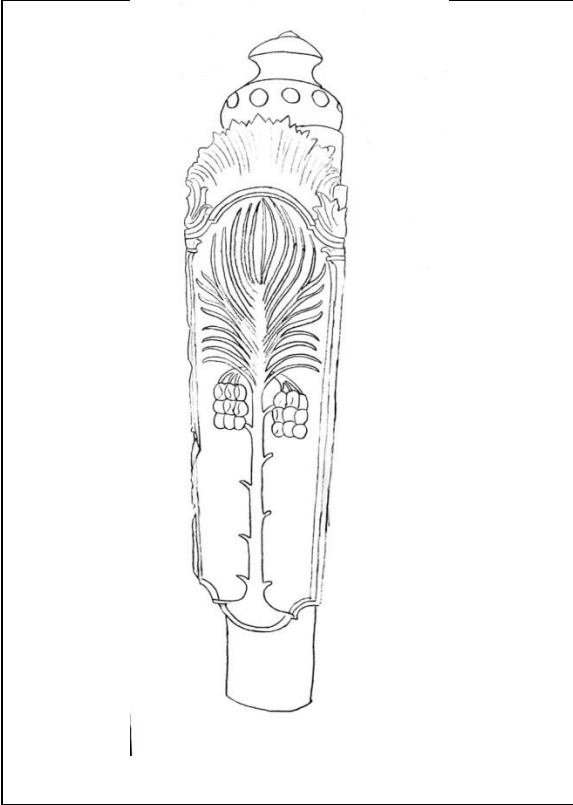
Kat. No 145 Alın Bezemesi

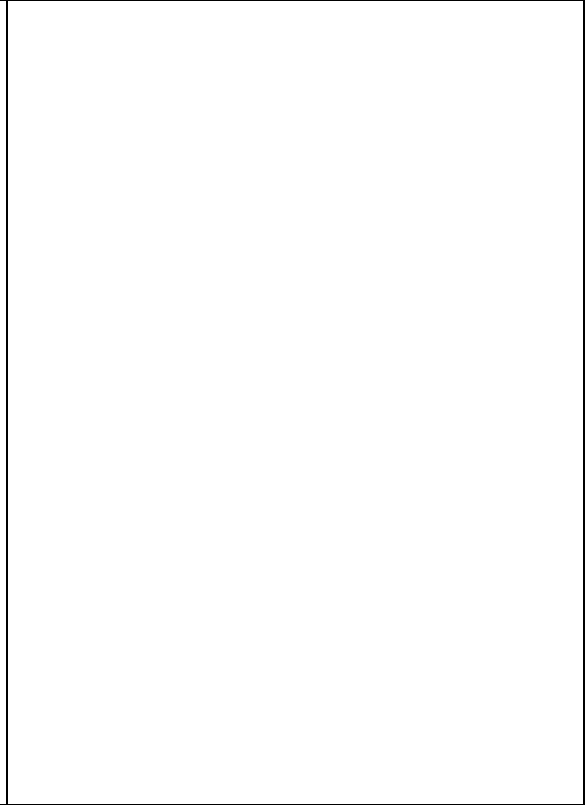
Kat. No 145

Kat. No 156 Alın Bezemesi

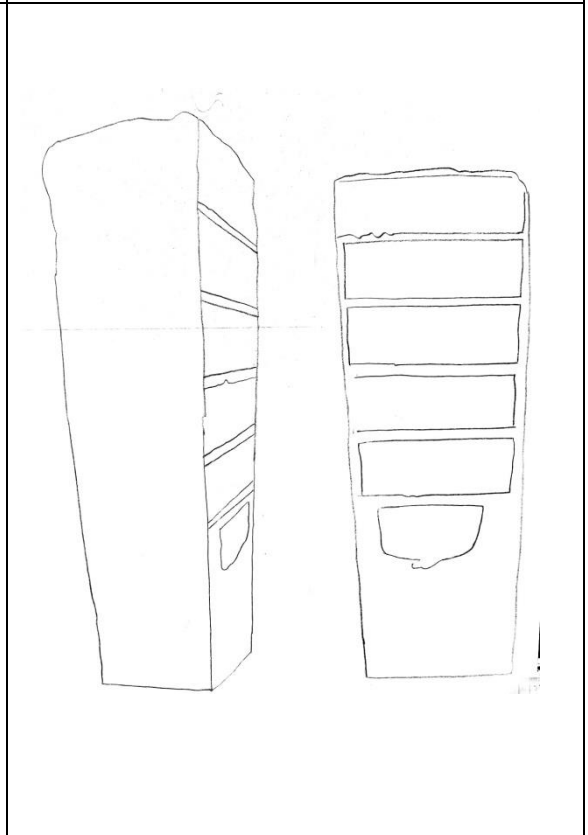
Kat. No 163

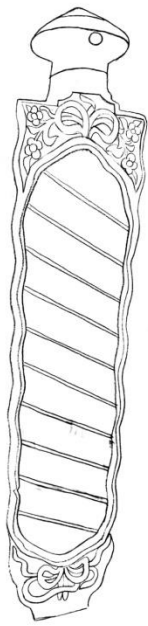
Kat. No 172

Kat. No 174 Alın Bezemesi

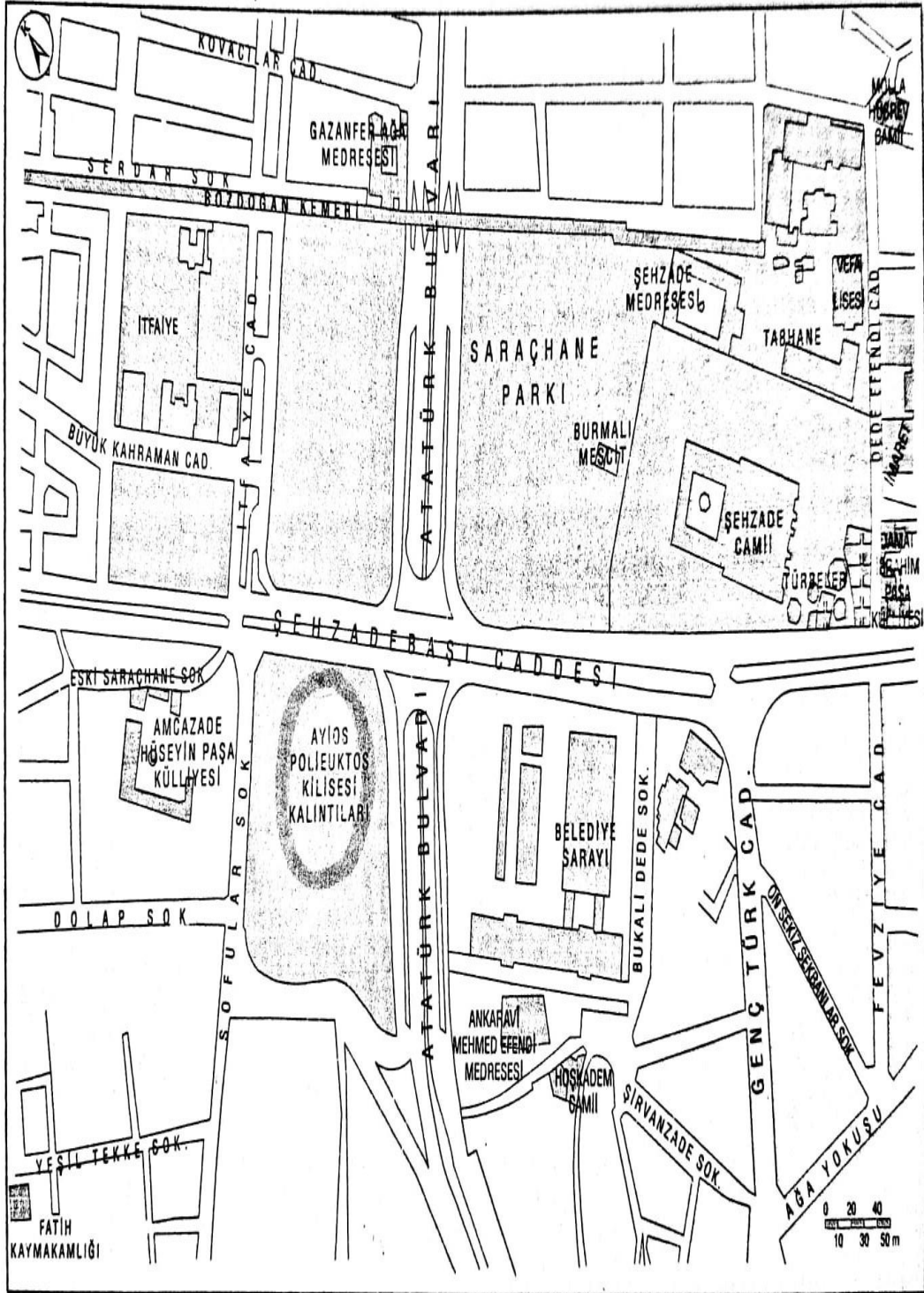

Kat. No 184

Kat. No 220

EKLER IV HARİTALAR

HARİTA 1

Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi, "Sarayhanı", 457.

**EK / 3 – BURMALI MESCİD HAZİRESİ'NDE; YENİ BULUNAN, BÂNÎ KABRİNİN
ETRÂFINDAN ÇIKARILAN ve BİTİŞİK KABİRLERDEN AYRIŞTIRILAN TÜM
ŞÂHİDELERE AİT YENİ YERLEŞİM PLÂNI**

Hazire Yerleşim Planı

Hakan Yılmaz, *Burmalı Mescid Haziresi Restorasyon Düzenlemesine İlişkin Bilimsel Rapor*, 27.11.2017.